המחיר: 12.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2099 ו"ג כסלו תשל"ח, 23.11.77 שנה 42

העולם הזה

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03־243386. תא־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רח' בן־אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גליונות: צינקוגרפיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך תכנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: נורית יהודאי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מח' המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

קריאה יקרה,

„האם אריק שרון ישנו?" התעניין נשיא מצריים אנוואר אל־סאדאת, כאשר מטוסו עמד לנחות בנמל־התעופה בן־גורין. דווקא הפגישה הצפויה עם האלוף המכהן כיום כשר־החקלאות בממשלת ישראל סיקרנה אותו.

סאדאת לא ידע כי הוא כבר נפגש עם אריק שרון כמה ימים לפני שהחל ביקורו בישראל — על שערי גיליון העולם הזה (2098) שהופיע בשבוע שעבר. אומנם, סדר הופעתם של השניים על השערים היה שונה מהמקובל — שרון הופיע על השער הקידמי ואילו סאדאת על השער האחורי, המוקדש בדרך־כלל לנושאים א־פוליטיים — אבל הם היו שם יחד.

הקדשת השער האחורי בשבוע שעבר דווקא לביקורו הצפוי של סאדאת יכלה בוודאי לעורר תמיהה אצל הנשיא המצרי, כפי שעוררה בקרב קוראים רבים. נאלצנו לעשות כן לא בגלל רצון למעט מחשיבות ביקורו של סאדאת, חלילה, אלא בגלל סיבות טכניות.

כאשר תוכננו שערי הגיליון עדיין לא ניראה ביקורו של סאדאת בישראל כממשי. כל נושא וידחוק כל סיפור עיתונאי אחר לשולי ההתעניינות.

עוד ביום השני בלילה, בשעת סגירת הגיליון והורדת השערים לדפוס, לא היה ביקור סאדאת הנושא המרכזי. לפיכך הוקדש השער הקידמי לסיפור פרשת חוות שרון ואילו השער האחורי התחלק בין שני נושאים: הסערה המתרגשת סביב מחזה שעומד להעלות התיאטרון הקאמרי ויש בו השלכה על חייה הפרטיים של ח"כ אורה נמיר, ופרשת האמרגן מרקו שדה.

מכונות הדפוס כבר פלטו את השערים המודפסים של העיתון, בשעות הבוקר המוקדמות של היום השלישי, כאשר הגיעה אלינו ידיעה ממקור מוסמך: סאדאת עומד להגיע לישראל, ייתכן עוד השבוע.

היה זה אחד מאותם רגעים מרגשים במיקצוע העיתונאי כאשר ניתנת ההזדמנות לראה: „לעצור את המכונות!" המכונות אומנם נעצרו, ולצייר המערכת ניתנה הזדמנות להכין מייד שער חדש. כיוון שאותה שעה לא היה ברור אם הידיעה אומנם תתאמת, בחרנו שלא להסתכן ולהדפיס כותרת בלתי מחייבת: „הפצצה של סאדאת."

את השער הקידמי, שעליו הודפסה תמונתו של אריק שרון, לא ניתן עוד להחליף. כיוון שבשער זה צויירו אותיות אדומות ובתהליכי ההדפסה של העולם הזה מודפס הצבע האדום מראש, לא היה אפשר עוד להחליף את השער. העדפנו להדפיס את תמונת סאדאת בשער האחורי, ובלבד שתופיע בשער.

כך קרה שבשבוע שעבר הופיעו בדוכני העיתונים שני שערים של העולם הזה: אלה עם תמונותיהם של אורה נמיר ומרקו שדה שהודפסו לפני שנעצרו המכונות, ואלה שנשאו עליהם את תמונתו של סאדאת.

כאשר יצאו גיליונות העולם הזה ל־מכירה, כבר היה ברור שביקורו של סאדאת בישראל עומד להיערך תוך כמה ימים. אבל הקוראים לא היו מודעים לכך שעוד באותו בוקר, בעת הדפסת העיתון, עמד הביקור בספק ורק התראה מוקדמת, שהגיעה אלינו שעות ספורות לפני הופעת העיתון, איפשרה להעולם הזה להיות ה־עיתון הראשון שבישר כי „החלו ההכנות לקראת ביקור סאדאת."

■ ■ ■

פגישת סאדאת—שרון על שערי העולם הזה, לא היתה הפגישה הראשונה של נשיא מצרי עם מנהיג ישראלי בנסי־בות אלה. שלוש־עשרה שנים לפני שאדם שפוי כלשהו העלה על דעתו שנשיא מצרי ייפגש עם ראש־ממשלה ישראלי, פורסמה בהעולם הזה (1425) תמונה, שהנ־איחה כביכול פגישה כזו.

בשערו הקידמי של אותו גיליון שהופיע ב־30 בדצמבר 1964 פורסמה תמונה בה נראים נשיא מצריים דאז, גמאל עבד אל־נאצר ומשה שרת, מי שהיה ראש־ממשלה ושר־חוץ, כשהם לוחצים ידיים בלבביות ליד הכותרת: „פגישת שרת—נאצר."

היה זה, כמובן, פוטומונטאז' — הרכבת תמונה על תמונה — כיוון שפגישה מעין זו לא נערכה מעולם. התמונה פורסמה כהמחשה לידיעה בדבר פגישה שיכלה להיערך בין השניים אבל טורפדה.

פגישה מעין זו שנערכה השבוע בין מנחם בגין לבין סאדאת יכלה להתקיים כבר בשנת 1954, כאשר משה שרת כיהן כראש־ממשלת ישראל. היוזמה לפגישה באה אז, כמו עתה, מצד הנשיא המצרי, נאצר. אולם, בניגוד למנחם בגין, דחה שרת באותם ימים את ההצעה. הוא העביר באמצעות מתווכים הודעה לנשיא המצרי כי הפגישה לא תוכל להתקיים, בגלל תלישת שני אנשי רשת־הריגול הישראלית שנתפסה כמה חודשים קודם־לכן בקהיר בגלל הפרשה שהונצחה כ„עסק הביש."

הידיעה על האפשרות שסוכלה לפגישה בין שני המנהיגים, פורסמה ב העולם הזה (1115) לראשונה בשנת 1958. היא הגיעה לאוזני אורי אבנרי בשורה של שיחות שערך אותה שנה עם אישים צרפתים והודים. כשפגש אבנרי בק.מ. פאניקאר, מי שהיה שגריר הודו בקהיר וידידו האישי הקרוב של עבד אל־נאצר, הוא ביקש ממנו אישור לידיעה. פאניקאר, שהיה עד־ראיה ראשון במעלה למאורעות אותה תקופה, אישר את הידיעה ללא הסתייגות. לדבריו רצה עבד אל־נאצר ליצור בהדרגה שלום עם ישראל ואף נקט כמה צעדים בכיוון זה באמצעות מתווכים. המיפנה הגדול בא בשנת 1955, כאשר תקף צה"ל את מחנות הפליטים בעזה. פאניקאר לא הסתיר כי דחייתו של שרת את ההצעה לפגישה עם נאצר התבססה על תירוץ וכי למעשה היה זה דוד בן־גוריון, שאסר על שרת להיענות להזמנה.

שש שנים אחרי פירסום הידיעה ב־העולם הזה היא קיבלה אישור נוסף מפי נתן פלד, שכיהן עד אז כמזכיר המדיני של מפ"ם, כציר ישראל בסופיה וכשגריר ישראל בווינה.

פלד סיפר כי בשנת 1957 סיפר לו מוריס אורבך, ציר פרלמנט בריטי מטעם מיפ־לגת העבודה, שהוא מילא תפקיד מרכזי באירגון הפגישה בין נאצר לשרת. אורבך התקבל בשנת 1954 לראיון אצל נאצר. בעת פגישתם שאל נאצר אם הוא מכיר את שרת. לדיבריו אורבך, אמר לו נאצר שהוא מחשיב את שרת יותר מכל מנהיג ישראלי אחר. כאשר שאל אורבך את נאצר אם יהיה מוכן להיפגש עם שרת, השיב המנהיג המצרי בחיוב ואף נתן את הסכמתו לכך שאורבך יארגן את הפגישה.

על סמך שיחה זו התקשר אורבך עם אליהו אילת, אז שגריר ישראל בלונדון. הסתבר כי בקרב ממשלת ישראל יש נכונות לקיים פגישה כזו. כמקום הפגישה נקבעה איטליה. אז לא הרחיק איש לכת עד כדי ניסיון לקיים פגישה מעין זו בישראל או במצריים.

האישור שנתן פלד לידיעה שפורסמה שש שנים קודם־לכן בהעולם הזה הוא שהוליד את יצירת תמונת הפגישה־שלא־התקיימה בין שרת ונאצר.

יומני שרת שפורסמו אחרי מילחמת יום־הכיפורים העניקו את האישור הסופי לנכונות אותה ידיעה בדבר הפגישה ש־הוחמצה, ושהיה בה אולי כדי לפלס את הדרך שמנסים עתה סאדאת ובגין לפרוץ. באיחור של 23 שנה.

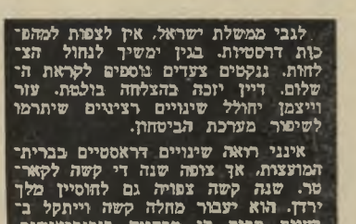
■ ■ ■

התגובות הנזעמות בעולם הערבי בתגובה על ביקורו של סאדאת בישראל עוררו בקרב הפרשנים את החשש כי אנוואר אל־סאדאת עלול להירצח בידי שוללי הביקור.

בעקבות פרשנויות אלה פנו אלינו כמה קוראים מודאגים. הם הזכירו לנו שבגי־ליון ראש־השנה (העולם הזה 2088) פיר־סמנו תחזית אסטרולוגית בה נאמר, כי סאדאת עלול להירצח השנה.

לרגל ראש־השנה היהודית החדשה פנה העולם הזה לשני אסטרולוגים נודעים. הרצל ליפשיץ ומרים תמיר, ביקש לקבל את תחזיותיהם לשנה הקרובה. כמה מהנ־בואות שפורסמו באותה כתבה כבר התממשו. כך, למשל, צפה הרצל ליפשיץ כי בחודש ספטמבר השנה „יעברו על ראש־הממשלה מנחם בגין עשרה ימים קשים של מתח נפשי גבוה העלולים ל־היוצר כתוצאה ממצב בריאותי..." ליפשיץ צפה גם כי בחודש נובמבר „יש לצפות למימוש תוכניות מהפכניות שכמותן לא ידענו בעבר."

מרים תמיר ראתה בכוכבים כי „מנהיג ערבי הצפוי לסכנה הוא נשיא מצריים אנוואר סאדאת, אשר ייירצח על־ידי בני עמו."

לגבי ממשלת ישראל, אין לצפות למהפ־כות דרסטיות. בכין ימשיך לנחול הצ־לחות. נקטים צעדים נוספים לקראת ה־שלום. דיין יזכה בהצלחה בולטת. עזר וייצמן יחולל שינויים רציניים שיתרמו לשיפור מערכת הביטחון.

אינני רואה שינויים דראסטיים בברית־המועצות, אך צופה שנה די קשה לקאר־טר. שנה קשה צפויה גם לחוסיין מלך ירדן. הוא יעבור מחלה קשה וייתקל ב־בעיות רבות הן מבחינה פיסית־אישית, הן מבחינה לאומית־ביטחונית.

מנהיג ערבי אחר שצפוי, לדבריה, לסכ־נה הוא נשיא מצריים אנוואר סאדאת, אשר ייירצח על־ידי בני עמו.

בחודש הבריאות צפויה מחלה קשה ל־

נבואות האסטרולוגית תמיר
תחזית כוכבית

מובן כי נוכח התגשמות הנבואות האח־רית באותה תחזית, היה מקום לדאגה גם בדבר עתידו של סאדאת. משום כך ביקשנו שוב מהאסטרולוג הרצל ליפשיץ לערוך הורוסקופ מדוייק של הנשיא ה־מצרי. הפעם, מסתבר, האירו הכוכבים את פניהם לסאדאת. הם לא הצביעו על שום סכנת רצח המצפה לו, כפי שתוכל ללמוד מחיזויו של ליפשיץ (עמוד 39).

ללמדנו כי גם מה שאומרים הכוכבים, לאלה הנותנים בהם את מיבטחם, תלוי במידה רבה בזווית שממנה צופים בהם.

שני השערים האחוריים של גיליון „העולם הזה" 2098
פגישה מוקדמת עם האלוף

פגישת שרת־נאצר (ה.ה. 1425)
יזמה שסוכלה

הוא היה בגדר מישאלה שהספקות לגבי מימושה היו רבים. גם כאשר הכין צייר המערכת, יוסי שנון, את שני השערים בתחילת השבוע שעבר, עדיין לא ניתן היה לחזות כי ביקורו של סאדאת יהפוך הנושא המרכזי של השבוע, שיאפיל על

"טובים השניים..."

TV-144 UET

טלויזיה ניידת 14"

HMK-419

מערכת סטריאו 50 ואט

למבקשים
את הטוב
ביותר...

"IT'S A SONY."

תשקיף

בגין ויחר לסאדאת

בנושא הפלסטיני

הוויתור לו זכה אנוואר אל־סאדאת מצד מנחם בגין תמורת העזתו לבוא לביקור ממדכתי בישראל הוא ככך הנראה ויתור נוחיי בתחום הייצוג הפלסטיני בוועידת ז'נבה — זאת הטענה שמפיצים מקורביו של ראש־הממשלה. כידוע הציע סאדאת שהייצוג יהיה באמצעות פרופסור פלסטיני השוהה בארצות־הברית, אך ייתכן כי הוויתור של בגין הוא מעבר לזה — גם בהגדרת הצד הפלסטיני.

כיוון שהמטרה העיקרית של סאדאת בביקורו בישראל היתה לפרוץ את המחסומים שנערמו בדרך לכינוסה של הוועידה, הם טוענים, השיג סאדאת למעשה מטרה זו. קיים ספק לגבי מהות הוויתור של בגין בנושא הפלסטיני, אולם הטענה היא שזהו ויתור שיאפשר את ייצוגם של הפלסטינים בוועידה ולפיכך יאפשר גם את כינוסה.

סאדאת עצמו היה מעוניין, לדברי גירסה זו, להצניע את הישגו זה ולשומרו בסוד כמזה, אולי משום שאינו מרשים די הצורך באוזני דעת־הקהל הערבית.

מדוע נמוע ביקור

בגין בקהיר?

לפי גירסה המופצת בחוגי השילטון לא דחה סאדאת את ביקור בגין בקהיר בגלל אכזבתו על עמדתו של בגין, שלא נתן לו תמורה מרשימה עבור ביקורו, אלא בגלל סיבות ביטחוניות, המונעות מסאדאת להזמינו עתה לביקור כזה.

סאדאת הסביר כי בגלל נוכחותם של פלסטינים, לובים וסורים רבים במצריים, יזדקקו שירותי־הביטחון המצריים להכנות ממושכות וקפדניות ביותר כדי לאבטח את בגין בעת ביקורו במצריים.

גירסה זו נשמעת מפוקפקת, מאחר שכל הבעיות האלה היו ידועות לסאדאת לפני ביקורו בישראל, כאשר נתן לבגין להבין שביקור הגומלין בקהיר יכול להתקיים תוך כמה ימים.

עם זאת ייתכן כי בגין יבוא לקהיר, אולי אפילו עוד לפני כינוסה של ועידת ז'נבה. במקרה כזה תהיה התרעה מוקדמת קצרה מאד על הביקור, כגראה של מיספר שעות בלבד, כדי למנוע אפשרות של תיכנון התנקשויות והפגנות מחאה.

וייצמן זועם על

מינוי ממלא־מקום

פציעתו של שר־הביטחון עזר וייצמן ערב בואו של סאדאת פתרה בעייה סבוכה שהיתה עלולה לפגוע במעמדו. לפגישת העבודה הראשונה עם סאדאת נקבעו שלושה בעלי תפקידים זהים מכל צד: ראש־הממשלה מול הנשיא, סגן ראש־הממשלה מול סגן־הנשיא ושר־החוץ הישראלי מול ממלא־מקום שר־החוץ המצרי. אילו היה וייצמן בריא, אין ספק כי היה צורך להכלילו בקבוצת העבודה הישראלית. אולם כיוון שמהצד המצרי לא בא שר או סגן שר־ההגנה המצרי, היתה נוצרת בעייה של מציאת בעל תפקיד מקביל לוייצמן.

אולם גם כך זעם וייצמן על שהממשלה מינתה את יגאל ידין כממלא־מקום שר־הביטחון, למרות שהצהיר מייד אחרי פציעתו: „שר־הביטחון מתפקד כרגיל." בעיקר כעס וייצמן על שהמינוי נעשה ללא ידיעתו.

וייצמן רגז מאד על מינוי זה, ביקש לבוא לקבלת פני סאדאת בנמל־התעופה בן־גוריון. אולם רופאיו, שאיבחנו לחץ על ריאותיו וחששו משטף־דם בריאות, אסרו עליו לקום ממיטתו. ביום הראשון שיכנע וייצמן את רופאיו להתיר לו לנסוע לירושלים, ולוא רק כדי להוריד מעל ידיו את תפקיד ממלא־מקומו.

פיתאומיות הביקור – מטעמי ביטחון

איסר הראל, מי שהיה מפקד שרות־הביטחון־הכללי והממונה על שרותי־הביטחון, העלה סיבה מעניינת להחלטת סאדאת לקיים את ביקורו בישראל בפיתאומיות, בהודעה מוקדמת של יומיים בילבד.

לדברי הראל, כימעט אי־אפשר לתכנן ביעילות התנקשות בחיי מנהיג תוך זמן כה קצר. כדי לבצע התנקשות במיסגרת אל־אקצה, למשל, יש צורך למצוא פידאי־מתאבד, להעבירו לירושלים ולהנחותו — דבר שכימעט אי־אפשר לבצעו ב־48 שעות. לדעת הראל סביר להניח כי סאדאת תיכנן את מועד הביקור כהתייעצות עם אנשי־הביטחון שלו.

האם צפה ידין

את הביקור?

בחוגי ד"ש נפוצה השבוע השמועה כאילו השינוי בעמדתו של יגאל ידין לגבי כניסת ד"ש לקואליציה, שאירע בעת ביקורו בארצות־הברית לפני כחודש, נבע ממידע מוקדם שקיבל בדבר הביקור הצפוי.

לדברי השמועה, לא יכול היה ידין לגלות לחבריו ולאנשי מיפלגתו את הסיבות האמיתיות שהניעו אותו לשנות את החלטתו, וכיוון ששאף ליטול חלק פעיל בתהיליך השלום, היה מוכן להסתכן בוויתור על עקרונות ובכיבד שיוכל לכהן כסגן ראש־ממשלה בעת ביקורו של סאדאת בארץ.

בחוגים מוסמכים מעריכים כי הסיפור מופץ במתכוון בידי תומכיו של ידין, כדי להצדיק בדיעבד את החלטתו לצרף את ד"ש לממשלה ולהקהות את הביקורת הפנימית עליו במיפלגה. למעשה, טוענים, לא יכול היה ידין לקבל כל מידע בארצות־הברית על הביקור הצפוי, כיוון שהאמריקאים עצמם לא ידעו עליו מראש.

גל"ל „הוגנב" אל

סיעת המערך

השר־ללא־תיק־לשעבר, ישראל גלילי, הפך השבוע לח"כ ללא תיק.

גלילי, שלא נבחר כח"כ מטעם רשימת המערך, הוגנב השבוע על־ידי חברי סיעת המערך לפגישתם עם נשיא מצריים, בניגוד להחלטת ועדת הכנסת שלא לשתף בפגישות עם פאדאת אנשים שאינם חברי כנסת, מלבד גודה מאיר.

גלילי, אחד מאדריכלי המדיניות שהובילה למילחמת יום־הכיפורים, הופגש עם סאדאת. לעומת זאת סירבה ועדת הכנסת לאשר פריבילגיה דומה לאורי אבנרי, שביקש להשתתף בפגישת סיעת שלי עם סאדאת. יו"ר הכנסת, יצחק שמיר, הפעיל את מלוא הלחצים נגד הזמנה זו, למרות ששולמית אלוני תמכה בה, בטענה שאבנרי הוא „מיקרה מיוחד", לאור פעולתו למען השלום.

דוגמה אחרת של קטנוניות יו"ר הכנסת: הוצע שיצחק נבון, הדובר ערבית רהוטה, יברך את סאדאת בערבית בפתח ישיבת מליאת הכנסת. ההצעה נדחתה, ונבון השמיע את ברכתו בפתח שיחת סאדאת עם סיעת המערך.

ה„קו האדום"

עבר דרך איטליה

קו הטלפון הישיר שנמתח בעת ביקורו של סאדאת בין ירושלים לקהיר, ואיפשר התקשרות טלפונית ישירה מישראל למצריים, לא הצריך כל פעולה טכנית מסובכת. די היה בהפעלת מתג אחד כדי לחבר את קווי הטלפון הבינלאומיים של ישראל לאלה של מצריים, באמצעות תחנת־קישור ברומא. הקו נותק במתי מתג אחד מייד עם תום ביקורו של סאדאת.

עם זאת יכולים מעתה ישראלים להתקשר טלפונית למצריים באמצעות המרכזיה הבינלאומית של איטליה. בעבר היו

סגן שר־הביטחון

ניצל מפאשלה

מרדכי ציפורי, סגן שר־הביטחון, ניצל ברגע האחרון מאי־נעימות של עזובה היתה לעורר נגדו ביקורת ולסכן את מעמדו במישרד־הביטחון. ציפורי העניק באמצע השבוע שעבר ראיון לכתב המדיני של „הצופה", שאול מייזליש, בו הערין את ביקורו הצפוי של סאדאת בצורה קיצונית ובוטה אף יותר מזו של הרמטכ"ל. אולם למזלו של ציפורי, נועד הראיון להתפרסם בגיליון יום השישי האחרון של „הצופה". בעקבות הסערה שקמה אחרי פירסום ראיון הרמטכ"ל, הבין ציפורי כי פירסום הראיון שלו, בו כינה את סאדאת בכינויים חריפים ומעליבים, עלול להוסיף שמן למדורה. הוא ביקש שלא לפרסם את הראיון ובקשתו נענתה.

מסרבים להעביר שיחות מעין אלה.

גם לצורך שידורי הטלוויזיה הצבעוניים ששודרו על־ידי הטלוויזיה הישראלית, די היה בהפעלת מתג אחד שהפעיל כבר את משדרי הצבע הנמצאים ממילא בשימוש הטלוויזיה הישראלית. נראה כי לאור התקדים שנקבע השבוע, יאפשר שר־התיקשורת גם בעתיד לשדר שידורי־צבע — בעת חגיגות יום־העצמאות ה־30, למשל.

אין לצפות להחלטה ממשיתית על שידור צבע בקביעות, שכן החלטה כזאת תזרים לשוק מיליארדי לירות של צרכנים שיבקשו לרכוש מקלטי צבע.

מודעה ישראלית

ב„אל־אהרם"

מודעה של פירסומאי ישראלי תת־פרסמה בעיתון הקהירי „אל־אהרם" הגדוש שבעיתוני מצריים, כיום כו עזב סאדאת את ישראל. את המודעה מסר הפירסומאי הישראלי חיים פרד, בשיחת טלפון ישירה עם מערכת העי־תון בקהיר. המרכזנית, שהאזינה לבקשתו לפרסם מודעה בעיתונה, העבירה אותו לסגן מנהל העיתון, שנענה לו בחיוב. את תמורת הפיר־סום הכמיה פרד לשם מדוארים, תמורת חשבון שיישלח לו לישראל.

נוסח המודעה בערבית: „פנייה לי־מרסמים: בואו נדבר עסקים! חיים פרד, מנכ"ל, פירסום פרד, קי־דום מכירות ויחסי־ציבור, תל־אביב."

עירעור לברק

בפרשת ידין

ליועץ־המישפטי לממשלה, פרופסור אהרון ברק, נמסר השבוע עירעורו של יגאל ידין על החלטת פרקליט מחוז ירושלים מיכאל קירש שלא לחקור בתלונות קודמות של ידין נגד הפרופסור ויגאל ידין. העירעור טוען כי חקירת המישטרה בהעלמות השקל ממצדה לא היתה מקיפה, וכי השקל האמור נמכר לאספן קנדי בשם באסין ע"ידי יעקוב משורר, שניקה את שקלי מצדה.

העירעור מוסר כי ידין קיבל משירות השידור הבריטי 500 לירות שטרלינג תמורת מכירת זכויות סרטים שצולמו בחפירות חצור ושהם רכוש משלחת חצור. הוא הכניס כסף זה לכיסו והצהיר על כך בדו"ח השנתי שלו למס ההכנסה. קירש דחה את התלונה של לביב בעניין זה, בנימוק כי ידין שלח סרטים אלו לביב.ב.ס., אך הם הוחזרו ונשמרים בביתו, ולכן לא בוצעה, כביכול, מכירה פיסית של הסרטים.

העירעור מוסיף כי החלטת קירש לא לחקור בעניין השכרת דירת ידיו לפרופסור זר וקבלת תמורה בלתי־חוקית במטבע זר, בגלל התיישנות, אינה נכונה.

אריאלי

היום,
כשהבן מתכונן
לגיוסו

אתם, ההורים,
התכוננו לשחרורו.

מרגע שהבן נפרד מכם בדרכו לבסיס הקליטה – הכינו עבורו את מתנת השחרור, לכשישוב הביתה, לחיים האזרחיים.

הפקידו על שמו ב"חסן לחייל" של בנק הפועלים סכום חדשי קבוע כפי יכלתכם – ובתום השירות יעמדו לרשות הבן או הבת רווחים נאים, הפרשי הצמדה, מענק בגובה 5% וכן הלוואה בגובה סכום הצבירה, שתעזור לו בראשית חייו האזרחיים.

חסן לחייל
למען החייל או החיילת שלכם

בנק הפועלים בע"מ

לנו אכפת.

הגורל שלח לך השבוע בחורה זרה, כפרי בשל? דע לנצל זאת עד תום. בת טלה: גם לך צפוייה הפתעה ה־קשורה באנשים שלא היכרת. ויכוחים סוע־רים בינך לבין מעבידך ירתיחו אותך באמצע השבוע. הבלבי. הבקשה ששלחת נמצאת בדיון. סיכוייה החיוביים — טובים. לחץ מיותר ל־תשובה מהירה עלול רק להזיק לך.

* * *

למרות העובדה שאסור לך לסמוך על אלה המציעים לך הצ־עות מפתות, השבוע יתחיל תהליך שיקום כלכלי, לאלה מכם ש־היו שקועים בצרות כספיות רציניות. ביי־חוד טוב סוף השבוע ובמיוחד יום ג'. יום ו' אינו מתאים לרו־מנטיקה. יש בו יותר מדי השפעות עוינות, אך למרות זאת תהמר על מוצאי־שבת.

* * *

מצטער, אבל הזהרתי אותך: אין זה שבוע לערוך מסעות או שינויים מרחיקי־לכת. אם תוכלי לשמור על מיסגרת־חיים דומה לזו בה היית עד כה. בתנאים חדשים, תקלי במיקצת על הבעיות. אם לא — מוטב שתס־מכי לחלוטין על שיפו־טו של איש בעל־שי־קול. העיקר — לא ל־הגזים בשום דבר ולא לריב. יום שבת הבא מגיש לך הזדמנות נדירה. אל תכתבי מכתבים חשובים ביום רביעי המתקרב ובא.

* * *

הזעזוע שעבר בתחילת החודש מוסיף לתת את אותותיו. אולם לא די לחשוב על מה ש־המצב עושה לך — אתה חייב גם לעשות משהו כדי לשנות אותו מצב. זכרי שאת יכולה ליפול בפח, בייחוד עם בן מזל סרטן או אריה. אל תהססי לנתק את הקשר לפני שיהיה מאוחר מדי. בגד ב־צבע אדום ירומם את מצב־רוחך הגרוע.

* * *

הרגשת אשמה על דברים שבעצם אינך אשם בהם, תטריד את מנוחתך במשך השבוע. השתדל לצאת לחופשה מיידית לבית־הבראה. אל תחסוך בכסף. נס־יגון של אדם קרוב אליך לעורר בך עשוי להעשות בצורה אנו־נימית — והדבר יפתי־עך מאוד. נסיונותיך להיחלץ מהמשברים ה־פוקדים אותך עלולים להסתיים בכי רע.

* * *

אינך טורח לחשוב מספיק על עתידך, ואינך מנתח באופן נכון את האינפורמציה שהגיעה לידך. אל תת־סס מלהתייעץ עם בן זוגך בענייני עבודה. שמור על ההישגים ה־גדולים אליהם הגעת לאחרונה, ואל תפט־פט. בת בתולה — זכ־רי שאי־אפשר לרמות את כולם כל הזמן. הזהרי בדבריך ושקלי היטב את מעשייך, פן תיכנסי לצרה גדולה. חשבי על עתידך.

בחירתך בלתי מוצלחת — תיגמר ברע. היזהר! היא רוצה ללכוד אותך, לכן היא מתנהגת כל־כך יפה. אבל אין זה פר־צופה האמיתי. זאת לא היא. הפרצוף ה־אמיתי יתגלה לך ב־זמן הקרוב. לכן, עוד הפעם: היזהר! אם אתה אמן — החלף מהר את המיקצוע! אחרת עוד תגווע ב־רעב. היה שקול ונדיב־לב, אל תרבה לצאת ביחידות בשבוע זה. פרשה נשכחת עלולה להטריד אותך.

* * *

כפות המאזניים מתחי־לות לנטות לכיוונכם. המאבק אותו התחלתם לפני שבועות מיספר — ואשר נראה, כי יזיק לכם, הוכיח את עצמו. דווקא אתם מתחילים לקצור את הפירות. ו־לא כמו שנראה בהת־חלה. אל תהססו להש־תמש במרפקים, כדי לפלס את הדרך הנראית לכם כנכונה.

* * *

חוב ישן וגדול, אשר זמן רב העיק עליך, ייעלם השבוע. אותו נושה, שבעבר ידע להיות תוקפני, ייותר עליך במפתיע. דבר זה ייתן לך מישנה מרץ, ויסייע לך להגשים את שאיפתך העיקרית ב־עתיד הקרוב ביותר. יחד עם זאת, גם חיי האהבה שלך, עם בת־זוגך הקבועה, יפרחו ויגיעו לשיאים חדשים. משימות שיוטלו עליך השבוע, יעיקו עליך במקצת.

מבט ענינך מסגיר אותך. משקפי שמש יעזרו לך להסתיר דב־רים שאינך רוצה שיתגלו. הבית בו הינך מתגורר אינו נראה לך, ואתה מהרהר בהחלפת דירה. אל תדחה — עשה זאת השבוע. ה־בית הזה מעכיר את רוחך בצורה חמורה. סיכוייך רבים השבוע לעלות בסולם החברתי. נסה למצוא דבר שיהיה בו מהסתכנות, אם תצליח לגבור עליו, הצלחתך מובטחת.

* * *

אתה בטוח שאתה מסוגל לעמוד לבדך ב־לחץ: אין זו אלא אשליה. בן דגים או סרטן עשוי לעזור לך — אבל אם תסרב ל־הראות לו את המצב לאמיתו, זה אבוד. יום א' וב' בתחילת הש־בוע, יביאו לך שפע של הזדמנויות. צריך רק לעשות עוד מאמץ קטן. לבשי לבן.

* * *

אתם מחפשים אתגר ש־יתן לכם את ההזדמנות להוכיח את עליונותכם. התלהבותכם תשרה ה־שבוע אווירה של התל־הבות על אלה הסובי־בים אותכם. כדאי ל־הזכיר שהשנה היא שנה טובה לבני מזל דגים החושבים להינשא. לכן, מוטב אולי להזדרז לפני שהשנה עומדת להגיע אל סיומה.

מכתבים

כולם טעים

ביקורו הצפוי של נשיא מצרים, אנוואר אל־סאדאת, בישראל, מזמינה הזדמנה ניצחת לצידוק מדיניות ממשלת הליכוד. רק מדי־ניות זו יש בכוחה לשכנע את הערבים כי אם לא ידברו עמנו פנים־אל־פנים ולא ישבו עמנו לשולחן אחד, לא יגיעו לשום פתרון.

אהרון דבש, בת־ים

אם אומנם יממש סאדאת את תוכניתו לבוא לביקור בישראל ולהרפיע בפני הכנסת בירושלים, הוא יעשה בכך דבר שאפילו ידידינו האמריקאים טרם עשו: הכרה בירושלים כבירתה של ישראל.

נחום צרוק, תל־אביב

...רק הורידו את מס הנסיעות על הטיסות ותראו מה קורה: כולם, כולל בגין וסא־דאת, מתחילים לטוס.

ע. צבי, ראשון־לציון

בניגוד למה שכתב אורי אבנרי במאמרו על מנחם בגין כאיש השנה, אנו נוכחים עתה שגם למילים יש דינמיקה משל עצמן וגם הן מסוגלות לתרום באורח דרמתי לשינוי פני המציאות.

יעקב זמיר, ירושלים

● ● ●

כיסאולוגיה במקום אידיאולוגיה

עם הצטרפותה של ד"ש לממשלת בגין אפסו הסיכויים להוריד את שלטון הימין בדרכים פרלמנטריות. לראשונה בתולדות התרבות הפוליטית בארצנו, אנשים מקריי־בים את עצמם על מזבח האינטרסים האמי־תיים של העם. אין לשכוח את תגרעת האיגוף לעבר הממשלה, בעוד אנשי "שינוי" נשארים ככוח הסטייה. בהגיעם ליעד טופ־לים ארבעת האסים לזרועותיהם הפתוחות של מנחם ושמחה.

בכך הגיעה לקיצה דרך מפוארת של תנועה צעירה ורעננה, בשעת חירום זו לעם ולמולדת.

לא פעם קרה שמפלגות העדיפו את הכסאולוגיה במקום האידיאולוגיה, אך ד"ש העמידה נורמות חדשות בפוליטיקה הישי־ראלית. אכן רוח גדולה באה למדינה ד־הביאה בכנפיה חמסין, שהתחיל לנשוב מאז ד"ש בפנים. היא הביאה בכנפיה דולארים לרוב ומי שימצאם ירגיש מהר לסניף הבנק הקרוב ויפתח חשבון מט"ח. מאז אין גם גנבים, אין מעלימי־מס ושאר ספקולנטים, וכפי שאומרים הד"שאים: "שינוי גדול היה כאן!"

שמואל הרפז, קיבוץ אילון

● ● ●

בדרך כל בורוז

הזדעזעתי למקרא הראיון שהעניק ה־רמטכ"ל, רב־אלוף מרדכי גור, לכתב ידי־עות אחרונות, בו ניסה להציג את ביקורו של סאדאת כמסע של הונאה. אם אומנם זה באמת מה שחשב הרמטכ"ל, האם ה־

שיטה היא להכריז בפומבי על חשיפת המזימה? כלום לא היה מן החוכמה הצ־באית לשמור בסוד ידיעה זו, על מנת להכניס את המצרים למלכודת שהם עצמם הכינו?

איתן לוי, רמת־גן

הצהרה כמו זו שהציג הרמטכ"ל ערב ביקורו של נשיא מצרים, היא ניסיון ברור לטרפד את הביקור. בשעתו, כאשר האלו־פים יהושפט הרכבי ומאיר זורע טען באניקה שעוררו בפרשת "ברוזוז מים", הלוא הוא תרגיל הגיוס המפורסם, לא היסס ראש־הממשלה דוד בן־גוריון להעניש ולסלקם. הפאניקה שעורר מוטה גור חמורה יותר ועל הממשלה היה להסיק מיד את המסקנות ולהדיחו מתפקידו.

גבי ויים, תל־אביב

● ● ●

מניעים מעוותים

ברצוני להביע את הערכתי לשבועון ול־עורכו אלי תבור, על כי מצאו לנכון להק־דיש מאמר מערכת (העולם הזה 2097) לזכרו של נשיאה הראשון של מדינת־ישראל, הפרופסור חיים וייצמן. אמנם יש במאמר ובמוב־אותיו ביקורת על דרכו המדינית ומה־שבתו של וייצמן — ואינני מסכים עם רוחה ותוכנה של ביקורת זו — אך עצם ההתייחסות ל־תאריך היא כשל־עצמה חיובית, מח־נכת ומעוררת כבוד.

לפידות

לי, כיליד רחו־בות וכשכן ל„אר־מון" (כך כונה בפי החרובנתים בית הנשיא) היו וייצמן, דמותו, מעשיו והופעתו, מלכותיים, פשוי־טו כמשמעו. כל בני דורי, ילידי הד־רום, נושאים בהערצה רבה ועמוקה את זכרו של נשיאנו הראשון. המימסד הפו־ליטי עשה ככל יכולתו, בשלהי חייו של וייצמן וגם אחרי מותו, על מנת להשכיח מלב את פעליו וזכרו. גם האזכרה שנערכה השנה באחוות־הקבר ברחובות לא הראתה שהמימסד החדש נושה לשנות מדרכי קוד־מו. מכל ממשלת המהפך נכח רק שר־התיחזוק עזר וייצמן, שאמר קדיש כשאר־בשרו של המנוח הדגול.

המגיעים להתעלמות מוייצמן הם סבר־כים ומעוותים. אני תקווה כי עוד בדור הזה יתוקן העוול המשווע הזה. עם זאת בטוחני כי ההיסטוריון שיהא מסוגל להשקיף בפרספקטיבה הנכונה על תהליך תקומת עמנו במולדתו, יידע לייחס ל־וייצמן ולפעליו את המקום הנעלה לו הוא ראוי.

מיכאל („מיש") לפידות, רחובות

● ● ●

כוחה של מילה

מה ההבדל בין יהושע פרץ לבין ירוחם משל? יהושע פרץ אמר דעשה: במילה אחת שהוציא מפיו סגר את שערי גמל אשדוד על בריח וכל העבודה פסקה מיד. ירוחם משל מסר בראיון טלוויזיוני כי במילה אחת שיוציא מפיו יוכל לסגור את כל שערי הארץ ולהשביית את כל המדינה כולה, אם רק יחפוץ. אז מה ההבדל?

שמואל אייזן, תל־אביב

תרשו לי להגיב על התנהגותם של מש־תתפי ועידת ההסתדרות, שהפריעו לדבריו של נשיא המדינה. בין אם אלה נציגי מפלגה שמקובלת עלי ובין אם לא — אני מתביישת שאלה הם נבחרי העם ונציגיו. אל לנו לשכוח כי בין הנוכחים ישבו אישים אזרחים מחו"ל. איזה פרצוף אנחנו מציגים בפני העולם כאשר אין אנו יכולים לכבד את נשיא המדינה שלנו?

דליה דן, תל־אביב

סירובה של ועידת ההסתדרות לנהוג לפי הקו של הוועידה הקודמת ולברך את ממשלת ישראל על „מאמציה למען השי־לום" — הרא צביעות מנקרת עיניים וקט־נוניות מסלידה. למרות שממשלת הליכוד עד כה לא נקטה במדיניות העשויה להביא את השלום — הרי המדיניות של ממשלות המערך לא היתה שונה במאומה; לא עקרונית ולא מעשית. ממשלת בגין אך ממשיכה את המדיניות של ממשלות אשכול, גולדה ורבין, עם קצת שינוי בגווני הסיס־מאות. מאידך גיסא מצערת ומבישה תגו־בתם של אנשי הליכוד בוועידה, שפגעו

(המשך בעמוד 8)

נעלי אלכסנדרס - יוקרה אמיתית לרגלייך

„אני מתחרה רק בנעלי יבוא" — מודה מר אלכס פרידמן, יצרן הנעלים, המשווק נעליים ישראליות באיכות איטלקית.

כמו בתחומים רבים, גם תעשיית הנעליים עוברת התפתחות מואצת עם הזמן. ואכן, כשרציתי לשים את האצבע על השלב האחרון והגבוה בהתפתחות מעניינת זו, הגעתי לנעלי „אלכסנדרס". נעלי „אלכסנדרס" הם שיא אמיתי של איכות, אקסקלוסיביות, ועיצוב נעליים ומגפיים באיכות איטלקית, אך תוצרת כחול־לבן.

למה נקדים, מצאתי עצמי ישוב במשרדו של מר אלכס פרידמן, גבר צעיר וסימפטי, המנהל את נעלי „אלכסנדרס" בעזרת אחיו מיקי וחברו ציון. הוא הסביר לי מה באמת מתרחש במפעל המודרני לייצור נעליים, הנמצא תחת ניהולם. כדי להמחיש את הדברים,

המילה האחרונה של אלכסנדרס

הוצגו בפני שני זוגות נעליים, האחד — מתוצרת איטלקית מובחרת. והשני — של „אלכסנדרס". אני חייב להודות, שלראשונה הבחנתי בנעל ישראלית שאינה יורדת באיכותה מזו האיטלקית. ההבדל היחיד — הוא במחיר. ברכישת נעלי „אלכסנדרס", חוסכים את פער היבוא, והפער הוא משמעותי. מר פרידמן, אינו מנסה להתחרות כלל בייצור המקומי, האתגר שלו הוא תחרות בנעליים איטלקיות „אני מתחרה רק בנעלי יבוא". והוא יודע איך עושים זאת.

סיפור לידתה של נעל במפעלי „אלכסנדרס", מתחיל בהסכם ידע איטלקי, על פיו מעוצבות נעלי „אלכסנדרס". בעקבות הידע הבלעדי, מגיע העורא־טלקי המובחר הישר למפעלי „אלכסנדרס", ושם הוא עובר טיפול אישי מאד, עד היותו לנעל איכותית ומעוצבת להפליא. העיקרון המנחה בקו הייצור, הינו התמחות. בכל פונקציה, יושב מומחה בעל ידע ספציפי בתפקיד שלו, ואין איש יכול למלא את התפקיד במקומו ובמרמת המומחיות שלו. מצב זה, מזכה את הנעל בטיפול מעולה והקפדה על העיצוב, מבנה הנעל, הסוליה, העיצוב וכמובן הגימור המושלם.

הדגמים של „אלכסנדרס", הם המלה האחרונה באופנת הנעליים והמגפיים. כגון — נעליים ספורטיביות בסוליית טרקטור, נעליים אלגנטיות עדינות עם עקבים וכמובן פאר מפעלי אלכסנדרס — המגפיים, במבחר דגמים אקסקלוסיביים, עם או בלי רוכסנים, לפי נוחות הרגל. לדיברי מר פרידמן „האופנה משתנה — הרגליים לא", לכן יש לדאוג לדבריו, לנוחות מירבית לרגל, בצד ההקפדה על העיצוב.

נעלי אלכסנדרס מוצאות את דרכן רק אל הנויות הנעליים המובחרות, ובהדרגה מגלים הלקוחות את כדאיות רכישתן, כיום ברור שתמורת ויתור על השם „איטליה", ניתן לחסוך סכום משמעותי, בלי לוותר כהוא זה, על איכות הנעל. כאלה הם נעלי „אלכסנדרס". ולאוהבי איכות, עיצוב ואקסקלוסיביות — הם המלצה הכונה ביותר.

ביתך הוא לא רק מבצרך...

אחים דבוש מציגים עיצוב דקורטיבי, חדיש־עתיק לגדרות, סורגים ושערים

בשבוע שעבר הסתובבתי בהרצליה פיתוח, נהנה מבוקר סתוי בחיר. הייתי ממשיך לתפוס שלוה, לולא ניתקלו עיני בשער עתיק יומין שניצב בפתחו של בית חדיש. הופתעתי מהשילוב הבלתי שיגרתי ומהיופי הרב שבו, וכל העניין הזה החל לעורר את התעניינותי. וכך מצאתי את עצמי ברחוב ירמיהו 7 בקירון, על מנת להתרשם במו עיניכם מהמתרחש שם וממבחר הדוגמאות שיוצעו לכם, לפי טעמכם. כמו כן ניתן להזמין טלפונית לפי מס' 755292.

לבתים משותפים ולרבי קומות, מצאו האחים דבוש, פיתרון בצורת סורג בסגנון צרפתי המונע נפילת ילדים, וכן מעניק לחלון יופי ומרחב.

לכם, שהנושא אינו מוכר לכם מקרוב, הייתי ממליץ לנוע ל־„אחים דבוש" בקיראון, רח' ירמיהו 7, על מנת להתרשם במו עיניכם מהמתרחש שם וממבחר הדוגמאות שיוצעו לכם, לפי טעמכם. כמו כן ניתן להזמין טלפונית לפי מס' 755292.

בעיסוק מיוחד זה, נותנים האחים דבוש, מימד חדש לבטחון הדירה, המשולב בתכונות אסתטיות וביופי בלתי שיגרתי.

לשערים, לסורגים ולגדרות — קשיחות רבה ואמינות גבוהה. ויש בהם — לפיכך — כדי לספק את השלוה שבתחושת הבטחון. במקביל, תווכחו מהר מאד, כי ביתכם הופך להיות לא רק מבצרכים, אלא גם פינת קסם יפהפיה ומרתקת.

לא ייפלא — איפוא — שיצירי כפיהם של האחים דבוש, נרכשו ומצויים כיום באזורי יוקרה שונים ברחבי הארץ.

הקליק של „סטאר" הוא אומנות

אולפני צילום והסרטה

סטאר Star

„חיוך! בבקשה" („קליק"). „תודה רבה!". ויש לך מזכרת לכל החיים. מזכרת, של אותו רגע מאולפני „סטאר" התל־אביבים. מזכרת, של תמונתך ברקע מקסים. רגע, שיעתיק אותך לעולם חלומות שכולו יפה.

זהו אחד ממסכי הרקע שבחרת בהם, בין מבחר עצום של מסכי רקע נהדרים. אך מה נמלל על מסכי רקע, כאשר מלבדם, יש לתאר את הידע המקצועי הרחב של העוסקים בדבר וכלי עבודתם, המצלמות המשוכללות ביותר, הכוללות בין היתר את מכשיר הצילום התלת מימדי המשוכלל WT־102, באמצעותו ניתן לקבל תמונות עם אפקט תלת מימדי מהמם. אולפני „סטאר" הם מהראשונים והבודדים בארץ, המצלמים בשיטה מהפכנית זו.

כאלו הם, אולפני „סטאר"/ אולפני הצילום הנודעים, במקום החדש והמשוכלל ברח' בן יהודה 160 (טל. 237409).

אולפני „סטאר", המתמחים אף בהנצחת יומם המאושר של זוג אוהבים ביום חתונתם, מעניקים לכל צילום, את המימד הנכון במעמד הנכסף, החתונה. אם בסרטת קול או בלעדיו, ואם בצילומי אלבום של החתן — כלה. אך לאו דווקא אליהם, מכוון מרצם של בעלי אולפני הצילום „סטאר". מה לגבי, צילומי הילדים הנזקקים להנצחת ילדותם? ומה בקשר, לצלמים שוב בבים להם מקיימים אולפני „סטאר" שירות פיתוח והגדלה. בקיצור, הכל באולפני הצילום „סטאר". אם לצילום חתונה, אם לבר־מצווה, ואם סתם להנצחת רגע יפה מחיים, או אפילו לרכישת מצלמה לצלם החובב.

מיני מיני

מבחר ארנקים, תיקי עור ומתנות ב„מיני" וב„מיני אקסקלוסיב"

אולי לא חשבת על זה, אבל כשאת מציגה את עצמך כלפי חוץ, או כשאת נוטלת חלק באירועים, שונים, הארנק הוא בעצם כרטיס הביקור שלך. „כרטיסי ביקור" כאלה, אקסקלוסיביים בלבד ובאיכות מעולה, מצאתי ב„מיני" וב„מיני אקסקלוסיב" — חנויות הארנקים ברח' דיזינגוף 101 (פסג' הוד) בת"א. ב„מיני" מושם הדגש על תיקים מתוצרת הארץ בעוד ש־ב„מיני אקסקלוסיב" — מוצגים בעיקר תיקים תוצרת חוץ, מתנות מקוריות ותיקים לגברים.

אם יש לך טעם מעודן, תמצאי ב„מיני", מבחר מרשים של ארנקים בסגנונות, עיצובים וצבעים שונים. די אם נזכיר את השם „קריסטיאן דיור" הצרפתי, כדי לקבל מושג לגבי איכות הארנקים של „מיני", כ„כ לבחירתכם מבחר ארנקים ותיקים אופנתיים, צרפתיים, איטלקיים וממיטב הייצור המקומי.

הסגנון המיוחד של „מיני אקסקלוסיב", הפגיש אותי עם ארנקים ותיקים כמותם טרם ראיתי ובלתי שיגרתיים בעיצובם. התיקים עשויים במקצועיות רבה, התפירה חזקה, והעיצוב מרשים ביותר. מבחר התיקים, כולל תיקי צד, תיקי נשיה וכמובן גם תיקים לגברים בעלי טעם בעיצוב וכמובן בשלל צבעים.

גם עליכם הגברים בעלי הטעם, חשבו ב„מיני", לבחירתכם מבחר אקסקלוסיבי של תיקים, תיקי ג'ימס בונד מעור, תגורות ואביזרים שונים, בצד אלה תמצאו ב„מיני אקסקלוסיב" פסלונים ומתנות מגוונות מסוגים שונים ולכל אירוע.

מה דעתכם על ביקור זוגי אקסקלוסיבי ב„מיני". מוכרות מקצועיות וחייכניות תקבלנה אתכם ותדאגנה לספק את כל דרישותיכם... בתחום התיקים ומוצרי העור. להתראות ב„מיני" דיזינגוף 101, תל־אביב.

פסנתר זה דבר רציני

„מלניק פסנתרים" — מציג פסנתרים ממיטב הייצור העולמי, בצד 40 שנות ותק ביבוא ושיווק פסנתרים

מוסיקה זה לא צחוק. על אחת וכמה כשהמדובר בפסנתרים. כשבדקתי מהן האפשרויות לרכישת פסנתר טוב, במקום אמין ומקצועי ובמחיר הוגן, הובילו אותי כל הדרכים ל„מלניק — פסנתרים" בדיזינגוף 125, בת"א. מר פנחס מלניק, דור שני ליבואני פסנתרים, מנהל בעצמו את המקום, זה 16 שנה, והוא הציג בפני את מרכז הפסנתרים שלו, הקיים כבר קרוב ל־40 שנה. מי שמחפש סופרמרקט לכלי נגינה עם מוסיקת רקע ותפאורות, שישמש לו מקום לבילוי — טעה בכתובת. אבל למי שמחפש פסנתר טוב ממיטב יצרני הפסנתרים בעולם, מי שמחפש אנשי מקצוע בעלי ותק של עשרות שנים בטיפול בפסנתרים, מי שמעוניין לרכוש פסנתר, במקום בו רוכשים פסנתרים — מיטב המוסיקאים בארץ, ולכל המעדיפים ללכת על בטוח, „מלניק פסנתרים" — הוא הכתובת עבורכם.

בסיורי במקום, הציג בפני מר מלניק את פסנתרי האיכות שלו, בהם Sauter — הפסנתר המערב גרמני המעולה. וכן את הפסנתרים האנגליים — Challen, Barratt and Kolison ו־Bentley. את Baldwin האמריקאי, ואת Kawai, הפסנתר היפני. בצד שיווק הפסנתרים, מוצגים ב„מלניק פסנתרים", שני סוגי אורגנים אלקטרוניים משוכללים, בעלי אפקטים מיוחדים, ה־Crumer וה־EKO. גם ל־מוגבלים כספית דאגו ב„מלניק

Baldwin
פסנתר האיכות האמריקאי

פסנתרים", ולבחירתכם, פסנתרים משומשים באחריות מלאה. לצידו של מר מלניק, ניצב אחיו, בוגר קולג' בלונדון, שהתמחה בכיוון ובניית פסנתרים, ואת מומחיותו הוא תורם בלעדית ל־„מלניק פסנתרים". העסק מנוהל רק על ידי בני המשפחה שכולם בעלי ידע רב במוסיקה. הניהול המשפחתי מצמצם את מספר העובדים ותורם להורדת מחיר הפסנתר.

כשבדקתי מי ומי הבאים לרכוש פסנתרים אצל מלניק, גיליתי שמות של זמרים מפורסמים, מוסיקאים, מועדונים, בתי ספר למוסיקה ובתי מלון, בצד אנשים פרטיים. ולהודות על האמת, לא הופתעתי מכך. נראה לי טבעי ביותר, שאנשי מקצוע במוסיקה, יפנו לאנשי מקצוע בפסנתרים.

על כל הפסנתרים ב„מלניק פסנתרים" מועניק אחריות למשך 10 שנים. תנאי התשלום נוחים ביותר. ולדברי מר מלניק, „כל צורת תשלום מקובלת — אפשרית אצלנו". ומובטח לכם ש־בעיות של תנאי תשלום לא ימנעו מכם להגיע לפסנתר.

אם לפני 5 דקות, היססתם עדיין בקשר לרכישת הפסנתר, כעת אתם יכולים לגוע בלב שקט ל־רח' דיזינגוף 125 — טלפון 220303 — להיכנס ל„מלניק פסנתרים" ולהיזוכח. בהצלחה!

מדור אינפורמטיבי פירסומי

מכתבים

(המשך מעמוד 7)

בדמוקרטיה על־ידי חוסר סבלנותם ותוק־פנותם המופגנת, אם כי ניתן להבין את תחושת העלבון שלהם.

שלום זמיר, אמירים

● ● ●

קור־רוח מישטרתי

בטלוויזיה נמסר שבזמן הריסת הבית בכפר מג'ד אל־כרום, נהרג תושב הכפר מרסיס אבן שפגע בצווארו ונגרם למותו. אולם בהארץ דווח למחרת היום כי „ראש המועצה וין"ר הוועד הציבורי שהוקם במג'ד אל־כרום, הצהירו כי צוות של שלושה רופאים מקומיים — ביניהם הכירורג הד"ר חסאן אמין מבית־החולים רמב"ם — בדק את הגופה וקבע כי ההרוג נפגע מתשעה כדורים שפגעו ב־ארבעה איזורים בחזהו..." מכאן שהטל־וויזיה הישראלית רחוקה מרמת ההגינות של היומן הארץ במקרה זה. הבוז ל־רשות־השידור.

אליעזר פומרנץ, נהריה

אסיר לשכוח כי המאורעות במג'ד אל־כרום, עליהם דיווחתם בהרחבה בעתונכם (העולם הזה 2098) אירעו ביום בו נתתו הקאטיושות על נהריה. קשה לתבוע מ־שוטרים, שחלק מבני משפחותיהם ודאי היו באותו יום מטרה לקאטיושות אלה, לשמור על קור־רוחם במצב זה.

חיים אשכר, חיפה

דומני שכתבתכם על מאורעות מג'ד אל־כרום לא הצטיינה במידה רבה של אובייקטיביות. התעלמתם לחלוטין מכך

שפעולת המישטרה נערכה אחרי שכבר נהרס הבית שצויין בצו ההריסה, כאשר תושבי הכפר התפרעו, השתוללו ואף התי־נכלו למכוניות צבאיות שחלפו על הכביש בקירבת כפרם. יש להצטער על הקורבן שנפל בתקרית זו ואם ערכו שוטרים פוגרום בבתים, יש להעניש בכל חומר הדין. אבל אסור לשכוח שתגובת השוטרים היתה תוצאה של פרובוקציה.

אפתר הררי, עכו

● ● ●

ראשית התסיסה

במדור זה היה העולם הזה שהיה לפני 25 שנה (העולם הזה 2097) קראתי תחת הכותרת „אפריקה: מוות לאיש הלבן". כתבה בה תוארה ראשית התסיסה של בני יבשת אפריקה נגד שילטון בני הגזע הלבן. עיקר הכתבה דן במאבקו של ג'ומו קנייאטה, כיום נשיא קניה, שהתייצב לפני 25 שנה בראש המאו־מאו, הראשון בין ארגוני הגרילה האפריקאים שנלחם נגד השילטון הבריטי.

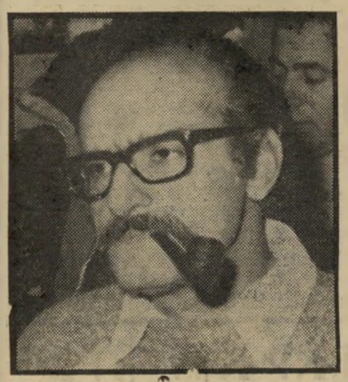
מדוע אם כן אין עתונכם כותב על המשך אותו תהליך גם כיום, ברודזיה ובדרום־אפריקה?

מיכאל קצירגינסקי, דאקאר, סנגל

● אילו היה הקורא קצירגינסקי עוקב בקביעות אחד פירסומי העולם הזה היה מגלה כי בשנה האחרונה הקדיש עיתון זה מיספר כתבות ומאמרים למתרחש ב־יבשת האפריקאית.

סליחה, טעות בתנועה

שמי צורף לשמם של סופרים אחרים, שהוגדרו על־ידכם (העולם הזה 2097) כמייסדיה של „התנועה למען ארץ־ישראל השלמה". אני מניח שכתבכם הסתמך על דיווחים בעתונים מאותם ימים, אשר הז־כירו אותי בין המוזמנים לאספה שהתקיימה

שמעון בלס
כבוד מנוגד

בבית־הסופר ע"ש טשרניחובסקי ואשר אורגנה על־ידי מי שהיו אחר־כך יוזמיה ומייסדיה של תנועה זו.

אני אומנם נכחתי באסיפה, אך לא התמתי על שום מיסמך שלה וכמובן שלא הצטרפתי אליה. עמדתי ביחס לתנועה זו ידועה ואינני מבין מדוע מצא כתבכם לנכון לכבדני ביסוד תנועה שאני מתנגד לה.

שמעון בלס, תל־אביב

● כתב העולם הזה הוטעה על־ידי פירסום במעריב מה־28 באוקטובר 1977, שבה הוכלל בטעות שמו של שמעון בלס בין האישים שנמנו בשלבים שונים עם התנועה. שמעון בלס, סופר ומרצה לספ־רות ערבית, הוא חבר המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני.

● ● ●

דיכה ללא תגובה

לפעמים אנו שואלים את עצמנו, מדוע חרדה כל חברה לכבודם של בני־אדם ודואגת לבל יוציאו דיבה עליהם — אך אינה חרדה באותה מידה להוצאת דיבה נגד כלל, נגד עם, נגד מדינה.

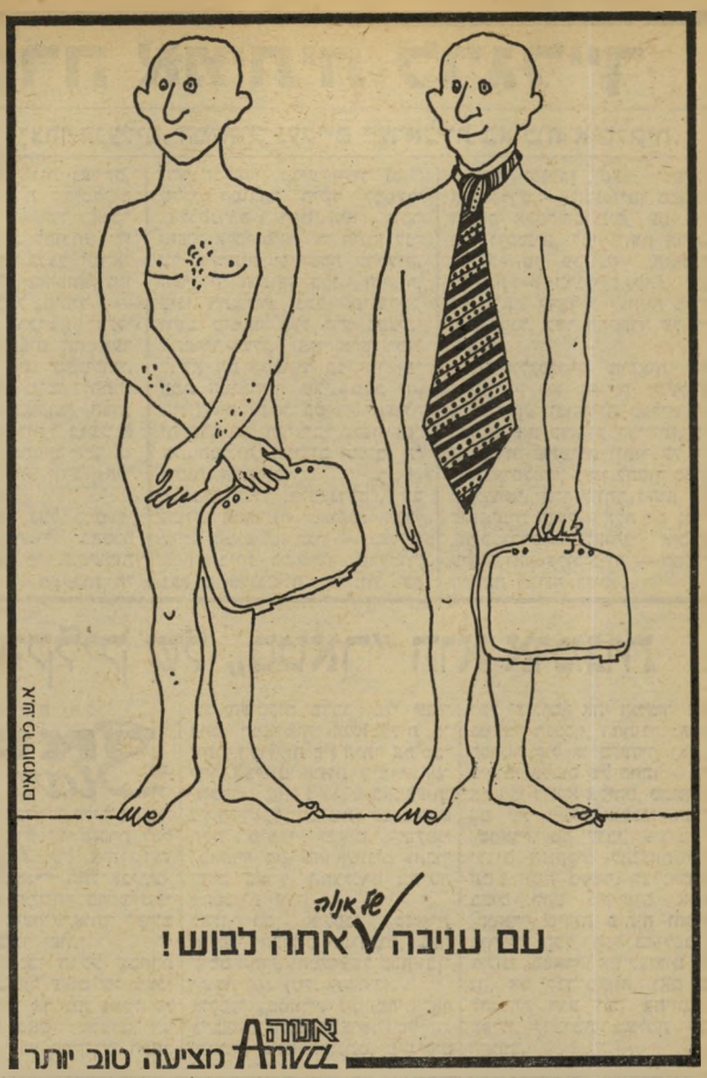
איננו רוצים להיכנס כאן ל„פעולות ההסברה" של ישראל שחק, המיועדות לשחוק את ישראל. מטרידה אותנו פעו־לתם של כוכבי שמש ומני כהן בוועידה למען שלום צודק במזרח התיכון. בעל המשמר פורסם, כי נציגי הסנתרים ביקשו מראשי משלחת אש"ף לשים קץ לפעולות הטרור של אש"ף „בעיירות הפיתוח ב־ישראל", משום שפגיעה כזאת בבני עדות המזרח מלבה את איבתם לפלסטינים.

ראו ממה הם חוששים! למעשה יש כאן מעין היתר מוסרי, בעקיפין, לפגיעה במי שאינם עדות־המזרח: אין כל חשש מפגיעה ביהודים „אשכנזים". הבה נדבר גלויות: האם אין כאן גלגול של אותה „סלקציה" שהפעילו קלגסי־אופל נגד העם היהודי?

כך גם מסופר, כי אותם סנתרים אמרו בצרפת כי שאלת „הפליטים היהודים" בניירי־העבודה היא „מיכשול מצחיק ו־מגוחך שמעליב אותנו", שכן — „לא נמ־לטנו מעיראק בגלל הערבים. אמנם חלק מאיתנו עלה בגלל אידיאולוגיה ציונית, אבל הרוב ברח לאחר פרובוקציה ציונית של השלכת פצצות על יהודים".

אנו כותבים ציטטות אלה ועדיין איננו מאמינים. שני אחיה של אמנו נרצחו ביד פורעים ערביים בימי ההתנכלויות של מישטר ראשיד עלי אל־כילאני בעיראק. הורינו נרדפו והיו צריכים לחצות את הגבול דרך פרס כדי להגיע ארצה. מדוע אין שום גורם התובע את מפיצי הדיבה הללו לדין? מדוע חוגי השמאל, שכה עודדו את הפנתרים בעבר (כולל העולם הזה שהיה בין שושביני לידתם) אינם משמיעים מחאה של הסתייגות מכתב ה־פלסתר של הפנתרים?

הרצ ובלפור חקק, ירושלים

מורלה
הטפטים המעוצבים ביצירת אומנות

רובקס
המתנה השימושית ביותר

מכתבים

אורי לא היה

בקשר לפירסום בעתונכם על „יום הקציניים השיכורים" (העולם הזה 2097) ברצוני לבקש הכחשה. מזכיר המחוז של מפלגת העבודה, אורי אגמי, לא יודע על קיום המסיבה בדרך כלל אצל מר זיניוק וכמובן שלא השתתף בה.

פ. דיטמן, דובר מיפלגת העבודה, מחוז חיפה, חיפה

● ● ●

שיעורי־בית

נזדמן לידי המדור נמר של נייר (העולם הזה 2095) ובו הקטע „זרע הפורענות" על יום העיון למורים בספרות שנערך בבית בני־ברית. אני מרגישה חובה להעמידכם על כמה טעויות שהופיעו בקטע הנ"ל בהקשר אלי ולספרי נערי המחתרת.

כתבכם כותב: „מסתבר שיוזם יום העיון הכין שיעורי־הבית שלו היטב, והמהפך השלטוני הביא אותו לחטט בין טהובות רבות של ספרי זימה חינוכית לילדים עד שהצליח למצוא ספרון העוסק בפעולות הלח"י בשם נערי המחתרת, מאת מחברת אלמונית בשם אסתר שטירר־קרצל..."

גנזיית התעמולה הפלסטינית

האם פלסטין קיימת?

על כך ברצוני להעיר שכתבכם הוא אשר לא הכין את שיעורי־הבית שלו כראוי ולדאבוני הרב הוא מגלה בורות וחוסר־דיוק משווע בכל אמירה שלו. הספר נערי המחתרת הוא בן 168 עמודים ומכאן שהוא רחוק מלהיות ספרון. אין זה ספר העוסק בלח"י. להיפך: המחתרת אליה משתייכים רוב הנערים גבורי הספר היא ההגנה. בספר מתואר משפט חברים שנערך לאחד הנערים, שגורש מן ההגנה ואחר הסתבר שהוא גם חבר באצ"ל.

כמו כן, אינני מחברת כה אלמונית. שישה ספרים מפרי עטי יצאו כבר לאור (התקבלו בביקורות חיוביות מאוד) והשביעי עומד לצאת לאור בקרוב. אני מבינה שאין זה מוסיף לי כבוד בעיניכם, אבל ספרי רובם ככולם מומלצים על־ידי משרד־החינוך. ואם המרצה הזכיר ביומהעיון אחד מהם, לא מקרה הוא. ומה שחשוב יותר: ילדים בארץ הזאת מרבים לקרוא את ספרי וממכתבים שהם כותבים אלי אני למדה שהספרים חביבים עליהם ומחברים אל ליבם.

אסתר שטרייט־וורצל, פתח־תקוה

● ● ●

עץ או פלסטין?

הגיעה לידי גליונית המופצת על־ידי סניף אש"ף בספרד, ודומני שהיא עשויה לעניין את קוראיכם. בגליונית־תעמולה זו מנסים אנשי אש"ף להזים את טענתו של ראש־הממשלה מנחם בגין כאילו פלסטין לא היתה קיימת מעולם. הם הדפיסו את המטבעות המנדטוריות עליהן חקוק השם פלסטין, כדי להפריך את הטענה שלא היתה פלסטין ומכאן שאין עם פלסטיני.

(המשך בעמוד 12)

אתה משלם כסף ומקבל-

כשאתה רוכש מכונית "רנו" אתה משלם בלירות ומקבל מכונית שערכה זהב!

ההשקעה ב"רנו" היא הכדאית, הבטוחה והנשמרת ביותר!

קנה עוד היום - זו הקניה הטובה ביותר! „רנו 14" היא המכונית שבה הושקעו כל הידע והפיתוח המתקדם ביותר.
היא נותנת לך:
יותר נוחות. **יותר** יציבות
יותר אמינות **יותר** בטיחות
היא מאפשרת לך: אחזקה **בפחות** הוצאות על דלק ושרות,
ב„רנו 14" המנוע רוחבי, ההינע קדמי, ארבעת הגלגלים עצמאיים, מערכת הבלמים כפולה, רדיוס ההיגוי מושלם.

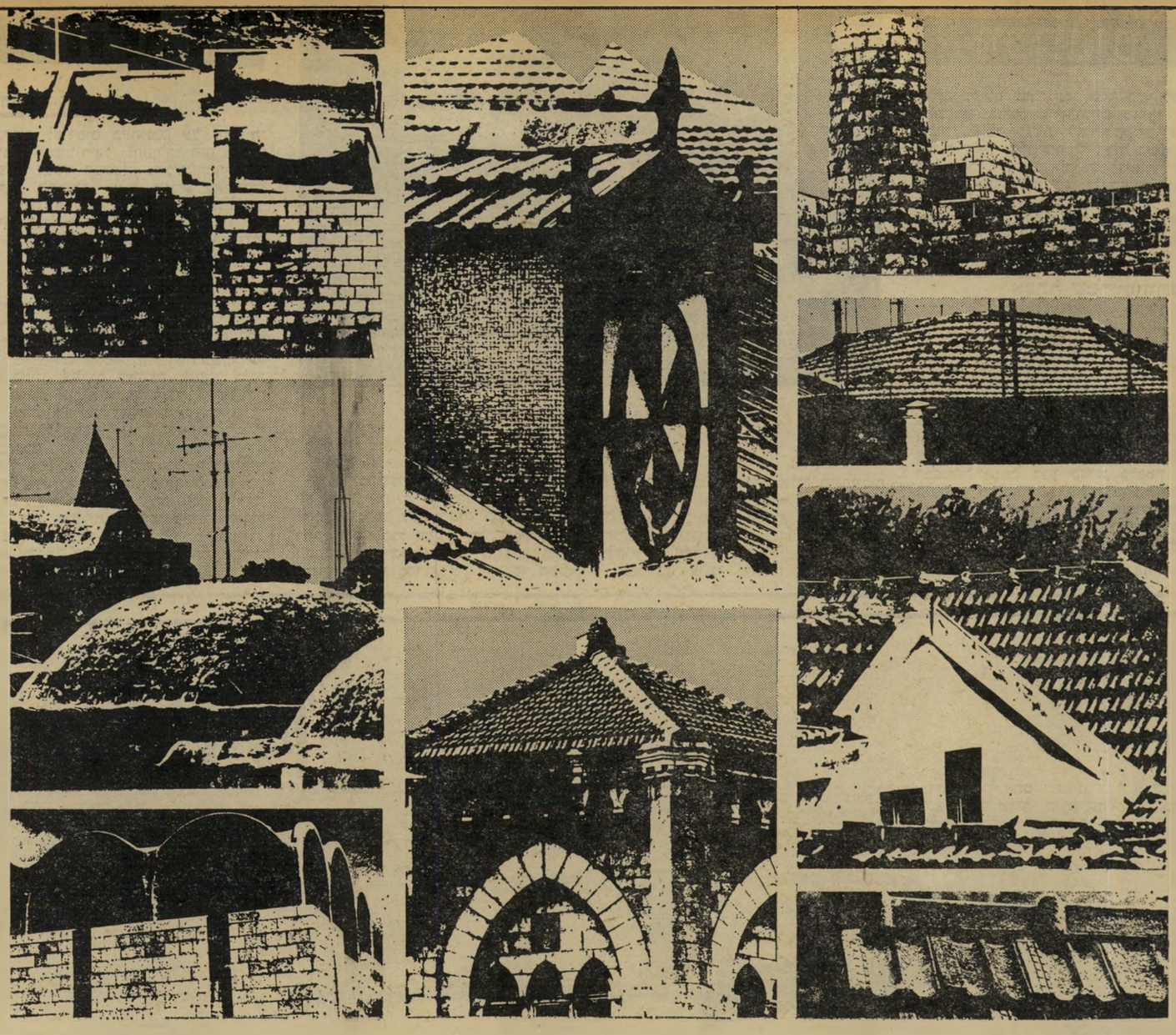
תא המטען מאפשר 4 מצבים: שני שמושים משפחתיים עם או בלי מדף אחורי, שני מצבי סטיישן עם מושב אחורי מקופל או לא מקופל.
ל„רנו 14" קו ייצור של 2.5 מיליון מכוניות.
„רנו" — מקום ראשון במכירות בשוק האירופאי המשותף.
לרשותכם כל דגמי **„רנו" 1978**

-זהב של מכונית

מי שמביו קונה "רנו"

בני משה קרסו
תל־אביב: רח' ריב"ל 26-22, טל. 33241.

ירושלים: הס 4, טל. 226491. חיפה: „רכב חיפה", יפו 32, טל. 510296. נתניה: סברדלוב, הרצל 54, טל. 23852. באר־שבע: עמיגל בע"מ, החלוץ 124, טל. 74533. ראשון־לציון: ברוניצקי, הרצל 52, טל. 941008. נצרת: מוסך אדנאן, אזור התעשיה נצרת, טל. 56861. אשקלון: מוסך פאר, מרכז מסחרי אפרידר, טל. 22743. רמת־גן: רנו ר"ג — קיבל, ז'בוטינסקי 111, טל. 798474. קריית־גת: מוסך נל־צור, אזור התעשיה, טל. 91395. קריית־שמונה: מוסך הגליל העליון, טל. 40711.

קורת גג בשבילך -
עם טפחות 90,000

בעזרת החסכון ב„**טפחות 90,000**" תגיע גם אתה לקורת גג משלך.

„**טפחות 90,000**" מאפשרת לך תשואה מירבית ובטוחה, בנוסף להסדר בלעדי ויחידי בארץ: הנחה ממשית של אלפי ל"י ממחיר דירתך העתידה וזכות בכורה בקנייתה.
בחברות הבנייה "דסקו" "שכון ופתוח" ו"אזורים".
הסדר חדש זה מתווסף ליתרונות האחרים של„**טפחות 90,000**":

* **תקרת חסכון ומשכנתא מותאמות לאינפלציה**
* **הכסף חפשי לשימושך בכל עת**
* **ריבית והצמדה מלאה**
* **מענק גבוה למוותר על המשכנתא**
* **ביטוח חינם להמשך החסכון**

יתרונות אלו אינם מותירים ספק בדבר עדיפותה המוחלטת של „**טפחות 90,000**" על כל מתחרותיה.
פרטים נוספים תקבל בסניפי הבנק ובדרך הדואר: שלח את התלוש המצ"ב לקבלת פרטים וטפסי הרשמה. **בלא כל התחייבות מצידך.**

טפחות
בנק משכנתאות לישראל בע"מ

אל תסתפק בפחות - חסוך בבנק טפחות

לכבוד טפחות
בנק משכנתאות לישראל בע"מ
ת.ד. 18060 ירושלים
אנא לשלוח אלי טפסי הרשמה וחומר הסברה על
טפחות 90,000
ת. הזה 22/11
שם
כתובת

זה היה השולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה" שראה אור לפני 25 שנים בדיוק, הקדיש כתבת־ענק תחת הכותרת „חלוצים 1952" לכוללי הכביש לסדום, שהוגדרו בפי אחד מהכוללים: „כביש לסדום? אין פשוט מזה. מוזיזם הר אחד ימינה, מעבירים את השני שמאלה, ממלאים את הגיא — וזהו! אפל בשביל זה צריכים להיות קצת אלוהים..." השבוע לפני 25 שנים, נבחר נגראל (5 כוכבים) דוויט (אייק) אייזנהאור למישרת הנשיא ה־33 של ארצות־הברית, ובמדור „מכל העולם" הביאה מערכת השבועון סיקור מלא על הקאריירה של אייזנהאור, שנבחר כ„איש־החודש".

השבוע לפני 25 שנים, העלה תיאטרון „הבימה" על קרשיו את המחזה „אני רב־החובל" מאת יהשע (ירש) הלוי. המחזה, שהינו תעמולתי בסיגנונו, הופנה כלפי מנהלי צי הסוחר הישראלי, ובלט בהיותו תוצר תרבותי ראשון (ואחרון) על מרד־הימאים, שנכתב כידי אחד מדובריו. במדור „במרחב" תיאר פרשנו של השבועון לענייני המרחב את ראשית מאבקם של ה־פלסטינים תושבי הנגב־המערבית של ממלכת־ירדן, תחת שילטונו של המלך הירדני.

בשער הגיליון: דוויט אייזנהאור, נשיא ארצות־הברית הנבחר.

18 דרקעס והסיבות להקמת האצ"ל ✶ מרד־הסטודנטים של עמיקם גורביץ וחבריו ✶ חשיבות המיטפחת בחייו של הנשיא המנוח חיים וייצמן

„העולם הזה" 786
תאריך: 20.11.52

היסטוריה

קאריירה של פצצה

בזה אחר זה התפוצצו הפצצות והרימונים. עשרות גופות מרוסקות התבוססו בדם. ההמון הגדול, שהסתובב כהרגלו, בשוק העיר־העתיקה, ירושלים, ברח בבהלה. אי־תו ברחו גם מניחי הפצצות עצמם, לבושים בבגדים ערביים.

היה זה ה־14 בנובמבר 1937, תאריך היסטורי. בפעם הראשונה יצאו יהודים לבצע מעשה טירור מתוכנן. הפצצה ש־עתידה היתה לשמש כמעט סמל לאומי במשך 11 שנה, התחילה בקאריירה המגו־אלת בדם.

היהודים הטובים והרעים. 19 חו־דשים פחות 5 ימים לפני כן סימלו גוויות יהודיות ברחובות יפו את התחלת המרד הערבי הגדול *. הציבור הערבי, שראה בזרם האדיר של העליה הגרמנית רבת ההון, החל מאמין כי האג'אנסי אל־חוסייני, המופתי הירושלמי, צדק באומרו שיש לשים קץ לעליה בכוח האקדח.

בישוב נוצרה ה„הבלגה". המושג עצמו הומצא כנראה על־ידי ישראל רוקח **, במקרה, אגב פליטת־פה. אולם כל מנהיגי הציונות הסכימו לו. הם האמינו כי העולם יראה את הילדים הערבים הרעים ואת הילדים היהודים הטובים, יכיר בצידקת היהודים. אחד מאותם שהאמינו בכך היה זאב ז'בוטינסקי.

אולם לאחר שעברו חודשים ומניות ה־ערבים עלו, שינה ז'בוטינסקי את דעתו. גם הוא היה רחוק מן הדעיה שיש ללחום באנגלים. כמו כל מנהיגי הציונות האמין שרק האנגלים יכולים להגשים את הציו־נות ***. אולם הוא סבר כי היהודים צרי־כים להראות לאנגלים שגם הם מסוגלים לעשות משהו, כי אחרת ישתכנעו האנגלים שהיהודים הם חדלי־אישים, ושאפשר לס־מוך אך ורק על הערבים. היתה זאת תפיסה נאיבית מאוד, אך היא היתה לפי רוח הזמן.

ז'בוטינסקי נתן את הפקודה לתגובה.

ש.ד. בשעה שז'בוטינסקי שינה את דעתו באירופה, חלה בארץ התפתחות ש־גרמה לכך שייווצר גוף שיכול היה לקבל פקודה מעין זו.

בשנת 1929 התפלגה קבוצה של צעי־רים מאירגון ההגנה בירושלים, עקב חי־לוקי־דיעות מעורפלים. הם יסדו הגנה מתחרה, „לאומית". זו כללה את כל ה־רוויזיוניסטים, וגם את מפקדי הימין האי־רחי. ובראשה עמד אברהם („גדעון") תהו־מי.

עם פרוץ המאורעות וההבלגה, החל תהו־מי מנהל משא־ומתן סודי עם אירגון ה־הגנה־העם, וביקש לאחד את שני האיר־גונים מול פני הסכנה. הדבר נודע ל־בית"רים. הם הביאוהו בפני הוועד־הצי־בורי שעמד בראש האירגון הלאומי, אך זה החליט לאשר את הקו של תהומי. הבית"רים דרשו לערוך מישאל בקרב חברי האירגון. 65% מן הנישאלים הצ־ביעו נגד האיחוד.

האירגון הלאומי התפלג. האזרחים בהנ־הגת תהומי ו־18 מפקדים חזרו להגנה, ונקראו עד סוף תקופת המחתרות בפי חבריהם־לשעבר בתואר הבוז ש.ד. (ראשי־תיבות לשמונה־עשר דרקעס). הבית"רים נשארו באירגון משלהם, וקראו לו האיר־גון הצבאי הלאומי בארץ־ישראל, והעמידו בראשו את סגנו של תהומי, משה רוזנ־ברג. אירגון זה הוא שנטל את היוזמה לידיו, וערך את פעולת ירושלים.

סיום הזוכזה. השבוע מלאו 15 שנה למאורע, והוא נחוג בעצרת גדולה של אנשי האצ"ל בתל־אביב.

אמר אחד המפקדים הגבוהים: „פעולת היום השחור בירושלים עוררה גועל־נפש אצל כל אחד מאיתנו, אך ידענו שזוהי חובתנו ושאין דרך אחרת."

סטודנטים

הידיים שהחירו והידיים שאסרו

תלמידי האוניברסיטה העיברית בירו־שלים, שהתקוממו לפני 4 חודשים כנגד שכר הלימוד החדש, שינו תוך שבוע ימים את דעתם, והחליטו ברוב־קולות מכריע: לשלם!

את האסיפה פתח עמיקם גורביץ, שחר־חר, בשעות הפנאי קריין קול ישראל, שרוח מהפכנית, חכלילית, אך קצרת חיים, העלתה אותו לפני ימים ספורים לראש ועד הפעולה. גורביץ מסר דו"ח על המאבק לשכר־לימוד נמוך. ההצעה התכסיסית, ש־הוגשה להנהלת האוניברסיטה, לנהל חזית משותפת כנגד אדישות הממשלה, לא נת־קבלה על־ידה.

הרוח המהפכנית שככה. משרדי הממשלה אליהם פנה הוועד החדש במהלך השבוע, אטמו אוזניים ולא הבטיחו דבר. ח"כ שושנה פרסיץ, יושבת־ראש ועדת החינוך והתרבות בכנסת, קיבלה את פני חברי ועד הפעולה, קיבחה את חטמיהם, ואמרה: „אין אתם רשאים לכל תביעות. עליכם להיות אסירי תודה שהמוסדות בכ־לל מקשיבים לעצומותיכם."

הנצחונות עליהם יכול היה גורביץ לספר במיבטאו הקול־ישראלי המילדעי, היו אפ־סיים: קומץ איגרות ומברקי ברכה שגת־קבלו לרגל השביתה. קריאות הביניים ש־נזרקו בחלל אולם קולנוע אוריון כבר בראשית האסיפה סימנו את המיפנה שחל תוך ימים ספורים: הרוח המהפכנית שכ־כה, 665 קולות הביעו את רצונם להפסיק את השביתה, לעומת 266 שהצביעו בשעתו לטובתה.

מחייבי הפסקת השביתה נעזרו בתעמו־לתם על־יד שניים מאנשי המיכללה: הרק־טור, פרופסור בנימין מזר, וורנר סינטור, סגן־הנשיא. כאשר עלה פרופסור (לארכי־אולוגיה) מזר, נתקבל בקצת קריאות־ביניים, ובהרבה מחיאות־כפיים, והצליח לשכנע את הסטודנטים כי הממוצע בין 40 ל"י ל־80 ל"י (שכר־הלימוד המינימאלי והמכסימאלי בשנה שעברה) הוא 100 ל"י (שכר־הלימוד האחיד השנה).

בסוף דבריו קרא מזר: „עליכם לחזור מחר ללימודים." סטודנט שישב בשורה השלישית, הוסיף: „אבל קודם כל לבקר בקופת האוניברסיטה."

אנשים

● סופריו של שבועון החדשות הא־מריקאי טיים (תפוצה 3.500.000) ידעו לספר את המעשייה הבאה על אודות הנשיא **חיים וייצמן**: לווייצמן נפלה, בעת שסקר מיסדר צבאי, מיטפחתו ארצה. אחד מעוזריו מיהר להרימה. „תודה לך, תודה רבה לך, תודה רבה רבה לך!" אמר וייצמן. לאחר־מכן שאל אותו העוזר, בתי־מהון, מדוע הודה לו בחום כה רב על הרמת חפץ פעוט במיטפחת. „אינך מבין," השיב וייצמן, „מיטפחתי חשובה לי מאד. היא הדבר האחד בארץ הזאת שאני יכול לתקוע בו את חוטמי."

● סופר הארץ **שמעון פאמט** סיפר את הסיפור הזה כדי להמשיל משל על התפעלותם המיקצועית של עיתונאים הגו־הגים, למשמע כל ידיעה ישנה, לגלות התלהבות ותימהון כאילו שמעו אותה ב־פעם הראשונה: „הם כמו גרמני שיום אחד החל פיתאום מתנפל על כל יהודי שנקרה על דרכו. משנשאל למה הוא עושה זאת, השיב: 'כיוון שהיטלר הרג את ישו!' אבל הדבר קרה לפני 2000 שנה! העירו לו. 'כן, אבל אני שמעתי על המיק־רה רק עתה'."

הפריצה לסדום

קטע אופייני של פריצת הדרך מבאר־שבע לסדום, שנסללה ב־1952. בחלק העליון של התמונה נראה תוואי הדרך הזמנית, בה יכלו לעבור עד אז רק ג'יפים ומכוניות בעלות הנעה קידמית. בחלק התחתון של התמונה נראה תוואי הדרך הנסללת, בה עובר כיום הכביש לסדום. כדי לפלס את הדרך היה צורך להתגבר על מיכשולים רבים, שבעבו מהעובדה שבקטע של 16 קילומטר יורד גובה פני הקרקע ב־720 מטר, באיזור סלעי ומבותר.

* המכונה לעיתים „מאורעות 1936—1939".

** ממייסדי מפלגת הציונים הכלליים (מפלגה ליברלית) ראש־עיריית תל־אביב, ואחד מטורי־הפנים בשנות ה־50.

*** השקפתו זו של ז'בוטינסקי ואמו־נתו בבריטים, הוצגה בהרחבה לפני כמה שבועות בתוכנית הטלוויזיה גלגל חוזר.

מכתבים

(המשך מעמוד 9)

גם המונח „עץ או פלסטין?" המקובל עדיין אפילו בין ילדי הארץ שלא הזדמן להם מעולם לראות או להטיל את המט־בעות המנדטוריות, מהווה הוכחה לכך שפלסטין היתה קיימת.

יוסף מתתיהו, תל־אביב

● ● ●

מלאכי אלוהים חיזרים לישראל

איך היה כותב הארץ במאמר ראשי אילו היה נשיא ברית־המועצות יוצא בקריאה לכל תושבי ארצו שהיגרו למדינות אחרות, במילים אלה: „...זכות וחובה מוטלים על כל נוצרי — ובוודאי על כל רוסי — ליטול חלק בבניית מולדתנו, בפיתוחה ובביצורה."

אין צורך בדמיון מפותח כיצד היה מתחיל ומסתיים מאמר ראשי כזה, מה היתה תגובתם של חברי הכנסת, ראשי המימשל היהדי והמימסד הציוני ונשיא המדינה בראשם.

עתון־הארץ הדפיס מוסף מיוחד למנויו בחו"ל, כדי לשכנעם — על בסיס מסחרי, לאומי ודתי — לחזור למולדתם. בפתח המוסף, ששערו מעוטר בסולם יעקוב, שסיסמה תנ"כית מודבקת עליו „הנה מלאכי אלוהים עולים ויורדים בו..." מינשר חתום על־ידי נשיא המדינה, אפרים קציר, המחשיב עצמו כנשיא היהודים בלבד: „זכות וחובה מוטלים על כל יהודי..."

פרט לקריאות השיבה לישראל, המיועדות לבני הדת היהודית בלבד, ישנה בחוברת גם אינפורמציה גזענית מגוונת אחרת, כמו למשל: „תנועת הצופים הקימה שבט עברי בניו־יורק, יהודי, לבני נוער ישראליים השוהים בחו"ל." או הדגשה מיוחדת כי כל תוכניות ההזדת הישראלים מחו"ל נעשות באמצעותה של הסוכנות היהודית.

החוברת מלאה בהבטחות של עבודה, דירה, פרנסה, שחרור ממכס, הטבות סוציאליות, חינוך משופר, וכדי להוכיח ש„לא על הלחם לבדו יחיה האדם," מובאות בה גם הבטחות אחרות לשיכנוע העצמי של היורדים־החוזרים לישראל, כמו עדי רביב, למשל, ישראלי שנולד בשנת 1952 והיגר עם הוריו לארצות־הברית: „באתי לארץ כדי להילחם בערבים..."

אריעזר כגן, ניו־יורק
ארצות־הברית

● ● ●

טעות לעולם צודקת

את הידיעה הבאה מצאתי בגיליון ידיעות אחרונות מהיום השישי, הרביעי בדצמבר. אם מזכיר מועצת־הפועלים מברך על

בן 15 חשוד בעשרות פריצות

נער בן 15 נעצר אתמול כחשוד בעשרות פריצות בכל חלקי ירושלים, גניבות מכלי רכב, חטיפת שני תיקים מנשים ועבירות נוספות.

מזכיר מועצת פועלי ירושלים, ניסן הרפז, בירך על התוכנית, שהפעלתה המעשית תתרום רבות לתושבי הבירה. (עתי"ם)

תוכניותיו של נער בן 15 לפרוץ, לגנוב ולחטוף, אז מה הפלא שהממשלה מחלקת חנינות?

אייך פרד, ירושלים

אמריקה מגלה את TIME

התיירים בישראל התאהבו ב-TIME ולא נפרדים ממנה.
הם משיגים אותה בניו-יורק★ ובישראל - בכל מקום.

כאן וגם שם אוהבים TIME

★המפיצים בניו-יורק: G.A. GEORGOPULO & CO. INC., 48 Stone Street, New York, N.Y.10004, Tel. Whitehall 4-7073
IBIS EXPORT IMPORT CORP., 800 West End Avenue, New York, N.Y.10025, Tel. Monument 3-0654

מהלומת השלום

האיש שבא לחתוך

ראש"ת הדרך: המלך פארוק ואשתו ב"מ ש'לטונו ובריב"רה אחרי הדחתו

א י־אפשר להבין את האיש ואת ארצו, מבלי לזכור את היום השחור, שהטיל את צילו על דור שלם.

התאריך: 4 בפברואר, 1942.

מילחמת־העולם השניה הגיעה לשיאה. „הקורפוס האפריקאי" של הגנרל הגרמני ארווין רומל פרץ אל שערי מצריים, והגייסות הגרמניים בברית־המועצות עמדו לפרוץ אל הקווקז. לעיני העולם החרד הצטיירה תמונה של תנועת־מלקחיים ענקית, כשהצבאות הגרמניים מצפון ומדרום מתאחדים במיזרח התיכון, תוך כיבוש עיראק, סוריה וארץ־ישראל.

תמונה זו עוררה תגובות שונות מאד בקיב עמי המרחב.

בשביל היישוב היהודי בארץ־ישראל היתה זאת תמונה של שואה, חורבן הבית השלישי שזה עתה הוחל בבנייתו. מיפקדת

מאת

אורי אבנרי

ההגנה תיכננה מצדה חדשה, במרומי הרי־הכרמל.

בלב הדור המיצרי הצעיר עוררה אותה תמונה עצמה תגובה הפוכה. הגרמני נראה כמשחרר מעול המשעבד הבריטי. היתה זאת תמונה פשוטה, קלאסית, של האוייב־של־אויבי־הוא־ידידי.

האידיאולוגיה הנאצית, תורת־הגזע האנטי־שמית (שהיתה אנטי־ערבית כשם שהיתה אנטי־יהודית) לא עניינה את המצרים הצעירים — כשם שהאידיאולוגיה של דרום־אפריקה אינה מעניינת כיום ישראלים רבים, המבקשים להפיק תועלת מן היחסים עם אותה מדינה גזענית.

הבריטים הוו שיטים זרים, יהירים ושנואים. הגרמני, בשער, בא להכותם.

4 בפברואר 1942

ה בריטים חששו מפני התקוממות הנוער המצרי והצבא המצרי בעורף כוחותיהם הלוחמים, שעמדו על נפשם. הם החליטו לפעול.

באותו ה־4 בפברואר הקיפו כוחות בריטיים את ארמונו של פארוק, מלך מצריים. למלך הצעיר הוגש אולטימטום פשוט וברוטאלי: להיכנע, לסלק את ראש־ממשלתו למנות במקומו ראש־ממשלה המקובל על הבריטים — או להיאסר, להיות מודח מכסאו ולהישלח לגלות בדרום־אפריקה.

המלך נכנע. תפקיד ראש־הממשלה נמסר לנחאס באשא, מנהיג מיפלגת־הוואפד, ששירת את הבריטים.

היתה זאת טרגדיה אישית של פארוק. כמה שנים לפני כן, כשעלה לכס המלכות, היה צעיר ופופולרי, יפה־תואר ונמרץ, אליל הדור הצעיר. ביום ההוא נשבר. מאז התנוון, עד שהפך לקאריקטורה של טורי־הרכילות.

אך גדולה לאין־שיעור יותר היתה הטרגדיה של מצריים.

ארץ־התניוס, ועימה העזים הערבי כולו, הגיעו באותו יום מר ונמהר לשיא של השפלה, חרפה. מאז אותו היום שאף דור מצרי שום לממש משימה קדושה אחת: להחזיר את הכבוד הלאומי האבוד.

אחד הצעירים שחזה בנעשה היה קצין צעיר בשם גמאל עבד־אל־נאצר, שכתב למחרת היום מיכתב לחברו בזו הלשון: „מה לעשות עכשיו, אחרי שהקוביה נפלה ואנחנו קיבלנו בכניעה, על ברכינו, את מה שקרה? אני מאמין שהמשעבד שיחק כשרק קלף אחד בידו, כדי לאיים עלינו. אך כאשר המשעבד יווכח לדעת שיש מצרים המוכנים לשפוך את דמם ולהתנגד בכוח לכוח, הוא יימלט בחיפזון, כמו כל זונה שנדחתה."

סאדאת בבית־הספר לקצינים וכאיש־המחתרת לפני המהפכה

סאדאת על ספסל־הנאשמים בעוון פעולה תתרנית, מול השופט על הדוכן

סאדאת על הדוכן אחרי המהפכה, שופט את האיש ששפט אותו

קצין צעיר אחר היה אחד אנוואר אל־סאדאת*.

כמו עבד־אל־נאצר, היה קשור כבר קו־דם לכן לפעולות מחתרתיות של הקבוצות הלאומניות, שהיו ברובן ימניות־דתיות קי־צוניות, כמו „האחים המוסלמים". אחרי היום השחור, התקרב סאדאת הצעיר עוד יותר למחשבה שיש להיעזר בגרמנים כדי לסלק את הבריטים. הוא נחשד בפעולה פרו־גרמנית, הושם כמה פעמים במעצר. בכלא לימד את עצמו את השפה הגרמנית, תוך כדי קריאה בספר בלשי יחידי: תרגום גרמני של ספר של אדגאר וואלאס, סופר־הבלשים הבריטי שהיה פופולרי מאד בגר־מניה דווקא. סאדאת לא התייחס לגרמנים אלא כאל מי שיכולים לגרש את הברי־טים ממצריים. הוא לא ידע אז על המע־שים המתוארים ביד ושם.

עבד־אל־נאצר, סאדאת ורכבות צעירים אחרים — קצינים־צבא, אינטלקטואלים — החלו באותו יום בפברואר 1942 את הדרך הארו־כה לחתירת הכבוד של מצריים והעולם הערבי. כל מה שקרה מאז, עד השבוע, הושפע מן השאיפה היסודית הזאת.

שתי נשמות

ה כבוד של מצריים — או של העולם הערבי? מה חשוב יותר? מה קודם למה?

זוהי שאלת־המפתח. כל תשובה מוטעית עליה, עלולה להוביל בעתיד הקרוב ל־אסון.

בליבה של מצריים מתרוצצות שתי נשמות. הנשמה המצרית והנשמה הערבית.

מצריים היתה אימפריה מפוארת, יו־צרת־תרבות, אלפי שנים לפני ימיו של מוחמד הנביא. כל מצרי רואה בגאווה את שרידי עברו המזהיר, הפרעונים החנו־טים, הפיראמידות, הספינכס. מצריים מבי־טה אחורה על 6000 שנים של רציפות היסטורית ותרבותית — דבר שכימעט אין דומה לו בעולם. אפילו התרבות היש־ראלית צעירה מכך בהרבה.

אך טעות חמורה מאד היא לחשוב ש־זוהי הנשמה המצרית היחידה. מצריים היא ארץ ערבית. הדת, השפה, התרבות, התחושה, ההיסטוריה של מצריים בת־ימי־נו הן ערביות מובהקות. אנוואר אל־סא־דאת הוא מוסלמי מאמין ואדוק — והאיס־לאם הוא דת ערבית. הוא יושב בעיר ערבית — אל־קאהירה („המנצחת"), שנוס־דה בשנת 969 על־ידי המצביא הערבי ג'והאר.

יש דימיון כלשהו מבחינה זו בין מצ־ריים לישראל. ישראל היא „ישראלית" ו„יהודית" בעת ובעונה אחת. יש הסבורים שהם ישראלים־מעל־לכל, ויש הסבורים שהם יהודים־בראש־וראשונה. אך לגבי רוב הישראלים אין הבדל מודע או גבול ברור בין השניים. זה מתמזג עם זה.

כך גם, לגבי המצרי המצוי — אין הבדל מודע בין היותו מצרי ובין היותו ערבי.

שתי הנשמות פועלות בצוותא, מנחות ביחד את התנהגות מצריים. מדי פעם נראה כאילו האינטרס המצרי הבילעדי מתגבר על הנטייה הערבית. לעיתים נראה כאילו האינטרס הערבי משעבד את העניין המצרי. אך כל הפרדה אינה אפשרית, מבלי לגרום לסכיזופרניה לאומית.

הדבר נתגלה במאורע המראו־מטי השני, שהטיל את צילו על הדור המצרי: מלחמת 1948.

עד הרגע האחרון היסס המלך פארוק אם לשגר את צבאו ארצה, במיסגרת המא־מץ הכל־ערבי למנוע את הקמתה של מדי־נה יהודית בפלסטין. ציניקאים טוענים כי בסופו של דבר היתה מטרתו מצרית בילבד: לתפוס חלק מן הארץ ולמנוע בעד מתחרהו, המלך עבדאללה, לתפוס את כו־לה. המצרים עצמם טוענים כי פעלו מתוך אלטרואיזם ערבי בילבד, וכי הקריבו את עצמם למען האחים הפלסטיניים.

האמת היא גם זו וגם זו.

הדבר מתגלה במערך הצבא המצרי, שחדר לארץ. הוא התפצל לשתי זרועות. זרוע האחת פנתה ישר צפונה, לעבר תל־אביב, ליבה של המדינה החדשה. גייס זה הגיע עד אשדוד (אז אישדוד), וחיל־החלוץ שלו הגיע עד יבנה. הזרוע ה־

(המשך בעמוד 16)

* השם נכתב בערבית „אל־סאדאת", אך הל' הופכת במיקרה זה לס'. מבטאים את השם אס־סאדאת.

המהפכה: עבד־אל־נאצר ונגיב (מאחור, בפרופיל, סאדאת)

מועצת המהפכה: סאדאת ראשון מימין, עבד־אל־נאצר ונגיב משמאל

(המשך מעמוד 15)

שנייה פנתה מיזרחה, דרך בית־גוברין ל־בית־לחם, כדי למנוע כיבוש דרום הארץ בידי הצבא הירדני. פיצול זה תרם תרומה מכרעת להצלת המדינה ולשבירת הצבא המצרי. תגייס הצפוני הובס ונסוג, הגייס המיזרחי כותר בכיס־פלוג׳ה.

ברור כי החלטות אלה הושפעו מאד ע״ידי האינטרס המצרי הישיר. אך כך מי שסבור כי זה הכל, אינו מבין מה התרחש. ההתערבות המצרית נשאבה על גבי התיהכות הערבית. זאת - היתה התלהבות אמיתית וגמורה, והיא מחזיקה מעמד עד עצם היום הזה. ההתגייסות המצרית למען הצלת פלסטין אינה המצאה. היא נובעת מלב הנשמה הערבית, השוכנת בלב המצרי.

במילחמת 1948 שירתתי בחזית המצרית. ראיתי קצינים וחיילים מצריים. ראיתי מצרים כהי־עור, בני הדרום המצרי, שגדלו הרחק־הרחק מגבול סיני. מי שנפגש עימם, בשדה־הקרב ובשיחות אחרי לכידתם, אינו יכול להטיל ספק בכנות ההזדהות הערבית של העם המצרי.

לא היתה טעות!

א נוואר אל־סאדאת החמיץ את מילחמת 1948, כי היה רוב הזמן בכלא. בשעה שמנחם בגין ניצח על מילחמת האירגון הצבאי הלאומי בכובש הבריטי, תוך הפרת המרות של המוסדות הלאומיים היהודיים, עסק סאדאת בפעולה מחתרתית נגד הבריטים במצריים, ומשרתם — המלך פארוק.

לפחות פעם אחת נפגשו שתי המגמות: כאשר שלח לח״י את אליהו חכים ואליהו בית־צורי להרוג את הלורד מוין, סמל השילטון הבריטי, בקאהיר.

כאשר החליט סאדאת לנסוע לירושלים ולנאום בכנסת, האם ידע כי יו״ר הכנסת, יצחק שמיר, הוא האיש ששלח את שני־אליהו לבצע את המעשה, שהלהיב בשעתו את דמיון הנוער המצרי?

מילחמת 1948, שהוסיפה בושה על חרפה, הובילה במישרין אל מהפכת הקצינים הצעירים ב־23 ביולי, 1952. עבד־אל־נאצר, סאדאת וחבריהם החליטו כי יש לסלק את המישטר הרקוב, כתנאי מוקדם לכל תקומה לאומית.

מאותו רגע החלה פרשת היחסים בין ישראל ובין מצריים החדשה.

השבוע נפוצה האימרה האופנתית שהתנגשות בין שתי המדינות היתה „טעות", מעין אי־הבנה. זוהי שטות, שגם שימעון פרס התפתה לה. לא היתה כל טעות. לסיכסוך זה היה הגיון.

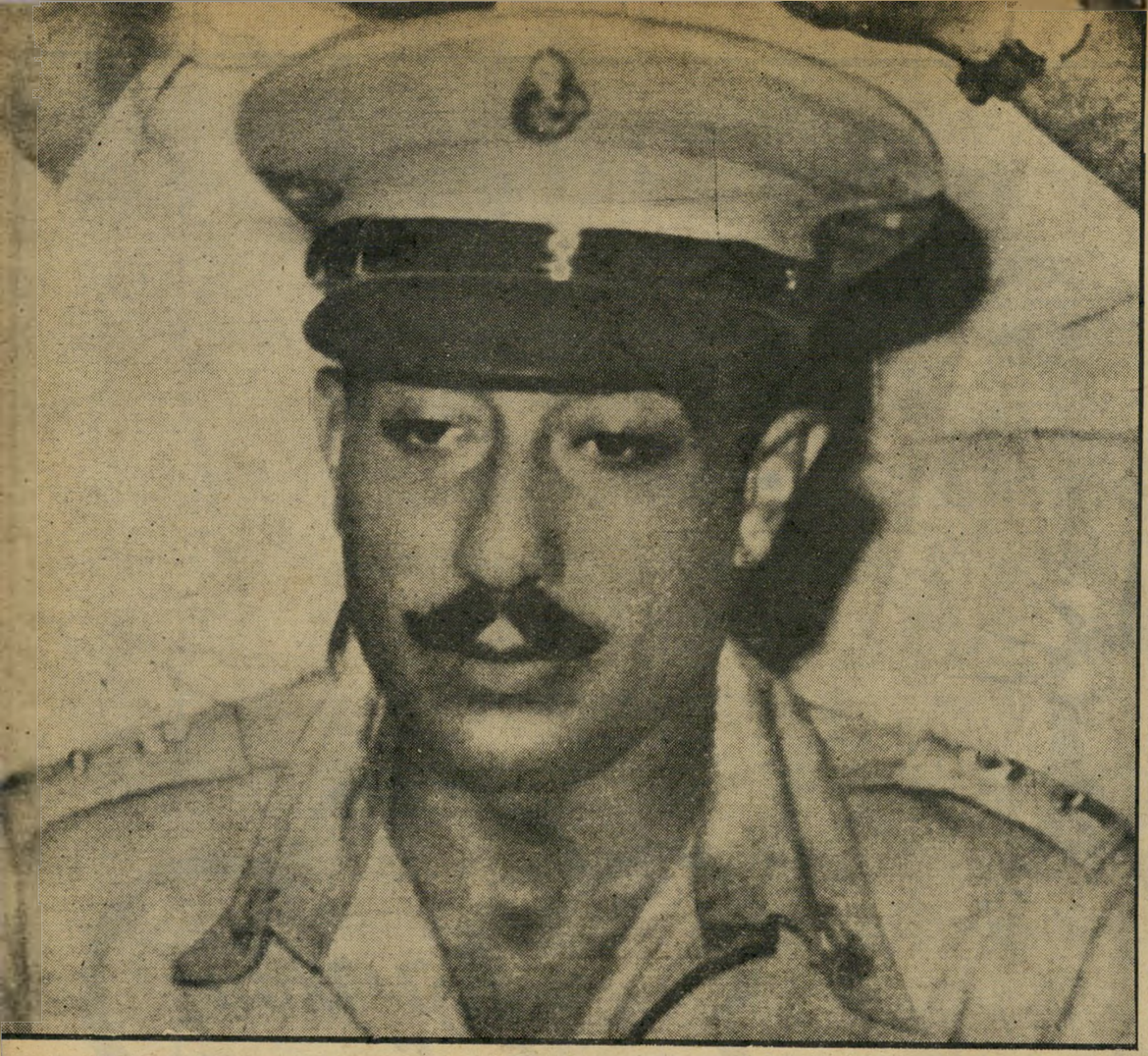
אם היתה אי־הבנה, הרי היתה כולה בצד הישראלי — רוב המנהיגים הישראליים לא הבינו, ואינם מבינים גם היום, את עומק הקשר בין מצריים לבין שאר חלקי העולם הערבי.

כאשר ניצחה ההפיכה, היה מנהיגה גנרל קשיש שנבחר לצורכי ייצוג: מוחמד נגיב, מקציני מילחמת 1948, איש סולידי, מעשן מיקטרת. דויד בן־גוריון נקט עמדה פושרת כלפי ההפיכה. הוא אף הודיע שהוא מוכן לנסוע לקאהיר כדי לדבר עם נגיב — מחווה ישראלית שחזרה על עצמה פעמים רבות, ללא כל תוכן ממשי.

הדבר השתנה באופן חד, כאשר נתגלה, תוך כמה חודשים, כי השליט האמיתי הוא גבר צעיר, נמרץ, מקסים ומהפכני — גמאל עבד־אל־נאצר. בן־גוריון ראה בו מן הרגע הראשון איום. אולי היה זה יחס אישי — בן־גוריון כבר היה זקן, וידע כי שנות־שילטונו ספורות. המצרי ייצג דור חדש, שכל חייו לפניו, דור דינאמי ובעל־יכולת. (איש לא העלה על דעתו שעבד־אל־נאצר ימות שלוש שנים לפני בן־גוריון.)

ירוחם לא נסע

ל פי כל העדויות והסימנים, לא היתה לקצינים הצעירים דיעה מגו־

ביקבאשי (סגן־אלוף) אל־סאדאת, שקרא את ההודעה על המהפכה

חאג׳ במכה: סאדאת ליד עבד־אל־נאצר בתפילה בעיר הקודש

בשת על הבעייה הישראלית כאשר הגיעו לשילטון. בכלל לא היתה להם אידיאולוגיה או תוכנית.

לעבד־אל־נאצר היה ידיד ישראלי — ירוחם כהן, שלישו של יגאל אלון, שעימו ניהל משא־ומתן על פינוי גוויות בכיס־פאלוג׳ה המכותר, בימי המילחמה. השניים קיימו גם לאחר מכן מגע אישי ביניהם, באמצעות ועדת שביתת־הנשק הישראלית־מצרית.

כאשר הגיע עבד־אל־נאצר לשילטון, היה אחד ממעשיו הראשונים להזמין בחשאי את ירוחם כהן למצריים. ירוחם, אז סטודנט עני בירושלים, פנה למישרד־החוץ. ומשה שרת — בלי ספק בהשראת בן־גוריון — סירב בהחלט להתיר את הפגישה.

כעבור זמן־מה יזמו המצרים פגישה ב־דרג בכיר ורשמי יותר. יומנו של משה שרת מגלה פרטים על משא־ומתן ממושך, שנועד להביא לפגישה כזאת. משא־ומתן זה הופסק על־ידי הצד הישראלי, בעיקבות המאורעות שחלו בינתיים.

בפני המישטר החדש במצריים עמדה משימה אחת, שהאפילה על כל השאר: למאסא את שרידי הכיבוש הבריטי מעל אדמת מצריים. הבריטים החזיקו עדיין, על־פי הסכם, חיל־מצב גדול במחנות לאורך תעלת־סואץ. עבד־אל־נאצר ניהל משא־ומתן לסילוקם.

אילו תמכה בו ישראל אז, אילו הגיע ירוחם כהן לקאהיר, אילו נערך המיפגש הדיפלומטי המתוכנן...*

ממשלת ישראל החליטה ללכת בדרך ההפוכה. אבן־הפינה של המדיניות הבן־גוריונית היתה ההישענות הישראלית על מעצמות־המערב — תחילה בריטניה, אחר־כך ארצות־הברית, אחר־כך צרפת, אחר־כך שוב ארצות־הברית. ישראל יצאה חוצץ נגד יציאת הצבא הבריטי מאיזור־התעלה. כדי לחזק מגמה זו, נערך „העסק הביש" המפורסם במצריים. באמצע 1954 הוטל על סוכנים ישראליים לבצע מעשי־טרור נגד מוסדות בריטיים ואמריקאיים בקאהיר ובאלכסנדריה. עם תליית שניים מחברי הרשת הישראלית, בראשית 1955, הפסיק משה שרת את המגעים שנועדו להכין מיפגש ישראלי־מצרי חשאי, תוך השמעת שקרים פומביים.

על פי פקודה של בן־גוריון, אסור היה לכנות את נשיא מצריים בכל כלי־התקשורת הממלכתיי אלא בשם „הרודן המצרי". מובן שעם רודן מיפלצתי כזה, „היטלר המצרי", אין עושים שלום.

התוצאה לא איחרה לבוא: בליל ה־28 בפברואר 1955 פרץ כוח של צה״ל, בפיקודו של אריק שרון, למחנה הצבא המצרי בעזה, כביכול כתגמול על פעולת־פידאיון קטנטנה. בפעולה זו נהרגו, אולי שלא כמתוכנן, עשרות חיילים מצריים. שוב הומטה חרפה צבאית על מצריים — ובו ביום החליט עבד־אל־נאצר, לדבריו, לצייד את צבאו במיטב הנשק שניתן להשיג. הוא יכול היה לבוא רק מן הגוש הסובייטי.

ישראל פנתה מערבה, נגד מצריים. מצריים פנתה לסובייטים, נגד ישראל. הסיכסוך הישראלי־מצרי, שנבע מן הסיכסוך הישראלי־פלסטיני, קיבל ממדים עולמיים.

ראש כל הערבים

גם אז לא נטשו המצרים כליל את רעיון ההידברות הישראלית—מצרית. במהלך 1955 ו־1956 נעשו עדיין נסיונות לערוך פגישות אישיות חשאיות בין מנהיגי מצריים וישראל. כל היוזמות באו מן הצד המצרי, ונדחו בסופו של דבר על־ידי הצד הישראלי.

בין השאר תוכננו פגישות בין אישי־שילטון מצריים בכירים לבין ד״ר נחום גולדמן, אז נשיא ההסתדרות הציונית, ופגישות עם משה שרת.

כל זה פוצץ, כי לממשלת בן־גוריון

(המשך בעמוד 19)

* הקול הישראלי היחידי באותן השנים, שהתריע מפני הסכנה ושהצביע על האלטרנטיבה, היה קולו של **העולם הזה**. **העולם הזה** ידע על ההתרחשויות שמאחרי הקלעים, כגון פרשת ירוחם כהן והמיפגש המתוכנן, שהיו עטופות בסודיות מוחלטת. הציבור, שלא ידע על כך, סבר כי דברי **העולם הזה** הם תימהוניים, מטורפים או בודניים.

92% מצילומי פסל החרות מצולמים בסרטי "קודאק"

ולא רק פסל החרות.
8 מכל 10 צלמים חובבים בעולם המערבי משתמשים בסרטי "קודאק". כמו הצלמים המקצועיים, צלמי אופנה, פרסומת, עיתונות וקולנוע מעדיפים חובבי הצילום, מרחבי תבל, לשלם קצת יותר ולהיות בטוחים בתוצאה הסופית.

התוצאה הסופית – הצבעים הטבעיים והאיכות הגבוהה הם הסיבה לכך ש 92% מסרטי הצילום הנמכרים באמריקה, ו 80% במערב אירופה הם של "קודאק".

בפעם הבאה שתקנה סרט צילום – בקש "קודאק", אחר כך תבין מדוע כל סרטי הצילום האחרים מחווירים לעומתו.

Delta Color
דלתה קולור

CAMERAS
Kodak
FILM

טוב ש"קודאק" בתמונה

האיש שבא לחתוך

יום־הכיפורים: דגל מצרי מונף על מעוז בקו בר־לב, סאדאת הצליח

סאדאת ושר־המילחמה שלו על רקע מילחמת יום־הכיפורים (פוטומונטאז')

(המשך מעמוד 17)

היו תוכניות אחרות. התוכנית הצרפתית־ישראלית להתקפה על מצריים כבר התגבשה. על רקע מילחמת־השיחרור האלג'ירית, אשר יצרה אינטרס (מדומה) משותף בין צרפת וישראל, החלו ההכנות שהובילו למילחמת סיני, באוקטובר 1956.

מילחמה זו היתה אסון פוליטי. ישראל הצטרפה לשתי המדינות הקולוניאליות, שהיו אז השנואות ביותר בעולם הערבי, בריטניה וצרפת. עבד־אל־נאצר הפך גיבור לאומי כל־ערבי. לעיני אנשים כמו סאדאת, נתגלתה ישראל כמשרתת הקולוניאליזם האנטי־ערבי. אומנם, תחת לחץ אמריקאי—סובייטי מאסיבי קיבל בן־גוריון את ההחלטה האמיצה לפנות מיד את כל השטחים שכבש, ולוותר על „מלכות ישראל השלישית", שעליה הכריז זה עתה. אבל לא ניתן היה לתקן את הנזק.

בשנים שלאחר מכן עמדה מצריים בראש המחנה הלאומי הערבי, וניסתה לאחד את חעולם הערבי תחת הנהגתה. עבד־אל־נאצר הפך ראש כל הערבים כעולם, לא רק מנהיג מצרי.

הציניקאים אמרו שוב: זהו אינטרס מצרי. מצריים העניה רוצה לשים את ידה על הנפט הערבי, במסווה של איחוד לאומי. נאצר מנצל את מעמדו הכל־ערבי כדי לקדם את האינטרס המצרי, ולהשיג יתרונות מברית־המועצות.

כל זה נכון. אבל נכון גם שעבד־אל־נאצר נישא על גלי ההתלהבות המצרית, ושהמוני מצריים חלמו כמוהו על מעצמה ערבית גדולה, שתחדש את ימיה כקדם, כשקאהיר שוב במרכזה.

אולם עבד־אל־נאצר נכשל. „הרפובליקה הערבית המאוחדת" של מצריים וסוריה התפרקה. הלאומנות הבדלנית של עמי־ערב, שנתמכה על־ידי המעצמות הגדולות וישראל, ניצחה את הלאומיות הכל־ערבית. המתח הכל־ערבי נחלש גם במצריים, ובמקביל גברה התחושה שיש לדאוג לאינטרס המצרי. זה לא היה עניין של אי־או, אלא עניין של שינוי ההדגשים.

מילחמת ששת־הימים פרצה על רקע כל־ערבי. עבד־אל־נאצר ריכז את צבאו בסיני, תוך איום על ישראל, כדי לעזור לאחים הסוריים, שחששו מפני התקפה ישראלית עליהם. הסורים הסתבכו ביגדל תמיכתם בפידאיון הפלסטיניים, שפעלו מתוך שיטחם.

חרפה צבאית ערבית חדשה נוספה על הקודמות. מתוך מעמקי־ההשפלה החליטה ועידת־הפיסגה בחרטום, ביוזמת עבד־אל־נאצר, על שלושת ה„לאווים" המפורסמים — לא הכרה בישראל, לא משא־ומתן עימה, לא השלמה עימה.

היה נדמה כאילו השבר הישראלי־מצרי הגיע אל צורתו הקיצונית והסופית. אך היה זה דימיון בילבד. בראשו של עבד־אל־נאצר כבר נרקמו מחשבות חדשות לחלוטין.

השלום שהוכשל

ב שנת 1965 פתח נשיא תוניסיה, חביב בורגיבה, ביוזמה היסטורית.

הוא נסע לקאהיר, דיבר עם גמאל עבד־אל־נאצר. השניים הצטלמו באווירה של הסכמה חייכנית. משם המשיך בורגיבה לירדן. על אדמת פלסטין, ביריחו ובירושלים, השמיע דברים שזיעזעו את העולם הערבי.

הוא אמר שהגיע הזמן להכיר בקיומה של ישראל, שיש לחדול מהשמיץ סיסמות ישנות וחסרות־תכלית, ולהשלים עם המציאות. הוא תמך בעצמאותו של העם הפלסטיני, וקבע שעליו להסתדר בעצמו עם ישראל.

הסיסמה המרכזית של המיבצע היתה „דה־מיסטיפיקציה" — שבירת המיתוסים הישנים והמיושנים, המפריעים לערבים לנהל מדיניות מפוכחת.

הדברים עוררו תדהמה. חיש מהר יצאו כל הקיצוניים בעולם הערבי נגד בורגיבה, הכריזו עליו כעל בוגד. אחרי שתי־קה מוזרה של שלושה שבועות, הצטרפה גם מצריים להתקפת־המחץ על בורגיבה.

האיש שבא לחתוך

(המשך מעמוד 19)

לא מכבר היתה לי ההזדמנות לדבר עם אחד האישים החשובים ביותר בעולם הערבי, שנכח בפגישות נאצר—בורגיבה. הוא גילה לי שבאותה שיחה היה זה נאצר שהעלה את הרעיון של השלמה עם ישראל. בורגיבה התלהב, ותחת לחכות ליוזמתו של עבד־אל־נאצר, החליט לתפוס טרמפ על הרעיון, לדבר ראשון וליצור סנסציה בינלאומית. הדבר הרגיז את המנהיג המצרי, וכאשר נוסח לדעת שיוזמת בורגיבה לא הצליחה, הצטרף ל־מסע נגדו.

כיום ברור כי יוזמת בורגיבה היתה מעין אם רוחנית למעשהו של אנוואר אל־סאדאת השבוע.

אין ספק שאחרי שבירת הגל הכל־ערבי החל עבד־אל־נאצר חושב ברצינות על ה־דרך האלטרנטיבית: השלמה עם ישראל. מילחמת ששת־הימים, שעבד־אל־נאצר לא תיכנן אותה ולא רצה בה, קטעה את קו־המחשבה. אך כעבור זמן־מה החל מדבר על „פיתרון מדיני" — מילת־הצופן הערבית להסדר בדרכי־שלום. ב־1967 קיבל את ההחלטה 242. ב־1969 סמך ידו על יוזמתו של שר־החוץ האמריקאי החדש, ויליאם רוג'רס, שהציע הסדר־השלום עם תיקוני־גבול קטנים*.

כדי ספק היו עמיתיו חקרו־בים — וביניהם סאדאת — שר־תפים לגישה זו. לזא הכשירו ממשלות אשכול וגולדה כל נסיון להגיש לערבים תוכנית־שלום סבירה ומפורטת, היה השלום מו־שג כבר בימי נאצר.

בראשית 1970, כמה חודשים לפני מותו, העניק עבד־אל־נאצר ראיון לעיתונאי ה־מצרי־צרפתי־יהודי אריק רולו. בראיון ארוך מאד, שרק חלק ממנו פורסם, דיבר בגלוי־לב קיצוני על הנכונות לכונן שלום עם ישראל, לקשור עימה יחסים דיפלו־מטיים וכלכליים, ועוד. התנאי היה, אז כמו עתה: פינוי השטחים המוחזקים והקמת מדינה פלסטינית.

לנקודה זו הגיע הנאצרים, כאשר נפטר המנהיג במפתיע, בסתיו 1970.

פסק־דין מוות

אנואר אל־סאדאת לא היה הדמות הבולטת ביותר בקבוצת הקצינים ש־חוללו את המהפכה. כאשר ירש את המנ־היג — בתוקף תפקידו כסגן־הנשיא — עורר ספקות רבים מאד. גם בין מומחים, וביכללם מצרים, היה נדמה שהוא אדם מוגבל מאד, בן־כפר שלא היה לו מעולם מגע עם העולם הרחב, איש שאינו נפ־גש עם עיתונאים ומדינאים זרים.

אולם תוך זמן לאירב נתברר, לפחות ליודעי־הבר, כי טעו בהע־רכת האיש. בשקט, אך בצורה מחושבת מאד, החל משנה את הקו.

לעבד־אל־נאצר היתה מחוייבות עמוקה כלפי ברית־המועצות. גם כשרב עימה, היה ברור לשני הצדדים שצריכה לבוא הש־למה.

סאדאת, שהוא איש ימני, דתי ואנטי־קומוניסטי קיצוני, הבין ש־קו זה אינו מוביל לשום מקום. בריית־המועצות לא יכלה להחזיר לערבים את שיטחיהם. הוא החל לים לשבור את הימטריה — מוסקבה—קאהיר מול וושינגטון—ירושלים.

הוא יודע שלא יצליח לנתק את ארצות־הברית מישראל. אך הוא מאמין כי ניתן לתמרן את ארצות־הברית לעמדה פחות חד־צדדית ולהביאה להפעלת לחצים על יש־ראל. כל זה בתנאי שיהיה ברור כי הער־בים מוכנים לעשות שלום עם ישראל ולהכיר בה.

הוא פעל מהרגע הראשון. פחות מ־חמישה חודשים אחרי מות עבד־אל־נאצר השיב סאדאת בחיוב על איגרתו של שליח

* תוכנית־רוג'רס", המהווה את הבסיס לתוכניתו הנוכחית של סאדאת, נדחתה על־ידי הכנסת מכל וכל. הייתי חבר־הכנסת היחידי שתמך בה.

אלעזר רושת פרסומאים

בעל־רכב

הקפד על רציפות ביטוח חובה לרכבך

אם ביטוח החובה שלך התחיל בחודש אוגוסט וחולק לשני תשלומים — עליך לשלם את התשלום השני בחודש דצמבר, לפני גמר תוקף תעודת הביטוח הראשונה.

בדוק את מועד גמר תוקף התעודה הראשונה שבידך, שלם והחתם בבנק — עד אותו מועד — את התעודה השניה שקיבלת.

אם תעודה שניה אינה נמצאת בידך — פנה אל המבטח שלך.

שמור על רציפות הביטוח!

איגוד — חברות הביטוח בישראל

אבנר — איגוד לביטוח נפגעי־רכב בע"מ

לבעלי בוטיקים וסיטונאים

הגיעו שמלות וחצאיות תוצרת SHELANA, חולצות SIMON
מבחר עשיר של דגמים וצבעים.

MARY QUANT: גרבי אצבעות, גרבי מגף.

„פופלי" בע"מ יבואני אופנה
POPLI Ltd. Import Fashion
תל־אביב, רחוב מאפו 25,
טלפונים: 231143, 227784, 230334

רובקס
המתנה שבאופנה

מורלה
הטפטים המעוצבים ביצירת אומנות

רובקס
המתנה היפה ביותר

האו"ם, ד"ר גונאר יארינג. המתווך הציע למצריים להתחייב מראש על נכונותה לכ־רות שלום עם ישראל, והציע לישראל להתחייב מראש על נכונותה להחזיר את השטחים הכבושים למצריים.

סאדאת השיב בחיוב, גולדה מאיר נתנה, למעשה, תשובה שלי־לית.

בכך תמתה על פסק־דין מוות לחללי יום־הכיפורים.

ושוב שאלה של „אילו": מה היה קו־רה אילו השיבה ממשלת ישראל, שכללה אז את השר מנחם בגין, בחיוב?

קריב לוודאי שמלחמת יום־הכי־פורים לא היתה מתרחשת, חייהם של אלפי צעירים היו ניצלים, וייתכן מאד שביקורו של אנוואר אל־סאדאת בירושלים היה נערך כבר לפני חמש שנים...

כדאי היה, השבוע, לזכור את ה„אילו" הזה. לפחות כאזהרה לעתיד.

מול גלי שינאה

ב רגע **שנתכרר** לו כי אינו יכול להביא את ישראל לנסיגה מן השט־חים בדרכי שלום, החליט סאדאת על מלחמה.

חסגין הייכל, מי שהיה איש־אמונו של עבד־אל־נאצר ויועצו של סאדאת בראשית שילטונו, תיאר אותו כך, בספרו הדרך לראמאדאן: „הוא אהב להקשיב לטענות בלי חיסוון. אך בסופו של דבר יקבל את ההחלטה לגמרי לבדו. כל אחד צריך לתת לו זמן בשפע, כדי לראות ולשמוע את הדברים בעצמו."

כך, אחרי לבטים ומחשבה, החליט על מילחמת יום־הכיפורים, כשהוא מקבל על עצמו סיכון עצום. סיפרתי בשבוע שעבר איך שיכנע את יאסר עראפאת להמתין ולסמוך עליו *.

המילחמה שברה את מחסום־הפחד הער־בי. היתה זאת מילחמה פוליטית, למען יעד פוליטי מוגבל ומוגדר היטב: להגיע למשא־ומתן משמעותי להשגת השלום.

רק מעטים יודעים כי פתום ה־מילחמה, כאשר נפגשו נציגי יש־ראל ומצריים בקילומטר ה־101, הציע הנציג המצרי, הגנרל עבד־אל־ראני אל־גאמסי, לעמיתו הישר־אלי, האלוף ישראל טל, להגיע להסכם ישראלי—מצרי ישיר. ה־דבר היה מתבצע, לוא הטילה גולדה מאיר וטו על כך. גולדה נכנעה להנרי קיסינג'ר, והסכימה להעביר את סיום המשאיומתן ל־ז'נבה, כדי שיוראה כאילו האמ־ריקאים השיגו את ההישג.

אין פלא שגם החודש קיבל סאדאת את החלטתו מבלי לשתף בה את האמרי־קאים. הוא ישב עם עצמו, הירהר, קיבל את ההחלטה הנועזת, ורק אז נתן לה פומבי.

אחת התכונות הבולטות ביותר של איש שקט וזהיר זה היא הנכונות לקבל הח־לטות מסוכנות עד להדהים, שאינן מו־בנות תחילה, והמביאות עליו זעם ושינאה.

הוא פתח במילחמת יום־הכיפורים, שבה סיכן את כל עתידו. לפני כן עיכב אותה במשך שלוש שנים, למרות שרבים בעולם הערבי השמיצוהו וגידפוהו בשל כך.

הוא הפסיק את המילחמה בתנאים הסבי־רים ביותר (לאור המצב הצבאי שנוצר), למרות שרבים בעולם הערבי הכריזו עליו, בשל כך, כעל בוגד.

הוא חתם על הסכמי־הביניים, ובייחוד על השני, מול התנגדות ערבית חריפה וקולנית.

בכך פעם השתבנעו הערבים, בסופו של דבר, שהוא צדק. אך המיכון היה שלו.

האיש שאינו משקר

ת כונה **שנייה** של סאדאת, שגם היא חשובה להבנת מעשיו היום, דומה מאד לזו של מנחם בגין.

סאדאת אינו משקר. הוא אומר מראש מה הוא מתכוון לעשות, ומדוע.

לפני מילחמת יום־הכיפורים אמר לישי־ראל ולעולם: אני רוצה להשיג הסדר־ שלום, שיביא לפינוי השטחים הכבושים. אם לא אשיג הסדר־שלום — אלחם.

כימעט כל הישראלים * צחקו, עד יום־הכיפורים, שבו הפך הי־צחוק לבכי.

מאז המילחמה חזר סאדאת שוב ושוב על עמדתו העקרונית, שלא השתנתה: הוא מוכן לכרות שלום רשמי עם ישראל, תמורת החזרת השטחים הכבושים בשלוש הגזרות, והקמת מדינה לעם הפלסטיני. הוא לא סטה מכך ימינה או שמאלה. רק לגבי פרט אחד שינה את דעתו בהתמדה: מועד כינון היחסים הדיפלומטיים והמיסחריים עם ישראל. תחילה אמר: „בדור הבא". לאחר מכן: „בעוד חמש שנים". עתה הו־כיח שהוא מוכן לכך לאלתר, עם חתימת הסכם־השלום.

על רקע זה — האיש, אופיו, תקופתו ומדיניותו — יש לחבין את ביקורו בישראל.

לדבר אל הלב!

ש **שם מה**, אם כן, בא לישראל? **אני מציע לקבל את תשובתו, כמות שהיא: הוא בא לישראל כדי לדבר אל לב העם הישראלי.**

אולי יורשה לי להוסיף דבר מה להבנת הגושא, מתוך נסיוני האישי.

ב־20 השנים האחרונות דיברתי עם הר־בה עשרות מנהיגים ערביים, כימעט מכל עמי ערב — תוניסים, אלג'ירים, מארו־קאים, סורים, עיראקים, דרום־ערבים, לבנונים, ועוד. אך עד לפני ארבע שנים, כשהתחלתי לדבר בעיקר עם פלסטינים, היו רוב השיחות עם מצרים.

בכל אחת ממאות השיחות, חזרתי כמו תוכי על ארבע־חמש תיזות:

- ישראל היא דמוקרטיה. בדמוקרטיה, הממשלה תלוייה בדעת־הקהל.
- מי שמתנגד למדיניותה הרשמית של ישראל, צריך להשפיע על דעת־הקהל ה־ישראלית.
- מי שמשפיע על דעת־הקהל הישרא־לית, משפיע במוקדם או במאוחר על קו הממשלה.
- במצב הפסיכולוגי בו נתון הסיכ־סוך הישראלי־ערבי, אין כל אפשרות להשפיע על דעת־הקהל הישראלית באמ־צעות נוסחות, הצהרות דיפלומטיות, הח־לטות, קומוניקאטים. צריכים להתרחש דב־רים דרמאתיים, המשנים את המצב באר־פן קיצוני, ולעיני כל.
- **דברים דרמאתיים הם מע־שים החוררים לזכרתו שיל כל אדם, באמצעות הטלוויזיה, הרדיו והעיתונות. מאורע אחד, המתרחש בטלוויזיה, והמזכיר כי „יש עם מי לדבר", שווה יותר ממיליון מילים.**

מעולם לא היתה לי, עד כה, ההזדמ־נות להשמיע את הדברים באוזני אנוואר אל־סאדאת עצמו, אם כי אמרתי אותם לא פעם באוזני אנשים, מצרים ואחרים, הק־רובים לו מאד־מאד.

אך בחלומי המרחיק־לכת ביותר לא העזתי לחלום על מיבצע כה נועז כמו ביקורו של סאדאת בישי־ראל — מיבצע התואם בדיוק, ופי כמה וכמה, לתיזות אלה.

לשלום או למלחמה

ס **אדאת בא** לישראל כדי להגיד לקהל הישראלי, בצורה דרמאתית וישירה ביותר שאי־אפשר להתעלם ממנה: אתם יכולים לבחור בין מילחמה ושלום. שלום פירושו — ויתור על השטחים המוח־זקים, והענקת עצמאות לאומית לפלסטי־נים. המילחמה תהיה נוראה.

אין זה איום. זוהי הצגה פשוטה של המצב כמו שהוא. אם לא יצ־ליח להשיג שלום, אחרי ביקור כזה, לא יוכל להחזיק מעמד מכלי לצאת למילחמה.

מה מקווה סאדאת להשיג בכך?

הוא רוצה בוודאי לנסות לשנות את דעת־הקהל בישראל, כדי שזו תקבל את השלום בתנאים אלה. אולי הוא מקווה להשפיע על מנחם בגין עצמו, או על מיפלגתו, או על שותפיו, או על מיפלגות אחרות. אולי הוא תולה תיקוות בהרכב אלטרנטיבי של השילטון.

כך או כך: הוא בוודאי החליט לעשות את המכסימום האפשרי, תוך קבלת סיכונים עצומים, כדי להגיע אל ליבו של „העם האוייב". איני מכיר דוגמות רבות בהיס־טוריה לצעד כזה.

אם לא יצליח לשנות את המדיניות הישראלית, ישרת הביקור את האלטרנטי־בה השנייה. גם זה חייב להיאמר: אם יגיע סאדאת למסקנה כי אין תיקוה להס־דר־שלום לפי תפיסתו, וכי אין מנוס ממילחמה — יוכל להסתמך על הביקור בישראל כעל הוכחה חסרת־תקדים לרצונו הטוב.

הוא יאמר אז לעולם: עשיתי כל מה שבן־אדם יכול לעשות, ואולי יותר. אם לא הצלחתי, ואם ה־ישראלים לא מוכנים לוותר על השטחים שכבשו — חייב העולם כולו להכיר בצידקתי ובזכותי לצאת למילחמה.

זוהי, בלי ספק, המגמה הכללית. לה מתלוות השלכות מישניות. למשל, הפגנה כבירה זו תקל על הנשיא ג'ימי קארטר להפעיל לחצים על ממשלת־ישראל, למען שלום. היא תאפשר לו לשכנע את יהודי ארצות־הברית שהצד הערבי רוצה באמת בשלום, ועל כן הם חייבים להשפיע על מנחם בגין ועמיתיו לטובת השלום.

הפילוג היא קללה!

ס **אדאת בא** בתור מה שהוא — מצרי שהוא ערבי, ערבי שהוא מצרי.

סכנה רבה יותר, למילחמה מתואמת, אך גם סיכוי רב יותר לשלום.

מבחינה זו חלה השבוע הרעה. תגובת העולם הערבי על ביקור סאדאת הגבירה את הפילוג והקשתה על מלאכת־השלום. אין ספק שסאדאת מודע לכך. אך הוא מקווה, בוודאי, כי ישיג הישגים שיוכיחו לכל הערבים שצדק. דבריו במהלך הבי־קור נועדו אף הם להתגבר על הפילוג במחנה הערבי ולשכנע את הכל כי לא ימ־כור את הפלסטינים, או את עמי־העימות האחרים, תמורת נזיד־עדשים של שלום ישראלי—מצרי נפרד.

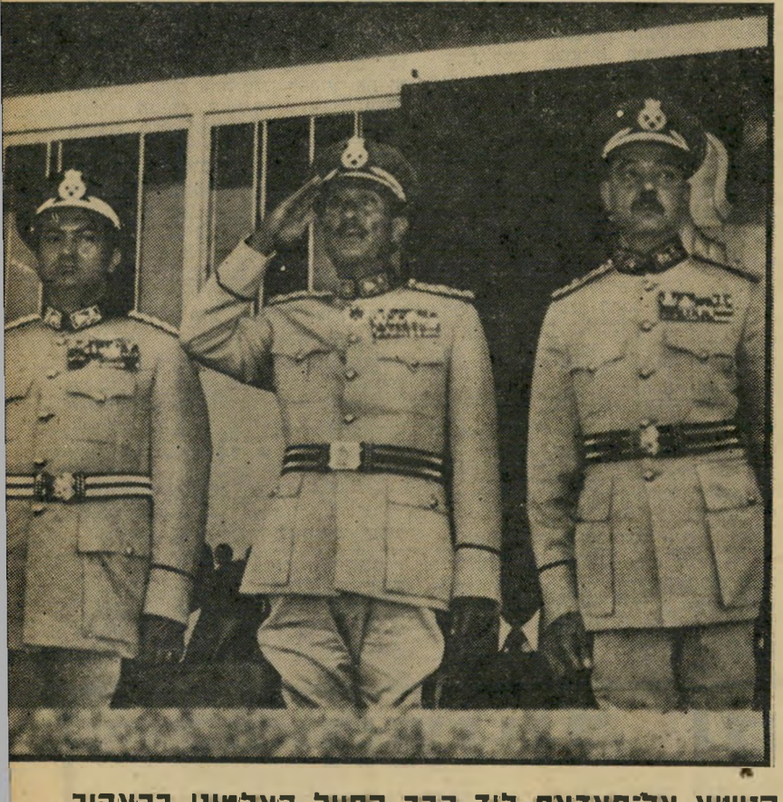
כך רמז לישמחה ישראלית על הפילוג הערבי, כי עידוד ישראלי לכך, כי דיבור על הסכם נפרד, כולל או חלקי — יחלישו את סאדאת ויפגמו ביכולתו להשיג שלום.

אדם על הירח

מ **עבר לכל** הניתוחים וההערכות, נש־ארת ההתפעלות הפשוטה מן המעשה שנעשה.

היה מי שהישווה השבוע את ביקורו של סאדאת לביקורו של ניכסון בפקינג. אין דימיון ביניהם מבחינת ממדי ההעזה. ביקור ניכסון מתגמד לעומת ביקור סא־דאת.

היה מי שהישווה את הביקור לנחיתת האדם הראשון על הירח. זוהי השוואה קולעת הרבה יותר, לפחות מבחינת ה־העזה. עד לפני שבוע היתה מצריים רחו־קה מישראל יותר, מכפי שרחוק כדור־הארץ מן הירח. מסע החללית תוכנן עד

הנשיא אל־סאדאת ליד קבר החייל האלמוני בקאהיר

מי שסבור שבא כדי להשיג הסכם נפ־רד, ישראלי—מצרי, נתפס לטעות מסו־כנת ביותר.

איני רוצה בכך, לא היה צריך להטריח את עצמו לירושלים. הוא ידע כי מנחם בגין מוכן להחזיר לו את סיני תמורת הסכם כזה, שיבטיח לישראל את שליטתה בי גדה המערבית.

סאדאת בא לשכנע את ישראל, ואת בגין, שדרך זו לא תצלח. מצריים רוצה בהסדר כולל וזוקוקה לו — מטעמים נפשיים ומדיניים גם יחד.

מאז ימי בן־גוריון ראתה ישראל סכנה באחדות הערבים וברכה בפילוגם. אין שגיאה היסטורית חמורה מזו. ככל שגדל הפילוג בעולם הערבי, כן נמוגה תיקוות השלום. ככל שגוברת האחדות, יש אומנם לפרטי הפרטים; הסכנות היו ידועות ומחו־שבות; דבר לא הושאר למיקרה.

ואילו סאדאת קיבל על עצמו סכנות שלא ניתן כלל לחשבן מראש.

ייתכן שניתן להשוות מסע זה למסעו של קולומבוס אל העולם החדש — מסע ששינה את פני העולם, את כל התנונים, את ה־מפה, את מהלך ההיסטוריה.

כזהו מסעו של סאדאת — תהיה התו־צאה המעשית כאשר תהיה.

השבוע הצטרף אנוואר אל־סא־דאת, בן הכפר המצרי, בנו של פקיד זוטר, אל גדולי האישים של המאה ה־20.

---

* בכתבה „לסאדאת, הידד!" (העולם הזה 2098).

* מימין: שר־ההגנה, עבד־אל־ראני אל־גאמסי.

* גם אז: מילבד **העולם הזה**. שבועון זה יעץ לחתייחס אל הברירה ברצינות.

העם

רוח ה־29 בנובמבר

הפגנת־השימחה הספונטנית הוכיחה: השלום נשאר החלום הלאומי העליון

רוח ה־29 בנובמבר 1947 שררה בארץ. אז, לפני 30 שנה ותישעה ימים, יצא העם לרחוב לרקוד. הוצעה לו מדינה קטנטונת בחלק מארץ־ישראל. מנחם בגין ואנשיו דחו את ההצעה מכל וכל. אולם ההמונים הרגישו שהריבונות היהודית חשובה מכל שטח, ופרצו לרחובות בהפגנה ספונטאנית של שימחה, שהיתה מכרעת יותר מאשר מישאל־עם.

מה נספר לאשה? רבים האמינו לאחרונה כי המדינה איבדה, בהדרגה, את השאיפה לשלום. עם ניצחונו של מנחם בגין בבחירות, הסיקו רבים את המסקנה כי היתה זאת הכרעה לאומית למען התזקת השטחים, גם על־חשבון השלום.

השבוע, בהפגנה ספונטאנית של שימחה שהציפה את המדינה כולה, נתנו המוני ישראל את הביטוי החזק ביותר לשאיפת־שלום עמוקה, בסיסית. ביקורו של אנוואר אל־סאדאת בישראל נתקבל על־ידי פשוטי־עם כמו על־ידי פרשנים מלומדים כפעימי־משיח.

ברחוב, במקומות־העבודה ששבתו מעבודה, בבתי־קפה, העבירו האנשים קו ישר בין מאורע היסטורי זה ובין גורלם האישי: לא עוד מילחמה, לא עוד דאגה לגורל הבן המתקרב לגיל הגיוס.

אחת מבדיחות השבוע: „אם לא נצטרך ללכת עוד למילואים, מה נספר לנשים שלנו כשאנחנו נעלמים לכמה ימים?"

אילו נערך השבוע מישאל־עם על השאלה: „האם אתה מוכן להחזיר את ה־ששחים תמורת שלום?" היתה מתקבלת תשובה שונה מאד מזו שנרשמה לפני חודש.

מאבק החילומות. בנובמבר 1947 טעה מנחם בגין בהערכת מצב־הרוח הלאומי, או התעלם ממנו.

בנובמבר 1977 ניצבת לפניו שוב אותה התופעה. לא היה יכול להיות שמץ של ספק, השבוע, כי העם נכסף לשלום יותר מאשר לכל יעד לאומי אחר. חזון השלום השלם חזק יותר מחזון ארץ־ישראל השלמה.

השאלה היתה אם ראש־ממשלת ישראל קשוב לכך יותר מאשר מפקד האירגון הצבאי הלאומי.

צה"ל

ישועה למוטה

סאדאת הציל את הרמטכ"ל מנזיפה רשמית

האיש שנהנה יותר מכל אדם אחר ב־ישראל מהקדמת ביקורו של נשיא מצריים, היה הרמטכ"ל, רב־אלוף מרדכי („מוטה") גור.

אילו היה אנואר אל־סאדאת מגיע ליש־ראל רק ביום החמישי השבוע, כפי ש־תוכנן תחילה, היה השבוע האחרון עומד בסימן פרשה חדשה שהיתה מעסיקה את דעת־הקהל ואמצעי התיקשורת: פרשת מוטה.

מוטה חייב לסאדאת את הצלת יוקרתו, למרות שהגשיא המצרי לעג לו בעדינות בעת שהגיע לישראל כשהעיר: „לא בילפתי אותך..."

תיאום מוקדם. ביום השלישי בשבוע שעבר, פירסם ידיעות אחרונות ראיון מיוחד עם הרמטכ"ל בו הזהיר כי „לנשיא סאדאת צריך להיות ברור שאם הוא מתכנן הונאה נוספת, נוסח מלחמת יום־הכיפורים, כוונתו ברורה לנו: אנו יודעים שצבא מצריים נתון בעיצומן של הכנות לפתוח במלחמה נגד ישראל, למרות הכרזת סאדאת על נכונותו לבוא לירושלים." אותה שעה שהה הרמטכ"ל מחוץ לגבולות ישראל.

למרות הסכנה עליה התריע ולמרות שאזהרתו כוונה להכריז על כוננות מול אפשרות הונאה, בילה הרמטכ"ל עצמו חופשה בחו"ל. אולם לא נקודה זו היא שיצרה את הפרשה אלא העובדה כי הראיון הוענק על־ידי הרמטכ"ל לכתב ידיעות אחרונות ישראל הראל, ללא ידיעת שר־הביטחון ובניגוד מפורש לאיסור שהטיל עליו עזר וייצמן להעניק ראיון מעין זה.

הראל, איש גוש אמונים, ששהה תקופה מסויימת בהתנחלות עופרה, היה בשעתו פיקודו של מוטה, שומר עמו מאז על קשרים אישיים הדוקים. היחסים בינו לבין מוטה הם גם מסחריים. הראל היה האיש שערך לדפוס את ספרו האחרון של הרמט־כ"ל פלוגה ד'.

את הראיון העניק מוטה להראל במוצאי־שבת לפני שבועיים. תיאם עמו כי הוא יפורסם רק ביום שלישי, כשמוטה עצמו יהיה מחוץ לגבולות המדינה, במקום חופשתו. במקרה אירע שהראיון פורסם בדיוק ביום בו הצהיר סאדאת, בשובו מביקורו בדמשק, כי הוא מוכן לבוא לביקור בישראל כבר השבוע.

ידיעות אחרונות יצא לאור בשעה 8.30 בבוקר. כעבור חצי שעה כבר צילצל ראש־הממשלה, מנחם בגין, נזעם, אל ליש־כתו של שר־הביטחון. כעבור דקות ספורות היה על הקו גם שר־החוץ משה דיין. שני־הם תבעו מוייצמן הסבר על הדברים ש־נראו בעיניהם כ„מכשלה פוליטית". וייצ־מן, שרתח בעצמו על הרמטכ"ל, יכול היה רק לומר להם כי הראיון פורסם ללא ידיעתו וכי יתבע מייד הסבר מהרמטכ"ל ואף יצווה עליו לחזור מייד לארץ.

הדברים שנאמרו על־ידי מוטה נראו אותו יום כניסיון לטרפד את הביקור הצפוי עוררי תדהמה כללית בצמרת השילטון. מכיוון שלא ניתן היה לקבל מיידית את הסברו של מוטה, פשט גל של השערות וסברות סביב מניעי הצהרותיו.

הכנה פוליטית. אחת הגירסות ש־נועדו להסביר את הדברים שאמר מוטה בראיון העריכה כי כיוון שממילא עומד הרמטכ"ל לסיים את תקופת שירותו ומת־כוון ככל הנראה להיכנס לחיים הפוליטיים, הוא ביצע עבירה משמעתית ביודעין ב־מטרה ללוות את פרישתו מצה"ל בפולמוס ציבורי שיסייע לו ללחום על המנהיגות בחיים האזרחיים בשורות מפלגת העבודה.

על פי גירסה זו שואף מוטה למנהיגות מיפלגת העבודה בהעריכו כי הוא עשוי לגבור על פרס ולדחוק את רגליו. יציאתו לזירה הפוליטית על רקע של עימות ב־נושא ביטחוני עם ממשלת הליכוד, לא תזיק לו בתחום זה.

גירסה אחרת טענה כי מוטה פשוט טעה בהערכת המצב. העובדות הצבאיות עליהן סיפר בראיון, היו מדוייקות ואף פורסמו כבר יומיים קודם לכן, ללא הבלטה מיוי־חדת במעריב. היו גם שייחסו את הפרשה לטעות בשיקול של עורכי ידיעות אחרו־נות, שהחליטו להפוך את אזהרתו של מוטה לכותרת ראשית בעיתונם.

סאדאת לוחץ את יד הרמטכ"ל
הפרשה שנדחקה

הסברו של מוטה עצמו ניתן רק למחרת היום, כאשר הוזעק ממקום חופשתו והתייצב בלישכת שר־הביטחון. הרמטכ"ל, בוטח בעצמו, נראה שלם עם המעשה שעשה. הוא טען כי חובתו כחייל היתה להתריע על סכנת ההונאה וכי אם עשה מישגה הרי זו אחת הפריבלגיות של כל אדם במעמדו, לעשות גם טעויות.

וייצמן העריך את הדברים אחרת. הוא סבר שמגיעה למוטה נזיפה פומבית על המעשה שעשה, מלבד הנזיפה העקיפה שהשמיע באותו יום מעל במת הכנסת. הוא נטה גם להודיע למוטה על סיום תקופת כהונתו ב־31 בדצמבר השנה, ב־מקום בחודש אפריל 1978. הרמטכ"ל הבהיר כי במקרה כזה ייאלץ להתפטר מתפקידו ביוזמתו מוקדם יותר.

לפיכך החלט להעביר את סיכום הפרשה להכרעתו של ראש־הממשלה מנחם בגין, שיצטרך לאשר גם את נוסח הנזיפה ה־פומבית ברמטכ"ל. אלא שבאותו יום, בדרכו לירושלים לפגישה עם ראש־הממשלה נפצע וייצמן בתאונת־דרכים כאשר מכוניתו התהפכה. הוא אושפז בבית־חולים שיבא בתל־השומר. הבירור אצל בגין היה צריך להידחות. אבל באותו לילה הודיע סאדאת על בואו לישראל כבר במוצאי־שבת הקרוב.

העיקץ ניטל. הפרשה לא הסתיימה בכך. למחרת היום הגיע לאוזני שר־הביטחון מידע כי באותו יום הופיע מוטה בפני תלמידי המיכללה לבטחון־לאומי, הצדיק את הראיון שגרם לשערוריה ולנ־זיפה והתפאר: „אתם רואים, אני עדיין הרמטכ"ל."

רק בואו של הנשיא סאדאת לישראל מנע תגובה מיידית על צעדו זה של הרמטכ"ל. הנימה הלגלגנית בה הגיב סא־דאת עצמו על הפרשה נטלה את עוקצה ושיככה במידה מכרעת את ההדים שהיו אמורים להתעורר עוד סביבה.

במידה שיהיה לפרשה המשך, הוא יהיה הרבה יותר סולידי ורגוע מזה שהיה צפוי אילו לא היה ביקורו של סאדאת סוחף את צמרת המדינה כולה באפוריה.

הבורסה

המניות וסאדאת

ביקורו של נשיא מצריים השפיע בצורה ברורה ביותר על הבורסה.

ביום הרביעי והחמישי, עם פירסום הידיעות על בואו, עלו שערי המניות בצורה תלולה, בהיקף העולה על העליות הרגילות של סוף השבוע.

ביום הראשון אירעה מפולת זוטא בבורסה. היא נגרמה אולי בגלל שתי סיבות:

● התחושה שראש־ממשלת ישראל לא יוותר ולא יעשה כל מחווה לנשיא מצריים, דבר שגרם לחשש מפיצוץ השיחות.

האנשים העדיפו להיות מחוץ לשוק־המניות, במיקרה שתחל מתיחות באיזור.

● רצון בעלי־המניות לממש את ריווחיהם, נוכח השערים הגבוהים שהיו ביום החמישי. כאשר ראו כי המניות היחידות שלא נפלו ביום הראשון היו המניות הפיננסיות, מיהרו חלק ממחזיקיהן לממשן, וגרמו לנפי־לה גם במניות אלה ביום שני.

עם הסיום האופטימי של הביקור, והמשך זרימת הכסף השחור לבורסה, צפוייה עליה מחודשת בשערים בסוף השבוע. עלייה זו תקבל חיזוק משמועות על החלפת הכסף, שפשטו בחוגים יודעי־דבר, שמועות המביאות ל־בריחה מכל מזומן והשקעה בנכסים, כולל מניות.

המניה שסבלה בצורה החריפה ביותר מביקור סא־דאת היא „ירדן". החודעה על הפסקת הקידוחים במיפרץ־סואץ גרמה למפולת בשערי־המניה, יש לצפות לעלייה מחודשת של שעריה נוכח ההודעה החד־משמעית של גילוי נפט בכמויות מיסחריות בקידוח אל־טור ונוכח הידיעה כי הוטבח לחברה הקודחת שלא תיפגע אם יוחזרו השטחים המוחזקים.

הנהלת „איגוד" החליטה לדחות ההודעה על „הסו־כריות" שהיא תחלק לבעלי־המניות לכמה ימים, כדי ל־אפשר ל„בנק לאומי" להודיע קודם על המתנות שלו ל־בעלי המניות. שתי המניות המומלצות השבוע הן:

● „בנק המזרחי" החליט לחלק השנה כ־40% לבעלי־המניות, לעומת 25% בשנה שעברה. הבנק החליט להכפיל את הונו מיד אחר פירסום המאזן על־ידי הנפקה של כ־150 מיליון לירות זכויות ומניות חדשות.

● חברת „דלק", שהחליטה אף היא על חלוקת זכויות והנפקה חדשה לציבור, בדצמבר.

המחדל

רגע הגדול חלף. ובפה נשאר טעם מר, מר מאד.

היתה שעת־רצון, השמיים נפתחו. למשך רגע־קט, היה הכל אפשרי.

ממרחקים הרשטה לנו יד. יד לשלום של דורות.

ידנו, ידה של ישראל, קצרה מלהגיע אל היד המושטת.

■ ■ ■

עם ישראל התאהב במוחמד אנואר אל־סאדאת ממבט ראשון. היתה זאת תגובה אינסטינקטיבית, פרי האינטואיציה הבריאה, הלא־מודעת, של עם.

ברגע שיצא מפתח המטוס ועמד דום על הכבש, לקול תרועות־החצוצרות, היה ברור לכולנו: ECCE HOMO, הנה אדם!

כאשר טבע זאב ז'בוטינסקי את מטבע האידיאל האנושי שלו, „הדר" — כאילו חשב על איש זה.

אין הגדרה טובה מזו: כל עמידת־דום, כל תנועה, כל ניפנוף־יד, כל הבעת־פנים שיו אמרה הדר. הדר טיבעי, בלתי־מעושה, משוחרר ממתח. האצילות הטבעית של בן־כפר, שאבותיו ישבו על אדמתם במשך 6000 שנים.

הוא עמד על הכבש. מולו ניצב מישמר־הכבוד של צבא־האוויר. שהוא עצמו לחם בו לפני ארבע שנים בילבד. לרגליו עמדו ראשי המדינה, אשר אך לפני שנה אי־אפשר היה לחשוב על פגישה עמם — כפי שאמר אז — „בדור הזה". זה עתה קרא על הפגנות הזעם של ההמונים ברחבי המרחב, שהתקשו להבין את מעשהו. הוא עמד על הכבש, פניו רציניות, עיניו מצועפות, כל־כולו מכונס בעצמו. איש שעבר את הרוביקון, בדרך לשלום.

הוא ישב על הארץ במיסגד אל־אקצה. מי יכול היה שלא להתפעל מגילוי זה של אומץ־לב גופני פשוט? מאחוריו כל אחד מן המתפללים הערביים יכול היה להיות פידאי, לירות את הכדור הקטלני בגבו. במרחק של כמה מטרים משם נורה המלך עבדאללה, שעשה פחות ממנו. אך הוא ישב בשלווה סטואית. במשך כל אותה שעה ארוכה לא היפנה את ראשו אף פעם אחת, לא הגיב אף על תנועה אחת, אף על רחשוש אחד, מאחוריו.

כשראיתיו בכנסת, באותו מעמד היסטורי מייוחד־במינו שהוא ים אותו, לא העזה את פניו גם כאשר אני התאפקתי רק בקושי מלהתפרץ ולצעוק: „מה אתם עושים! האיש סיכן את חייו ועתידו כדי לבוא הנה — ואתם אינכם מסוגלים להשמיע אף מילה אחת חדשה באוזניו?"

האיש עשה מעשה היסטורי. הוא התגלה כאחד המדינאים הגדולים של הדור — אם לא הגדול שבכולם. ניכסון בפקין, דה־גול בי איג'יר, בראנד במוסקבה — כל אלה מחוויי רים ליומת הנער הזה מן הכפר המצרי, בן האם הסודאנית.

המדינאי הוא אדם פוליטי שאינו מתאים את עצמו למציאות הקיימת. הוא רואה בעיני רוחו מציאות אחרת. הוא מעז לשבור את הקיים ולהרכיב מציאות חדשה, על־פי חזונו.

כך עשה השבוע אנואר אל־סאדאת. וכך מי שהיה נוכח ידע שהוא עד למעשה היסטורי נדיר.

■ ■ ■

עומתו — מנחם בגין. הוא הוכיח השבוע שהוא פוליטיקאי גדול,

פוליטיקאי גדול, ולא מדינאי.

המדינאי יוצר מציאות, הפוליטיקאי מנצל אותה.

הפוליטיקאי הוא אדם התופס בן־רגע שנוצרה מציאות חדשה, המסוגל לנצל אותה לצרכיו היומיומיים, בלי מחשבה והיסוס.

כך עשה בגין.

מה היה קורה אילו נקט סאדאת יוזמה זו בשנים קודמות? גולדה מאיר היתה מחניקה אותה באיבה, בכמה מילים אירוניות של עליונות שחצנית, בנוסח: „מר סאדאת יכול לבוא הנה כמו כל תייר אחר." יצחק רבין היה מחליט שאין טעם בביקור כזה בלי הכנה יסודית וממושכת, באמצעות מתווך אמריקאי. שימעון פרס היה מנתח את העניין משלושה אספקטים (ולא חשוב אילו אספקטים, העיקר שהם שלושה) ומטביע את העניין בהבל־פיו.

בגין לא חשב פעמיים. הוא תפס את הכדור ורץ. הוא עשה זאת בכישרון של פוליטיקאי עילאי. כל מילה היתה במקומה. כל מחווה היתה בסדר. כל ניסוח היה נכון. הוא עשה את הכל כדי לאפשר את הביקור, וכדי להבטיח את מהלכו התקין, עד לשנייה האחרונה.

ומדוע לא?

ביקור זה היה, לגבין, מתת־אל. הוא קיבל אותו בחינם, על מגש של כסף. סאדאת יזם אותו. סאדאת שילם את מחירו. סאדאת נתן דאת סיכן את חייו ואת שילטונו. סאדאת נתן לישראל, בלא תמורה, פרס שאין ערוך לערכו — ההכרה המלאה בקיומה ובחוקיותה.

מה שילם בגין? לא כלום. אף לא אגורה שחוקה אחת. הוא לא סיכן דבר. הוא לא נתן דבר.

סאדאת העניק לו תוספת כבירה ליוקרתו הלאומית ולמעמדו הבינלאומי, ואילו הוא לא העניק לסאדאת דבר וחצי־דבר.

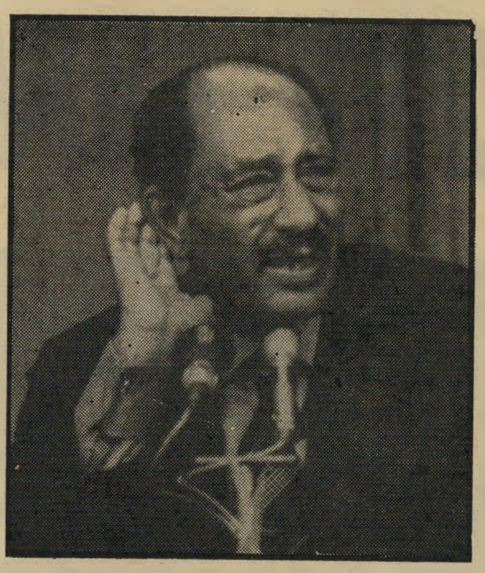
לכן אינני מבין את הברכות שהומטרו על בגין, בגל־ההתלהבות הראשון, גם מפי אנשים טובים. מה שעשה בגין, בקבלו את פני סאדאת, העיד על כישרון של פוליטיקאי — ותו לא.

■ ■ ■

כישרון של פוליטיקאי, אך לא ממדים של מדינאי.

עשן המליצות נמוג. מנחם בגין לא יצר מציאות חדשה. הוא, בניגוד לסאדאת, דבק במציאות הקודמת.

קשה להגדיר את עוצמת המחדל של מנחם

אנוואר אל־סאדאת: לא שומעים!

בגין השבוע — מחדל המגמד את כל מחדלי יום־הכיפורים, כמו שפיל מגמד יתוש.

היו שהאמינו: בגין ישמע את משק כנפי ההיסטוריה. הוא יבין כי הוא יכול להיכנס להיסטוריה האנושית כאיש שהביא את השלום. הוא ישכח את סיסמות האתמול, ישים את פעמיו אל המחר.

היו שסברו: גם בעל כורחו, ומבלי לרצות בכך, ייסחב בגין בתאוצה של המאורע. הוא ישתכנע מנאומי עצמו. הוא יתלהב ויעשה דברים שלא היה מסוגל לעשותם לפני שבוע.

היו שקיוו, לפחות: הוא יעשה מחווה כלשהי, כדי לרומם את דמותו של סאדאת, לגונן עליו מפני משמיצין בעולם הערבי, לחזק את מעמדו. הוא יעניק לו את הזכות לבחור בנציגים הפלסטינים שיזמנו לז'נבה, גם אם יהיו אלה אנשי אש"ף. הוא יגיד מילה גואלת בעניין הגבולות ו/או בעניין הפלסטיני. הוא ישחרר מאה עצירים ביטחוניים.

משהו. משהו!

והתוצאה: כימעט לא כלום.

בתום נאומו של בגין בכנסת ידענו: הוא החמיץ הזדמנות היסטורית. אך אולי הוא מתכוון לשמיע את הסנסציה מחר, כאשר יחבר את הקומוניקאט הסופי.

למחרת היום פורסם הקומוניקאט המוסכם לסיכום הביקור. הוא נשמע כפארודיה גרועה.

סאדאת חזר משליחותו ההיסטורית כשידיו כימעט ריקות.

■ ■ ■

הי, אם כן, התוצאה המדינית של הביקור? תהליך השלום לא התקדם. אחרי המחדל הזה, לא יכול היה סאדאת להזמין את בגין לקאהיר. כל המעשים הגדולים, שהיו אפשריים עכשיו, מייד, לאלתר — נעצרו. הקיפאון בענייניים המהותיים נשאר בעינו.

בוודאי יהיו מהלכים נוספים. מגעים חשאיים, הידברויות. בוודאי היתה תזוזה נהלית כלשהי לקראת כינוס ועידת ז'נבה. אך המיצעד הדרמאתי אל השלום נפסק.

רגל אחת פסעה פסיעת־ענק קדימה, אך הרגל השנייה, הישראלית, נשארה תקועה כמקומה, לכודה במלכודת של תפיסות מימי מתי־שלח. רגל אחת אינה יכולה לצעוד לבדה.

תהיה אלטרנטיבה. מסעו של סאדאת מיקד את תשומת־הלב העולמית על אי־נכונותו של המימסד הישראלי לשלם מחיר עבור השלום. באי־הענותו למעשה המדינאי של סאדאת, עשה בגין בדיוק את הדבר שבו האשים את קודמיו: הוא הזמין את כל הלחצים על ישראל.

עוד לפני שבוע התקשה ג'ימי קארטר ללחוץ על ישראל, בגלל דעת־הקהל האמריקאית. האם עדיין קיים מעצור זה השבוע, אחרי ביקורו של סאדאת, שהפגין בצורה כה מדהימה את נכונות הערבים לחיות בשלום עם ישראל?

זהו הצד השני של המטבע. בגין שיתף פעולה עם סאדאת כדי לשוות לביקור זה את הממד הדרמאתי הגדול ביותר. העולם כולו הביט במה שהתרחש באולם הכנסת. הוא ראה את המחווה חסרת־התקדים של סאדאת, ושמע את הצעותיו, המקובלות כיום על העולם כולו כתנאים סבירים לשלום. הוא נוכח לדעת כי בגין אינו מוכן למחווה נגדית כלשהי.

התרשמות חד־משמעית זו, שתועבר על־ידי צמרת העיתונות העולמית לכל הארצות, תשנה את המפה הפוליטית. בגין זכה השבוע בחי־דה אישית מבית, אך הוא איבד את הילתו מחוץ. המיכשולים העומדים לפני מדיניותו יהיו, מעתה, גבוהים עוד יותר.

■ ■ ■

סאדאת הציע לישראל משהו יקר מפז: הידברות ישירה, שלום ישיר.

שלום בלי התערבות המעצמות. בלי לשלם קומיסיון לשום אימפריאליזם, מערבי או צפוני או מיזרחי. ברית ישירה של העמים במרחב.

זה היה תוכנה העיקרי, החשוב ביותר, של יוזמה מיוחדת זו.

תוכן זה בוזבז השבוע, אולי בלי תקנה.

במקומו יש רק אלטרנטיבה אחת: התערבות בינלאומית. כפיה בינלאומית.

■ ■ ■

אם אמנם חזר הקיפאון למישור המדיני, נשבר הקיפאון במישור הנפשי.

מבחינה זו, לא יחזור המצב לקדמותו.

במשך 29 שנים, כאשר דיברנו על שלום, הוטחה בפנינו התשובה הניצחת: „אין עם מי לדבר!" ואם אין עם מי לדבר, מה טעם להתווכח על מחיר השלום?

מי יעז, החל מהשבוע, להעלות על שפתיו את הטענה האוויילית הזאת?

כאשר הצעתי לכנסת, בפברואר 1971, להתייחס ברצינות להודעתו של סאדאת לד"ר גונאר יארינג, על נכונותו לחתום על שלום עם ישראל, צחקו ממני יותר מ־110 חברי־כנסת. אף אחת לא צחקה יותר מאותה אשה הרת־אסונות, גולדה מאיר.

מי יעז, החל מהשבוע, לפקפק בכנות רצונו של סאדאת לחיות בשלום עם ישראל, אחרי שתשים את מחיר השלום?

■ ■ ■

זהו היסוד החדש במציאות: ניתן עתה לשכנע אדם ישראלי סביר כי גישתה של תנועת־השלום הישראלית אינה אוטופית, אינה חלום באספמיה, שהיא ריאלית.

השבוע הוכח כי אין הבדל של ממש בין הליכוד והמערך. אחרי שהטלוויזיה חשפה את הדבלילות שלא־תאמן של המדוברים שהשתתפו בשיחת סאדאת עם סיעות הקואליציה, היא הראתה את האפסות העקרה של דוברי סיעת־המערך. לא היה להם דבר להציע, מילבד הנוסחות המעובשות, המעלות־צחנה, של תקופת גולדה מאיר.

אבל לכוחות־שלום אמיתיים יש עתה תפקיד, ויש עתה חזדמנות.

במקום אחר בגיליון זה השוויתי את ביקורו של סאדאת בישראל לנחיתת האדם הראשון על הירח.

כאשר דרך ניל ארמסטרונג על קרקע הירח הפך המדע הבדיוני למדע. נסתבר כי הדברים שנרקמו במוחם של חלוצי המחשבה האנושית, ושנראו כחלום אוטופי, היו מבוססים על ריאליזם מפוכח.

כאשר דרך ניל ארמסטרונג על קרקע הירח הפך המדע השלום הישראלי־ערבי מעולם המחשבה־הבדיונית לעולם הריאליזם הפוליטי המוצק. נסתבר שכל אשר אמרנו במשך דור, כאשר נשמעו דברינו כחלומות נאיביים, היו מבוססים על נתונים ריאליים.

מכל התרומות שתרם סאדאת השבוע, זוהי התרומה החשובה ביותר.

את קבלת־הפנים למחזה פרוע של השתוללות וביזיון.

מטוסו של סאדאת נחת על המסלול בדיוק בשעה 19.59 במוצאי־השבת. כעבור שלוש דקות ניצב נשיא מצריים מול השורה הארוכה של מקבלי הפנים. כל העיניים הופנו אל הדלת הקידמית של המטוס, שנפתחה בציפיה לראות שם את דמותו של סאדאת.

אבל ברגע שבו חובר כבש המדרגות אל הפתח פרצו מתוך המטוס עשרות עיתונאים וצלמים, שנילוו אל הנשיא בטיסתו מאיסמעיליה. תוך שניות ספורות התמלאה הרחבה שבין מישמר הכבוד של צה"ל לבין התיזמורת הצבאית בעדר שועט של צלמים שהתרוצצו על־פני השטיח האדום, נדחקו ודחפו זה את זה כשהם מקיפים את הפמליה המצומצמת שקרבה אל המטוס כדי לקבל את פני הנשיא.

גדוד של אנשי־ביטחון מצרים וישראלים, שניצב עד אז בשולי הרחבה, הסתער לעבר הצלמים שסגרו על הנשיא אפרים קציר וראש־הממשלה מנחם בגין מכל עבר, איימו להפילם בדחיפות שעה שניצבו למרגלות המטוס. הם ניסו לפנות את הדרך. אלא שהיה זה מאוחר מדי. סאדאת כבר הופיע בפתח המטוס כשהוא מנופף בידו לעבר הקהל שבא להקביל את פניו.

יותר מאלף עיתונאים וצלמים, שניצבו על במה מיוחדת מעבר לשורת הנכבדים שהמתינה ללחוץ את ידי הנשיא המצרי, לא ראו מרגע זה אלא גוש צפוף של בני־אדם שהקיף את סאדאת, קציר ובגין, הסתיר אותם מעיניהם ומעיני המצלמות.

לשווא ניסו שומרי־הראש הגברתנים של המישמר האישי של סאדאת להרחיק בכוח את המתפרצים. מה שנועד להיות טכס

הבאלאגן המאורגן

„ה יהרסו לנו את השלום!" זעק בחרדה רב־סרן של מישמר־הגבול, שפקד על פלוגה של חובשי כומתות ירוקות. הוא עצם את עיניו כאילו אינו רוצה לחזות בקטאסטרופה העומדת להתחולל מול פניו.

אנשי מישמר־הגבול, ללא נשק, הופקדו לשמור על הסדר ברחבה המקושטת שלפני בית־הנתיבות בנמל־התעופה בן־גוריון, שם עמד להיערך טכס קבלת־הפנים לנשיא מצריים, בנחיתתו ההיסטורית בלוד. הכל אורגן כדי לשוות למעמד אופי של

„לא בילפחי!" אומר נשיא מצריים אנוואר אל־סאדאת לרמטכ"ל צה"ל, רב־אלוף מרדכי גור, כשהוא מעווה את פרצופו לעומתו, לקול צהלתם של גולדה מאיר ויצחק רבין. בכך התייחס סאדאת להצ־

טכס ממלכתי מרשים. דיגלי מצריים וישראל התנופפו ברוח סביב הרחבה. כתובת ברכה ענקית נפרשה על פני כל חזיתו של בית־הנתיבות. השטיח האדום נפרש והוברש ללא הרף. מקומו של כל אדם שהורשה לחזות בטכס נקבע במדוייק.

אולם, כאשר הסתיימו השעות הארוכות של ההמתנה והגיע סוף־סוף הרגע המרטיט, שבו נגעו גלגלי מטוסו של נשיא מצריים על מסלול הנחיתה, ניראה כאילו הכל הזה לשווא. פרט אחד לא הובא בחשבון בתיכנון הקפדני של הטכס, והוא איים להפוך

הרתו של מוטה בראיון עיתונאי, שבו טען כי מסע סאדאת לישראל עלול להיות תכסיס הונאה. בתמונה למעלה נראה סאדאת על כבש המטוס אשר הביאו ללוד. בתמונה מימין הוא נראה סוקר את מישמר־הכבוד של צה"ל.

ממלכתי מסודר ומאורגן הפך התרוצצות פרועה ומבולגנת, שנמשכה אפילו בעת נגינת ההימנונים וסקירת מישמר־הכבוד. ניסיונם של שומרי־הראש המצריים ועמיתיהם הישראלים לגונן על סאדאת רק הוסיף למהומה הכללית.

צחוק, צחוק, אבל...

אנוואר אל־סאדאת, שניות ספורות אח־רי שירד מנוטוסו בלוד, צועד על־גבי השטיח האדום שנפרש לכבודו, כשמשמאלו הנשיא אפרים קציר ומימינו ראש־הממשלה מנחם בגין. למטה־מימין: סאדאת מחייך אל משה דיין. משמאל: סאדאת מעווה פניו מול שרון באומרו: „תיכננתי לתפוס אותך!"

„שיפסיקו!" זעם איש־ביטחון ישראלי, „הוא עוד יחזור למטוס ויסתלק מכאן." ומישהו שהצליח לתפוס לרגע את פני סאדאת, שנטף זיעה כבר כמה דקות אחרי שדרכו רגליו על אדמת ישראל, ניסה לנחש את הרהורי ליבו: „הוא בטח מתפלא אם אלה אותם הישראלים שניצחו (ותו בכמה מילחמות..."

שרי הממשלה, ראשי ועדות הכנסת וה־נכבדים האחרים, שניצבו בשורה ארוכה לאורך השטיח האדום, ניראו נכלמים מול המחזה שהתרחש לפניהם. אלא שהם לא הצטיינו במישמעת מכובדת יותר.

כמה דקות לפני נחיתת מטוסו של סא־דאת, יצאו כל הנכבדים שנבחרו כדי ללחוץ את ידי סאדאת מבניין המסוף והוצבו על־פי הסדר שקבע ראש־הטכס, רחבעם עמיר. אלא שהמקום לאורך השטיח האדום היה צר מהכיל את כל אלה שהוזמנו. ברגע האחרון הצליחו כמה מקופחים לצרף את שמם לרשימת המוזמנים, תוך הפעלת לחצים וקשרים אישיים. אחרים הביאו עימם למעמד ההיסטורי גם את בני־משפחתם. היה צורך להאריך את שורת מקבלי הפנים ולהוסיף עוד כמה מטרים של שטיח אדום.

אבל המקום בחזית בית־הנתיבות לא הספיק לכך. השורה הישרה הפכה ל„ר", שהזדנבה אל מאחרי מישמר־הכבוד של צה"ל. איש לא רצה לעמוד בפינה, אולי מחשש שסאדאת יתעייף מלחיצות הידיים ולא יגיע אליו. וכך ניתן היה לעומדים מאחור לצפות במחזה מגוחך שבו נדחפו ח"כים מכובדים ואישי־ציבור אחרים, כש־הם מנסים לכבוש לעצמם פיסת קרקע לעמידה ומגינים עליה בחירוף־נפש.

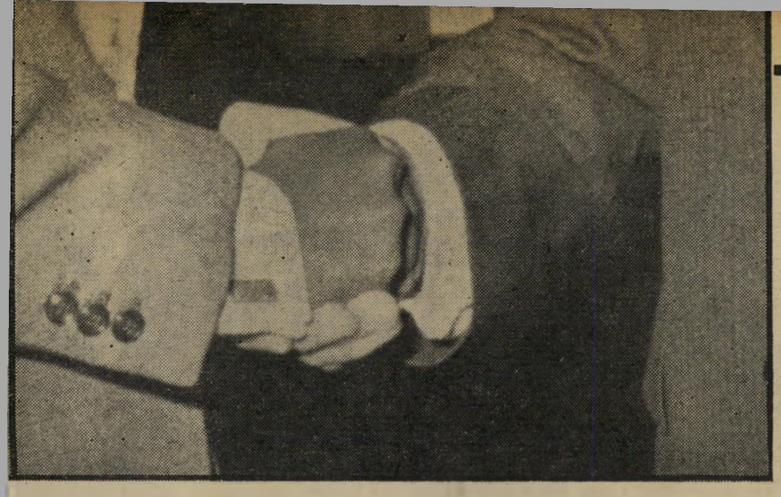
ח"כ הליכוד גאולה כהן, למשל, שהת־פארה למחרת כי לא מחאה כף לסאדאת בכנסת בתום נאומו, כהפגנת־מחאה, לא היתה מוכנה לוותר על הכבוד ללחוץ את ידו כאשר נחת בלוד. כיוון שלא נמצא לה מקום והיא נדחקה לאחור מאחרי ה־ח"כים דוד גלס, אהרון ידלין ויגאל כהן, ניסתה להידחק ביניהם תוך דחיפות מרס־קים. אלא שהקולגים שלה לא גילו ג'נטל־מניות, סירבו להניח לה להידחק ביניהם. כאן החלה שרשרת של דחיפות הדדיות שהגיעה עד לרב הראשי האשכנזי שלמה גורן, שהחזיר דחיפה לדוחפיו.

מה שאמורה היתה להיות שורת נכבדים הפכה סנדביץ' אנושי רב־שכבות וגועש. באמצע ניצבה שורת הנכבדים. מצידה האחד היא כוסתה בשכבה של אנשי־ביטחון מצרים, שאנשי־ביטחון ישראלים הגנו עליהם. מאחורי אלה הצטופפו שורות עבות של צלמים שניסו להתפרץ פנימה כדי להנציח את לחיצות־הידיים ההיסטו־ריות. אל אלה הצטרפו שוטרים, עיתונאים ומלווים. כל מי שהיה בשטח ניסה להידחק אל סאדאת כדי לחוש את ההיסטוריה מקרוב ולגעת בה, במידת האפשר.

אילולא מכוניות־השרד שדהרו על גבי השטיח האדום כדי לחלץ את סאדאת ומלוויו מידי מחבקיהם, ואילולא אנשי־הביטחון המצרים והישראלים, שנאלצו לשלב ידיים כדי ליצור חומה חיה שתסוכך על הנשיא, היתה בוודאי נמצאת לאיש — שבא לדבר על שלום — עילה טובה להכרזת מילחמה חדשה.

שפת הידיים: בגין לופת את אגרופו של

כ**אשר ניצבו** שרי ממשלת ישראל, נדחפים ונדחקים, על השטיח האדום, ממתינים במוצאי השבת האחרונה לנחיתת טטוס נשיא מצריים, פנה מזכיר הממשלה, אריה נאור, אל שלושת הדתיים, ולקח אותם, כל אחד לחוד, לצד. נאור הודיע להם כי למחרת בבוקר, ביום הראשון, תתקיים ישיבת ממשלה שלא מן המניין כדי לדון בשאלות הקשורות בצד המדיני של ביקור סאדאת.

יתר השרים קיבלו עוד קודם לכן, במשך השבת, שיחות טלפון לבתיהם בהן זימנו אותם לישיבה בצורה מפתיעה. ואמנם זימונה של ישיבת ממשלה ביום הראשון האחרון הפתיע את השרים. רק ביום השישי נתכנסה ישיבת ממשלה שהיתה די ארוכה ואשר דנה בצדדים הנוהליים והחיצוניים של ביקור סאדאת. באותה ישיבה הוסמכה גם ועדת־שרים מצומצמת להחליט ולדון בעצמה, בכל הנוגע לביקור סאדאת.

ישיבת הממשלה שהתקיימה ביום השישי עסקה בעיקר בשאלה מי יסע עם סאדאת במכונית מלוד לירושלים. התיכנון המקורי היה כי ראש־הממשלה מנחם בגין יתלווה לנשיא האורח, אולם רמזים מקאהיר ודרישה ברורה של ראש לישכת הנשיא סאדאת, חסאן כמאל, שכבר היה שלה שזומנה ליום הראשון בבוקר נפלה כרעם ביום בהיר על השרים. על פי התיכנון שהיה ידוע להם היתה צריכה בארבעה עשר להתקיים הפגישה השנייה בארבע עיניים בין בגין לסאדאת. הפגישה הראשונה שלהם התקיימה עוד בלילה שבו הגיע סאדאת.

ביום הראשון הגיעו השרים בדיוק בשעה תשע לישיבת הממשלה, אחרי פגישה בין בגין לבין שר־החוץ. בגין דיווח לשרים באותה עת בארץ, ביקשו כי את הנשיא המצרי ילווה על פי כללי הטקס הנשיא הישראלי, הפרופסור אפרים קציר.

שר־החוץ משה דיין התנגד לכך בכל תוקף. „אין לנו הרבה זמן להיות עם סאדאת. כל שנייה חשובה. על מה ידבר הנשיא עם סאדאת?" שאל דיין והשיב בעצמו, „הם ידברו 10 דקות על מזג־האוויר ואחר־כך ישתקו כמו מומיות כל הדרך. חבל על שעה שלמה שבה יכול בגין לשוחח עם סאדאת."

אולם ראש־הממשלה מנחם בגין החליט לכבד את בקשת המצרים ולוותר על הנסיעה עם הנשיא המצרי. „אני אסע עם סגן ראש־הממשלה ידין," אמר בגין. דיין הגיב בצחוק קצר ומיהר לעצור בעצמו.

תשלום

או קידום?

ה**הימנעות מדיון** בצד המדיני של הביקור בישיבת הממשלה של היום השישי באה ביוזמת בגין. „אנחנו עוד לא יודעים שום דבר," טען ראש־הממשלה וביקש להסמיך ועדת־שרים, או צוות מצומצם של שרים, שיכלול אותו, את דיין וידין, בתפקידו כממלא מקום שר־הביטחון, להחליט החלטות. ישיבת הממשלה הבוקר תעסוק בנושאים הכלכליים הדחופים שעל סדר־היום שלה, ובהם הצעת התקציב לשנת 1978 והצעת חוק ההסדרים הקשורה בה.

מאחרי הקלעים

כי קיים לחץ בינלאומי וציבורי על ישראל להראות מחווה כלפי סאדאת, מעין תשלום על ההעזה שבביקורו בארץ. „זה לא עניין של תשלום," הגיב שר־הפנים יוסף בורג, „זה עניין של קידום השיחות."

בגין לא הגיב על הערת הביניים והמשיך. הוא סקר את שיחתו מליל אמש עם הנשיא המצרי, שיחת ארבע העיניים, דיווח כי היא היתה ידידותית ונימוסית וכי לא נכנסו בה לדיון מדיני כלשהו. „אבל הבנתי מדבריו כי אין הוא מעוניין בשום מחווה," הסביר ראש־הממשלה.

משה דיין היה הרבה יותר מפורט מראש־הממשלה. לדברי דיין הגיעו בקשות מחוגי משלחת הנשיאות המצרית בשמו של סאדאת, לבל תעשה ישראל שום מחווה שהיא כלפי מצריים. „הם אמרו שזה יזיק לסאדאת יותר מאשר יועיל לו. אם אנחנו ניתן לו (לסאדאת) משהו, כל העולם הערבי יסתן נגדו כי הוא בא לישראל כדי להרוויח משהו אישי לו ולמצריים, על חשבון המדינות הערביות האחרות."

מרבית שרי הממשלה האחרים, כולל השרים הדתיים, התעלמו מדבריו של דיין ותבעו לחשוב על ויתור כלשהו, הצהרה מדינית שפירושה ויתור, או רעיון אשר

השבוע בטוטו

מינימום הפרס הראשון

1½ מיליון ל"י

בכל הפרסים 3 מיליון ל"י

ספורט טוטו

המועצה להסדר ההימורים בספורט

נביעות

נביעות קיץ כל השנה

קורסי צלילה ● ספארי צלילה ● שיט ● סיורי מדבר ● חדרים ממוזגים ● בר ● מסעדה

פרטים והזמנות במשרדנו בת"א, בן־יהודה 103 א', טל' 243811 בשעות 9.00—13.00, או בכפר הנופש נביעות, דואר אילת, טל. 059־3667.

„בוטיכלב"

בהנהלת אילה

מודיע כי חודשה הספקת דגי־חנוי, אביזרים, ואקווריונים.

המספרה פועלת כסידרה.

„בוטיכלב", מספרה לכלבים.

ארלוזורוב 1 רמת־גן, כופר־הישוב, בפז', טלפון 723017.

לשרותכם.

דפוס נוה שאנן

עבר לרחוב

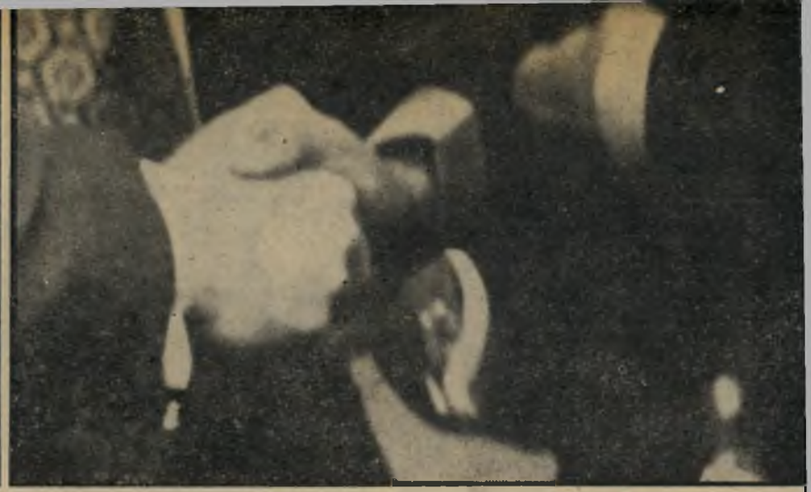
יסוד המעלה 15

ממשיך לשרת את לקוחותיו לפי מיטב המסורת והידע בעבודות דפוס

הזמנות לשמחות * פנקסי חשבונות לפי התקן החדש * עבודות משרדיות

שירות מיוחד לבתי דפוס

סאדאת בערב הראשון, לוחץ את ידו ביום השני, מלטף את ידו ביום השלישי

ייזרק לחלל האוויר, שבו תצביע ישראל על נכונותה לוויתורים. דווקא אריק שרון היה הקיצוני מכולם. הוא הביע פיקפוק באמינות הדברים שמסר שר־החוץ ואמר: „אם לא ניתן לו (לסאדאת) שום דבר, הח־מצנו את הכל!"

ראש־הממשלה התעלם מהצעות של השרים ומביקורתו של שרון על דיין. הוא התייחס רק לדברי דיין. „עלינו לכבד את דרישת הנשיא," הוא סיכם וניגש לדון עם השרים על ראשי הפרקים של נאומו בכנסת.

„נאום דלוח"

ה אווירה הקשה בציבור, לאחר נאומו של בגין בכנסת, היתה נחלת השרים עוד בישיבת הממשלה. בגין חילק את נאומו, אשר את ראשי הפרקים שלו הציג בפני חברי הממשלה, לשני חלקים: החלק הראשון שיר הלל ושבח לאומץ ליבו של הנשיא המצרי ולהתעזה שלו. החלק השני היה משא כללי על השלום. על סמך שיחות עם חוגי המשלחת המצרית, וכן על פי עיקרי נאומו של סאדאת שהופיע יום קודם לכן באל־אהראם, היה ברור כי נאום סאדאת יהיה מתון. חלקו השני של נאום בגין היה מתון אף הוא. בגין לא כתב את נאומו, אלא ראשי פרקים בלבד, ואלה נדונו בישיבת הממשלה.

הרושם הקשה של הנאום המתוכנן נראה היטב על פניהם של שרי הממשלה. שר־התחבורה והתקשורת, מאיר עמית, הגדיר אותו אחר־כך במסדרונות מישרד ראש־הממשלה כ„נאום דלוח". רק לאחר שהאזין בגין לנאום סאדאת בכנסת, הוא הכניס בנאום המתוכנן שלו מיספר שינויים, לכיוון ההחמרה, אם כי שמר על איזון מסויים, אותו הגדיר אחר־כך כ„מתינות מפאת כבודו של האורח."

מילחמת היועצים

א חת הבעיות הראשונות שצצו אחרי שהגיעה הידיעה על ביקור סאדאת היה מי יעמוד בראש האירגון הגדול של ביקורו, ומי ירכז אותו מטעם הממשלה. בשיחות פרטיות שהיו לבגין עם אנשים שונים שהיו מעורבים בביקור, הבינו הללו כי האחראי והמתאם הראשי הוא מזכיר הממשלה אריה נאור, אשר קיבל לאחרונה את הכינוי „בגין הקטן".

ביום החמישי בלילה נכנס מנכ"ל מישרד ראש־הממשלה, הד"ר אליהו בן־אליעזר, לחדרו של בגין במישרד ראש־הממשלה. בן־אלישר שנראה סמוק־פנים ונרגש, מחה על ההחלטה להעמיד בראש המיבצע את נאור וטען כי מטבע התפקידים, משימה זו צריכה להיות מוטלת עליו. בגין, שהושפע מהתרגשותו הרבה של בן־אלישר הבטיח לו כי הוא הממונה האמיתי. אחרי שיצא בן־אלישר, קרא בגין לנאור וביקש ממנו להקטין את הוויכוחים: „אתה תהיה אחראי על הקשר בין הממשלה לביקור, וזה החשוב ביותר," אמר בגין לנאור.

ואמנם, כבר למחרת היום הפך בן־אלישר מדמות כמעט אלמונית לאחד האישים המפורסמים ביותר בארץ. הוא היה בכל מקום, ליווה כל אורח והצטלם בטלוויזיה במשך ארבעים שעות רצופות.

על פי הקריאה „משה, משה", שבה קיבל הנשיא סאדאת בהגיעו לארץ את משה דיין, קריאה אשר נשמעה ונראתה ברדיו, מעל מסכי הטלוויזיה, אפשר היה להניח כי צמחה ידידות מיידית בין שני האישים.

אולם כבר בשיחה הראשונה שהיתה לבגין עם הנשיא המצרי, עוד באותו לילה במלון המלך דויד, הבין בגין כי סאדאת מעוניין שדיין ישתתף עד כמה שפחות בדיונים המדיניים. „סאדאת לוחץ על שיחות בארבע עיניים ולא בין צוותים משני הצדדים," דיווח בגין לממשלה ביום הראשון. גם בשיחה שהיתה במוצאי־שבת בין סאדאת לבין בגין, דיין וידין, שיחה שהתקיימה לפני השיחה האישית עם בגין, נהג אמנם סאדאת בנימוס רב כלפי שר־החוץ הישראלי, אך לא חרג ממסגרת שיחת נימוסין.

סאדאת נגד דיין

ד יין הבין את הרמז. הוא היה זה ש־תמך בהפיכת כל השיחות המדיניות שנקבעו, מלבד ארוחת־הערב בה השתתפו משלחות בנות 15 איש מכל צד, לשיחות אישיות בין סאדאת לבגין. אולם נראה כי סאדאת ממשיך לרדוף את דיין. הוא הילל ושיבח את שר־הביטחון עזר וייצמן בכל הזדמנות, ניפגש עימו שלוש פעמים, אף כי מרבית הזמן לא השתתף וייצמן, בגלל פציעתו, בפגישות ובאירועים. וייצמן היה גם היחיד מבין כל מקבלי פניו של סאדאת, שזכה לנשיקות על לחייו מפי הנשיא המצרי. לחברי הממשלה היה ברור לגמרי כי סאדאת עושה זאת כדי להעלות את קרנו של וייצמן וכדי להוריד חבטות קלות על דיין.

ערב בואו של סאדאת לארץ היה מובן כי דיין יהיה הכינור הראשי או לפחות הכנר השני בתזמורת שתנגן עם סאדאת. עצם תפקידו כשר־חוץ וגם מעמדו המיוחד כרמטכ"ל וכשר־ביטחון בשתי מלחמות עם מצריים הפכו דעה זו לוודאית. אולם, לאחר רמזים מאוד מדוייקים מסאדאת, הפך דיין כמעט חבר ממשלה רגיל בכל המגעים שהיו בין מצריים לישראל בשני הימים הדחוסים של ביקור סאדאת.

מצב זה ניכר היטב במצב רוחו של דיין. הוא היה עצבני, חסר סבלנות, כעוס, והתנפל על הסובבים אותו. הפעם הראשונה שבה הרים דיין את קולו על עוזרו, אלי רובינשטיין, היתה ביום הראשון האחרון. רובינשטיין הנעלב לא השיב לגערת דיין, שהיתה על עניין מישני, ורק קם ויצא מהחדר. עצבנותו של דיין ניכרה היטב גם לעיני העיתונאים.

דיין התייחס אליהם בגסות, סירב ל־התראיין וכאשר לא היתה לו ברירה וה־מיקרופון נתקע ממש אל פיו, גבלו תשובותיו במורת־רוח גלויה.

מעמדו של דיין לא היה טוב יותר משל דיין. בגין התייחס אליו, לראשונה מאז נכנסה ד"ש לממשלה, כאל נער שליח, אם כי בנימוס רב. דיין הרגיש עצמו מיותר וטען בפני מקורביו: „בגין רוצה לקחת לעצמו את כל ההצגה. ככה לא עושים שלום."

הוא לא פירש אם כוונתו לשלום עם ד"ש או עם מצריים.

מספר פעמים, בעת הפגישות עם סאדאת, כאשר ידין החל לאמר משהו לנשיא המצרי, נכנס בגין לדבריו של ידין, כאילו ולא הבחין כלל בכך שסגנו מדבר.

ניסיון לגנוב את התהילה

ב ? המריבות והמחיזוקות שפרצו ערב הביקור ובמהלכו יחווירו, ככל הנראה, לעומת התחרות הפרועה על קציר התהילה של אירגון הביקור, שפרצה מייד אחרי שמטוסו של סאדאת המריא מלוד.

כבר ביום השלישי השבוע פירסם הארץ ידיעה שעוררה סערת־רוחות בקרב כל חברי הממשלה. תחת הכותרת „מיבצע מוצלח של מישרד־החוץ", גיסה הכותב האלמוני לזקוף לזכותם של מישרד־החוץ ושל משה דיין את כל הצלחת ביקורו של סאדאת, החל באירגון הטכסים לכבודו וכלה באירוח אלפי נציגי אמצעי־התיקשורת הזרים, שנהרו לישראל. לזכותו של מישרד־החוץ נרשמו גם ארוחות־הערב שנערכו למישלחת המצרית.

הידיעה, שנראתה כניסיון מכוון להפחית מערך המאמצים שהשקיעו מישרדי הממשלה האחרים, כמו מישרד ראש־הממשלה, מישרד־התיקשורת ומישרד־הפנים (האחראי למישטרה) — שתרמו להצלחת ביקור סאדאת פי כמה וכמה ממישרד־החוץ — עוררה זעם כללי בממשלה.

בירור שנערך מייד העלה כי הידיעה הודלפה ופורסמה בהשראתו של דובר מישרד־החוץ, נפתלי לביא, שהזדרז לרחם את שר־החוץ ומישרדו ולהציגם כמי שרק בזכותם עלה אירגון הביקור יפה. בהיעדר עובדות ממשיות כדי להוכיח זאת, גילה לביא כי מישרד־החוץ „חילק חוברות הסברה" לנציגי אמצעי־התיקשורת, ואף סיפק להם תחבורה.

אנשי מישרדי ראש־הממשלה, התיקשורת והמישטרה, שראו בהדלפה של דובר מישרד־החוץ משום גניבת־דעת וסחיבת תהילה, החלו לאסוף חומר על־מנת להוכיח שהצלחת ביקור סאדאת הושגה למרות מישרד־החוץ. כל הסימנים מצביעים על כך שלפרשה זו עוד יהיה המשך.

השאלה הגדולה המרחפת עתה בחלל העולם היא האם יביא ביקורו של הנשיא סאדאת שלום בין ישראל לעמים שכנים למזרח־התיכון. מה שכבר ברור היא כי הביקור גרע מעשרות בן אישים שונים בממשלה, בין ראש־הממשלה לשריו ובין הפקידים הבכירים במשרד ראש־הממשלה. הביקור הצליח ללא ספק להפשיט כמה מסכות מחייכות בהצגה הגדולה של היחסים הפנימיים בתוך ממשלת ישראל.

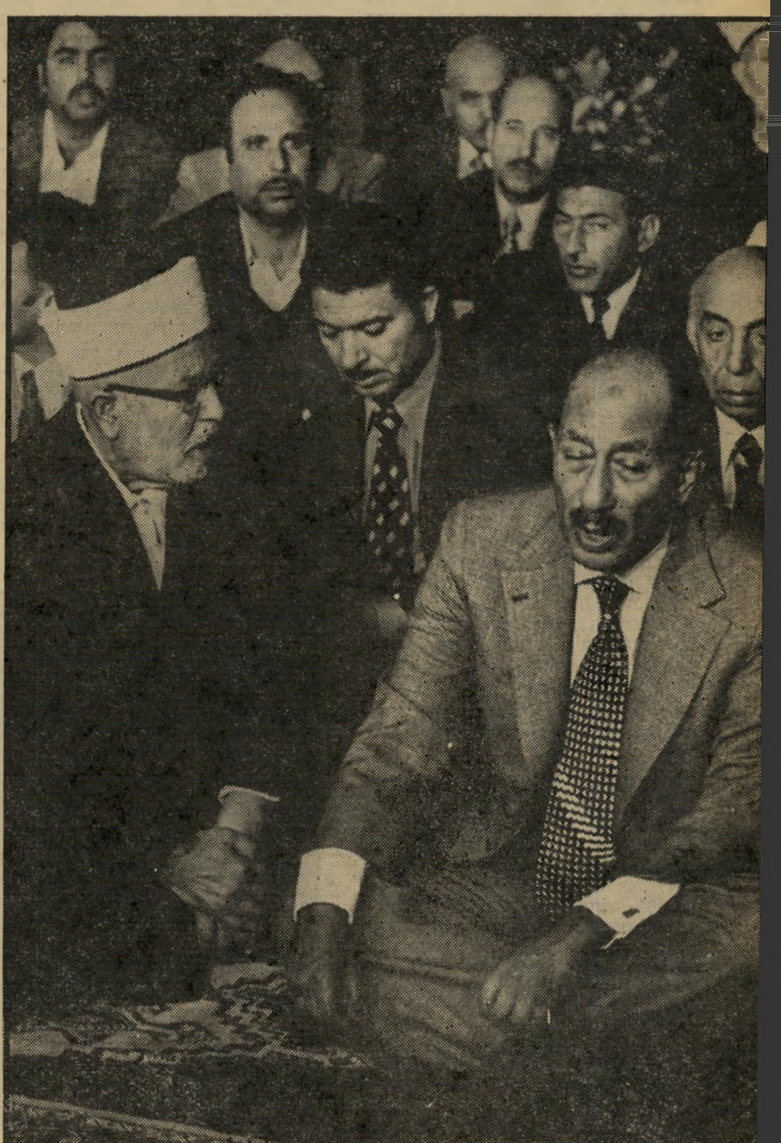
דגם העניבה

שיחה בארבע עיניים של שני המנהיגים. ידו של בגין מונחת על ידו של סאדאת, במחווה של אינטימיות. אף שנראה כאילו בוחן ראש־הממשלה מנחם בגין את עניבתו של הנשיא המצרי, אנוואר אל־סאדאת, לא שם איש משניהם לב לכך שדגם העניבה מזכיר את מוטיב צלב־הקרס.

דבקות בתפילה

סאדאת, אשר חייך לקהל שהמתין לו ליד מיסגד אל־אקצה, הפך איש אחר מייד עם תחילת התפילה. לגבי סאדאת הדתי היתה התפילה במסגד אחד משיאי ביקורו בירושלים, וכשהאימאם של המסגד ניצב לידו, הוא התפלל בדבקות רבה. לביקור באל־אקצה, שצילומיו הועברו על־ידי הטלוויזיה המצרית לכל רחבי העולם, היתה גם חשיבות הסברתית ממדרגה ראשונה לגבי הביקור בירושלים, והצדקה לביקור אצל המאמינים בכל העולם המוסלמי.

החמכרות במסגד

סאדאת יושב על שטיח התפילה בתוך מיסגד אל־אקצה, כשמשמאלו האימאם. אחרי התפילה נשא האימאם דרשה שבה הוכיר לנשיא סאדאת ומלוויו את שריפת מיסגד אל־אקצה.

רוחת־הבוקר הראשונה של הנשיא סאדאת על אדמת ארץ־הקודש היתה מורכבת. נוסף לכוס הקפה, מיוגורט חמצמץ ודבש מתוק. כשהגיעה פמליית הנשיא האורח אל הר הבית, בשעת־בוקר מוקדמת של יום הראשון האחרון, היו פניו של סאדאת מתוחים ורציניים, חמורים כלשהו. רק כשהוא נתקל בכמה עשרות צעירים שקראו לעברו „יחי הראיס!" ובגשים ש־בירכו אותו בקריאות מסורתיות, התרככו פניו.

לגבי סאדאת, כך אומרים מקורביו, היתה התפילה במיסגד אל־אקצה אחד מריגעי השיא של ביקורו בארץ. קשה היה שלא להבחין בדביקות שבאורח תפילתו של הנשיא. הידוע בדתיותו הרבה. קשה היה גם שלא להבין מה חשובה, מהבחינה התע־מולתית, תפילתו שהועברה על־ידי הטל־ויזיה המצרית לכל רחבי העולם המוסלמי.

שישה מיליון

מעל שישה מיליון קופטים ומיליון נוצרים בני עדות אחרות ערך אחר־כך סאדאת את ביקורו בכנסיית־הקבר.

ראשי העדות ניצלו את ביקור המנהיג המצרי, וכל אחד מהם שטח בפניו את טענותיו כלפי העדה האחרת. כאשר ראש עיריית ירושלים, תדי קולק, ומנכ"ל משרד הדתות ישראל ריפל מנסים — לשווא — להמעיט מערך הטענות ולהסביר לסאדאת כי השד אינו גורא כל־כך.

הלחץ על סאדאת בתוך הכנסייה הדאיג את מלוויו ואת שומרי־ראשו המצרים וה־ישראלים יותר מאשר הביקור במיסגד אל־אקצה הפרוץ יותר. יותר ויותר מנהי־גים נוצרים מקומיים נדחפו ונדחקו אליו כדי ללחוץ את ידו ולהסביר את עמדת עדותיהם, עד שנדמה היה שלעניין לא יהיה סוף. לראשונה מאז הגיע לישראל נראה סאדאת תשוש, ורופאו האישי רמז לו לסיים את הביקור.

בשעה תשע בבוקר כבר היה סאדאת במלון המלך דויד. הפגישה בארבע עיניים שנועדה לו עם ראש־הממשלה מנחם בגין, נדחתה בגלל ישיבת הממשלה הדחופה שכינס בגין. השניים קבעו להיפגש ב־10 דקות לאחת־עשרה בחדרו של סאדאת במלון, כדי לנסוע יחדיו ליד־ושם. בגין איחר לפגישה בעשר דקות, אולם כש־התכוון לעלות לחדרו של סאדאת, הוא התבקש להמתין, נמסר לו כי הנשיא המצרי יירד אליו. משך חמש דקות המתין בגין ליד המעלית לסאדאת, אשר בשעתיים שקדמו לפגישה זו הספיק לנוח, להתרחץ, להחליף חולצה, כשכל אותה עת שומרים על חדרו לבל יופרע, על־פי הוראות רופאו.

ההתרגשות

למרות נוקשו־תם, אפשר היה להבחין בהבעות שונות בפניו של סאדאת לאורך הביקור בחדרי הזיכרון ביד־ושם.

תפילה ודמע

מחאת למוזלמאנים

הנשיא סאדאת וראש־הממשלה מנחם בגין, מלווים באישים מצרים ושומרי־ראש ישראלים ומצרים מחאת לתמונה המפורסמת התופסת קיר שלם ב**ידיושם**, של יהודים במחנה־ריכוז. באמצע התמונה: מזוקן, מאחור, מנכ"ל מישרד ראש־הממשלה הד"ר אליהו בן־אלישר שהוא עצמו פליט השואה. המכירים את סאדאת מקרב פמלייתי ידעו לספר לאחר־מכן כי הנשיא היה נרגש, והוא עצמו סיכם את הביקור במילים: „לא ידעתי שזה היה כך." את הפמליה ליוו, מלבד גדעון האוזנר, גם מנכ"ל **ידיושם**, אלוף־מישנה (מיל.) יצחק („טולקה") ארד, מי שהיה קצין־חינוך של צה"ל (מימין לבגין).

הביקור ב**ידיושם** היה ניצחון אישי קטן של ראש־הממשלה מנחם בגין. כאשר העלה בגין את ההצעה שסאדאת יבקר ב**ידיושם** היו כאלה שהתנגדו לה, בעיקר בגלל עברו של סאדאת בתקופת מילחמת־העולם השנייה. בגין התעקש, אולם ראש לישכתו של סאדאת רמז כי ייתכן שהנשיא ידחה את הרעיון. כאשר הגיעה מסאדאת תשובה חיובית התרגש בגין מאד. לפי דיברי מקורביו, הוא הסביר כי הוא רואה חשיבות רבה בכך שדווקא איש זה יבקר ביד הזיכרון הלאומית.

„לא ידעתי"

רשב־ראש **ידיושם**, ח"כ גדעון האוזנר, המסביר הרישמי של השואה מאז מישפט אייכמן, המתין לאורחים לבוש חליפת־ייצוג שחורה. לפני הכניסה הציע האוזנר לסאדאת כיפה: „כך אנחנו מכבדים את זכר המתים." אמר. אולם למרות שכל אנשי הפמליה המצרית חבשו את כיפות הנייר השחורות, לא חבש סאדאת כיפה כזו. אחר־כך הסביר עיתונאי מצרי, כי סאדאת לא שמע את בקשת האוזנר.

הסיור, האורך בדרך־כלל כשעה ומחצה, ארך הפעם 40 דקות בלבד. פניו של סאדאת היו רציניים וכבדים, אם־כי שינו את הבעתם מתדהמה לעניין, מקשב ל־תמיהה, בין מוצג לתמונה. מדי פעם שלף הנשיא המצרי מימחטה לבנה מכיס פנימי של מיקטורנו וניגב זיעה ממיצחו. האוזנר דיבר, סאדאת הקשיב מבלי להשמיע כמעט מילה אחת. בגין דמם.

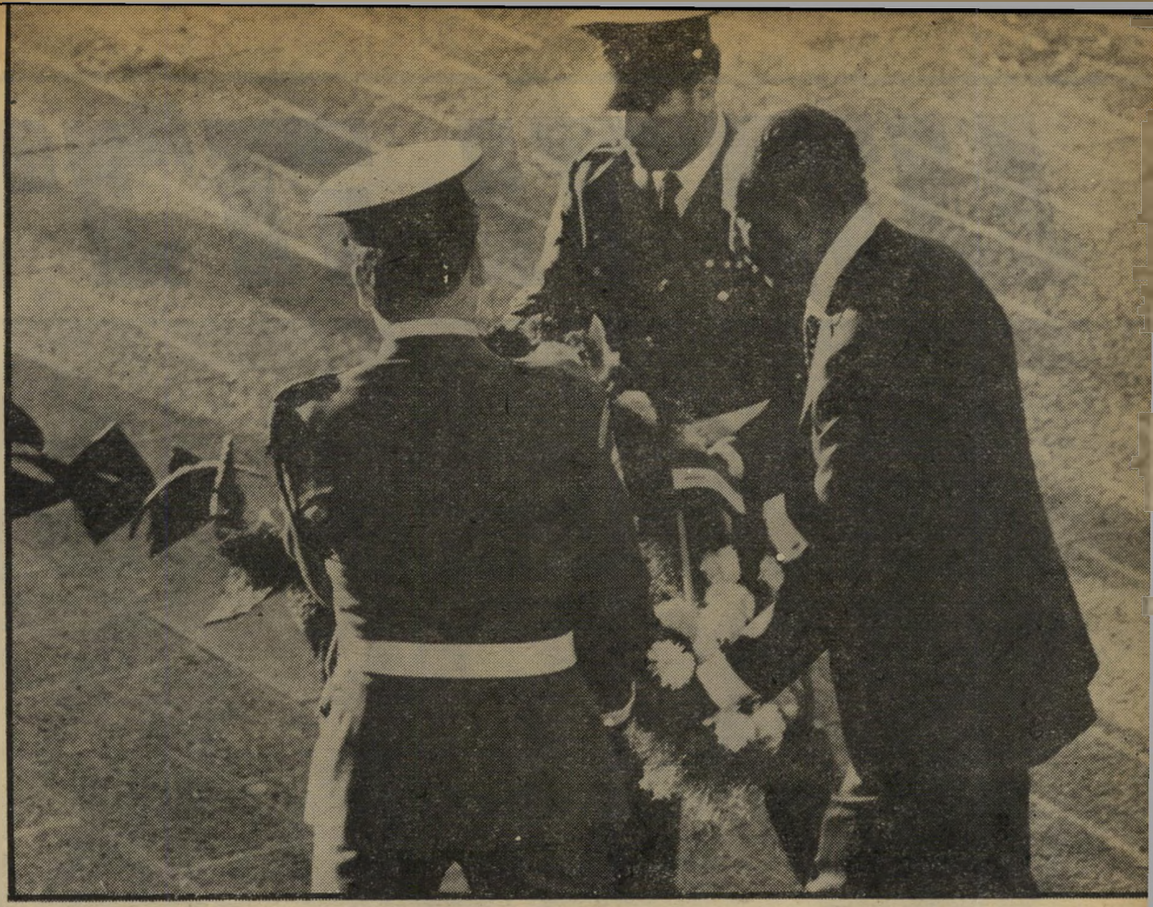
ליד תמונתו של המופתי חאג' אמין אל־חוסייני הקפיד האוזנר לעבור במהירות, סאדאת לא ראה את התמונה, או השים עצמו שלא ראה אותה. קצת לפני היציאה אמר סאדאת מישפט אחד ויחידי שגרם רטט אצל מלוויו הישראלים: „לא ידעתי שככה זה היה."

אחרי שיצאו מהבניין הקריר דומה היה שאבן נגולה מעל ליבו של נשיא מצריים. הוא שב לחייך, ואתם בספר האורחים. אחד הפרקים הקשים בסיור היה כבר מאחוריו. בגין, מהורהר כלשהו, אחז ב־זרועו של סאדאת והם נכנסו למכונית. אנשים שצפו בשיירה המתרחקת מוכנים להישבע כי מכוניות השרד נסעו מיד**ושם** במהירות גדולה מן הרגיל.

דמע או יזע

קשה היה להבחין בפניו של הנשיא המצרי אנוואר אל־סאדאת אם הוא מזיע מנגב לחלוחית מעיניו בעת שהתבונן בתמונות אשר תיארו מסעות פליטים יהודיים על אחד מקירות **ידיושם**. לידו: ראש־הממשלה בגין, מאזין להסבריו של ח"כ גדעון האוזנר, יושב־ראש **ידיושם**.

האגדה שלא היתה

ב נימין זאב הרצל הסתכל באנוואר אל־סאדאת. תמונת־המתכת הגדולה של חזות־המדינה מוצבת על קיר אולם־המליאה, כך שהוא כאילו מביט בנואם. „אם תרצו, אין זו אגדה!" כתב הרצל, בראש ספרו העתידני.

באותה שעה — שעה ארבע ורבע אחרי־הצהריים, ביום הראשון ההיסטורי, היה נדמה שהוא חוזר על קריאה זו.

החצי הראשון של האגדה התגשמה. חלום הפך מציאות. מנהיג המדינה הערבית הגדולה ביותר עמד על דוכן־הנואמים של כנסת־ישראל, והציע שלום בתנאים סבירים.

החצי השני יכול היה להתגשם כעבור שעה, כאשר עמד ראש־ממשלת ישראל להשיב. „אם תרצו!" האגדה לא התגשמה.

„הוא יעשה ג'סטה!"

ש עתיים לפני כן, במיזנון הכנסת, עדיין שלטה הצפייה לאגדה. אנשי צמרת המדינה שאלו איש את רעהו אם אמנם מתחולל נס.

כמו תמיד, כאשר הכנסת מתכנסת לפגישה היסטורית, שררה במיזנון אווירה של כינוס בוגרי בית־ספר או מיפגש ותיקי הגדוד. חברי־כנסת לשעבר פוגשים את יורשיהם ואת עמיתיהם־לשעבר, ראשי מנגנון המדינה מתערבבים בקהל הנבחרים, אין מחיצות מיפלגתיות, השיחה קולחת בצורה קדחתנית.

מה יעשה בגין?

רבים, ובעיקר היונים החשאיות הכלואות בשובך הקואליציה, השמיעו תיקוות להתטות. „אתם תראו, בגין יפתיע!" אמר ח"כ, הרגיל להסתיר את דיעותיו היונות. „הוא מרגיש שהוא יכול לעשות היסטוריה. הוא יעשה ג'סטה גדולה למען סאדאת!"

אחרים אמרו: „עזוב, בגין לא ישתנה!" אבל גם הם קיוו, בסתר ליבם, שהם טועים. „אתה תהיה עכשיו ראש מחנה־השלום!" אמר מישהו לזבולון המר.

„לא, המקום תפוס על־ידי בגין!" חייך המר.

ראשוני המוזמנים — ח"כים לשעבר וראשי המישרדים הממשלתיים — נכנסו לאולם, לתפוס את המקומות הטובים ביותר. המושבים של הח"כים־בהווה נותרו ביגתיים ריקים. „אין להם מה למהר. הכסאות שלהם בטוחים," אמר אחד הסדרנים, והוסיף מייד: „עד לבחירות."

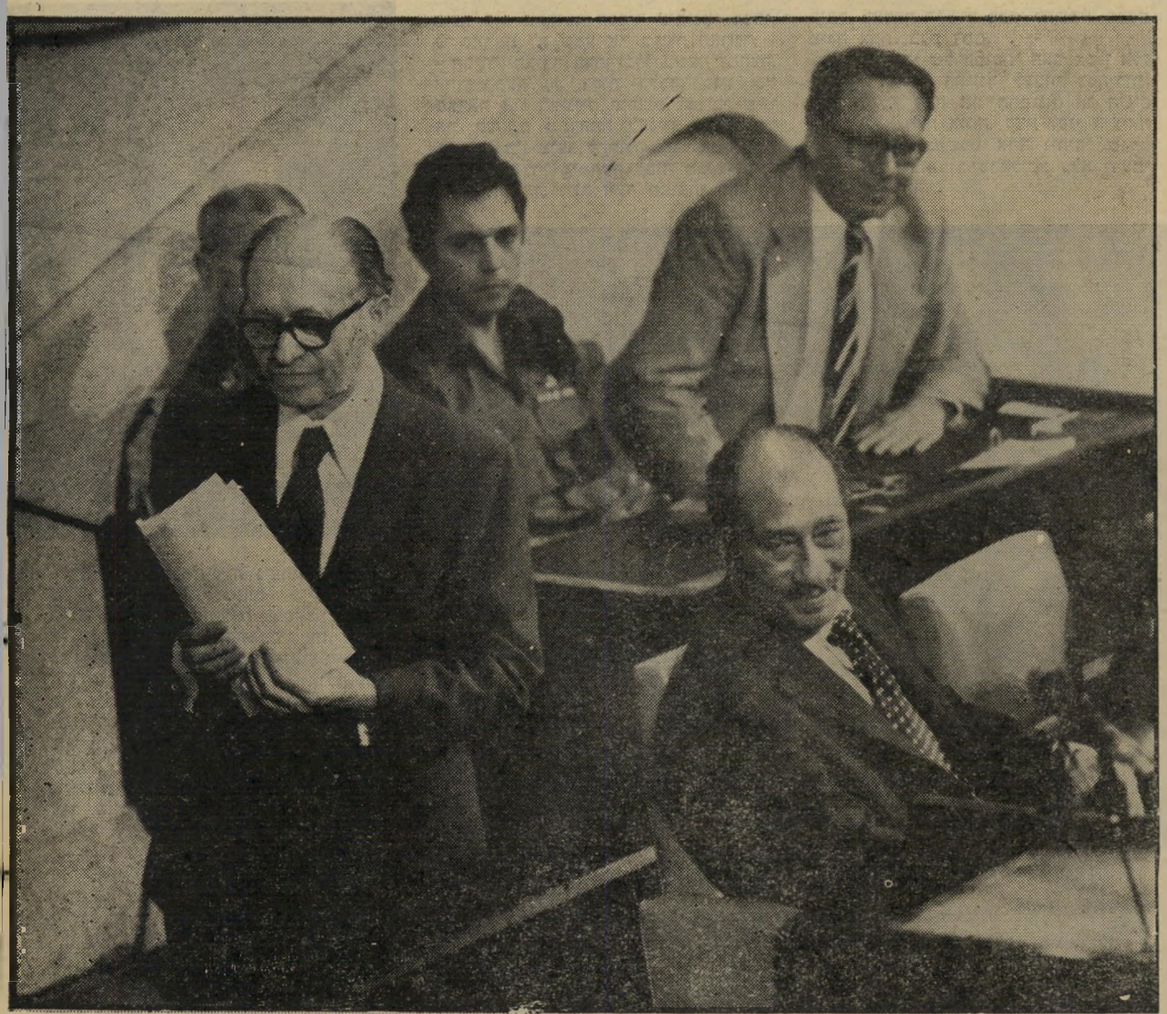
לנתן ילין־מור, חבר הכנסת הראשונה, נזדמן לשבת ליד איסר הראל, חבר הכנסת השביעית. השניים אינם סובלים זה את זה, עוד מתקופת המחתרת, כאשר ילין־מור פיקד על לח"י והראל שירת בש"י של ההגנה. בעזרת שכן, התפתחה שיחה מתוחה בין השניים. הנושא אקטואלי מאד: רצח הלורד מוין בקאהיר. איסר שלל את המעשה מכל וכל. הוא מתנגד להריגת אישים, מילבד במיקרים הנדירים ביותר, כאשר הריגת עריץ אחד, כמו היטלר או סטאלין, יכולה לשנות את מהלך העולם. מה שינה רצח הלורד? ילין־מור טען שזה שינה.

הח"כים נכנסו. גם השרים. ברגע האחרון צלע עזר וייצמן פנימה. בגין רכן על ניירותיו, מעיין בראשי־פרקים שהכין. מה יש בהם?

„אמרתי לכם!"

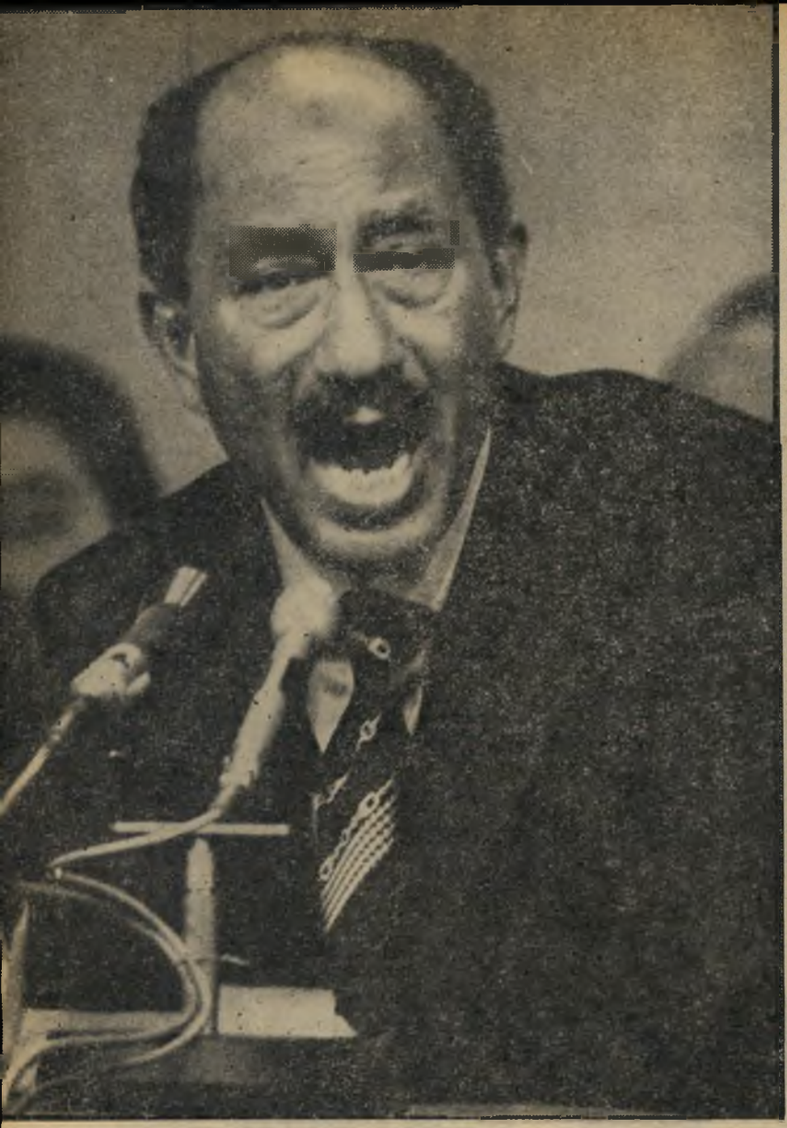
ה רגע הגדול בא. סאדאת תפס את מקומו, כאילו היה רגיל לכך.

הוא נאם. חוץ מכמה מאושרים — יצחק נבון, אמנון לין, אבא אבן, הערבים — הקשיבו כולם לתירגום באוזניות. הנאום היה בדיוק כצפוי. דרמאתי, נרגש, פשרני מאד בענייני השלום והביטחון, בלתי־מתפשר בשני התנאים הערביים היסודיים — החזרת כל השטחים הכבושים, מדינה פלסטינית. הוא בא לכנסת כדי לומר זאת, והוא אמר זאת.

חיוך של ציניות

מרחף על שפתיו של אנוואר אל־סאדאת, בשעה שמנחם בגין עולה על דוכן הנואמים בכנסת כדי לשאת את נאומו. לפני כן הניח סאדאת זר ליד נר־התמיד לחללי צה"ל, בפתח מישכן הכנסת (תמונה למעלה מימין), מחווה מייוחד־במינו של מנהיג, כאשר שני הצבאות נתונים עדיין במצב מילחמה.

בגין נואם, סאדאת מקשיב, בשעת העימות בכנסת - סאדאת במסיבת־העיתונאים

הצפייה גברה כאשר קם בגין לדבר. דקות הראשונות נשמעו כהכנה, נוסחות בגיניות שיגרתיות, שחברי הבית כבר שמעו אותן מאות פעמים. אך כאשר המשיך בגין באותן נוסחות, עברו באולם סימנים ראשונים של אי־שקט. הוחלפו מבטים. פה ושם נתן מישהו למישהו סימן של משיכת־כתף קלה, תנועת־יד שוּלית. כאשר דיבר בגין על „ערביי ארץ־ישראל" היה ברור כי הנאום יסתיים בלא־כלום. בין הח"כים והח"כים־לשעבר עברו פתקים. יצחק רבין הביט סביבו במבט של „אמרתי לכם".

נאומו של פרס היה אנטי־קליימכס, ירידה מן השיא. גם הוא חזר על הנוסחות הישנות של מיסלגתו, כשהוא פוזל לעבר גולדה מאיר, שישבה מאחרי סיעת־המערך ושלטה בה כמו בימים ימימה.

תרועות־חצוצרה. הכל נגמר, באותה פיתאומיות שבה החל. הח"כים הצטופפו במיסדרון. איש לא עלז. איש לא היה שמח. על הפנים הצטיירו דיכאון, אכזבה. מצב־הרוח השתנה לחלוטין תוך שלוש שעות. גם פקידים בכירים וחברי הליכוד השמיעו דיברי־ביקורת או התנצלות.

„שגיהם התבצרו בעמדותיהם!" סיכם מישהו. אך זוהי הגדרה מטעה. כי אין דמיון בין מצבו של סאדאת ומצבו של בגין. סאדאת כבר העניק לישראל ויתור עצום בעצם בואו לכנסת. הופעתו היתה לאין־שיעור חשובה יותר מכל ויתור מיוּלי שיכול היה לוותר. ואילו בגין לא ויתר על מאומה.

איפה אש"ף?

הח"כים השתהו במיזנון, במיסדרונות. ההצגה נגמרה, אך הם לא יכלו ללכת. שררה במקום אי־נוחות. כאילו אמרו לעצמם: לא יכול להיות שזה ייגמר כך.

שוב נותחו הנאומים. מדוע לא הזכיר סאדאת את אש"ף בשמו, כאשר דיבר על מדינה פלסטינית? מישהו טען: הוא כרוך עם על אש"ף, ביגלל ההתקפה הפרועה עליו. אחר סבור כי סאדאת רצה להימנע מאיזכור השם, מפני שידע שהוא יקפיץ את בגין וגולדה, ויגרום לתגובה חריפה מצידם, שתקלקל את המסע. המפורסמים ביותר אמרו: בגין מוכרח להסכים עכשיו להצעתו של סאדאת שפרופסור פלסטיני מאמריקה ייצג את הפלסטינים בז'נבה, בהסכמת אש"ף. זה יהיה ייצוג אש"פי, מבלי שאש"ף יוזכר רשמית, ועל כן גם לא הזכיר אותו בנאומו.

„האם בשביל להשיג את הסכמתו של בגין לזה היה מוכרח לבוא מקאהיר?" שואל פקיד בכיר מאד. „את זה הוא יכול היה לסדר באמצעות האמריקאים!"

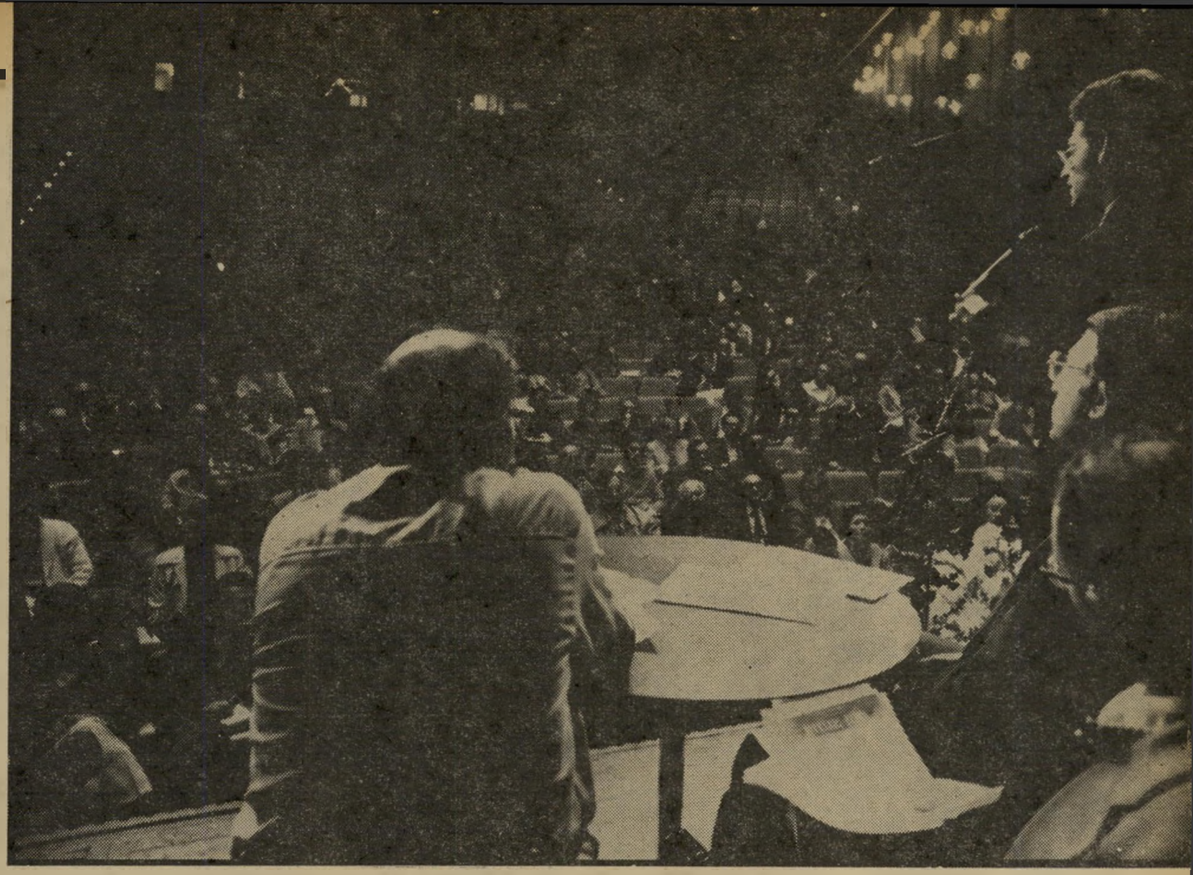
כמה ח"כים שלפו ניירות, החלו רושמים את הדברים שהתכוונו להגיד למחרת היום לסאדאת, בפגישותיו עם הסיעות. לפי התכונה, היה כל אחד מהם מוכן לנאום לפחות שעה.

„אין דבר, יש לו סבלנות," התנחם מישהו. „אחרי הכל, הוא היה 11 שנים יושב־ראש הפרלמנט המצרי. כמה אלפי נאומים מטופשים שמע שם?"

בעיניים עצומות

מקשיב סאדאת לדבריה של גולדה, שגובה את ההצגה, כרגיל, בשעה שהנשיא נפגש עם סיעת המערך. דבריה של גולדה היו מלאכת־מחשבת של שמאלץ יהודי, טיעונים ריגשיים ונוקשות מוחלטת, כמו בימי־הזוהר של שילטונה, לפני מילחמת יום־הכיפורים. אנוואר אל־סאדאת צחק לשמע הבדיחות של גולדה.

תידרוך עשרות עיתונאים ממלאים את אולם **תיאטרון ירושלים** כדי לקבל תידרוך מפיו של ממלא־מקום מנהל לישכת העיתונות זאב חפץ שהיה אחראי יחד עם מנהל **תיאטרון ירושלים**, אביטל מוסינזון (מימין עם הגב למצלמה) על הקמת מרכז התיקשורת הבינלאומי בבניין התיאטרון. ליד חפץ, משמאל, דן פתיר, יועץ ראש הממשלה לענייני עיתונות.

כובעים בתיאטרון

ל **מי שנכנס** למקום הוכה באלם. מי שהכיר אותו קודם־לכן, פשוט לא האמין למראה עיניו. האולם שינה את צורתו והפך למשהו אחר שמעולם, קודם לכן, לא ניראה בארץ: מרכז תיקשורת בינלאומי במקום תיאטרון ירושלים המרכזי. המרכז צריך לשרת אלפי עיתונאים זרים בקווי טלפון, טלפרינטרים, מכונות־כתיבה, שירות מתרגמים ועוד כיוצא באלה. כל מי שמכיר אותם העיתונאים, יודע שאלה הקופצים ממקום למקום תוך כמה שעות טיסה ספורות, עוברים מארץ לארץ ויודעים לטפל בכל אירוע ויהיה מרעיש ככל שיהיה, אלה דורשים את השירות הטוב ביותר, הנוח, והמהיר ביותר.

המתנה בנמל־התעופה למטוסו של נשיא מצריים. בשעת ההמתנה היו עיתונאים שכבר התחילו לסקר את כל המתרחש בשדה ההומה אדם.

המרכז לתיקשורת נתן להם זאת. מה שהיה יומיים קודם־לכן תיאטרון ירושלים שמעלה הצגה או שתיים לכמה חודשים, הפך בן־לילה לבמה עולמית מפוארת. הבמאי: אביטל מוסינזון. יומיים לפני־כן היה מנהל התיאטרון הירושלמי, עד ש־צילצל הטלפון במישרדו והודיעו כי תיאטרון ירושלים הולך להיות מיברקה ענקית.

אביטל מוסינזון התנגד בתחילה. לדעתו היו בנייני האומה מתאימים יותר לשירות כזה. דעתה של לישכת העיתונות הממשלתית היתה שונה. בתנאים של לחץ וחוסר זמן לבחור במועמד המתאים ביותר, הוחלט על התיאטרון הירושלמי כמכשיר שיעביר לכל מקום בעולם את אירועי הימים האחרונים.

קופת התיאטרון שילמה

ב **צורה הטיבעית** ביותר, כמנהל הבית, נכנס מוסינזון לתפקיד שהועידו לו מבלי שיידע דבר, על תיקשורת בקנה־מידה כזה. אך מן התוצאות אפשר להבין שחוסר הידע הזה לא היווה כל מיכשול בדרך להצגה הגדולה, שלווהקה במיטב כוכבי העיתונות העולמית.

עוזרים לבמאי הראשי היו אנשי צוות התיאטרון עצמם: מזכירות, מלצריות, אנשי מרכזיה, פועלי במה ואפילו קופאית אחת. בסך־הכל מנה הצוות העיקרי עשרה אנשים. כמו בכל מיקרה־חירום בעל משמעות מכרעת, מיהרו אנשים שאינם קשורים לעזור, ובהתנדבות. אנשי הצוות מיהרו לצלצל למכריהם הקרובים וביקשו את עזרתם, ואלה לא היססו. תוך חמש שעות מנה הצוות כולו יותר ממאה עובדים פעילים ורק חלקם הקטן בתשלום. עוזריו הקרובים של אביטל מוסינזון הפכו מנהלי מחלקות, אחרי שחילקו את המשימה כולה לנושאים ושיטחי פעולה.

לאולם הגדול הוכנס מקרן ענק שהעביר את שידורי הטלוויזיה על מסך־קולנוע רחב־ממדים. הלובי נמלא משקאות חריפים אכסקלוסיביים, ואילו לאולם הכניסה הוכנסו עשרות שולחנות שנאמרה במיפגש שבין הנשיא סאדאת לראש־הממשלה או לאחד מחבריהם תורגמה מייד. קווי טלפון בינלאומיים עמדו ארוכים, שעליהם כ־250 טלפונים ולידם כ־1200 כסאות. חדרי ההלבשה של השחקנים הפכו חדרי טלקס, כש־80 מכשירים מאכלסים אותם.

אבל אלה הם רק סיכומי המיספרים. כדי לצייד את המרכז לתיקשורת היה צורך במאות טכנאי דואר ומתקיני אנטנות, חשמלאים ועובדים אחרים. כל מי שלא היה שייך לקבוצת טכנאי הדואר ביקש תשלום במזומן, וכאן התעוררה בעייה. לישכת העיתונות הממשלתית לא סיכמה על סכום כלשהו שאביטל יוכל להוציא, או בכמה לערך יעלה כל המיבצע הזה. מאחר שאפילו חוזה שכירות על השימוש בתיאטרון לא נעשה, בגלל בעיות ביורוקרטיה, החליט הבמאי הראשי, כי מי שרוצה או מי שצריך להעלות הצגה גדולה באמת, הוא גם שצריך לשלם בשבילה, או לפחות לתת הלוואה כלשהי.

כך נפתחה קופת תיאטרון ירושלים לטובת המרכז לתיקשורת. בהתחלה היו אלה כמה סבלים שלא רצו להוריד ציוד רב־חשיבות מן המשאיות עד שיקבלו את המגיע להם במזומן. ומזומנים לא היו. היה זה יום שישי והבנקים היו סגורים כבר שלוש שעות. הסבלים סירבו לקבל המחאות, אפילו אם הנשיא עצמו יחתום עליהן.

אז נפתחה הקופה בפעם הראשונה. אחר־כך הגיעו בעלי מיקצועות אחרים שלא הסכימו לגשת אל הלישכה לעיתונות משום שחששו מסחבת בתשלום. „או שאתה תשלם לנו או שלא נעשה לך את העבודה," אמרו לאביטל. לא היתה ברירה. הקופה נפתחה פעם ועוד פעמים נוספות, רבות מאד. עכשיו חייבת הלישכה לעיתונות יותר מרבע־מיליון לירות לתיאטרון הירושלמי. „אין דבר," אומר אביטל, „הם ישלמו את זה."

המתרגמים שבמרכז לתיקשור תירגמו לשש שפות שונות סימולטנית, כל מילה

במאי ההצגה הגדולה ביותר של פגישת הנשיא אנוואר אל־סאדאת עם ראש־הממשלה מנחם בגין, היה אביטל מוסינזון, מנהל **תיאטרון ירושלים**, שריכז את מרכז התיקשורת הבינלאומי. בתמונה: אביטל מפסיק שיחת טלפון כדי להסביר משהו לאחד מאנשי הצוות, כאשר ראש־עיריית ירושלים תדי קולק, ממתין בצד.

הדיילות של **תיאטרון ירושלים** נהנו מההצגה הגדולה ביותר שהתקיימה בין כותלי התיאטרון שבו הן עובדות. לבושות בשמלות של שחור וירוק וחובשות כיפות ירוקות, הסתובבו הדיילות בין העיתונאים הזרים והישראלים שמילאו את אולם המבוא של התיאטרון. רבים מהעיתונאים הזרים התעניינו באופן אישי בדיילות.

קרונקייט

שדרן הטלוויזיה האמריקאי הנודע וולטר קרונקייט יורד במדרגות בניין הטלוויזיה. קרונקייט סירב להשתמש בשירותי המעלית, בטענה כי היא צפופה ונראית כמעלית שירותים. השדרן האמריקאי לא החליף מילה **עם השדרנית ברברה וולטרס**, שנמצאה אותה שעה בבניין, בחדר מיוחד.

שולחנות ארוכים כשעליהם **עשרות מכונות כתיבה, מכשירי־טלפון,** אוזניות לשמיעת תרגום סימולטני ומכשירי־הקלטה, מוקמו באולם הכניסה ל**תיאטרון ירושלים** כדי לשמש את אלפי העיתונאים הזרים שבאו לסקר את הפגישה ההיסטורית. במקום אחר, בחדרי ההלבשה של השחקנים הפעיל מרכז התיקשורת כ־80 טלפרינטרים.

לרשות כל כתב שנזקק בכך. היו מן העיתונאים שחזו בטלוויזיה, שמעו את התירגום הסימולטני לכל מה שנאמר ובדבדו דיווחו בטלפון למערכות העיתונים שלהם בארצות רחוקות.

דגלים

מחלקי תילבושות

המרכז לא התכחש למקור מוצאו. כל חלק תיפאורה שהיה בתיאטרון גרצל לקישוט המקום. מרבדים, כיסאות מיוחדים, שולחנות ואפילו מכונות־כתיבה ישנות הוצגו שם. המרבד האדום שכיסה את הבמה בשעת מסיבת העיתונאים הוא המרבד שהשתתף במחזה האחרון של שקספיר לפני המהפך בתיאטרון. אפילו זרי־פרחים, שניראו כימעט בכל פינה היו תוצאה של יוזמה אישית ותרומת אנשים קטנים, שהחליטו כי את המקום שמעביר הודעות כה חשובות לכל העולם ובדברים שנוגעים ישירות אלינו, יש לייפות.

הלכו וקנו זרים אחדים והגיחו בכל מיני פינות. כנ"ל לגבי הדגלים שכיסו את הקירות במקומות אחדים. הכחול־לבן והשחור־אדום מקורם בבדי תילבושות, כדי למנוע הוצאה מיותרת. הגיעו הדברים לידי כך שבשעות המאוחרות של הלילה, כשנרגעו אחרוני העיתונאים מן החדשות המסעירות, הכניסו אנשי הצוות של אביטל מוסינזון מיטות־שדה לחדרי הטלפרינטר שהיו קודם חדרי־הלבשה של השחקנים, כדי לחטוף תנומה קלה של שעה־שעתיים, קודם שהמהומה תתחדש.

וולטרס שדרנית מיליון הדולאר ברברה וולטרס, מבשלת את ראיון הסקופ שלה עם נשיא מצריים אנוואר אל־סאדאת וראש־הממשלה מנחם בגין. למטה: מפיק תוכנית החדשות של ברברה וולטרס, ז'וסטין פרידלנד, שהגיע יחד איתה בראש צוות גדול של אנשי טלוויזיה. הצוות התמקם בחדר מיוחד שהוקצה לו.

ערבי בצרפתית

עיתונאי ערבי (באמצע), כתב רשת השידור הצרפתית, מאזין לנאומו של בגין מול מסך הטלוויזיה ומשדר בו־זמנית לתחנת־השידור שלו. השדרן, שדיבר צרפתית במיבטא ערבי בולט, התלהב מאד ברברו, משך אליו תשומת־לב של כל ציוותי הטלוויזיה במקום.

הפסטיבל

כמו בכל אירוע היסטורי, גם ביקורו של נשיא מצריים בישראל היה, מטבע הדברים, מלא קוריוזים, פכים קטנים וסיפורים אנושיים שמאחרי הנאומים, הטכסים והפגישות, שבמיקרים רבים הם הם דווקא הסיפורים האמיתיים של האירוע.

רחל הלפרין, אחותו הבכירה של ראש־הממשלה, שהיתה אף היא אורחת ביציע הכבוד של הכנסת, סיפרה לאחר הישיבה כי היא היתה המורה ללאטינית של אחיה, הצעיר ממנה בחמש שנים. כידוע מרבה בגין להשתמש בביטויים לאטיניים, ואף בנאום בפני סאדאת השתמש בביטוי דיווידה את אימפארה, שתירגומו: הפרד ומשול. בגין הסביר כי אין בכוונתה של ישראל לנקוט מדיניות זו כלפי העולם הערבי. רחל הלפרין סיפרה באותה הזדמנות כי היא הציעה לאחיה לחשוב על ה־פיתגם לאטיני האומר „אל תבטח ביוונים כשהם מביאים מתנות," כשהכוונה היא לסוס הטרויאני. היא התכוונה לסאדאת.

* * *

כאשר הסתיימה הישיבה המיוחדת של הכנסת ירד סאדאת לקומת הוועדות, כדי להתראיין שם יחד עם ראש־הממשלה **מנחם בגין** על־ידי שדרנית מיליון ה־דולר **ברברה וולטרס**. משעמי ביטחון נעלו סדרני הכנסת כמה דלתות פנימיות וכך אירע שגוש שלם של חברי־כנסת ואורחים נכבדים נתקע בצד אחד של הבניין וגוש נוסף בצידו האחר, מבלי שאלה יכולים להגיע אל אלה ומבלי שלאיש ניתן לעזוב את המישכן.

רעיית ראש־הממשלה **עליזה בגין** יחד עם שתי בנותיה **חביה ולאה** נתקעו במזנון הכללי ולא יכלו לרדת אל בגין, שהיה בקומת הוועדות. הן ניסו לבקש מהסדרנים לפתוח את הדלתות אך נענו בשלילה מנומסת. עליזה בגין התייאשה והתיישבה ליד אחד משולחנות המזנון, אך בתה חביה לא ויתרה והחלה קוראת: „אני רוצה להגיע לאבא שלי." מי ששמע את קריאתה היה **יחיאל קדישאי**, ראש לישכתו של בגין, והוא הצליח לשכנע את סדרני הכנסת לתת למשפחת ראש־הממשלה לעבור.

* * *

כולם שמו־לב לקריאות הביניים של שני חברי־הכנסת הקומוניסטים **מאיר ווילנר** ו**תופיק טובי**, אולם רק מעטים שמו־לב לקריאת־ביניים של ח"כ הליכוד **גאולה כהן**. היה זה בעת שמנהיג המערך **שמעון פרס**, הכיר בנאומו כי קיים עם פלסטיני, וכהן החלה לקרוא לעברו קריאה שלא הובנה. היא הושתקה מייד על־ידי חברה לסיעה **פסח** („פסי") **גרופר**, אשר בימים רגילים ידוע כמלך קוראי קריאות־הביניים של הליכוד.

אגב, על־פי הוראתו של יו"ר הכנסת **יצחק שמיר** נותקו לפני תחילת הישיבה כל המיקרופונים של חברי־הכנסת והקרי־אות של אנשי רק"ח נשמעו ללא רמקולים.

* * *

רבים שאלו מהיכן בא שם מיבצע האב־טחה הענק של ביקור סאדאת בארץ, מיבצע שער. מתברר כי השם הוצע על־ידי אחד הקצינים במטה־הארצי בירושלים כשם מתאים רק לקבלת הפנים בנמל־התעופה בן־גוריון, שהוא השער של מדינת ישראל. אולם מפק"ל המשטרה רב־ניצב **חיים תבורי** החליט כי השם יכול לשמש כראשי תיבות והלביש אותם על השם: „שליט ערבי ראשון."

* * *

באמצע נאומו של הנשיא סאדאת בכנסת, קיבל שר התעשיה, המסחר והתיירות **יגאל הורביץ** פתק מסגן שר־האוצר **יחזקאל פלומין** שהצחיק אותו. שר־האוצר **שמחה ארליך**, שישב ליד הור־ביץ, היכה אותו בברכו, כדי שהורביץ יפסיק לצחוק במעמד החגיגי. הורביץ הצליח בקושי רב להפסיק את הצחוק. רק אחר־כך נודע כי פלומין, בהתייחסו לחברי־כנסת אחר שבו פגשנו השניים באותו יום, כתב להורביץ: „אם הצלחנו להתגבר על סאדאת נצליח גם להתגבר על הנודניק הזה."

* * *

ראש עיריית ירושלים **טדי קולק** התי־נצל בפני ראש־הממשלה **מנחם בגין** על אותו חלק מנאומו של סאדאת אשר בו אמר הנשיא המצרי כי העולם הערבי לא יוותר על אותו חלק מירושלים שנכבש במלחמת ששת־הימים. הסביר קולק לבגין הנדהם: „אני ליוויתי את סאדאת בסיורו בעיר. אני מורה דרך כזה טוב, עד שהוא התאהב בירושלים ולא מוכן לוותר עליה."

* * *

ביום הראשון לביקור הוצף מזכיר ה־עיתונות של הנשיא סאדאת **מוחמד נאצר** בעשרות קריאות טלפוניות לחדרו שבמלון המלך דויד. על הקו היו עיתונאים אשר שאלו אותו מה ישיב סאדאת למיברק של **אייבי נתן**, שבו ביקש אייבי רשות לטוס שוב למצריים. מסתבר כי אייבי פנה אל עשרות עיתונאים וביקש מהם להתקשר עבורו למזכיר העיתונות כדי לעודד את סאדאת להזמינו, אולם תשובה למיברק לא הגיעה.

* * *

ערב בואו של סאדאת לארץ נערכה ישיבה של ועדת־החוץ־והבטחון של ה־כנסת במשרד ראש־הממשלה, בנוכחותו של ראש־הממשלה עצמו. לאחר תום הישי־בה הסתערו עיתונאים רבים על כל מי שיצא ממנה, כדי לנסות ולדלות פרטים על הביקור. בין המטרות של העיתונאים היה גם מנכ"ל משרד ראש־הממשלה הד"ר **אליהו בן־אלישר**, שענה בסבלנות ראויה לציון לכל שאלה שנשאל. כאשר פנה אליו גם ח"כ **אמנון לין** בשאלה ענה לו בן־אלישר: „אני מבין שהתפקיד של עיתונאים זה להיות נודניקים ואני מקבל את זה באהבה, אבל אני בשום אופן לא מוכן לסבול נידנודים של פולי־טיקאים."

* * *

רבים ראו בטלוויזיה את הקטעים המצ־חיקים שבהם צולמו הנשיא האורח ורעיית הנשיא המארח **נינה קציר**, כאשר סאדאת ביקר בבית־הנשיא בירושלים. אולם רק מעטים מאורחי ישיבת הכנסת ראו את ההצגה הפרטית של נינה קציר באותה ישיבה. הגברת הראשונה ישבה ביציע המיוחד של נשיא המדינה כשמאחוריה יושבות שתי נשים: ראש לישכתו של יושב־ראש הכנסת **חיה מן** ואחת ממז־כירותיה. קציר הקשיבה במשך עשר דקות לנאומו של סאדאת ואחר כך החלה ל־השתעמם. היא הוציאה חפצים שונים מתיקה, סידרה אותם בסדר על המעקה והחלה להסתרק. לאחר שהחזירה את כל החפצים לתיקה קמה ממקומה ויצאה את האולם, כשהמזכירה ממהרת בעקבותיה. כעבור עשרים דקות חזרה הגברת קציר ומצאה לעצמה עיסוק חדש. היא הוריזה את מעילה ולבשה אותה מחדש כחמש שש פעמים. לאחר שהסתיימה פרשת ה־

הצדעה לדגל

התרגשות מיוחדת במינה עוררה ההצדעה הנוקשה אותה העניק סאדאת לדגלי צה"ל. בתמונה נראים (מימין לשמאל) דגל חיל־האוויר, דגל הנח"ל ונס חיל התותחנים. מחיאות הכפיים שליוו את ההצדעה הביאו את אנוואר אל־סאדאת להפסיק אותה ולנפנף בידו לקהל.

סקירת המישמר

סאדאת, מלווה על־ידי שלישו הצבאי הישראלי, אלוף־מישנה פרופסור מילסון ושלישו הצבאי המצ־רי, סוקר משמר כבוד חמורכב מצוערי צה"ל, דקות ספורות לפני חזרתו לקהיר.

הפרידה

הסוף של ביקור היסטורי, שנמשך 44 שעות. נשיא מצריים אנוואר אל־סאדאת מנפנף בידו לעבר שורת חברי הממשלה הניצבת מולו בעת שהוא פונה לכיוון כבש המטוס. בתמונה נראים בשורה הראשונה השרים יוסף בורג, מאיר עמית, שמואל תמיר, שמחה ארליך ויצחק מודעי. ובשורה השנייה שושנה ארבלי, חייקה גרוסמן ובנימין הלוי.

המעיל הוציאה אשת הנשיא מארנקה משקפי־שמש כהים והחלה להתבונן דרכם בעניין רב בנשיא מצריים.

כאשר נאמו ראש־הממשלה **מנחם בגין** וראש המערך ח"כ **שמעון פרס** בשפה העברית, השתמשה לראשונה גינה קציר באוזניות והאזינה לתרגום הערבי של נאומיהם.

כשהסתיימה הישיבה ושני הנשיאים יחד עם קצין הכנסת **יצחק** („איזי") **כן־גל** צעדו בהדרת־כבוד אל מחוץ לאולם ה־מליאה, לא יכלה גינה קציר להתאפק וניפנפה בידה לשלום לבעלה הנשיא.

* * *

רק ביום השישי האחרון התברר לאנשי הכנסת כי לפיד הזכרון לחללי צה"ל, הניצב בתוך פסל בפתח הכנסת, כבה. היתה זו הפעם הראשונה שלפיד התמיד, המופעל על־ידי גז, כבה, והדבר גרם למבוכה רבה, בעיקר לנוכח הידיעה כי הנשיא המצרי אמור להניח זר פרחים לידו. בדיקה מהירה גילתה כי בצינורות הגז היתה סתימה. רק מספר שעות לפני שהגיע סאדאת למישכן תוקנה התקלה.

* * *

העיתונאים הזרים שישבו ביציע העיתו־נות בכנסת ערכו ביניהם לבין עצמם מישאל: מי מהנשים היושבות ביציע הציבור היא הנאה ביותר? בין שלוש מועמדות לא יכלו הכתבים להחליט. היו אלה אשת שר־התחבורה **אהרון אבו־חצירא, לאה;** בתו של שר־הביטחון **עזר וייצמן, מיכל;** ו**אופירה ארז,** רעייתו של סגן יושב־ראש ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, ח"כ **יצחק נבון.**

* * *

ישיבת העבודה הראשונה לאחר נחיתת מטוס סאדאת בארץ לא היתה מדינית, אם כי דנה בנושא השלום. היתה זו ישיבה שנערכה במוצאי־שבת בירושלים בהש־תתפות מפקדי הגורילות, שומרי הראש, הישראלים והמצרים, והיא נערכה על־פי יוזמת המארחים דווקא.

הגורילות הישראליות האשימו את ה־מצריות בהתנהגות ברוטאלית והטילו על שכמן חלק מן האחריות לבלאגאן ששרר בנמל־התעופה בן־גוריון. הישראלים טענו כי פעמים רבות דחפו והיכו המצרים את הגורילות הישראליות ואף אישים ישרא־לים. בישיבה נקבעו נוהלים לשיתוף פעולה ונמצא שביל־זהב בין שתי השיטות: הישר־ראלית, העדינה יותר, והמצרית, הגורסת כי יש ליצור טבעת אנושית סביב הנשיא בכל מחיר, אפילו על חשבון חבטות אלי־מות. ואומנם, מאותה ישיבה פעלו הישר־ראלים והמצרים בשיתוף־פעולה מלא, בלי שהיכו אלה את אלה.

* * *

הצייר הירושלמי **יוסי שטרן** רצה להעניק לאורח תמונה משלו הנקראת שלום לנשיא המצרי. הוא הופיע בתיאטרון ירושלים, בעת מסיבת העיתונאים שערכו עם סאדאת ובגין, אולם מארגני האירוע סירבו להתיר לו לגשת אל סאדאת. ביאושו הוא פנה לסופרת **גיון קומיי,** אשתו של מי שהיה שגריר ישראל בבריטניה **מיכאל** („מייקל") **קומיי,** וביקש את עצתה, כיצד להעביר את התמונה לנשיא. קומיי הציעה לו לתת אותה לראש לישכת הנשיא, שישב לפני תחילת מסיבת העיתונאים מאחרי הקלעים, ושטרן מיהר לשם.

כאשר עזב סאדאת את הארץ, נראה אחד משומרי ראשו כשהוא נושא עימו את התמונה.

* * *

מאות העיתונאים שהפכו את בניין תיאטרון ירושלים **לביתם** בימי הביקור, תמהו מדוע ישנה צפיפות סביב השולחן ש־עליו ניצבו הטלפונים של השיחות־הנכנסות ולא סביב השולחן שממנו יכולים העיתו־נאים להתקשר בחופשיות באמצעות הטל־פונים. רק אחר־כך התברר הסיבה לכך. ליד שולחן זה ניצבו שלוש חתיכות שכונו בשם „נערות חפץ". היו אלה שלוש העוז־רות של ראש לישכת העיתונות הממשלתית הצעיר, **זאב חפץ,** אשר גוייסו במיוחד למיבצע: מזכירתו האישית של חפץ, הצעירה ממוצא הודי **לירדה רמבאום,** מזכירתו לענייני חוץ של **מדי קוזק,** ראש עיריית ירושלים, **ליאורה עשת,** ומי שהיתה קריינית גלי צה"ל, **ליאורה ניר,** אחותו של הכתב הצבאי של הטל־וויזיה **עמירם ניר.** אחת ההצלחות הגדו־לות ביותר בביקר סאדאת היתה ללא ספק זו של חפץ ושלושת נערותיו.

* * *

כשנכנס **עזר וייצמן** למישכן הכנסת, כשרגלו מגובסת והוא מדדה בעזרת מקל הליכה, מיהרו חברי־כנסת ושרים לגשת אליו וללחוץ את ידו. שניים מהם אף **נישקו** אותו: היו אלה שר־החקלאות **אריק שרון** ושר־האוצר **שמחה ארליך.** רק שניים שלידם עבר שר־הביטחון לא קמו ללחוץ את ידו: ח"כ חד"ש **מאיר וילנר** וראש־הממשלה **מנחם בגין,** שרק נופף לצברו ביד.

* * *

כשעה לפני שנחת מטוסו של סאדאת בנמל־התעופה בן־גוריון, גילו לפתע ה־מלווים כי במנוע מכונית הלימוזינה המפו־ארת, שיועדה לו, יש נזילת שמן רצינית. נהג המכונית טען כי לאחר שיוסיפו שמן למנוע אפשר יהיה להמשיך ולנסוע בה למרות הנזילה, לפחות עד לירושלים. ואומנם, לאחר שסאדאת נכנס למלון המלך דויד מיהר הנהג עם מספר מלווים לביתו של בעל מוסך ידוע בירושלים והוציאו ממיטתו, כדי שיתקן את התקלה.

* * *

לשר־הביטחון **עזר וייצמן** היתה הצעה, לנשיא סאדאת בעת פגישתם במלון המלך דויד: להזמין את גיסו לשעבר של וייצמן, שר־החוץ והארכיאולוג החובב **משה דיין** לבקר בפירמידות במצריים. „אל תדאג," הרגיע וייצמן את סאדאת, „דיין לא יקח משם דבר, **ייגאל ידין** ישמור עליו."

* * *

הכתב המדיני של הרדיו **שלום קיטל,** הידוע כחביבו של ראש־הממשלה **מנחם בגין,** קבע עם בגין כי הוא יתקשר אליו ביום הראשון בבוקר, בשעה 7 בדיוק, כדי לקבל ממנו חומר־רקע על ביקור סאדאת. קיטל חייג וחייג, אולם הקו היה תפוס כל הזמן. רק בשעה 7.15 הצליח לתפוס את בגין ותירץ את האיחור בכך שהקו היה תפוס. בגין השיב: „דיבר איתי ידידי **שלמה נקדימון,** כתב ידיעות אחרונות, ואתה הרי לא רצית שאני אפסיק אותו באמצע."

* * *

לכל אחד מהעיתונאים, אשר כיסו את ביקור סאדאת, ניתנה תעודת־עיתונאי מיוחדת, בצבע צהוב, אשר פתחה בפניו שערים רבים. אחד השערים שלא נפתחו בפני התעודה הצהובה היה שערו של מלון המלך דויד, אליו נכנסו רק פרוטקציונרים אמיתיים, בעלי תעודות מיוחדות ונדירות. מנהל המלון, **אירן פינק,** גילה תושיה רבה והנפיק לידידיו אישורים פרטיים משלו. הוא נתן להם פתק על נייר־מיכתבים של המלון, המעיד כי הם מתגוררים במלון. אנשי הביטחון ששמרו על דלתות המלון, כיבדו את האישורים של פינק.

* * *

הצלם הוותיק **חיים רוזנבלום** לא קיבל הזמנה למסיבת העיתונאים שערכו סאדאת ומנחם בגין, והשומרים בפתח לא התירו לו להיכנס. רוזנבלום ערך שערוריה שהח־רידה את האולם כולו ואיים להמשיך בה גם לאחר שיכנס הנשיא המצרי לבניין תיאטרון ירושלים. נימוק זה שיכנע את **משה מזניק,** האחראי על מיבצע סאדאת מטעם מחלקת־הצילומים של לישכת העיתו־נות הממשלתית, לתת לרוזנבלום הזמנה ולאפשר לו לצלם.

שידור

צל"ג

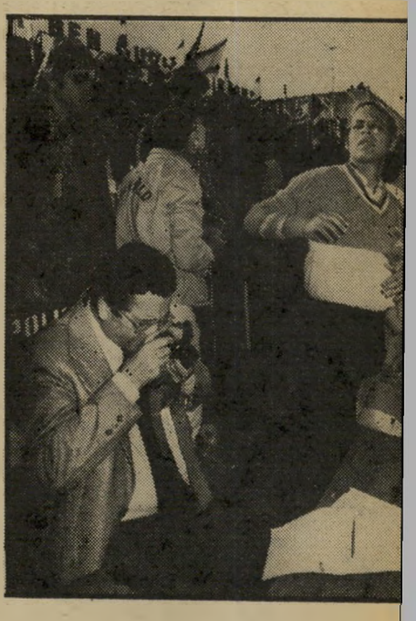
הפאשלה הגדולה

צל"ג ראשון למהנדס הטלוויזיה **אורי לעדן**, צריך היה לראות ביום החמישי האחרון, כאשר הגיעה המשלחת המצרית הראשונה, את כתב הטלוויזיה **דן רביב** כשהוא כמעט מזיל דימעה בנמל־התעופה בן־גוריון, כדי להבין את הצל"ג ללעדן.

הטלוויזיה הודיעה כי היא תכסה את בוא המטוס המצרי, שהביא את ראש לישכת הנשיא סאדאת, בשידור ישיר החל מהשעה תשע בבוקר. המטוס המצרי הקדים ב־10 דקות והצוותים בשדה היו מוכנים לשידור. אך לא הטלוויזיה. באותה שעה הוקרנה תוכנית על גחלים בטלוויזיה הלימודית. תוכנית כזו אסור להפסיק באמצע והשידור הישיר נכנס לאחר נחיתת המטוס.

כעבור דקות ספורות שבתה המצלמה. הפוקוס בה התקלקל. במשך עשר דקות הוקרנה ההתנצלות „סליחה תקלה". ביתים נמוגה ההתרגשות הגדולה בנמל־התעופה, לאחר הגעת המטוס המצרי הראשון, והאורחים הספיקו לעלות לאולם הנוסעים ולהתיישב ליד שולחנות הכיבוד. כל זאת ללא השתתפות הצופים בבית.

כשחודש השידור היה **אחוד יערי** באולם הנוסעים, כשהוא מראיין אישים שונים. יערי לא ידע, אבל הקול במצלמה שהיתה באולם לא עבד. דן רביב, שעמד על המסלול ליד המצלמה, שהתקלקה קודם לכן, הבחין בכך. הוא החל לשדר „על עיוור" פרשנות למה שקורה

מוכטר אחימאיר
בין שני כיסאות

למעלה, כשהוא מתבונן במצולם דרך מסך הטלוויזיה שהיה מורכב על המצלמה שלו.

בישיבת פורום החדשות שנערכה מייד לאחר השידור בבניין הטלוויזיה טען לעדן, כי כל התקלות נגבו מכך שמישהו „דרך על כבל חשמלי." דובר הרשות, **משה עמירב** ומנכ"ל הרשות, **יצחק ליבני**, מיהרו להשתמש בתירוץ שיקרי זה בהסברם לעיתונאים.

כל זה לא היה נורא לולא הוזהר לעדן פעמים רבות על־ידי כתבים, בין היתר גם 24 שעות לפני השידור, כי הציוד לשידורים ישירים אינו מתאים, מקולקל ומיושן.

הסקופ שהוחמץ

לפרשן לענייניים ערביים של הטלוויזיה, **אהוד יערי**. פרשת סאדאת הסירה מעל יערי את הילת הכתב המוכשר אותה ניסו להעטות עליו כמה מידידיו בטלוויזיה. בתשעה בחודש, כאשר **אנוואר סאדאת** הודיע על רצונו לנסוע לישראל ולבקר בכנסת, היתה הטלוויזיה הישראלית אמצעי התקשורת היחיד שלא שידר זאת, אם כי יערי הביא פרשנות על חלקים אחרים של נאום סאדאת.

הסיפור מאחרי הסיפור היה, שנאומו של סאדאת היה כולו בערבית ספרותית ורק המישפט בו הודיע על כוונתו לנסוע לירושלים היה בערבית מדוברת, כדי שהמוני המצרים יבינו זאת היטב. יערי לא קלט את המישפט בערבית המדוברת ולא דיווח על סקופ מרעיש זה לציבור צופי הטלוויזיה. באותה שעה דיווח על כך הרדיו בידיעה ראשית, במהדורות החדשות שלו.

צל"ג נוסף ליערי קשור בפרשנות. כאשר נודעה רשימת מלווי סאדאת, הבחין יערי כי שר המילחמה המצרי **מרי חמד גמאסי** אינו ברשימה. עובדה זו הציתה את דמיונו הפרוע והוא הסביר לצופים כי הדבר מעיד על קרע בין נשיא מצריים לשר צבאותיו. ביניתיים נודע כי גמאסי תומך בפה מלא במסע סאדאת והודעת התמיכה שלו התפרסמה בכל אמצעי התיקשורת העולמיים.

השדרן תקף גורילה

צל"ג לכתב התחנה הצבאית גל־צה"ל **אלי נחמיאס** על התנהגות שאינה הולמת עיתונאי ואיש צבא, בעת קבלת הפנים למשלחת המצרית שהקדימה את בוא סאדאת לארץ. נחמיאס החליט כי הוא חייב להכניס את מכשיר ההקלטה שלו מאחרי שולחן, לידו ישבו אורחי הכבוד המצריים. אנשי הביטחון הישראלים, הגורילות, התנגדו למעבריו מאחורי גב האורחים. לאחר שנסיונו לעבור נתקל בסירוב מנומס, התנפל נחמיאס על אחד משומרי הראש בגידופים קולניים ובמכות, כשכל הנוכחים הבחינו כי רק התאפקותו של איש הביטחון הביאה לכך שעצמותיו של נחמיאס נותרו שלמות.

היה זה חזיון מביש, שנערך לעיני האורחים ממצריים מייד עם הגיעם לישראל, שפגע באווירה החגיגית ששרתה בנמל־התעופה. המזל הטוב היה שנחמיאס לא לבש מדים, כך שלפחות כבוד צה"ל לא הושפל בעיני המצרים.

מכוניות במקום פרצופים

צל"ג למנהל מחלקת החדשות של הטלוויזיה **חיים יבין** עבור האיכות הירודה של מרבית שידורי הסיקור של ביקור סאדאת בארץ. מלבד התקלות הטכניות היו שידורים רבים שהציגו רק מכוניות — כמו כניסת שיירת סאדאת לירושלים — ומעט מאד פרצופי אנשים. השידורים הצטיינו בחוסר דינאמיות, בעריכה ופיקוח לקויים ובהרבה הרבה רגעים מתים.

אנשי מחלקת החדשות מסבירים זאת בעובדה שיבין לא היה מוכן לווותר על הקרייינות וההופעה על המסך, וכן לא היה מוכן עדיין להעביר את העריכה ל**יעקוב אחימאיר**, מי שמונה לעורך מבט. „גם כישרוניים יותר מיבין לא יכולים לעשות את שני הדברים בעת ובעונה אחת," טענו בטלוויזיה.

מי שהבחין בזאת היה מנהל הטלוויזיה **ארנון צוקרמן**, שהעיר לו על כך. שותף למחדל של יבין היה **אלכס גלעדי**, שתיפקד כמתאם הצוותים של ההפקה הגדולה.

יבין ופאר באולפן המוקד
בזיון היסטורי

צל"ש

דיווח מעולה

צל"ש לשידורי ישראל עבור הכיסוי המעולה, התרבותי והמהיר של ביקור סאדאת בארץ, במיסגרת רשת פתוחה בגל ב'. שידורי ישראל הוכיחו שוב, כי אין להם מתחרים בדיווח מהיר, עדכני, שוטף ומעניין, כאשר מדובר במיבצעים גדולים. עיקר המחמאות מגיעות ל**יצחק רועה**, עורך ומגיש חלק ניכר מרשת פתוחה, ל**רון** („רוני") **דניאל**, האחראי על המיבצע, ל**שלום כיטר**, הפרשן המדיני שזכה להיות הישראלי הראשון שראיין את סאדאת ול**אבנר תבורי**, הכתב הפרלמנטרי שהיה כמעט בכל מקום.

אלוף בצבע

לאלוף (מיל.) **משה** („מוסיק") **גיר־רון**, מנכ"ל מישרד התיקשורת, אשר דאג אישית להפעלת הטלוויזיה הצבעונית בזמן ביקור סאדאת, תוך שעות ספורות מרגע קבלת האישור המתאים.

טלוויזיה

קרח ומשני הצדדים

עורך מבט יעקוב אחימאיר נשאר כימעט מובטל דווקא בימים הגדולים של ביקור נשיא מצריים בארץ. אחימאיר היה צריך לצאת למילואים ביום הראשון האחרון, אולם כאשר נודע על הביקור הוא הצליח לבטל את השירות במילואים.

למרות זאת לא הסכים מנהל מחלקת החדשות חיים יבין להעביר לידיו את עריכת מבט והשאיר את התוכנית בשליטתו. אחימאיר גילה יותר הגיונות כלפי **רון** („טרונצ'י") **בן ישי**, והעביר לידיו את תפקיד הפרשן המדיני, כך שהוא עצמו נשאר קרח מכאן ומכאן.

איך לא נסע נחמיאס לקהיר

לפני שהגיע סאדאת לישראל הגישה הטלוויזיה בקשה לממשלת מצריים לאפשר לאחד הכתבים ולצוות־ישראלי לצאת לקהיר ולטוס משם לישראל עם הנשיא. השיבו המצרים: עקרונית, תשובתנו חיובית, אך אישור סופי ניתן בשלב מאוחר יותר. אלא שאישור מה לא הגיע. בינתיים התקיימה תחרות בין הכתב **ויקטור נחמיאס**, יליד מצריים, שנמצאה לו סוף־סוף תעסוקה אחרי תקופה ארוכה של אבטלה סמויה, לבין הכתב לענייניים ערביים **אחוד יערי**.

המסיבה של חיים גיל

הכתב המתוסכל ביותר בטלוויזיה בימי ביקורו של נשיא מצריים היה הכתב לענייני אווירה, **חיים גיל**. בעוד שאר הכתבים מוצבים במוקדי ההתרחשויות, גורתר גיל מחוסר־עבודה. כדי לפצות עצמו הוא אירגן מסיבה משותפת לציוותי הטלוויזיה הישראלית והמצרית. המסיבה התקיימה במלון דיפלומט בירושלים, וזה אקורדיון של **דן בירון** היה בה מסמר הערב.

תעסוקה אחרת של גיל היתה פרשת **ג'אמל חאמד**, העורך המדיני, כסוף השיער של העיתון המצרי אל־אהרם. מייד עם תום ישיבת הכנסת הגיע חאמד למרכז התקשורת שבבניין תיאטרון ירושלים ויצר קשר עם מערכת עיתונו בקהיר. גיל וצוותו צילמו את העיתונאי הנודע כשטכנאי הקול דוחף, ללא נטילת רשות, את המיקרופון אל תוך פרצופו של חאמד, שהתנהג באורך־רוח וניסה להתעלם מההטרדות.

אולם גיל לא הסתפק בכך. הוא הורה לאיש הקול שלו להתחבר לטלפון של חאמד, ולקלוט גם את הנאמר מקהיר. עיתונאי ישראלי שנכח במקום אמר לגיל שמן הראוי להעיר את תשומת־ליבו של האלד לכך שמתחברים לשיחה שלו, אך גיל פטר את העיתונאי באומרו לו: „שטויות, הוא לא מרגיש, אנחנו מתחברים אליו מתחת לשולחן."

מריבה עם סי־בי־אס

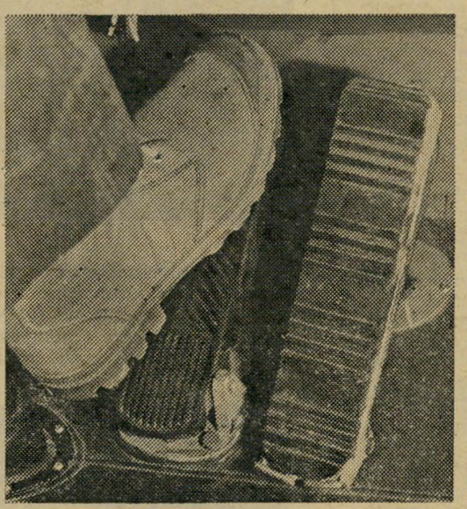
תחנת הטלוויזיה האמריקאית סי.בי.אס. לא היתה מוכנה לסמוך על הטלוויזיה הישראלית, בהעברת שידוריה והדיעה לישראלים כי רצונה לשדר הישיר ללוויין. סי.בי.אס. סנה לאירגון הגג האירופאי אי.בי.יו. ואנשיו טענו שהם מנוסים יותר ואינם סומכים על הישראליים. אנשי סי.בי.אס. הבטיחו כי יביאו לארץ את כל הציוד המתוחכם שברשותם ואת מיטב אנשי הצוות שלהם. הטלוויזיה הישראלית התעקשה, לדברי דובר רשת השידור **משה עמירב**: „מטעמים לאומיים," לבסוף החליט האי.בי.יו. שישראל תקבל על עצמה את העברת השידורים.

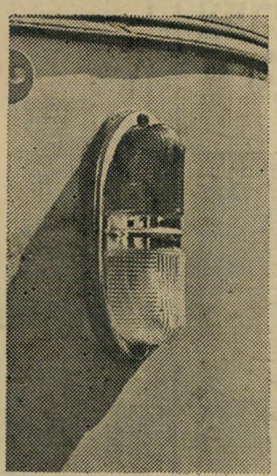
מבצע אגד לנהיגה טובה

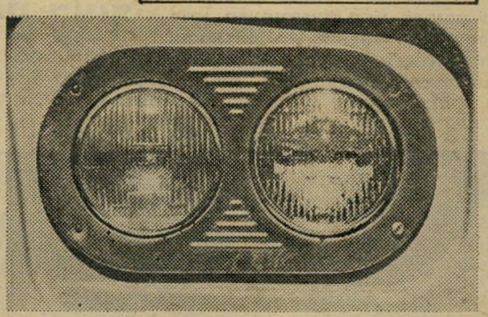
נְהַג בְּמוֹ אגד

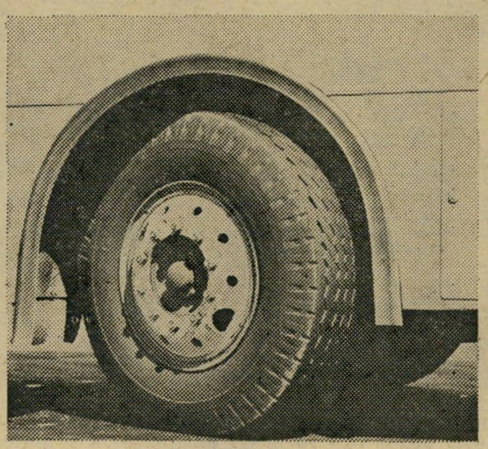
הכן רכבך לחורף

1. הקפד על תנאי ראות טובים (שמשות נקיות ומגבים תקינים)
2. וודא שמצב צמיגיך תקין, כך שאחיזתם בכביש תהא טובה.
3. דאג לכך שהבלמים יהיו תקינים ומכוונים באופן שווה.
4. בדוק וכוון את מתיזי המים לשמשות.
5. הקפד על נקיון הפנסים. הליכלוך גורע מכושר התאורה.
6. בדוק ותקן את מנחתי הזעזועים והקפיצים.

התזמורת הפילהרמונית תנגן את „אאידה" בקהיר

וויקטור נחמיאס יהיה שם כתב הטלוויזיה הישראלית

אפרים קציר נשיא מדינת־ישראל נאלץ להיאבק בשומרי ראשו המצריים של אנוואר אל־סאדאת, כדי שיאפשרו לו להצטרף למכונית הנשיא שעמדה להסיעם לירושלים. בתום קבלת הפנים בנמל־התעופה, אחרי שסאדאת לחץ את ידי השרים והנכבדים, הוא מניף את ידיו לשלום לקהל הצופים. בגלל ההמולה שנוצרה סביבו נדחק הנשיא אפרים קציר בידי אנשי־הביטחון המצריים והוא נראה בתמונה מימין מנסה לפלס לו דרך למכוניתו.

איש־ביטחון מצרי בעל־גוף חוסם בגופו את הכניסה למכונית בפני הנשיא קציר, המנסה להידחק מאחרי גבו. איש־ביטחון ישראל (מימין) חש לעזרתו של קציר ומבקש לדחוף את המצרי שלא זיהה את קציר.

הנשיא קציר מצליח סוף־סוף לפלס לו דרך אל דלת מכוניתו, שבתוכה כבר ממתין הנשיא המצרי, אבל אנשי־הביטחון מונעים ממנו בידיהם את הכניסה אל תוך המכונית. לבסוף הצליחו שומרי־ראשו של הנשיא אפרים קציר לשכנע את אנשי־הביטחון המצרים להניח לקציר להצטרף למסע.

■ מה תנגן התזמורת הפילהרמונית הישראלית כי־אשר תקיים את הקונצרט ה־ראשון שלה בקאהיר אחרי 30 שנה? הציע הפרופסור **מיכ־אל הרסגור**: את האופרה אאידה של **ג'יוזפה ורדי**. אאידה נכתבה, כידוע, במיוחד למען חנוכת תעלת־סואץ, על פי הזמנת השליט המצרי של אז, הכדיב **איסמאעיל**. וחוץ מזה, באידיש זה מצלצל כמו „אז'יד".

■ שר־האוצר **שימחה ארליך** למנכ"ל אל־על **החר־דש, מרדכי** („מוטי") **הוד**, עם היוודע דבר בואו של נשיא מצריים, **מוחמד אנוואר אל־סאדאת**: „אני מקווה שכשיבוא סאדאת לא תהיה שביתה של פועלי התחזוקה ב־לוד."

■ ביקור הנשיא המצרי חולל מהפכה נפשית אצל או־הד־בגין־מושבע, **מרדכי קופ**, בעליו של קפה טעמון, הידוע כמקום מיפגש של שמאלני ירושלים. קופ, המתגאה בכך שתמך בשנים האחרונות בת־נועה למען ארץ־ישראל השל־מה ונימנה עם מעריציו של ראש הליגה ההיהודית הרב **מאיר כהנא**, כיסה השבוע את כל חזית בית־הקפה בדגל מצרי ענק, בישר ללקוחותיו כי הוא תומך בהחזרת „הרבה שטחים" לערבים. כשחזה בט־לוויזיה במיפגש בגין־סאדאת, פרץ במחיאות כפיים והסביר לבאי הקפה כי ימות המשיח קרבים.

■ מעריץ אחר של האורח המצרי הוא **אחמד אל־שאווה**, בן־דודו של ראש־עיריית עזה, **ראשד אל־שאווה**. בשיחה עם עיתונאים גרמנים סיפר כי הכיר את סא־דאת באורח אישי, כשכיהנו שניהם בתפקיד ספורטיבי. אל־שאווה העזתי הוא נשיא התא־אחדות הפינג־פונג הפלסטינית, ואילו סאדאת היה בעבר נשיא התאחדות הפינג־פונג הכל־ערבית.

■ סוד מישפחתי כמוס גילתה השבוע **אהרונה דיין**, אשתו של **אבי דיין**. היא סיפרה בעצב כי אנוואר אל־סאדאת הרס חלום נכסף של הדיינים, שלפיו יהיה **משה דיין** האישיות המיזרח־תיכו־נית הראשונה שתחצה את ה־קווים ותבקר בבירת האויב. עתה בא המצרי וגזל את הב־כורה.

■ בישיבת־מערכת שהת־קיימה במחלקת־החדשות של הטלוויזיה, אמר הכתב **חיים גיל**: „בפעם הראשונה בחיי אני מקנא ב**ויקטור נחמי־אס**. הוא יהיה כתב הטלוויזיה בקהיר!"

■ מי שפתח באחד הלי־לות בשבוע שעבר את התחנה הצבאית גלי צה"ל חשב ב־טעות כי עלה על גל של תחנה ערבית. צלילי מנגינה מיזר־חית ידועה בקעו מהתחנה במ־שך זמן רב, ולפתע הצטרף אל הצלילים השדרן־המצחיקן **דו־רי בן־זאב**, ששר בקולו ה־מיוחד „יאללה יה אנוואר, תבוא בינואר, תבוא בפברואר, רק תבוא!" השיר הפך פופו־לרי, ובמקום המיפגש הלילי של הבוהימה בתל־אביב, קפה באבא, שרים אותו מאז כשיר לאומי.

■ מי שזכה מן ההפקר

לאנשים הנכונים!

777 הברנדי הלאומי שהוא בינלאומי.

כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

אנשים

בגלל ביקור סאדאת בישראל היה מנהל לשכת העיתונות לשעבר, **מירון מדזיני**, ש־פוטר מתפקידו עם עלות הלי־כוד לשילטון. כיוון שאיש הליכוד שמונה במקומו, מנהל לשכת העיתונות החדש **זאב חפץ**, טרם עבר את המיכרז לתפקיד, כפי שמחייב התק־שי"ר, נאלצו אנשי לשכת העיתונות להטביע את חתימתו האישית של קודמו על אלפי תעודות העיתונאי המיוחדות שהוצאו לתקופת ביקורו של סאדאת בישראל.

■ מי שלא פסק ללחוץ על מישרד ראש־הממשלה לאפ־שר לו פגישה עם הנשיא האורח היה „ספן השלום" **אייבי נתן**. „עשיתי מאמצים יותר מכל ישראלי אחר להי־פגש עם נשיאי מצריים," אמר אייבי, „לא יתכן שדווקא כש־נשיא מצרי מבקר בישראל לא יתנו לי לראותו כאן." אייבי מיהר לפרסם מודעת ברכה לסאדאת בגיליון המיוחד ש־הוציא הג'רוזלם פוסט במוצאי־שבת שהכילה משפט אחד בלבד: „לחלום את החלום הבלתי־אפשרי...". אמר אייבי: „שתים־עשרה שנה חשבו שאני משוגע. עכשיו כולם משוגעים."

■ מתאם פעולות צה"ל בשטחים, האלוף **אברהם אורלי**, הגיע לטכס קבלת־הפנים לסאדאת בלוד כשהוא מלווה את ראש עיריית חברון לשעבר השייך **מוחמד ג'ע־ברי**. העיר על כך כתב דבר, **נחום ברנע**: „אורלי הביא לסאדאת דוגמה מהשטחים."

■ אחרי שהצהרון מעריב פירסם בגיליון יום שישי שלו כותרת ברכה בערבית לנשיא סאדאת, הציעו עובדי הצהרון המתחרה, ידיעות אחרונות, ל־בעל עיתונם **נוח מוזס**, להדי־פיס בעיתונם ברכה בפולנית... עבור **מנחם בגין**.

■ בישיבת הממשלה האח־רונה פרצו חילוקי־דברים בין סגן ראש־הממשלה **יגאל ידין**, לבין שר־הבריאות **אליעזר שוסטק**. קרא ידין לעברו של שוסטק: „כולנו יודעים שהצטרפות ד"ש לממ־שלה עלתה לך בבריאות!"

■ שר־החקלאות **אריאל** („אריק") **שרון** הוריד לאח־רונה כמה קילוגרמים ממיש־קלו העודף. כשנשאל אריק איך עשה זאת, השיב: „תש־אלו את לילי. היא האחראית הישירה על הדיאטה שלי."

■ אריק שרון פגש במסי־בה את השחקנית **גילה אל־מגור** ואמר לה: „גילה, למה לא תבואי לבקר אותי בקבי־נט?" השיבה גילה מבודחת: „בקבינט לא, אבל בקבינה אני מוכנה."

■ בשבוע שעבר התקיימה בירושלים ישיבה בין ראשי ה־הסתדרות, ראשי קופת־חולים, ראשי מישרד־האוצר וראשי מישרד־הבריאות. במשך כל ה־ישיבה סיפר מזכ"ל ההסתד־רות, **יוחנן משי**, בדיחות שלא תאמו את האווירה הח־מורה ששררה בישיבה. לבסוף לא יכול היה הפרופסור **חיים דורון**, יו"ר מרכז קופת־חו־לים, להתאפק ואמר לו: „משל, אולי תהיה רציני לרגע אחד?"

■ ליועץ ראש־הממשלה, **שמואל כץ**, הממורמר על מיעוט העמדות הבכירות ש־ניתנו לאנשי־חרות, מייחסים את האימרה הבאה על יריבו ומתחרהו, שר־החוץ **משה דיין**: „אנחנו זכינו במיכרז, וסולל־בונה מבצע את העבו־דה."

■ במאי התיאטרון **גרשון פזונקין** סיפר השבוע אנק־דוטה הקשורה בדמותו של **זאב ז'בוטינסקי**: באחד ה־ימים נאם ז'בוטינסקי בכנס פו־עלים שהתקיים באולם מוגרבי ואמר: „באתי לדבר בעברית בעיר תל־אביב כחול לבן." מ־האולם נשמעו צעקות: „רד! רד!" תמה ז'בוטינסקי: „מדוע הם צועקים באידיש?" הוא חשב שצועקים לו „רעד!" — המילה האידישית שפירושה „דבר!"

■ במישרד־האוצר מת־הלכת הבדיחה הבאה: „מי היה הכלכלן המודרני הראשון? **(כריסטוף) קולומבוס**. ר־מדוע? הוא הפליג מבלי לדי־עת לאן, והגיע לאן שהגיע מבלי לדעת מה לעשות שם — וכל זה במימון ממשלתי מלא.

רוברט דאסה

אחד מניצולי רשת הריגול הישראלית בקהיר, שישב שנים ארוכות בכלא המצרי ושוחרר יחד עם חבריו בתקופת נשיאותו של אנואר אל־סאדאת, בא לקבל את פני הנשיא המצרי ככתב הטלוויזיה הישׂ־ראלית. דאסה צפה בסאדאת בבואו לנמל־התעופה בן־גוריון ברגשות מעורבים. „לא האמנתי שאגיע ליום הזה," אמר דאסה.

„מערך הכוכבים של סאדאת נמצא עתה במצבו הטוב ביותר", קובע האסטרולוג הרצל ליפשיץ (מימין) החוזה לו עתיד מזהיר

השלום יבוא ב־1979

האסטרולוג **הרצל ליפשיץ**, אשר כמה מתחזיותיו, שפורסמו בגליון השנה (העולם הזה 1988) התגשמו, ניתח את ביקורו של סאדאת בישראל בעזרת מפה קוסמית שנערכה השבוע. קבע ליפשיץ:

„הנשיא סאדאת לא יכול היה לבחור שעה מוצלחת יותר להגיע לישראל מאשר השעה שמונה בערב, שבה נחת מטוסו. כי נוסף לתקופה הטובה שסאדאת נמצא עתה בראשיתה, הוא מגיע בשעה שבה מערך הכוכבים שלו הוא המוצלח ביותר מכל ההבחינות.

„סאדאת נמצא כעת במצב שבו הוא מנסה להגשים את חלום חייו. החל ב־17 בנובמבר ועד ה־31.1.1978 ולאחר־מכן, בין ה־15 באוגוסט ועד ה־30 באוגוסט, הוא נמצא במצב שבו הוא יכול להתגבר על קשיים ולקדם את הנושאים שבהם הוא מעוניין. הוא נמצא עכשיו במצב של ניתוק ממצב מסויים וקפיצה אל מערכת אחרת, של תפיסה חדשה, של ניסיונות חדשים, יותר פשרניים ופחות חומרניים.

„הנשיא סאדאת נמצא היום במצב שבו הוא נוטה לקבל דברים מהצד השני ויותר נוח לשיכנוע.

„לסאדאת יש אמביציות חזקות לזכות בהצלחה במהירות. הוא לא סובל דחיות ונוטה להמר, אבל לגבי המפה של ישראל בתקופה המקבילה, סבור ליפשיץ כי התקופה החיובית תימשך עד ה־5 בדצמבר. עד אז צריכה ישראל לקבל החלטות השובות. כל פעולה ישראלית וכל רעיון שתציע יתקבלו בברכה ובצורה חיובית. אך על ישראל יהיה להתגבר על עימותים חריפים עם אירגוני המחבלים, שינסו לטרפד את תוצאות ביקורו של סאדאת דלחמם את השטח. יהיו קרבות עזים שיג־רמו למחבלים אבדות קשות.

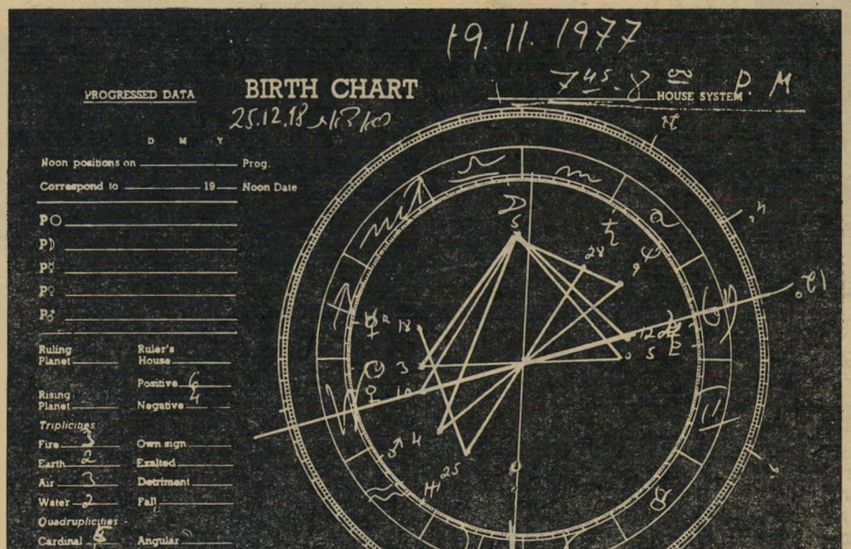
מצב דומה של מתיחות צבאית חוזה ליפשיץ בחודש יוני 78'. בחודש זה נמצאת ישראל במצב מעורפל, הדומה למצב שבו היתה במילחמת יום־הכיפורים, מצב הדורש מישנה זהירות. הפעם, מראים הכוכבים, קיימים כל הסיכויים כי ישראל לא תופתע ותדע להיחלץ ממצב מסוכן.

„חודש מאי יהיה גם מעניין ביותר מבחינת הקשרים הבין־לאומיים של ישראל. תהיה תחילת פריחה כלכלית אך במקביל יהיו עימותים, מדי־ניים, ייתכן באו"ם, עם מדינה ידידותית. ישראל תהיה שרוייה במתח מסויים, ויהיו בעיות פני־מיות גם בבית. דבר מעניין הוא שבחודש זה ובחודש אפריל, עוברת על בנין תקופה קריטית מבחינה בריאותית. הוא יהיה נתון ללחצים חז־קים. בחודשים אלה הוא חייב לשים דגש על שמירת הבריאות, לנוח הרבה, לא להתרגז ולא לקחת לליב. אין לייחס היום חשיבות מרובה מדי לעליות וירידות קטנות שיהיו בשנתיים הקרו־בות, כי המגמה הכללית היא של שיפורים לאורך כל הדרך, עד שנת 1980.

„החל בחודש נובמבר 80' תהיה תחילת השגשוג הכלכלי הגדול ביותר במדינת ישראל, משהו עצום, בקנה־מידה ענק. התפנית תהיה כל־כך דומיננטית ומחשית, שכל הבעיות הביטחוניות והמדיניות של ישראל חייבות להיפתר, אחרת קשה להבין את ההתפתחות הדראסטית שתתחולל.

„בעיקבות זאת, אני משוכנע כי ב־1979 יהיו הצעדים הממשיים לשלום בר־קיימא. אם נבדוק באותה תקופה את מפתו האישית של מנחם בגין, הרי בתקופה זו ברור מעל לכל ספק שהוא מגיע לשיא בקאריירה האישית שלו. שיא כזה, מש־מעותו רק אחת: צעד חד־משמעי לעבר השלום."

אז אם הכוכבים אילצו אותנו לחכות 30 שנה, עוד שנה אחת של ציפית כבר לא תשנה דבר.

המפה הקוסמית של אנואר אל סאדאת

רק על דברים בטוחים. הוא לא מוכן ללכת בצו־רה עיוורת בכל מחיר. כשהוא נתון בתחרות או ניצב מול אתגרים, הוא מסוגל להשתמש באמצעים קיצוניים כדי להבטיח הצלחה.

„דבר מעניין נוסף הבולט באישיותו של סא־דאת, הוא הנטייה להעריך את יריבו כבעל כוח רב משלו. ברגע הראשון הוא נותן לו קרדיט רב יותר מהמגיע, אך עם זאת נוטה לזהירות רבה. כשהוא נוכח שהוא לא מצליח לפתור בעייה, הוא פשוט מפנה את הגב ומתעלם ממנה. הוא נמצא עכשיו במצב שבו הוא פתוח לקלוט רעיונות חדשים.

„אין לי ספק, שבין סאדאת ובגין תהיה שפה משותפת מצויינת," קובע ליפשיץ, ומוסיף: „סא־דאת ייצא מישראל עם הישגים בלתי־רגילים.

„מצב כוכבים דומה לזה הקיים היום ייווצר גם בין ה־1 ל־16 במאי 1978. גם בתקופה זו אני חוזה מגעים חיוביים מפתיעים, שלא חזו אותם קודם."

דרכי־חיים

פוגרום חוקי בהחלט

בעל חנות ניסה להסביר לאנשי ההוצאה־לפועל שטעו ונשלח למעצר יחד עם אשתו

„איך אתה לא מתבייש! מכים פה אשה מול הפרצוף שלך ואתה לא מתערב! תראה איזה פוגרום פה עושים...“ נתנ־האטרבוס שזה־עתה עצר את ריכבו לקול הנפץ ששמע, הביט אל חנות כלי־הבית שבתוכה התעוספו חפצים. בפנים שכבה אשה חיוורת כסיד מתחת לערימת סחו־רות שצנחו מהמדפים, ומעליה נאבקו שני גברים זה עם זה. בפתח החנות עמד שוטר במדים, הנהג ניסה לשכנעו להת־ערב להפסקת הקטטה האלימה.

אלא שהשוטר המשיך לעמוד ולהתבו־נן באדישות, כאילו כל העניין אינו נוגע לו כלל. שעה קלה קדם־לכן הגיע למקום יחד עם שני אנשי מחלקת ההוצאה־לפו־על, במטרה לעקל חפצים שונים מן הח־נות. השייכת למישפחת פרובקביץ.

התפרצות שלוחת־רסן. ידיעה קטנה באחד מעמודי־הפנים של עיתוני־

בעל חנות פרובקביץ
„תחתום אם לא נעצור אותך“

ערב סיפרה על מיבצע גדול של אנשי ההוצאה־לפועל שנערך לפני שבוע במיס־גרתו בוצעו מאות צווי־עיקול. גם אל יהו־שע (58) ואתל (50) פרובקביץ מהדר־יוסף הגיעה אחת מחוליות ההוצאה־לפו־על. על מה שהתרחש בחנות סיפר פרו־בקביץ: „באו שני אזרחים עם שוטר, ואמרו שיש להם צו־עיקול נגדנו. אמרתי לו: ‚בטח טעית בכתובת. אני לא חייב כסף לאף אחד!‘ שאלו אותי: ‚אתה גדי פורת?‘ עניתי לא, אני יהושע פרובק־ביץ, גדי פורת זה הבן שלי.

„כמו שאמרתי את המילים האלה צעק אחד מהשניים לחברו: ‚תיכנס תוציא את הסחורה! מה אתה בכלל שואל אותו? מי הוא?‘ תוך כדי כך הוא נכנס לתוך החנות והתחיל לקחת דברים מהמדפים. אשתי ניגשה אליו ואמרה לו שוב שיש להם טעות, שהבן שלנו אינו שותף בעסק ושיעזוב את הסחורה, אבל הוא הכניס לה מכה והעיף אותה לפינה. היא נפלה והתגלגלה, כשכל המדפים נופלים עליה. עזבתי את הכל, ניגשתי אליו ותפסתי אותו בחולצה כדי שיפסיק. התחילה קטטה, וחצי החנות נהרסה. סגרתי את הדלת ואמרתי לבן שלי, חיים, שירוץ להביא עיידת. באו שוטרים, ולקחו את כולנו למישטרת דמת־גן.

מעצר באבו־כביר. „בתחנת רמת־גן“ ממשיך יהושע פרובקביץ, „נכנס קו־דם השוטר שנכח במיקרה, למסד עדות, ואחריו הכניסו אותנו. התחלתי לספר את תגירסה שלנו, אבל החוקר לא היה מרוצה והתחיל לצעוק. הוא קרא שוב לשוטר מבחוץ ואמר לו: ‚נכון שהתקיפו אותך? נכון שהפילו אותך? נכון שהרי־ביצו לך?‘ החוקר התחיל לרשום, אבל לא את מה שאני אמרתי אלא את מה שהוא רצה. אמרתי לו שאני לא חותם על ההודעה הזאת, כי זה לא מה שאני אמרתי. אז הוא תפס אותי ותעיף אותי בכוח החוצה. אחר־כך איימו עלי: ‚תח־תום! אם לא, נעצור אותך.‘ אבל לא הסכמתי. בסוף בא חוקר אחר, ורשם עדות מפי. הכניסו אותי לתא המעצר בתחנה ורצו לקחת מאיתנו טביעות אצבעות. אני התנגדתי, כי אני לא פושע. אני יו־דע שבחוץ־לארץ לוקחים טביעות אצב־עות מרוצחים, מגנבים, אבל מה אנחנו, פושעים?

„אחרי הצהריים אמרו לי שלוקחים אותי לאבו־כביר. נתתי לאשתי, שהיתה בחוץ, את כל הדברים שהיו לי. לא תיארתי לעצמי שגם אותה יקחו למעצר.“

אך המציאות היתה שונה ממה שתיאר לעצמו פרובקביץ, שעלה עם אשתו אר־צה מגרמניה לפני 28 שנים והתיישבו בשכונת הדר־יוסף שמצפון לרמת־גן. מעולם לא היו להם עניינים עם החוק, ולדיבריהם לא ידעו כלל כיצד נראית תחנת־משטרה מבפנים, וודאי שלא בית־מעצר. הפעם נקרתה להם ההזדמנות לכך.

„כמו שאני יושבת בחוץ, בא החוקר וצעק: ‚תזרקו אותה לאבו־כביר, שלא היה לילה דווקא שמח. „השכנות שלי מה־תאים הסמוכים, אלה שנאספו ברחובות משך הלילה, שרו, רקדו ריקודי־בטן, הת־פשטו ערומות ועשו חיננה שלמה במשך כל הלילה.“

ילא אתראה. סיבת העיקול הוברדה לבני מישפחת פרובקביץ רק מאחר יו־תר. הבן הבכור גדי (31), ניהל באחרו־נה מישפט גירושין שגישאר חייב סכום כסף לפרקליטו. גדי, ששינה בעבר את שם מישפחתו לפורת, השאיר אצל עורך־הדין את כתובת הדירה למישלוח הודעות אליו. נראה שעורך־הדין העביר את שטר החוב שלו למחלקת ההוצאה לפועל.

הנחל הוא שלפני ביצוע עיקול נשל־חת לבעלי החוב אתראה וניתנת להם ארכה לסילוק חובם. אם אינם מבצעים את התשלום באים אנשי הגבייה, מודי־עים על עיקול של מיטלטלין כלשהם ב־דירה, רושמים את פרטי הרכוש ומס־תלקים. אם גם אימם זה אינו עוזר, הם מופיעים ומבצעים את העיקול הלכה למע־שה. ביצוע העיקולים נתון בשנים האח־רונות בידי קבלן פרטי, שמקבל סכום של 250 לירות עבור כל עיקול מוצלח. במיקרה שהקבלן אינו מצליח להביא את המיטלטלין מסיבות כלשהן, הוא מקבל רק 40 לירות. מכאן מובנת להיטותם של מבצעי העיקול להצליח במשימתם.

„אני מבין שיכולה לקרות טעות,“ אר־מר פרובקביץ, „אבל זאת עוד לא סיבה להתפרץ ולהרביץ ככה לאנשים. אם היו לפחות אומרים לי במה מדובר, או אפילו כותבים לי, הייתי משלם את החוב של הבן שלי. אבל ככה? !“

365
ימים חופשיים
בשנה

טמפון או־בה, הטמפון הקטן הנוח והבטוח ביותר בעולם נותן לך הרגשה משוחררת וחפשית, 365 ימים בשנה.
תוכלי ללבוש מכנסונים קצרים והדוקים, חצאית מיני, או ביקיני. תוכלי לרקוד, לטייל, לטבול באמבט ולרחוץ בים בבטחון מלא.
טמפון o.b. קטן משפתון ולכן קל וגוח לשאתו בארנק.

טמפוני o.b. בעלי כושר ספיגה ענק — הטוב בעולם; להשיג ב־3 גדלים; נורמל; למרבית הנשים
אקסטרה: לנשים עם דימום רב.
והחידוש העולמי האחרון!
טמפוני מיני לנערות, לבתולות ולנשים עם דימום מועט.

חדש! אריזה חסכונית של 40 טמפונים + שי — ארנקון פלסטי לנשיאת 3 טמפונים בארנק.

o.b.
או־פה
הטמפון בעל כושר הספיגה הטוב בעולם

פרסום מלניק

כמה פעמים נסית להפטר מהם — ולא הצלחת??

אנחנו נחסל את הז'וקים!

נסי פעם אחת את הדרך המודרנית והבטוחה להשמדת הז'וקים
לאחר חיטוי שלנו (שעורך כ־½ שעה) את מקבלת תעודת אחריות לשנה. לא יהיו יותר ז'וקים בביתך!
ר"ג, מדיסון 18, טל. 6־790114־5 ● אילת: טל. 059־3012
היתר משה הבריאות: 21. רשי עפק 481/75.

אחת עמיחי הדברת מזיקים

רמקולי KEF
קובעים יותר מכל מרכיב אחר, את איכות המערכת.
מפיצים מכונים: „פלוס“, ארלוזורוב 15, תיא, טל. 03־821781

קולנוע

סרטים

ברגמן הוא ברגמן

כשאינגמר ברגמן עושה סרט, אין טעם להתווכח אם הוא טוב או רע. האיש כבר הוכיח את מעלותיו מעבר לכל ספק. הוא יודע כיצד לומר דברים בקולנוע, ויש לו מה לומר. לכן, השאלה המתעוררת בכל סרט חדש היא: לאן הוא יפנה עכשיו? מה יש לו להוסיף על אשר אמר קודם־לכן? אנה מועדות פניו?

פנים אל פנים הוא סרט שיכול בהחלט להשאיר את מעריציו הגדולים ביותר ב־הרגשה מעורבת. מצד אחד אפשר לראות בו אולי המשך לתמונות מחיי נישואין. האשה שעברה באותו הסרט תהליך של השתחררות מכבלי המוסד המישפחתי ר־למדה לעמוד על רגליה־שלה, עומדת כאן במיבחן הבא. הקשה יותר: היא צריכה ללמוד לחיות עם עצמה, עם פחדיה, עם סיוטיה, עם תיסכולים שמקורם בילדותה. וככל שהחזית החיצונית מסודרת יותר, וככל שהיא נראית בלתי־פגיעה ומאוזנת יותר, כן גדלה סכנת ההתמוטטות הנפשית. „שותפי היקרים לעבודה, אנו עומדים לעשות סרט על התאבדות," כך פנה ברגמן אל הצוות שלו, כאשר החל מסריט את פנים אל פנים.

תת־ההכרה. המתאבדת היא רופאה פסיכיאטרית, סמל השלווה והשלמות ה־נפשית. במהלך הסרט היא ניצבת מול פשיטת־הרגל של המיקצוע שבו היא עו־סקת („האסון הגדול ביותר של האנושות הוא מחלות־הרוח, והאסון השני בגודלו הוא הטיפול בהן," אומר לה רופא מבוגר). תוך שהייה של קיץ בבית סבה וסבתה שגידלו אותה, היא נתקפת אימת הזקנה והזמן החולף ללא רחמים. היא חשה בבדידות הנוראה המהווה חלק בלתי־נפרד מן הדרור היקר כל־כך לאדם ה־מודרני.

החזית השלמה והחלקה מתפרקת מול עיני הצופה, שעה שכל הזיכרונות המוד־חקים של חינוך מעוות, אורח־חיים מוכתב מלמעלה, פחדי הילדות שהודחקו אל פינות אפלות, מתחילים לצוף על־פני השטח. אולי העייפות של קיץ שבו לא יצאה לחופשה, אולי המתח הנפשי של טיפול בחולה שאין ליצור עימה מגע, או ניסיון אונס (כושל) שבו היא מתנסה, אולי השעונים המתקתקים והזמן הרושם אותו־תיו על־פני סבה, כל הדברים הללו יחד הם שגורמים להתמוטטותה. אבל משהיא מתמוטטת ומנסה להתאבד, אין עוד מחיצה שתוכל לעצור את תת־ההכרה המשתלטת עליה.

ואין לברגמן הצעות פתרון למצב. כל מה שהגיבורה שלו לומדת במשך הסרט הוא לחיות מתוך השלמה עם תת־ההכרה, שאדם אינו יכול להיות אלא בודד, ושהיא עצמה אינה יכולה להציע לבתה יותר מזור מכפי שהוריה או הורי־הוריה הציעו לה.

חוסר התוחלת. וכאן מגיעים, בעצם, לצידו השני של המטבע. ההשלמה בין המודע והמודחק היוותה כבר נושא לכמה מסרטיו הקודמים של ברגמן, וגם בהם נאמרו דברים דומים. העימות בין הדורות, הביקורת על החינוך הפרוטסטנטי ועל העיוותים הנפשיים שהוא מותיר במתחנ־כים בו, היו מאז־ומתמיד אחד המרכיבים העיקריים בסרטיו. ההרגשה של חוסר־אונים מיקצועי באה לידי ביטוי הן ב־סרטים שבהם גיבורים גילו אוזלת־יד והן בהכרזותיו האישיות של ברגמן, שתיאר פעם את האמנות שלו כ„עור של נחש מת שבו עדיין מתנועעות הנמלים."

ולכן, כאשר באחד מסיוטיה מציעה הפסיכיאטרית לאשה על סף ההתמוטטות שתבוא אליה בעוד חודש, ולאשה אחרת שפניה אכולים מתחת למסיכת גומי לקחת כדורים מדי יום, ולסבה המפחד מן המוות היא מציעה למנות עד 10, בכך כאילו חוזר ברגמן ומדבר על חוסר התוחלת שבמעשה האדם.

יחד עם זאת, כאילו הוא עורך ביקור מחודש בתותי בר, תוך החלפת הדורות שבהם הוא דן, עם תוספת החרדה, הפחד והמתיחות בין המינים האופייניים לתקופה זו. אפילו השמות אינם שונים בהרבה. שם קראו לגיבור איסק בורג, כאן קוראים לגיבורה איסקסון. שם הוזכר השם אגרמן, וכאן מוזכר השם אגרמן. ברגמן נשאר במישפחה.

מה שיכול בהחלט להפריע למי שדורש התחדשות מתמדת של במאי, הוא העובדה שברגמן משתמש כאן בכמה מן התחבולות הדראמאטיות שאותן מיצה כבר בסרטים קודמים. הבריחה לתוך סיוטים והניסיון להסביר בעזרתם את המיבנה הפסיכולוגי של נפש האדם, אינם מפתיעים עוד כב־עבר, ולעיתים אפילו נדמה שהם מייותרים ומובנים מאליהם. המטורפת המתבוננת בתחילת הסרט ברופאה וצופה כאילו בפניה את ההתמוטטות העתידה, שייכת למערכת התכסיסים הדרמאתיים המיושנ־נים ביותר של התיאטרון ושל הקולנוע. והריכוז העצום של ברגמן בדמות הראשית הופכת כימעט את כל השאר לצללים חולפים.

תכסיסים חוזרים. אבל ברגמן הוא ברגמן, ומשום כך, הדרך שבה הוא מתאר את ההתפרקות של נפש האדם, מול מצ־למה חשופה, היא דבר שלא היה כמוהו בקולנוע. לא זו בלבד שסטון ניקוויסט, הצלם שלו, חודר לתוך הפינות האפלות ביותר של הנשמה במצלמתו, כאילו היה

(המשך בעמוד 42)

אליס לא גרה בניו־יורק -

דה־נירו ומינלי: לא שייכים

ניו־יורק, ניו־יורק (שחף, תל־אביב, ארצות־הברית) — העובדה שהבמאי מרטין (נהג מו־נית, אליס לא גרה כאן יותר) סקורסזה אוהב את הקולנוע המוסיקלי של שנות ה־40 ראויה בהחלט לשבח. ואי־אפשר אלא להעריך את הצורך הנפשי שלו לעשות סרט מן הסוג הזה. ואכן, המוצר המוגמר, שעבר חיתוכים וקיצוצים רבים על־ידי סקורסזה עצמו, ועדיין נמשך כיום כשעתיים ורבע, נראה בהחלט כפרי אהבה שבו הושקעו מאמץ, מחשבה ועמל רב.

מצד שני, הכל יודעים לאן מובילות הכוונות הטובות. סקורסזה הוא מומחה לריאליזם עירוני קיצוני שבו ה־אלימות, החרדה והבדידות הם סימני־ההיכר הבולטים ב־יותר. הוא מיטיב לצלם ברחובות, בתנאים כימעט־תיעודיים, סיפורים על אנשים שאינם מוצאים את מקומם בחברה. ובכן מה לו ולעולם הציבעוני, הדימיוני, הקיים רק בתוך האולפנים, שמהווה את מסורת הברזל של הסרט ה־מוסיקלי?

בעצם, זה מקור כל הצרות. שחקן אחד שלו, רוברט דה־נירו, מעביר לחפליא תחושת חוסר־המנוחה האופיינית לסקורסזה. השחקנית שמולו, לייזה מינלי, משתדלת כמיטב יכולתה למצוא מישור מיפגש משותף עימו — אך לשווא. היא כוכבת מחזות־זמר. והמרחק ביניהם אינו ניתן לגישור. ולא רק משום שבעלילה הם זוג מוסיקאים שמתרחקים זה מזה כל שהקאריירות שלהם מתקדמות, אלא בעיקר משום שהם שייכים, בעצם, לסרטים שונים.

ופאול מוני - לא היה בסין

ריינר ומוני: נעים להיזכר

האדמה הטובה (פאר, תל־אביב, ארצות־הברית) — ארבעים שנה אחרי הצגת־הבכורה שלו, נראה סרט זה היום מרשים ומוזר בעת־ובעונה־אחת. מרשים, משום שיש בו סצנות שבהיקפן, ובדרך ביצוען, אינן נופלות ממה שמסוגל לעשות הקולנוע המודרני; ומוזר, משום ש־מושגים רבים בסרט זה חלפו מן העולם זמן רב לפני שנולדו מרבית הצופים שנראו אותו היום.

הסיפור של פרל באק, שהופיע תחילה בספר, היה רב־מכר אדיר: גילגול חייו של איכר סיני ושל רעייתו המסורה, חקשורים לקרקע בכל נימי נפשם, מהעוני אל הכבוד והרווחה הכלכלית.

למעשה, כפי שהוא נראה בסרט, מתרחש הסיפור בסין אך במיקרה. כי המיבנה שלו מוכר לכל מי שהולך לקולנוע: זחו סיפור־אהבה מן הסוג הישן והטוב, וכל האביזרים ש־חוגאו בעמל רב מסין לצורך החסרטה, אינם יכולים להסתיר את העובדה כי הסרט כולו הוסרט בחוליווד, ושבין כל השחקנים חראשיים אין אף אחד שניראה סיני ולו במיקצת מן הסיבה הפשוטה שלא היה ביניהם אפילו סיני אחד לרפואה (אלה זכו רק בתפקידי־מישנה).

מאידך, קשה שלא להתפעל מאיכות הצילום הגבוהה של לי גארמס, מן העוצמה של כמה סצנות קלאסיות בסרט, כמו המרד בפרברי כרך סיני, ובמיוחד מלחמת האיכרים

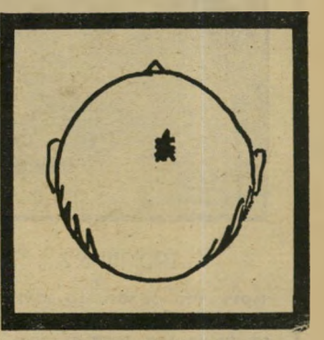

ברגמן מדריך את אולמן
„אנו עומדים לעשות סרט על התאבדות"

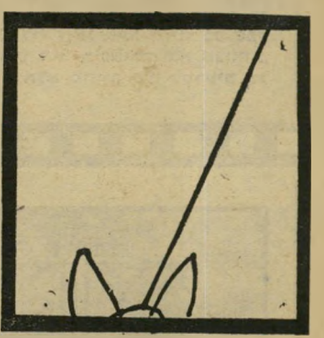
הפעל את דימיונך ונסה למצוא לציור שלמטה כותר תמאימה, אשר תסביר מה אתה רואה בו. הצעות לכותרות יש לשלוח לפי הכתובת: „קשקשת", ת. ד. 136, תל־אביב.

בין הזוכים יוגרלו פרסים: שתי מנות בשווי —.50 ל"י (חמישים לי־רות) כל אחת, באחד מסניפי רשת הפיצריות רימיני בתל־אביב.

קשקשת 2099

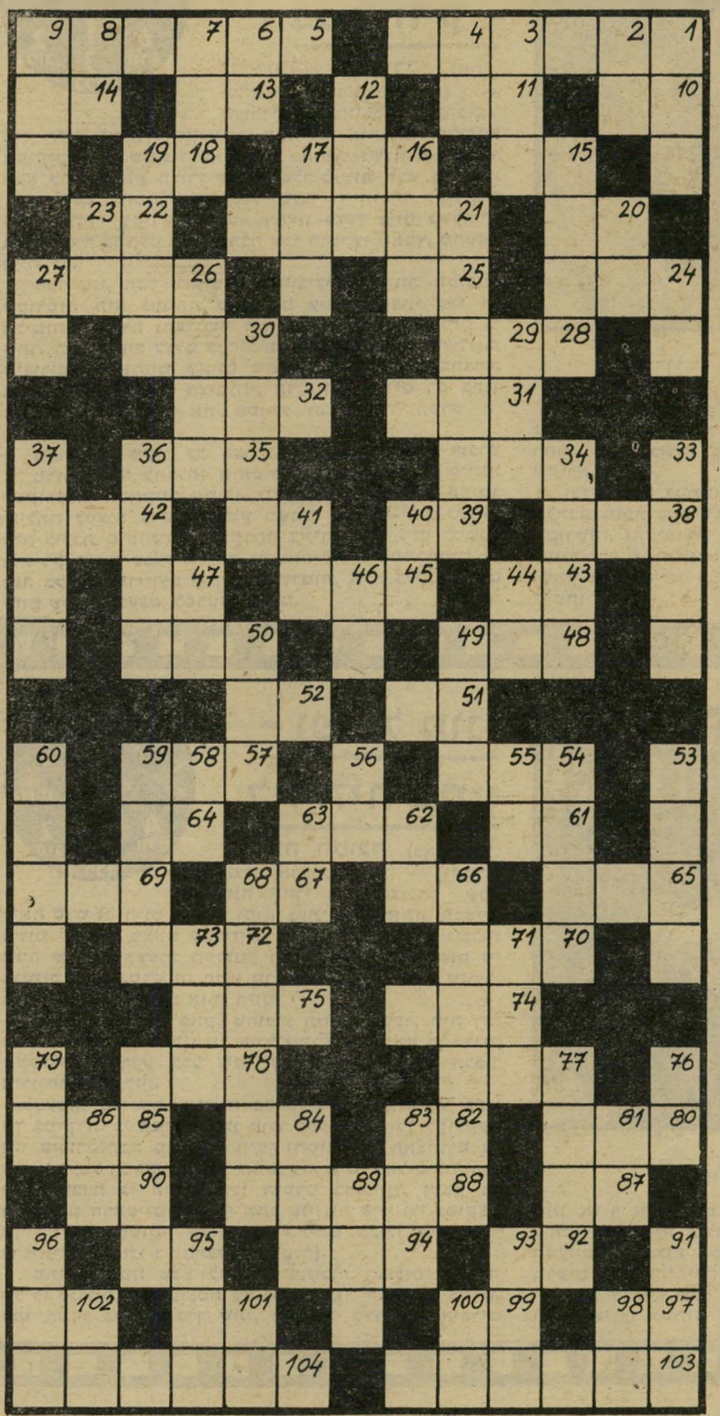
קשקשת 2097

- **זהירות, אוזניים לכותל.**
  אירשבע זכאי,
  רח' קריניצי 16, רמת־גן
- **הרטייה החדשה של דיין.**
  ישראל ובת־שבע רבי,
  רח' עוזיהו המלך 20/16, באר־שבע
- **שני העלים שנשארו בכותרת.**
  שאול יהישלום,
  רח' אורלנסקי 7, פתח־תקווה
- **מי מוביל את מי?**
  שירלי זוי,
  רח' אבן־גבירול 175, תל־אביב
- **חתול מסודר בחיים.**
  ירום אלוי,
  רח' בן־יהודה 206, תל־אביב

Pizzeria
RIMINI
מסעדות איטלקיות
תל־אביב, ככר אתרים טל. 288800
תל־אביב, ככר מלכי ישראל 4, טל. 263987
תל־אביב, רח' אבן־גבירול 24, טל. 266177
תל־אביב, דיזנגוף 93 טל. 221681
חיפה, רבי הנציאים 20, טל. 640201
חיפה, דרך רופין טל. 252654
ירושלים, רח' יפו 43 כשר
ירושלים, חמלך ג'ורג' 15 כשר
רמלה, רח' חרצל 102
אילת, מרכז חתיירות חחדש
חדשוו!
בן־יחודח 262
פינת דיזנגוף
טל. 459070
Pizzeria Rimini 1977

תשבץ העולם הזה 2099

מאוזן:

1. מצב גופני שפיר; 5. עיר בגליל; 10. אביון; 11. עוף־טרף; 13. אם הפ־ניגה; 14. קידמת צרפתית; 15. עם; 16. חדש עיברי; 18. קרע; 20. מזל; 21. פיה לעישון סיגריות; 22. גמוג; 24. שיתקו!; 25. קריאת־יגון; 26. סרח; 28. נס; 30. משכורת; 31. מלך שקס־פירי; 32. עליכם לקוות!; 34. מארבעת המינים; 35. אסון; 38. מימטר; 39. שקט!; 41. קופץ לביקור; 42. כישוף; 43. כן, באנגלית; 45. יחידת העפעף; 47. כיוון ש־; 48. נשמה; 50. נועם; 51. סוד כמוס; 52. מסולם הצלילים; 54. נהר באסיה; 57. עסיס; 61. רשע; 62. מדרגה; 64. כינוי; 65. אחרי הראשון; 66. להבה; 67. בוסתן; 69. שאין בו כל לחות; 70. בטן; 72. פרח־גוי; 74. לוז; 75. רעש; 77. הירון את צמאונם; 78. יוציא ניצנים; 80. דרום; 82. שמא; 84. תן!; 85. משוכה; 87. עבורי; 88. הנחייה; 90. רומס בעקבו; 92. מקולות הגברים במקהלה; 94. חג עיברי; 95. אדון; 97. בלוטת־הנקה; 99. הפה שלי; 101. תבואה; 102. חומת־מים; 103. גוש מפורסם; 104. מין עץ.

מאונך:

1. מגופה; 2. עליך לרשת!; 3. חלק בגוף; 4. סופו של בוז; 6. בוא מלמעלה למטה!; 7. שיר־לכת; 8. הבל; 9. צידו החד של הסכין; 12. הגבר הראשון; 15. יחידה צבאית; 16. קריאת־כאב. 17. מצה; 19. קור עז; 20. מחוספס; 21. תעודת־ביטוח; 23. אחורי הגוף; 24. בת־קול; 26. תרנגול; 27. מטבע ישראלי (ר"ת); 29. עור יבש ומתקלף; 30. כלי המשמש לתקיעה; 33. כינויו של קיסר חבש; 34. חגורה; 36. דק מאד; 37. ירק המשמש כתבלין; 40. כועס; 41. הרק המזיק לב־גדים; 44. אסקופה; 46. מיקוזה מים ענקי; 47. כיתה דתית; 49. משגיח; 50. ליקוי; 53. סובייקט; 54. נמהר; 55. ירד; 56. סוללת־מגן; 58. חווייה; 59. מין תכשיט; 60. התייחסות; 62. ארג מיקראי יקר; 63. פרוסה; 66. מיפתן; 68. נביעות; 71. חורים מחוברים בחרטים; 73. שירה; 76. עצם בפה; 77. גץ; 79. זכר בבקר; 81. תנועת מים בים; 83. פגורמה; 84. קריאת התלהבות; 86. עלה בסטר; 89. מחית; 91. מיטען; 93. יהדד־ים; 95. מאכל נוזלי; 96. ניר; 98. נוזל החיים; 100. מכינויי האלוהות; 101. בתוכו; 102. עוף־טרף.

קונגוע

(המשך מעמוד 41)

זה סכיזם־מנתחים חד וחסר־רחמים, אלא ששיתוף־הפעולה בין הבמאי לליב אולמן מגיע כאן לשיאים שעדיין לא היו כמותם. הפנים העירומים של השחקנית הזאת, מול המצלמה, הם העולם המורכב, החי והתוסס ביותר שאפשר להעלות על הדעת. ומה שברגמן, יחד עם ניקוויסט ואולמן, מצליי־חים להפיק מן הפנים הללו, שבהם מת־בוננים תמיד מקרוב־קרוב, הם דראמה שאין בה באמת צורך בשום מרכיב נוסף.

האולם מתפוצץ. לקראת סוף הסרט, אחרי ששוחררה מבית־החולים אחרי ניסיון ההתאבדות, מתבוננת הרופאה בהסתר ב־סבה ובסבתה, ובמוות המתקרב שיפריד ביניהם ואומרת, שאולי כל מה שיש בחיים הוא אותו רגש של אהבה המאחד שני ישישים אלה שעוד מעט יהיה עליהם להיפרד. וזו, כאילו, קריאת הייאוש שמס־כמת את ברגמן מן העבר. דקה לאחר־מכן מרימה הרופאה את הטלפון ומודיעה לבית־החולים שתשוב לעבודה למחרת בבוקר.

זה מזכיר, באורח משונה, את סופי סרטיו של לואיס בוניואל הישיש. העולם מתפוצץ לרסיסים, הערכים מתעופפים לכל רוח, האדם אומלל ועבד ליצריו ולחול־שותיו, וכל מה שנותר לו לעשות הוא להמשיך ללכת בדרכו. האם בנו של הכומר

במאי סטיבן שפילברג
„כמעט קיבלתי התקף־לב"

הפרוטסטנטי שנלחם באמונת אבותיו, וחניך היישועים שהפך את ההתעללות בכנסייה לתחביב, מצאו סוף־סוף שפה משותפת?

הסרטות

הסרט שנעשה בסודיות

אמריקה יצאה מדעתה. המציאות אשר סביבה מבחילה אותה עד כדי כך שהיא מחפשת מיפלט בעולם טוב יותר. ונוכח ההווה המבחיל, היא מנסה לשאוב עידוד מעתיד בידיוני ורוד יותר.

כיצד מסבירים שיגעון כזה? „מה אפשר לעשות? כשאנשים אינם יכולים עוד להאמין באלוהים, הם מאמינים ביצורים מן החלל החיצון," טוענת ג'וליה פיליפס, מפסיקת־סרטים שהוכיחה כי היא מתמצאת בהחלט בטעם האמריקאי ובהלך־הרוחות בו. לראיה: היא היתה שותפת להפקה של סרטים כמו העוקץ ונהג מונית.

כאשר מפיקת־סרטים אומרת דבר שכזה, מה שמתבקש מייד הוא, כמובן, שתעשה סרט שיתאים להשקפותיה. ואכן, מיפגשים מן הסוג השלישי, סרט בהפקת ג'וליה ומייקל (בעלה־לשעבר) פיליפס, יצא ב־שבוע שעבר בניו־יורק, ומילחמת הכוכבים שיאן הקופות הטרי כבר מתחיל להתנדנד.

במאי בן 29 בשם סטיבן שפילברג, שהיה אביו מולידו של ברוס, הכריש מ־מלתעות, הוא האיש שמאחרי מיפגשים מן הסוג השלישי. זהו ילד־הפלא שבגיל 21 ביים את ג'ון קרופורד בסרט־טלוויזיה, בגיל 26 ייצג בסרט משלו (שוגרלנד אכספרס) את ארצות־הברית בפסטיבל־קאן, ושנתיים לאחר־מכן שבר את כל שיאי הקופות בסיפור־האימים שלו על כריש שמטיל אימה על עיירת־נופש על חוף־הים באמריקה.

כשהתחיל לעשות את מיפגשים מן הסוג השלישי, נדמה היה כי טיסות החלל ונחיתות בכוכבים מרוחקים יהיו הסיבה

העיקרית לעניין האפשרי של הקהל בו.

דינמיקה מובטעת. בינתיים, כפי שנוהגים לומר בשפה הפוליטית, קיבל המיבצע דינמיקה משלו. מסרט צנוע ש־צריך היה לעלות שני מיליון דולר, הפך מיבצע ענק שהעבודה עליו נמשכה שנה וחצי, ומהירו הסופי נע בסביבות 19 מיליון דולר. הבמאי וצבא שחקניו וטכנאיו נעו ונדו על־פני מחצית ארצות־הברית, הקימו במדינת אלבאמה, את אולפן־ההסרטה ה־מאולתר הגדול ביותר בהיסטוריה (150 מטר אורך, 80 מטר רוחב, 30 מטר גובה), וכו־חות האבטחה ששמרו בקפדנות על סודיות העבודה פעלו במישמעת של מישטרה צבאית מתורגלת.

התפקידים הראשיים שבו לומר למראיי־ניהם. „מי שירצה לראות מה עולל שפיל־ברג בסרט, ומדוע עלה כל־כך הרבה כסף, יצטרך לחכות לבכורה," אמרו אנשי חברת קולומביה, שהחווירו יותר מדי הודש ב־חודש, ככל שעלה תקציבו של המיבצע המטורף. הלחצים והמתחים גברו והלכו. פרנסואה טריפו, הבמאי הצרפתי שהסכים להופיע באחד התפקידים הראשיים בסרט, נפרד מבימת הצילומים בסידרה של הערות לא־מחמיאות־ביותר למפיקה. חברת קו־לומביה עצמה הוציאה את הסרט מידי מישפחת פיליפס לקראת סוף העבודה, כש־נדמה היה שהשליטה על הסרט נשמטה מידיהם. ובין אם היה לדבר קשר לעניין

תמונה מתוך „מיפגשים מן הסוג השלישי"
אולפן־ההסרטה המאולתר הגדול בהיסטוריה

במאי־שחקן טריפו זפעלוין דאלטון טרומבול
שומרים מזויינים על כל צילום

24 שעות ביממה נעו השומרים המזוייגים סביב אתרי־הצילום, וכל עיתונאי נבדק היטב לפני שבא לבקר, כדי לוודא שאינו מצוייד במצלמה נסתרת. „כמעט שקיבלתי התקף־לב כאשר ראיתי בשבועון מצוייר, שבוע לפני בכורת מלתעות, צילומים של כל המנגנון המכני שהניע את ברוס ה־כריש," מספר שפילברג. משום כך דאג שהפרשה לא תחזור על עצמה.

„אני מוכן לשוחח עמך על כל נושא שבעולם, פרט לנושא הסרט," נהגו בעלי או לאו, עובדה היא שמנהל החברה, דויד בגלמן, מצא עצמו מחוסר־עבודה ומסובך במישפטים על מצבה הכספי של החברה, שגורלה ייקבע במידה רבה על־ידי הצלחת או כישלון מיפגשים מן הסוג השלישי.

פרק־הזמן הארוך שנדרש כדי לסיים את הסרט (בכורתו היתה צריכה להיערך ב־פסח 1977), סיפק לאנשים שונים אפשרו־יות שלא חלמו עליהן. טריפו, המעיד על עצמו שאינו מוטרד מן הנושא של הסרט עצמו, הזהיר את שפילברג מראש שהוא אינו שחקן, ומשום כך יוכל לגלם את עצמו. מן הרגע שהוסכם ביניהם כי זה בדיוק מה שדרוש לשפילברג, הוא הביא עימו להסרטה מכונת־כתיבה, ובהפסקה הארוכה שבין צילום לצילום (שפילברג מסוגל לבזבז יום שלם כדי להגיע לשלמות בסצינה של 30 שניות), הספיק לכתוב את הגבר שאהב נשים. ובזמן שהיה דרוש לאחר־מכן לדאגלס טרומבול (מומחה ל־אפקטים מיוחדים שהיה אחראי למחלקה זו בסרטים כמו אודיסיאה בחלל וזרע אנדרומדה) כדי להשיג את כל האפקטים שהיו דרושים כדי להקנות לסרט את מראהו הבלתי־רגיל (יש בסרט סצינות שהן תוצאה של פוטו־מונטאז' בין 50 מר־כיבים שונים), הספיק טריפו לצלם, לערוך להפיץ וכמעט לשכוח את הגבר שאהב נשים.

הרעש והמיסתורין שאפפו את הסרט פעלו את פעולתם. הסיבה היחידה שבתי־הקולנוע בניו־יורק לא יכלו למכור את כל הכרטיסים לכל ההצגות שלהם, למרות התורים הענקיים שהשתרכו בחוץ, היתה העובדה שחלק מן הצופים התעקש להיי־שאר בסוף ההצגה כדי לראות את הסרט בשנית, וכבר ביום הראשון נמצא לפחות מטורף אחד שראה את הסרט ארבע פעמים בזו אחר זו. רמזים ראשונים על מה שצפוי על המסך החלו מתגנבים מן העיתונות המיקצועית (זאת, אחרי שכתב כלכלי ש־ראה את הסרט בהסתר וקטל אותו, כמעט שגרם להתמוטטות חברת קולומביה ב־בורסה). אבל תמונות ברורות וממשיות עדיין אין למצוא בשפע. כל החוכמה היא להחזיק את הסקרנים על אש קטנה.

דחף ההתאבדות. אחרי תוצאות ה־שבוע הראשון, חברת קולומביה מרוצה מעצמה. הסרט עלה 19 מיליון דולר, אבל היה כדאי. זאת לפחות התחזית, כרגע. שפילברג גם הוא מרוצה. „אומנם אינני מאמין מושבע בקיום חיים בחלל החיצון, אבל איני שולל אפשרות כזאת בשום פנים ואופן," הוא אומר, „ואני מקווה שמי שיראה את סרטי יתבונן לשמיים במבט מחודש, ויביא בחשבון גם אפשרות זו." מה גם ששפילברג הוא אולי הראשון מבין העתידנים שמדבר לא על עימות בין אנשי כדור־הארץ ליצורי החלל, אלא על פגישה ידידותית ומפרה.

ולבסוף, צריך אולי לסיים בדבריו של טריפו לשבועון ניוזוויק: „סירטי המדע־הבידיוני הם אמצעי להילחם בדחף ההת־אבדות שבכל אחד מאיתנו, ואני סבור שהקהל אומנם מקבל אותם ברוח זו." הבו מדע־בידיוני!

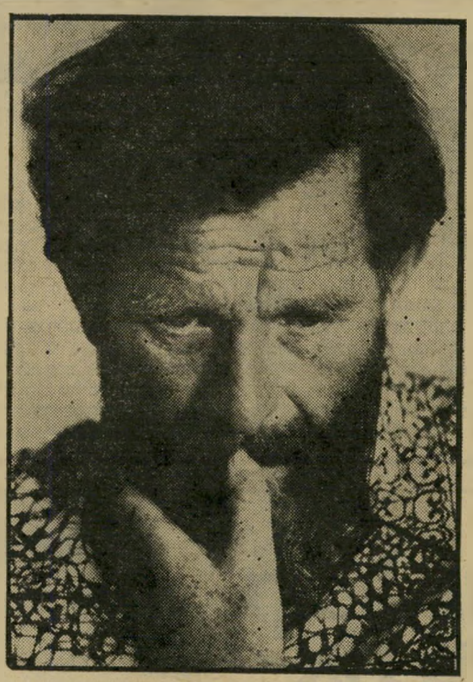
תל־אביב: הירקון 122, טל. 233810; הירקון 252, טל. 452111; טשרניחובסקי 4, טל. 50555. ירושלים: הלל 6, טל. 233533. חיפה: שד' הנשיא 133, טל. 88011. קרית־ביאליק: שד' ירושלים 15, טל. 740451. נתניה: ככר העצמאות 10, טל. 27410. רמת־גן: ביאליק 77, טל. 731105. אשקלון: מרכז נפתי, טל. 23651. באר־שבע: הרצל 79, טל. 78860.

עם פרופ' **גרשון וייל**ר

„יש לנו מינהגים. כפי שאתה מעשן מתוך הרגל. זה שאתה מעשן ומרגיל בנך לעשן - מזה לא נובע שזה טוב..."

פרופסור גרשון וייל (52), יליד הונגריה, מוסמך האוניברסיטה העברית בירושלים ואוניברסיטת אוכספורד בלימודי פילוסופיה. לימד באוניברסיטת דאבלין, אירלנד. שימש כעמית באוניברסיטה הלאומית של אוסטרליה. מכהן כיום כפרופסור־חבר באוניברסיטת תל־אביב, כ־מחלקה לפילוסופיה. סיפרו „תיאוקרטיה יהודית" ראה אור בהוצאת „עם עובד", ובשבוע שעבר ראה אור סיפרו „פילוסופיה של דברי יום־יום," בהוצאת „ספרית פועלים". את עמדותיו על הפילוסופיה הרציונא־לית, יהדות ומדינת־ישראל פירט פרופסור גרשון וייל בראיון מיוחד, שערך עימו דן עומר חשבוע:

ראש הממשלה יתמנה על־ידי סנהדרין

● **מה זאת אומרת להתפלסף?**

זה בסך הכל סוג מסויים של עיסוק עיוני. האמת היא שאני לא אוהב לעסוק בהגדרות, ולהתפלסף זה להתווכח על הגדרות. יהיה נכון יותר לומר שישנה מסורת בתול־דות התרבות המערבית, וזו המסורת המסויימת שניתנת לזיהוי בקלות רבה — המסורת הפילוסופית.

● **כיצד מתבטאת מסורת פילוסופית זו בחיי יום־יום?**

בכל תחום של החיים. למשל: אדם הצועק ברבים שזה לא צדק שגובים ממנו מיסים רבים. מכאן, קיים רק צעד אחד לשאלה פילוסופית. אמנם אתה מבין שהוא אינו רוצה שיגבו ממנו מיסים רבים, אבל הוא קורא גם בשמו של איזה אידיאל — הצדק. ושאלת הצדק היא כבר עיסוק פילוסופי. ניתן להעביר כאן סמינר בשאלה מה זה צדק? האם הוא הדדיות? האם הוא שוויוניות? או סדר חברתי מסויים? כולם יחד, או חלקם, לפי פרפורציות. ובנושא זה קיימת ספרות מאז אפלטון ועד היום.

● **האם הפילוסופיה מושתתת על ערכי־יסוד, או הגדרות קבועות?**

לא ולא. ישנן אסכולות שונות בפילוסופיה. ולכל אסכולה ישנן דרכים מקובלות להציע דברים. אבל זו תהיה שמרנות לא מוצדקת לדבוק באסכולה מכוויימת — ולפסול את כל היתר. ישנן גם כמה דרכים שהן פסולות ואינן פילוסופיות.

● **למשל?**

קשה לי שלא לנקוט דיעה, למשל, ביחס לאותם דברים הקשורים בהטפה, אינדוקטרינציה, בהשרשת אידיאולוגיה — כל אלה אינם בגדר פילוסופיה. מה שלא יהיה, פילו־סופיה זה עיסוק דיאלקטי־אנאליטי. אם אני מנסה להסיק לך דבר, הרי שאיני מתפלסף. ואז אנחנו מבררים למה אני מטיף לאותו דבר.

■ ■ ■

● **האם ישנה חשיבה פילוסופית עקרונית, או מכלול של ערכים פילוסופיים במורשת ה־יהדות?**

ראשית כל איני אוהב את המילה ערכים. יש לי טינה למילה ערכים. אתה יכול לשאול אם ישנם ערכים בפילו־סופיה בכלל — בלי יהדות. גם על זה קשה לענות. בעצם בספרי פילוסופיה של דברי יום־יום אני רוצה לומר שאם ישנו ערך כלשהו, הרי שזה הערך של ה־רציונאליות. כלומר, העיסוק עצמו מפיע כדבר כדאי בפני עצמו. אתה יכול לבוא ולומר: למה לי לברר את זה באופן רציונאלי? לא רוצה, אז לא צריך. אתה לא אוהב בלונדיות — אז אתה לא אוהב בלונדיות. גמרנו. אבל אתה לא יכול לבוא ולומר לי שאני לא צודק. עצם הרעיון הרציונאלי הוא העיקרון שאחד מאתנו צודק. וזה מניח את עקרון־הרציונאליות — כדבר שניתן לבירור. שנינו לא יכולים להיות צודקים באותו עניין אם אנחנו חלוקים בדיעותינו. עכשיו, אם אתה לא מקבל את זה, אז אתה מנסה לשחק אתי, ואין לנו על מה לדבר.

● **מה עם רציונאליות ופילוסופיה ביהדות?**

אם אתה שואל על היהדות, הרי שזה מאוד מסובך. כבר ניכוויתי עם ספר אחד על היהדות (תיאוקרטיה יהודית). ולא שאני מתחרט על כך, אבל אנשים אמרו לי שאני לא מבין מה זה יהדות. אבל אולי היהדות מסובכת כמו הדת הדרוזית, היא בגדר סוד, ואיש אינו יודע מהי. לכן אני עוסק ביהדות כפי שאני מבין אותה.

ואכן, ביהדות ישנם ערכים־רציונאליים כמו השקלא וטריא התלמודית. שהוא דבר רציונאלי מובהק. גם כל הדאגה ההיהודית לסדרי־הקהילה — הם דברים רציונאליים עד למאוד. כך שהרציונאליות משותפת לדברים מסויימים ביהדות ובפילוסופיה. אבל אם אתה בא וישואל: האם היהדות היא פילוסופית? אז אני אומר שלא. הייתי מוסיף שהיהדות היא פחות פילוסופית מהנצרות, ה־נצרות בתור דת גם היא לא פילוסופית. אלא מה, הנצרות מטעמים היסטוריים נזקקת לאפולוגטיקה יותר מאשר היהדות.

אומנם מטעמים היסטוריים יש ליהדות ממד אפולוגטי, ובכמה מקומות זה מגיע לשיאים גדולים כמו אצל ה־רמב"ם. אבל אדם שרוצה להציב את שתי רגליו על קרקע היהדות אינו נזקק לעיון־לשמו. הוא פשוט צריך ללמוד תורה, ולתורה יש משמעות של: מורים לך במובן כזה שזה לא פילוסופי.

● **האם נוצרות „בעיות פילוסופיות" ה־נובעות מאורח חייהם של היהודים בישראל?**

הבעיות הפילוסופיות אינן נוצרות רק פה, אלא בכל חברה. זה קרה בפעם הראשונה באתונה, כאשר אפלטון תיאר את הפגישה בין סוקראטס לפרוטאגורוס, ובין השניים נוצרו חילוקי־דיעות בשאלה: האם המידות ה־טובות, המוסריות, ניתן ללמד אותן או שלא ניתן. ופרוטאגורס אמר: מה זאת אומרת אי־אפשר ללמד אותן? הרי אנחנו רואים שהאתונאים מלמדים מינהגי אתונה לבניהם. אבל האם אלה הן המידות הטובות? זו שאלה אחרת.

ניתן לומר שביהדות ישנם כל מיני כללי־התנהגות, וישנה גם אינרציה התנהגותית — כפי שאלה קיימים בכל חברה, ואנחנו לומדים על כך במדעי־החברה. החברה בישראל נעשית יותר ויותר יהודית מתוך כל מיני תהלי־כים פסיכולוגיים־סוציולוגיים, שצריך לעמוד עליהם. אבל מתוך זה אתה לא לומד שהערכים האלה הם גם טובים. יש לנו מינהגים, כפי שאתה מעשן מתוך הרגל לא טוב. זה שאתה מעשן ומרגיל את בנך לעשן — מזה לא נובע שאתה מלמד אותו דברים טובים.

● **יהדות אירופה הצמיחה „סקרנות־אינ־טלקטואלית" ודומה שהחברה שלנו בארץ אינה מתברכת בעידודה.**

בעונותי, אני יוצא אירופה, וגמרתי בית־ספר באירופה. וזה לא כל כך ברור, שאנשים הבאים מאירופה מביאים אתם את אירופה. לרוב מביאים את ההשלכה־היהודית של אירופה. כלומר, אם אתה מסתכל עלי, אתה יכול לומר שאני מאוד הונגרי. דע לך, שאני מאוד שונה מן ההונגרי שיושב בהונגריה, ההונגרי הגוי, ואני שונה מאחינו יוצאי־עיראק, שהם אינם ערבים, אלא מביאים את ההשלכה־היהודית של בבל — זה שלב אל"ף. ושלב בי"ת הוא שכל ההשלכות האלה באות ומתערבבות פה בארץ.

● **אבל היה מצב של השלכה מתוך חיה־דות על אירופה הנוצרית.**

קיים כאן דבר מאוד מעניין, ובאמת מסובך. אם אתה מדבר על המאה ה־19 באירופה, ועל היהודים במאה ה־19 באירופה, ואותן סיבות היסטוריות ידועות, בהן מילאו היהודים תפקיד גם שולי וגם חדשני וגם הרסני בחברה האירופית — הרי שכל הדברים האלה הם בעצם חבילה אחת. כלומר: הם היו הליברלים, הם היו גם החדשנים הגדולים בקאפיטאליזם. הדבר המעניין הוא מה קורה כאשר אתה לוקח את האנשים האלה ומעביר אותם לכאן. מה שהם מאבדים מייד זה אותו חופש שאיפשר להם את השוליות. הם הופכים פתאום אחראים על חברה, עליהם ליטול אחריות על עצמם. חיל־האוויר תוקף היום את לבנון, ואני אחראי לזה. מחר יקראו לי או לבן שלי לצבא. אנחנו אחראים על כל העסק הזה.

■ ■ ■

● **אז מה קרה ליהודים?**

ההיפך הגמור קרה לאותה סקרנות אינטלקטואלית של היהודים, משום שהם נאלצו לקבל כאן את אותה אחריות עבור החברה. בניין הארץ זו משימה גדולה. ואז באים ואומרים שהם נרתמו. מילה המבטאת את המצב בדיוקנות. אם אתה נרתם אז אתה נושא בעול. כאן אני מדייק. ומי שאינו „נושא בעול" הופך מיד ל„פורק עול". שים־לב שבשפה העברית משמש המושג פורק עול גם עבור בהמות. ועכשיו, שיצאנו קצת לחופשי מהנשיאה בעול, אחרי 30 שנה, אולי זה כבר אפשרי.

● **העשייה ביטלה את החשיבה?**

בוא ונעמיד את זה על שני גורמים בלבד. האינרציה של התרבות היהודית, שהיא תרבות המטיפה להתנהגות מסויימת, והצרכים של הארץ הזאת מימי ראשית ההת־יישבות בה. תמיד היינו כאן בבעיות מאוד תכופות. שני הגורמים האלה שחברו, מהווים גורם מאוד חשוב, שבעטין אומרים לך „אההה..." אל תבלבל את המוח, ויש דברים חשובים יותר. הדבר הזה פעל גם עלי, אחרי שהשלמתי את ספרי על התיאוקראטיה היהודית, ישבתי שלוש שנים וחשבתי. יש מלחמה. בא יום־כיפור. ישנם הורים־שכולים — ועצרתי בעד עצמי. וכל המעצורים האלה קיימים אצל כל אדם בישראל. וכאשר אתה קם ואומר, אז מיד באים ואומרים לך: רגע, אתה הורס את היסודות, יש לחץ. היום חיל־האוויר בלבנון, מחר אולי תהיה מלחמה.

● **אינטנסיביות החיים בישראל מונעת את פיתוחה של החשיבה הרציונאלית?**

בשביל זה אתה צריך מנוחה. כמו שאמר אריסטו, צריך סכולה. בית־ספר מלשון „סכולה" — פנאי, זמן־חופשי. אז אתה יושב וחושב: למה כך? ולא בין מילואים למילואים. זה מאוד קשה, כי זה לא ספקולאטיבי. לא שאין עושים בארץ עבודה־למדנית. אהוד בן־עזר אמר פעם לפרופסור גרשום שלום: אדם אינו יכול להתרכז בעבודה־למדנית פה בארץ, וגרשום שלום השיב לו: למה? אני עושה את זה. כך שזה לא עניין שאי־אפשר לעשותו. אבל כאשר מדובר בגישה תיאורטית, במובן זה שכל האפשרויות

„אם יש לגוש־אמונים סמכות עליונה, אין מה לברר איתו, יש לבער אותו!"

פתוחות, אז באים ואומרים שהאפשרויות מדאיגות את עם ישראל, ואז אתה אומר: בניח לזה.

● דומה שניצלת בספר שלך את „הגישה התיאורטית" ושאלת „מיהו יהודי".

בכל הספר הזה אני משתדל לפעול ללא הגדרות. אני פונה אל ההבנה האינטואיטיווית, לכל אדם שיודע עברית של תיכון, עברית מדוברת. מה העניין, האם הוא נזקק להגדרות או לביאורים, אכספלקציות של משמעות, עד שהתיקשורת משתבשת לך פתאום. למה אתה מתכוון? וכל עוד שהדבר הזה לא מעלה בעיות, אז למה לך. אם אתה אומר שיש לך ילדים — האם אני צריך לברר כמה ילדים יש לך, לבדוק בדיוק גילם. גמרנו, לצורך הדיון שנינו אבות. ולעניין מיהו יהודי? ל־99 מיקרים מתוך 100 איני צריך כל בירור. החוק צריך בירור מתוך

יכולת להיוולד ערבי - ואז מה היית אומר?

כוונה שהמחוקק קבע לעצמו. הדרישה להגדרות מראה אך ורק על עיסוק חברתי מסויים. זה הכל.

■ ■ ■

● האם היהדות המסורתית מביאה לי שקיעת הציונות?

אני נוטה לחשוב היום שהעסק הזה הוא כישלון. כל החומר הזה, ההתכתשות על כללי התנהגות. כל הדבר הזה אינו ניתן לחילון. ואם היהדות אינה ניתנת לחילון — אז רוב הדברים שאני חושב עליהם בזמן האחרון, מביאים אותי למחשבה שהמדינה תיהפך בסופו של דבר לקהילה. עדה עדתית עם שינויים שמתחייבים מהזמן ומן המקום.

● כיצד?

ראש־הממשלה יתמנה אולי על־ידי הסנהדרין. לא חשוב. על כל פנים ברור שהמרות העליונה תבוא מן ההלכה ומבעלי־ההלכה. ואז, במקרה זה, אדם שרוצה להיות חילוני, לא תהיה לו ברירה, אלא לעשות את אותו הדבר שממילא הם רוצים שהוא יעשה: ילך לו ויתבולל במקום אחר.

הציונות בראשיתה חשבה שניתן למצוא שטח־ביניים בין ההתיות לבין ההתבוללות, שהיא ביטול־עצמי. במילים אחרות: יהודים העומדים ברשות עצמם במיסגרת של אוטונומיה יהודית, במובן המוסרי. ואם אוטונומיה יהודית במובן המוסרי היא בלתי־אפשרית, יהדות־ההלכה ניצחה, ואז תקום כאן עדה, ולא ישנה אם קיים שילטון של יהודים או של זרים. או, כמו שאומר ידידי א. ב. יהושע: ברבנות הראשית הם היו תמיד בטוחים. החכם־באשי היה תמיד יהודי. ואם האוטונומיה היהודית במובן המוסרי היא בלתי אפשרית, אז כל הציונות, מהרצל, אחד־העם, בורוכוב ועד לז'בוטינסקי, נכשלה.

● זו העמדה הפוליטית של אגודת־ישראל ומועצת גדולי התורה.

הם עקביים בעמדותיהם לגבי הציונות.

● אבל בקשת הפוליטית הדתית בולטת

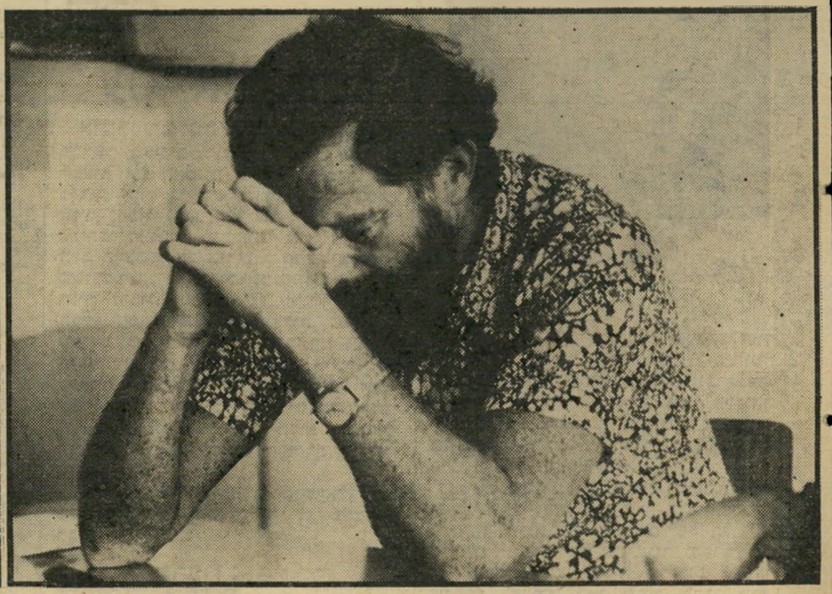
אם יש ערך כלשהו הרי זה ערך הרציונליות!

כיום ה„יהדות־המשיחית" של אנשי „גוש־אמונים".

באשר למשיחיות של גוש־אמונים חכמים ממני אמרו כבר את כל שניתן לומר. אני חושב שהם אינם סינתזה בין ציונות למשיחיות, אלא דבק — שהתרכובת שלו תתגלה ביום מן הימים, ויגלו שהם עשויים ממים וקמח. הגשם הראשון ישטוף את הדבק הזה. אני לא חושב שזה רציני, ואגיד לך מדוע: הם לא הקימו מוסדות רבניים משלהם. הם אינם מוסד. ההלכה ומוסדותיה, הזיהוי שלהם מאוד מסובך — אבל הם קיימים. פסק־הלכה שלהם הוא פסק־הלכה באם אתה יהודי מגוש־אמונים או מאגודת־ישראל, ואתה תלוי בפסקי־ההלכה. פרופסור ישעיהו לייבו־ביץ נלחם כל ימיו ברבנות, והוא מקבל את פסקי ההלכה בגופו.

● מה פירוש ההבחנה שלך?

(המשך בעמוד 48)

„אבל אולי היהדות מסובכת כמו הדת הדרוזית, והיא בגדר סוד..."

נמר של עיר

כיצד נראה בקיא בכיתבי שלום־עליכם ✶ „כיתבי מישפחה עיבריים" ✶ בת־שבע בתבנית נוף לאומיותה ✶ יותם ראובני נגד יורם ברונובסקי ✶ יוספוס / סובול

תרגום

הגלולה הכחולה

המסורת התרבותית של מרכז־אירופה שהביאה לעולם סופרים כמו: יאהוסלב האשק (החייל האמיץ שריק), רוברט מוזיל (האדם נטול האיכויות), קארל קראוס (ימיה האחרונים של האנושות), פרנץ קאפקא (המשפט) קארל צ'אפק (ר.או.ר.), המסורת התרבותית הזאת טרם מתה.

מילן קונדרה (49), סופר צ'כי גולה, הפרסם בעולם בסיפרו הבדיחה (עם עובד, 1972), בו הוא מספר על ניקמת צעיר ש־שלח לאהובתו, שהקדישה עצמה לקומו־ניזם, בדיחה אנטי־קומוניסטית על גלויה ואהובתו הסגירה אותו לשלטונות. סיפור־רים אחרים של קונדרה מנציחים אותו

מירון קנדרה
אידיאל נעלה מידידות

שלם חדש, נאיבי וגרוטסקי, שבניו מדלגים מעל לכורי ההיתוך של ההיסטוריה, ברוח פוסט־מודרנית, שאינה משרה תחושת רווחה ל־מצוקות־אנוש מתחת לשילטי הקידמה ו־טיסמאותיה.

סיפרו האחרון של קונדרה, מחול אחרון ופרידה*, הוא מארג גובר והולך של קומדיה שבעיקבותיה עובר סיפור טראגי כצל. אחד מגיבורי הסיפור הוא חצוצרן בפורסם מפראג, שהסתבכות בהרפתקת־אהבים עם אחות בלונדית צעירה מביאה אותו לעיר־מרפא המשמשת אבן שואבת לנשים עקרות. אביה של האחות הצעירה מתנדב למעין משמר אזרחי הלוחם נגד ריבוי־הכלבים, כשהוא טוען: „אבל אי־נני יודע מדוע ירצו אנשים להחזיק כלב בסיתם. עוד מעט יהדלו הנשים ללדת וכל העריסות יהיו מלאות גורים."

בתו של צייד הכלבים מעוברת, ובחמי־שה ימי התרחשות העלילה היא מסבכת את חיי כל האנשים שבקירבתה, ביניהם אמריקאי עשיר שאשתו החלימה מעקרותה בעיר, אופנוען צעיר המאוהב בה, רופא־נשים נודע המזריע את זרעו לנשים עק־רות היולדות צאצאים בצלמו. גם יעקוב — ידידו של הרופא שקלבל רשיון לצאת את צ'כיה מבקר אצל ידידיו בשוי־המרחצאות קודם עזיבתו, וביניהם אצל אולגה, בתו של חבר מהפכן לשעבר, שהאמין: „שאני אוייב המהפכה. כל הסובבים אותו אמרו לו זאת, והוא הניח להם לשכנעו... הוא הוכיח שהאידיאל נעלה בעיניו על ה־ידידות..."

מסתבר, עם התפתחות הסיפור, שיעקוב הוא ציניו המרכזי. הוא אינו נוקם בבתו של מעבהו אלא נוטל אותה תחת אפוט־רופסותו. יחד עם זאת הוא נושא בכיסו גלולת־רעל כחולה, שאותה מסר לו 15 שנים קודם־לכן ידידו רופא־הנשים. סיבת בואו לעיר המרפא היא החזרת הגלולה. החצוצרן מנסה להביא את הא־חות הצעירה לגרידה אצל רופא־הנשים, אשת החצוצרן מגיעה ופוגשת באחות ה־צעירה מבלי לדעת שזו עוברה על־ידי בעלה.

בפעולה חסרת־מניע תוחב יעקוב את הגלולה לנרתיק גלולותיה של האחות, ואחרי שהיא שוכבת עם האמריקאי הע־שיר, ויעקוב עם בת־חסותו, היא נוטלת את הגלולה הכחולה — ומתה.

מחול אחרון ופרידה הוא סיפור־אהבה עצוב, שגיבוריו עצובים אך למרות עצבו־נם אינם פתייחסים ברצינות למאומה. הם חיים בלא תיקווה, מעבר לתיקווה ול־ייאוש, במעין ערפל־אפור שבו מצליח מילן קונדרה לבקר את מות מתח החיים הריגשי מעבר למסך הברזל, תוך בחינה ציונית של שאלת הצורך בציאצוא. במהלך הסיפור שבה וחוזרת תמונת־זוועה של מצוד אחר כלבים, הנערך על־ידי אנשי אותו מישמר אזרחי. הסיפור הוא בחינת שיר־הלל לעקרות לסוגיה השונים, ומתמצה ביעקוב, האומר לעצמו: „אך גם הוא שהצליח, זה ארבעים־וחמש שנים, לשמור את המושב שלצידו פנוי, ועתה יכול הוא לצאת את הארץ ללא כאב, ללא מיטען, ללא נטל..." ובלא הגלולה הכחולה שנמסה וקטלה את האחות הצעירה, ואת העובר שבביטנה.

ספרים מומלצים

כנות ושיווין

● **אברהם לביא וחזי ברוש** חברו בסיפרם אני רוצה ללמוד ערבית שראה אור בהוצאת עם־עובד, ומילאו חלל ש־היה קיים בתרבות החיים הישראלית. ספר זה מבוסס על הנחלת השלבים הראשונים בלימוד השפה הערבית, וזאת מבלי להש־תמש בלשון יומרנית, תוך הסתפקות בה־גשת שיטה חדשה וקלה ללומדים, עם תוצאות מהירות ● הפרופסור **ארך פרנ־קנשטיין**, שניצב במשך שנים רבות בראש בית־הספר לחינוך של האוניברסיטה העיברית בירושלים, ליקט מאמרים ש־פירסם במשך 25 חשנים האחרונות בנושאי פסיכולוגיה וחינוך בכיתבי־עת שונים, ו־פירסמם תחת הכותרת כנות ושיווין — הירהורים של פסיכולוג ומחנך. במאמריו מתמודד פרנקנשטיין עם נושאים כמו ה־תוקפנות השלילית והתוקפנות החיובית; ילדות ועוני; האמיתי והמזוייף ועוד. הספר ראה אור בהוצאת ספריית פועלים ● מי שיש לו עניין באי־האמינות ובמחסור ב־ערכים המיקצועיים של העיתונות היומית בארץ בנושאים השנויים במחלוקת, ימצא את "תהליך הרדמתם של נושאים אלה בספר לא בכותרת מאת העיתונאית **יו־אלה הר־שפי**, המביאה פירוט של תה־ליך זה, כפי שחוותה אותו מבשרה במהלך עבודתה במערכת ידיעות אחרונות. הספר הוא בבחינת אני־מאשים חסר־תקדים כלפי היומונים המופיעים בארץ. הספר ראה אור בהוצאת יעד ●

החברה הישראלית

הניחוש הנכון

ההרפיה הגדולה של הז'ורנליסטית ה־תרבותית, הדה בושס, כתבה בביקורתה על תוכנית־הטלוויזיה שלוש יוצא אחד מישפט תמוה, וזה לשונו: „בין השלושה בלט מר משה אנג'ל בזיכרון מפתיע ומהיר, ואני מודה שלמראהו לא הייתי מסוגלת לנחש שדווקא הוא בקיא ביצירות שלום עליכם..."

העיסוק האינטלקטואלי המעמיק במראהו של משה אנג'ל בקריטריון לניחוש מידת בקיאותו ביצירותיו של הסופר שלום עלי־

הדה בושס שלום עליכם
ספרדיה ואשכנזי

כם, מעורר כמה ניחושים חמורים למדי שאין ספק במקורם:

האם בן לאם ספרדיה ואב אשכנזי רשאי לעיין בכיתבי שלום עליכם? האם נכד לאב ספרדי רשאי לצפות במחזמר כנר על הגג? האם שלום עליכם נראה כפי שצריך להיראות שלום עליכם? האם לא הגיע הזמן שמישרד־המשפטים יגיש הצעת־חוק המונעת אנשים שמראם אינו מעיד על בקיאותם בכיתבי שלום עליכם, לקרוא את כיתבי שלום עליכם?

בעל הניחוש הנכון יוכה בעותק נדיר של כיתבי שלום עליכם בתרגום ללאדינו.

מונולוג

עם יאיר גרבוז

אומר המיכתב"ד: אם במוזיאון־ישראל מציגים קוביות „לגו" — ניתן למצוא את האמנות בגלריות קטנות. ב־גלריה „שרה גילת", ירושלים, מציג האמן יאיר גרבוז (33) ספר בתוך ספר הקרוי „כיתבי מישפחה עיבריים" מאת ד"ר ויל־הלם הרצברג עם צירופים קלים ואהבים, משורבטים, משוררים וממויינים על־ידי יאיר גרבוז. שעמנו של אותיות משנת תר"ץ עם הדפסת־רכב משנת 1977. כן מצויים בתערוכה ציורי־ענק עם אותיות ותצלומים, וכן פרט ישראלי, אישי בשם „האחים מאסטרו" שאורכו שעה וחצי, שלא נשלח לפסטיבל הפרטים בקאן למ־רות שהוא מתמודד עם החלום הישראלי יותר מכל פיסת־צלולויד אחרת ששתלו בנגב.

יאיר גרבוז חי וקיים בישראל. הוא מסתתר בגיבעתיים, ויש לו פרצופים רבים:

מסביר גרבוז:

בפתח התערוכה ניצב שלט, ועליו נאמר: „ובכן הפעם בפעם הראשונה אני מס־כיר. רע מאד אם אתה מחפש משהו ש־אינני שייך לך. אבל אם אתה מוצא, סיפור לגמרי אחר. סימן שהיה קצת הפקר, זקוק לטיפול. זהו ניסיונו של המטפל להגן על עצמו וכן ליצור לעצמו תפקיד קבוע, וכן לא לאבד את מה שמצא ואיננו שייך לו. אין טעם להגיד הלוואי והיה שלי ולברוח. לא אמת להגיד זה שלי, אבל אולי גם שלי. ניקיתי אבק מספר ישן, הלוואי שאני הייתי כותב אותו. לא רציתי לכתוב ספר, מצאתי ואני מאושר, וכן רוכץ וכן שוקע. המטפל משכח את בעלי־הבית והם אוכרי עצות על המיקרה המ־יוחד, ואומרים בקול רפה לך חפש לך בית אחר, אינני מרגישים כנוח תחת מכט עיניך, אתך ביחד הכל פריץ מלא קהל קוראים. כאשר המטפל הולך להיעלם מחפ־שים בעלי־הבית. הלוואי שהיה שלי „בית־כי מישפחה עיבריים." אל תנצלו את טוב־ליכם הנחלש של שני המחברים. איש לא ייבנה מהשמצות וממעשים רעים. אצ־לנו זה לא יקרה, אצלנו לא.

זאת היא המסקנה שלי."

המלבה"ד שאל את גרבוז:

מדוע גנבת ספר של מישהו אחר וכתבת עליו ספר שלך?

את כיתבי מישפחה עיבריים מצאתי בחנות. הספר תפס אותי חזק. הוא לא שלי — לא אני כתבתי אותו. יש דברים רבים שהם לא שלי, ואני נזקק בהם למצב של „להתערב". לכן. ההגדרה שלי לצייר היא: כמו ההבדל בין קלפטומן לבין גנב.

יאיר גרבוז
שואל ומחזיר

הוא מוכרח לגנוב דברים שיש בהם יסוד של הפקר. המוסר הוא לגמרי הוטנטוטי. אבל גנב פורץ לסופרמרקט וגונב קופה, קלפטומן גונב ריצפז. אבל עניין הלקיחה יוצר תמיד בעיות מצפוניות. המצפון פעיל כל הזמן — לקחתי דבר לא שלי, ואני רוצה לשייך אותו לעצמי.

אני משייך לעצמי גירויים שכבר נחתמו ושייכים למישהו אחר. זוהי הרגשה קשה. פעם זה נושא פוליטי, פעם של חלוצים, פליטים, ופעם נושא של עגות סיפרותיות. אני נטפל לנושא השירה — וכותב משהו שנראה לכאורה כמו שירה מבלי שיש לי איזושהי שאיפה להיות משורר. יש לי תמיד טיפול של אמנות על אמנות.

לפעמים יש אצלי התקרבות על כמה

מישורים של לקיחה, והפעם זה ספר שהוא ויכוח בין יהודים לנוצרים על דת. הוא קשור בהרבה מאד להט, להט של אהבה לאלוהים. הוצאתי את כל מה שקשור בדת והשארתי את סיפור האהבה.

אתה שואל אם אני סנטימנטאלי. אחרים אומרים לי: אתה הולך על חבל דק בעיסוק שלך עם כל מיני דברים סנטימנטאליים, ואני אומר להם: „רק אל תקחו לי את החבל." אתת הבעיות באמנות צעירה שהיא מהר מאד מתמסדת. להתמסד — זה שוזכרים את הפחד ושוכחים את החבל, וחיים את הפחדים המיקצועיים במקום פחדים קצת יותר ממשיים. יש סכנות במעשים שלי, אבל לא בעצם זה שאני נעשה יותר מדי סנטימנטאלי. הסכנות הן איכותיות. ואין סיבה לוותר על כתיבת ספר על אודות האהבה בגלל סכנות.

אני לא גנב, אלא שואל ואחר־כך מחזיר לבעלים האוריגינאליים במצב יותר טוב.

ציטוט מתוך

השיר "האחים מאסטרו"

כבר שנים מחכים אנו
שיהיה לנו מאסטרו משלנו
שיבשל לנו שמאלץ שלנו
שילמדנו בוהמה ונוף הארץ
ודרך פגיעת השמש בצבעים
וקשר תמונות אל משלים
גלויים.

זה ממשי לגמרי. כמו שאתה לוקח תמונה מעיתון, מדביק אותה, משתמש בה ומעניק לה משמעות נוספת.

המלב־"ד שאל את גרבוז:

איזה מין צייר־סופר אתה?

יש בספר קטע שניסיתי להמחיש בו בצורה הכי נאיווית את המחשבה שאני פורש. זה נמצא בתיאור של שדירת־עצים, שבפעם הראשונה אני רואה אותה כשדירת־עצים — ולא כתומר־גלם לעבודה שלי כצייר. זה דבר שלא קרה לי שנים. אחר־כך חזרתי לעבודה, וידעתי ששדירה של עצים תישאר שדירה של עצים. השוני הוא בכך, שאמרתי: אני לא מתחכם יותר עם שדירות של עצים, עם עלים צהובים, עם שקיעות וכל הדברים. אחר־כך ראיתי שאין צורך בחופשה, אלא ביתר צמידות לנושאים שמעסיקים אותי. להאמין ל־חוויות שלי שהן קשורות בתחום שהוא אכן האהבה, כפי שאני כותב על עטיפת הספר: „אני אוהב אותך". מישהו שאל אותי: „מה זה ?" ולא: מי זה ?

זוהי גישה שבה הפשוט הוא המסובך. אף משפיט פשוט אינו יכול לפוצץ כישרון או עבודה אמנותית. אבל אנשים המעובדים על כישרונם ולא על רצונותיהם מבזבזים אנרגיה לשווא. יש המון דברים שמעניינים אותי, ובמשך שנים לא ידעתי איך לגעת בהם. המיגבלות היו לכאורה מיקצועיות. אלה היו יחסים אמביוואלנטיים לכל מה שקורה בארץ: קיבוץ (ולא כצורת־חיים, אלא: אדם, אדמה, אנשים. אנשים שאני אוהב אותם ושאין לי שום קשר איתם. הם מסמלים בשבילי המון דברים ואיני יכול להחזיר להם דבר, חוץ מאשר לתאר אותם, מכסימום).

לכאורה, כל הביוגרפיה שלי לא היתה קשורה לעבודה שלי: קיבוץ, צבא, מדינת ישראל. כל זה היה מנותק לגמרי. והנה, יום אחד הבנתי שאני רוצה להראות את הדברים בסדר מסויים — וזו התרומה שלי. מבלי לקבוע עמדה לחיוב או לשלילה. אין לי מטרה לשפוט את העולם שבו אני חי. דברים שהקצב שלהם הוא ביחד — וזה היופי. משום כך בא המעבר הזה למאדיום של הקולנוע, שמאפשר להראות, סימולטאנית, רצף של חוויות מבלי שאתה יוצר העדפות באיזשהו מקום.

יש תחושה בעבודות שלי שניתן לחתוך אותן להרבה עבודות — או להמשיך אותן עד אין־סוף. זה הישג. אבל אני לא נותן לצופה אפשרות להתווכח אתי, כי הוא מתעייף לפני זה. לכן אני גם מרשה לעצמי לצטט או להשתמש במוטיבים שאינם שלי. פעם היתה השיטה שלי לכתוב בהזדהות עם הסוג של הטכסט, והגעתי למצב כמו של שחקן המגלם תפקיד. כתבתי עירבוב, נגיד כמו של ויילאם פוקנר וחורחה בורחס, בסיגנון של דש עטיפה אחורי בספר. אבל האמת היא שהיחס שלי לטכסטים הוא בהחלט של קריקטורה. אני הואה שכך עושים, וגם אני רוצה לעשות כך. לכן, אל תקרא לי סופר, מפני שהסופר עושה את מה שגם אני רוצה לעשות. תקראו לי: כוריאוגרף, אספן, במאי, מיקצוע יותר טוראלי שמארגן את הדברים מחדש.

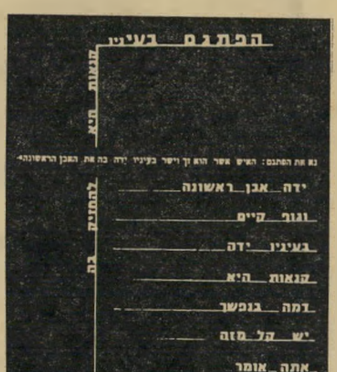
מונוגרפיה מילולית של „האחים מאסטרו"

יש תמונה שגדלתי איתה, והיא המשמשת בסיס לסרט הזה. זה צייר, נאמר — ונאמר, זה גם חלק מן התיאור — ממוצא ייקי. הוא עומד על פיסגת הר עם קבוצת תלמידות, ומדריך אותן בציור בנוסח של אכספרסיוניזם גרמני כשהנושא הוא ישראלי־טיפוסי. הם דנים בבעיות של אור ישראלי, מהי אמנות ישראלית וכו', מתוך יומרה לעשות אמנות כאשר כמות האנשים אינה מאפשרת לעשות אמנות.

אחר־כך התמונה יכולה להשתנות, וזה יכול להיות מורה ממוצא תימני, עם רקע ו/או מסורת אמריקאית, כאשר התלמידות מתחלפות במשהו אחר וכן הלאה.

אין לי כוונה לטפל בנושא הספציפי, אלא לתאר שאנחנו חיים במיסגרת הדומה לארבע תחנות־רדיו העולות זו על זו. זו לא תקלה — אלא המוסיקה שאנחנו מאזינים לה. וזה יפה. לא הייתי מוותר על המצב הזה. אני בעד הומור שאינו פוגר את הבעיות. אני משול למאייר שמעטר את הדברים.

יש פה דבר בסיסי אחד — הפרובינציה.

יש לה יופי משלה, והיא מאגדת ציבעוניות כאלה שלא ייתכנו במקום אחר. היא פחות מדוייקת. היא פחות מעמידה את עצמה במשפט, או באור זרקורים. יש לה חוקיות משלה, והיא יפה אם אתה מוכן לאבד את ההיסטוריה של הלא־פרובינציה. אבל אנחנו הרי חיים כאן בפרובינציה עם היסטריה של מרכז. אנחנו היסטריים כאילו כולם מתבוננים בנו, שעה שאף אחד אינו מסתכל עלינו. אנחנו מציירים וחושבים שאנחנו עושים אמנות. זו לא מלה, אם תדע שאתה במאסף. אולי עלינו לוותר על הגבורה למען האפשרות שבמאסף נוכל להתבונן יותר טוב. אנחנו מוקפים קולות ים, ריחות, נופים ואנשים. אתה לא יכול להתייחס למצב נתון — וגם ליצור אותו. אני לא רוצה ליצור גולם — ולהגיד אחר־כך אם הוא יפה או לא.

אנשים שרואים את הסרט האחים מאסטרו מוצאים בזה הומור, אחרים מוצאים בו 'קיטש'. יש בו קטעים כאלה. גם איני אומר שאני חכם מן ה'קיטש', אבל זה המינון שאני רוצה לתת הפעם. משהו בין יפה־מובן־מאליו לבין יפה־שדורש־יותר־מאמץ. בעצם, העיסוק ביותר־יפה הוא עיסוק במכוער — וזה כולל גם את ה'קיטש'. אמנים מגינים תמיד על זכותם לעסוק במכוער. זה נכון, אבל כשעוסקים במכוער — צריכים גם פתיחות בכיוון ההפוך. ביפה. בפשוט. במלודיה.

ש: אז מיהם האחים מאסטרו?

ת: אם אתה נכנס לתוך נשמה של מישהו, ואז זה אתה, או גם אתה, ואולי אתה לא יכול להחליט.

ש: יש לך „חלום ישראלי"?

ת: העבודות שלי הן בגוף ראשון, מתועדות, מצולמות או מצויירות. בחלקן אמיתיות ובחלקן לצורך עיצוב. לכן הייתי אומר שהחלום שלי קשור תמיד בבעיות שלי, והחלום הישראלי שלי זה לפתור את הקונפליקט בין הדברים שאני מעריך ואוהב.

ש: למי אתה פונה בעבודותיך?

ת: לקהל. אני זקוק לקומוניקציה ישירה, לאמנות הפתוחה לפני כולם.

ש: האם אתה „אנטי" משהו?

ת: לא, בהחלט לא. בכל הדברים שאני מציג עם הומור, ביקורת ועוד, אין טיפה מה„אנטי". למשל, קיבוץ. אני לא אנטי־קיבוץ. הוא מרשים אותי. הוא דוחה אותי — הוא הכל ביחד.

ש: האם אתה אמן מקורי, או גנב של תרבויות?

ת: לפני חודשיים היתה לי תשובה אחרת. היום אני מגן על הרכוש הגנוב. הדברים משתנים. יש אחוז של עשיית יש מאין, שהופך את כולך ל„לא גנב". העבודות שלי, בתקופות שונות, היו עם 'פוזות' דידאקטיות: פעם בפוזה של הטיפש, פעם של המתחנחן והמסביר את עצמו, פעם בפוזה הדידאקטית של המורה. אני חושב שעכשיו אני בפוזה הכי אמיתית — שהיא לא פוזה. אף אחד לא היה תופס אותי בשום גניבה — אילמלא הייתי מכריז על כך. הפומביות מגינה עלי. אתם יודעים, אתם רוצים — אז תתפסו אותי. אתם רוצים, אז תיהנו מסדר הגניבות. מן המינון שלהם.

ש: מהי, בעצם, תביוגרפיה הלא־מושאלת שלך?

ת: נולדתי בגיבעתיים. במעבר מהעממי לתיכון החלטתי ללכת לקיבוץ, מישמר־השרון (2—1960). זה היה מצב של אידיאליזם. עזבתי את הקיבוץ והתגייסתי לנח"ל. אחרי הצבא למדתי ציור בין השנים 7—1962 אצל רפי לביא. בשנת 1967 הצגתי לראשונה תצוגת־יחיד בגלריה מסדה. אחרי זה, מיספר גדול של תערוכות, בעיקר בגלריה גורדון. בשנת 72' היתה לי תצוגת־יחיד במוזיאון תל־אביב. יצרתי עוד שני סרטים: רשימות (1970); 12.5.75 (1975) והשתתפתי בפירסומים שונים.

שירה

שריף־חובסקי

מסתבר שעוד יש ערים נכחדות בתפוצות ישראל השנייה, שבהן יאיר נרה של השירה העיברית הלאומנית. בימים אלה למדנו כי משוררות־בדימוס מתמנות כמפקחות על השתלמויות של מישרד־החינוך במקומות שבהם מאיר נרה של השירה העיברית הלאומנית. כזאת היא בת־שבע שריף, שבתוקף מישרתה כמפקחת על השתלמויות בסיפריות שבעיירות־הפיתוח מצאה נוסחה לאחד את ידיעת הארץ והשירה העיברית תחת החופה השחורה של הלאומנות.

לדיברי אשגר־לעיתונות, מצאה הגברת שריף את השראתה בשאול טשרניחובסקי שכתב „האדם אינו אלא תבנית נוף מולדתו". אלא שבהשראתו התעלמה בת־שבע שריף מכך שטשרניחובסקי מסיים את שירו זה במילים: „עוד מרחב ועוד דרכים! איה מקלי — אלך..."

כמה טוב שיש משוררות־לשעבר, שהופכות בהווה מפקחות של מישרד־החינוך, ווזכרות לשירה את חסד־נעוריהן תוך שהן מזווגות עבר בהווה וגורמות לעצמן פורקן לאומני ברוח התקופה. ואמר על־כך מחזאי נודע: „המשורר אינו אלא תבנית נוף מישרד־החינוך."

בחטף

„דבארץ"

מישחק של „כיסאות מוסיקאליים" מתנהל מזה כמה חודשים בין שני מוספי הסיפרות של הארץ, בעריכת הסופר **בני ימין תמוז**, ודבר בעריכת העיתונאי **נתן בן־איתן**. עורכו הקודם של משא, מוסף דבר, העיתונאי **יצחק בצלאל**, מדווח מזה כמה חודשים במוסף הארץ על כותרות ספרים חדשים שראו אור, בשם־העט **אהוביה מרגלית**. מחליפו של בנימין תמוז בעריכת מוספו בימי שהותו בלונדון היה, כזכור, העיתונאי **יורם ברונובסקי**, המדווח כיום במוסף דבר תחת שם־העט **גדעון שובה?**, שעה שאת שמו המלא תורם ברונובסקי למערכת הארץ ומוסף־הסיפרות שלו. כתוצאה ממישחק זה של „כיסאות מוסיקאליים" נותר הסופר **יותם ראובני**, שנהג בעבר לפרסם רשימות איכותיות במשא, ללא כיסא. כאשר פנה ראובני לעורך משא, נתן בן־איתן, והתמרמר על נישולו לטובת ברונובסקי ואיים בעשיית פומבי לדבר, הרי שציפורי־שיר תל־אביביות מזמרות, כי בן־איתן ההזירו שאם יעשה כן, לא יזכה עוד לעולם לפרסם במוסף־הסיפרות של דבר, עיתון פועלי ישראל. אגב, בחוברת פרוזה הקרובה עומדים לראות אור שני סיפורים פרי־עטו של ראובני ● מחזאי תל־אביבי בגיל העמידה, נודע יחסית, המתפאר בהטפה לסובלנות שבמחזותיו, מתמיד באחרונה בהטרדה טלפונית של מבקר שחינו של המחזאי ירד בעיניו ● הבמאי **איל רונן** והמחזאי **יהושע סובול**, עומדים להעלות בחאן הירושלמי בעונה הבאה, מחזה של סובול הדן במיקחמות־היהודים מאת **יוספוס פלביוס** (ראה „אני יוספוס", העולם הזה 2088) ● פסוק השבוע הסיפרותי שמור למשורר־תעשיין **אורי כרני־שטיין**, שאמר במישדר־רדיו: „קשה להאמין ש**אמיר גילבוע** בן 60..." ● קהל שוחרי הכדורגל, הנוהג להאזין בשבתות לתוכנית שירים ושערים נשם לרווחה עם העברתה של סקירת הספרים השבועית של הרדיו, ששודרה מדי שבת במהלכה של התוכנית שירים ושערים — מרשת ב' לרשת א' ●

הצגת בכורה

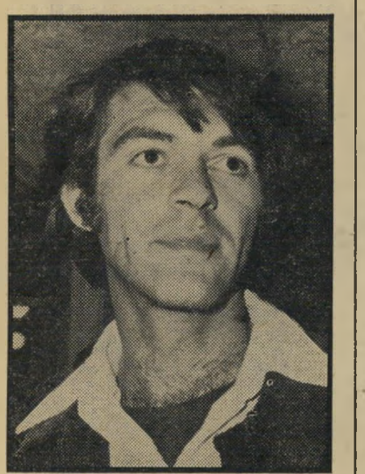
3½ נשים

3 וחצי שחקניות חברו למחזה ארבע נשים מאת פאם ג'יימס, שגירסתו העיברית הועלתה השבוע בהבימה*. ההצגה, שהיא עוד פסבדו־אידיאולוגיה־פמיניסטית סינתטית המוזיקה לעניין שיחרור האשה, מחמיצה עיסוק איכותי בנושא זה.

ארבע הנשים מגולמות על־ידי יונה אליאן, טינה לווינשטיין, דליה פרידלנד ושרה מילשטיין. שלוש הראשונות מיצו את יכולתן, ואילו שרה מילשטיין היתה לטורח־ על קרשי הבמה. מישחקה של טינה לוינשטיין מעיד על כישרון שעוד יישמע עליו.

למרות מאמצי השחקניות, ובעיקר האטרקציות הגופניות של יונה אליאן שלא חסכה את מחמדיה מהקהל, המחזה נטול ערך כלשהו. מצידי יכלו לקרוא לו גם „ארבעה אנדרוגינוסים".

* בבימוי הלנה קאוט־הוסין.

יותם ראובני
ללא כיסא

מאת בן עומר

ראיון מיוחד

(המשך מעמוד 45)

אם אתה לא מקיים את פסקי ההלכה ואם אתה חולק עליהם — הרי שאתה מוצא מן הכלל. אינני מתייחס ברצינות למחלוקות בין דיעות דתיות, כל עוד אנשי גוש־אמונים אינם מקימים מוסדות אלטרנטיביים, אשר במיסגרתם אומרים הם: פסקי ההלכה של אלה אינם משלנו. לעומת זאת, היהדות הריפורמית הקימה מוסדות אלטרנטיביים ותראה איך שמס־תכלים עליהם, ואומרים: פסקי ההלכה שלהם אינם שלנו. ולגוש־אמונים אין פוסקי־הלכה המוכנים להתמודד בפוסקי־הלכה המוכרים. אין להם מיסוד אלטרנטיבי, ולכן אני אומר: או המדינה או המיסוד־ההילכתי — לא שניהם ביחד. ואם מישהו מעמיד פנים ששניהם ביחד, אז אתה מגלה שזה עשוי מקמח ומים.

● אחד הכיטויים שאתה קורא לסדר רציונאלי בספרך, הוא „נחית אבות", מדוע?

אני מנסה לומר שזה מושג שיש בו כל כך הרבה מרכיבים, והבעייה היא לבודד את המרכיב של הגישה, המרכיב המשפטי, המרכיב המוסרי, המרכיב של ירושה — וכל המרכיבים האלה מתמצים בהגדרה הזאת. ואם מישהו אומר „נחלת אבות" הרי שהוא אומר דבר שכלל לא ברור מהו. אני מנסה להסביר בספר איך אפשר להגיע לבהירות מסויימת בעניין זה.

● כיצד?

אם אתה אומר „ארץ־ישראל נחלת אבותינו" זה לא כמו שאמרת „בארץ־ישראל יש כך וכך חדשי קיץ." זו לא עובדה.

● הכותרת בפרק האחרון בספר שלך היא מאוד פרובוקאטיבית: „יכולת להיוולד ערבי ואז מה היית אומר?" מה הכוונה?

ראיית כל המושגים שלנו, הדיעות שלנו, והבחנים שאנו משתמשים בהם כדי להבחין בין אמת ושקר, מיסודם ברקע־החברתי שלנו. האנשים מטבעם משוחדים בדיעותיהם, הנובעות בחלקן ממעמד חברתי או מהשתייכות לאומית. כולנו מושפעים מסביבתנו, ובכותרת פרובוקאטיבית זו ישנה הצגה של הכרה בעיקרון ההדדיות. בני־אדם אינם חושבים שהזולת הינו שווה־ערך עמם, ודרוש מאמץ מחשבתי רב לסיגול דרך מחשבה שיוויונית, והפתיחות לביקורת. ההבנת עמדות הצד שמנגד הן יותר מאשר תכונה המקדמת את המחקר הרציונאלי, זהי גם תכונה מוסרית בעליה.

● אם היית ב„גוש־אמונים" אז מה היית אומר?

הייתי אומר לך היום שכל האידיאל הזה של הרציונאליות שלך, לא הועיל בסך־הכל לאנושות, אלא הובילה למפח־נפש. ואם אתה שואל: זה נכון? יש כאן מקור למבוכה, ואתה יכול לומר שהפילוסופיה היוונית הקלאסית ועד היום הזה, הרציונאלית, לא עזרה לנו כל כך, הרי שזה לא מדוייק. הרציונאליות היתה עוזרת לנו יותר אם היו מנסים אותה יותר. אילו הייתי איש גוש־אמונים הייתי אומר לך: אלה דברים שיצאו מפי הגבורה, ואם אתה לא מאמין, אז אתה כופר בעיקר, ואני חייב לומר לך שאם אתה מסרב להאמין, צריך ליישם עליך את הרעיון „וביערת את הרע מקירבך." זה פועל־יוצא בסופו של דבר מכפייה רעיונית. ואם יש לך „סמכות על־יונה" הרי שאין מה לברר איתך, וצריך לחנך אותך מחדש, צריך לבער אותך מפני שאתה רע. אבל זה כבר מחוץ למשחק הרציונאלי, ואם אני אומר שצריך לבער אותך, אז אני כבר לא מצפה לתשובה ממך, ובמובן זה הרציונאליות היא עליונה, כי אני מוכן להקשיב לגוש־אמונים והם אינם מוכנים לקשיב לי.

אם היית בגוש־אמונים מה היית אומר?

טיפול נכון בשיער כיצד?

התשובה במדריך לשמוש נכון בתכשירי "וולה"

להשיג חינם בתמרוקיות, בבתי מרקחת

או ט"י הזמנה בת"ד 1365 ירושלים

WELLA

רונית מקובר · מלכת החן 1977

רובקס

המתנה שבהישג ידך

קבלת מודעות לכל העיתונים במחירי חמערכת

פירסום אידיאל

אבן גבירול 110 תל־אביב

(פינת אנטוקולסקי)

טלפון 227117, 227118

חניה חופשית

ארומור

צפוי דלתות וקירות

בישולים
מעדן ירקות צרפתי

הילד הראשי בסידרה (זה הבעל) תפס סטוץ על מעדן הירקות הצרפתי של כותבת שורות אלו, וכבר שבועיים הוא מסרב בתוקף אפילו לשמוע על תחליפים כלשהם. וזה אכן טעים טירוף. אני מוצאת את עצמי מכינה כמויות אגדתיות, ומה לומר, העסק יוצא לי כבר מהאוזניים. מכיוון שזה הגיע וגם גלש — החל גם עטי לדלוף. וזאת השלולית:

חבילה שבועית ירוקה קפואה ב־מישקל 400 גרם — לבשל במי־מלח לפי ההוראות שעל האריזה. לשפוך את הנוזלים, ולעצור את השעועית בסיר בעזרת ה־מיכסה. בינתיים לוקחים 250 גרם פיטריות שמפיניון טריות (כאשר משתמשים בתב־שיל זה בפיטריות משומרות מקופסה, בכלל לא מתקבל אותו טעם נימוח).

רוחצים את הפיטריות, ומשפשפים באצ־למחבת טפלון גדול, שם מחכה להן כבר חבילת חמאה של 100 גרם להיכרות יסו־דית.

הטפלון מגן על החמאה שלא תישרף, הפיטריות מיטגנות, וגם כל החמאה נש־מרת. כאשר הפיטריות מתחילות לקבל גוון זהוב קל שבקלים, שופכים אותן בצירוף קצת פתות מחצי כוס מים, עם כל כמות החמאה — ישר לסיר השעועית המבושלת, שמי הבישול הורחקו ממנו. ממשיכים ל־טגן־לבשל תוך עירבוב עוד כעשר דקות, מתבלים בכחצי־כפית מלח, לפי הטעם, ולא מוסיפים שום תבלין אחר!

כאשר זה מצטנן לטמפרטורה פושרת־חמימה, וכל הטעמים מגיעים לפריחה, זה הזמן להגיש — כמנה ראשונה אלוהית, או תוספת.

אחרי שהבן־אדם (הבעל, כלומר) מתחיל לאכול את זה, את יכולה להתנדנד על הנברשת, לבשר על פרוות הצינצילה, לב־ריח עם המאהב, לרקוד סטפס על השולחן — שום דבר לא יסיח את תשומת־הלב מהמטרה.

שלושת חומרי הפלא
קל ומטרף

בעוד עד שהן נעשות חלקלקות ונקיות ל־גמרי מנקודות עפר (להיזהר מן הנקודות הזעירות הללו. הן עושות „קריצים" רועי־מים בין השיניים). קוצצים אותן לפרו־סות ולחתיכות קטנות באי־סדר, ומכניסים

פינת המדליות
מירשם קסמים נגד כחמים

לפני המון חודשים פירסמה שולמית הרטל בקאשה מירשם־קסמים שאירגנה מכימאים, ותעסק הזה מוריד כתמים מריפו־דים ושטיחים באופן פטנטי. שנתיים תמי־מות רבצו אצלי על השטיח ובלטו בכיעורם מכרי הוותיקים — הכתמים. אחרי ניסיו־נות שווא אין־ספור להורידם — הגענו להסכם של דו־קיום בצוותא. אני אתעלם מכמה מהם מרגיזים, והם יתעלמו ממני וגם מכל החומרים שלי, השמפונים לריפוד, והמנקים המקצועיים שגייסתי נגדם. דומה שמאומה לא יכול להם — עד שניסיתי את מירשם־הקסמים הגנוז של שולמית.

כדאי לערבל את העיסה בבלנדר, שכן בעזרת הידיים קשה לערבל את כל החומ־רים לעיסה הומוגנית. אם מקפידים להדיח היטב את כל חלקי הבלנדר בברזילית קטנה שאותה זורקים, ולא רוחצים בליפה הרגילה הבאה אחר־כך במגע עם כלי־האוכל, וגם שומרים את כל מרכיבי המירשם (שיובא להלן) מפני מגע עם ילדים ומזון — השד אינו נורא כל־כך, וצו ה„לא תערבבון" אוכל עם חומרי־ניקוי — יישמר.

ובכן:

מערבלים 3 כוסות קמח רגיל
2 כוסות מים
1 כף אלומיניום סטיארט
Aluminium stearat
1 כף חומצה סליצילית
Salicilic acid
1½ כוסות שמן מינרלי המוכר ב־שמות שמן פרפין, או שמן סילייקון.

את החומרים קונים אצל „חמורד" רח' הרכבת 22 (בית הדר) ליד התחנה המר־כזית בתל־אביב, או אצל אינדיקטור רח'

צביעת הכתמים
ציור מדוייק

לילינבלום 40 תל־אביב.

מנסים, ראשית, במקום נסתר. מה ש־בטוח בטוח. עם העיסה הזאת בדיוק משפ־שפים את הכתם בעזרת מיברשת שיניים ישנה. משאירים את החומר כ־10 דקות. מנגבים את החומר, ומורידים אותו במט־לית טבולה במים נקיים. מניחים לזה להתייבש לגמרי. מבריישים במיברשת זיפית את אבק הקמח הנותר, ושואבים בשואב אבק.

לעיתים העיסה מנקה כל כך טוב, ש־במקום כתם קטן כזה, נוצר כתם גדול בהיר. בכדי למנוע תופעה זו, כדאי לעבוד עם מכחול דק ורך, ולמרוח את החומר בדיוק בגבולות הכתם.

קוסמטיקה מירשם
טבעוני לשיער בריא

עד היום, — עידן התכשירים הקוסמטיים המתוחכמים — אינני מכירה מירשם יותר בריא לשיער. זו תרופה טיבעונית נהדרת נגד נשירות, מראה יבש ותוסר ברק. אין כל צורך להיות בעלת כל הגנעים הנ"ל בכדי לטפל מדי פעם בשיער, בעזרת המירשם הבא:

בצלוחית קטנה לערבב 30 גרם שמן קיק + חלמון ביצה אחד. לערבב היטב עם מיץ מחצי לימון. זהו. התערובת אינה ניחוחית במיוחד, בגלל ריח שמן הקיק הדיומיננטי, אך סופו של התהליך מצדיק את תופעות הלוואי.

לפני מריחת החומר רצוי לא ללבוש משהו בעל צווארון בגלל טיפטופים אפ־שריים. פורשים מגבת על הכתפיים, ומעל המגבת מניחים בצורה מחופרת סביב ה־צוואר ניילון גדול הלקוח היישר משקית אשפה, וגזור בצדדים ליצירת יריעה. מבקשים מחברה עם אף אמין למרוח בעזרת מסרק דליל את כל שבילי השיער. בגמר התהליך מסרקים לאט לאט, ומלפ־פים את הרעמה לצורה כלשהי על הקר־קפת. מכסים את הראש היטב בעזרת שתי שקיות לאשפה. אחת המשמשת בתור כובע, והשניה, זו שהיתה מונחת על הכ־תפיים וגזורה בצדדים, משנה את יעודה, ומשמשת כעת כסרט קשירה רחב.

בריאות לשיער
מירשם עתיק

משאירים את השיער בצורה זו כמה שעות, עד שהסבלנות פוקעת, והולכים לחפוף במים הכי חמים שאפשר, ובהרבה שמפו.

בעלי שיער יבש למראה, אך קרקפת משומנת למגע — טוב יעשו אם לא ימרחו את החומר בשורשים, ויחלו לדחוס לעומת זאת לתפריט שלהם יותר פירות וירקות אשר תיעדרם גורם לאי איזון הנ"ל.

זה כל הסוד.

דיאטה
פיתרון גדוש ויטאמינים לנאשערים

החורף הוא הזמן האופטימלי לעריכת דיאטות. הגיוני, לא? הן זו העונה האהובה ביותר על הקילוגרמים ליצירת עובדות בשטח. בחסות המעילים הם זיהלים, הגנבים, ומתמקמים דונם פה, דונם שם — עד שפיתאום הם יישות, ואז — לך תזיז אותם עם צו־מניעה. כך קורה שבוקר אחד מתעורר הבנאדם — ומגלה להפתעתו שאין הוא צריך יותר להלך. הרבה יותר נוח לו להתגלגל וכאן, בנקודה זו בדיוק — צריך להתחיל עכשיו דיאטה.

מה עושים? מייד יבוא הפטנט.

שומרים על הכללים הבאים: 1) אסור להכין כמויות כפולות מראש. חלק עיקרי של העסק הוא מישחק ההכנה. מכינים בכל פעם כמות חדשה. 2) אוכלים חם, או לפחות חמים, כי זה תורם להרגשת השובע. 3) אוכלים מזה בכל פעם שרעבים. 4) לא רוחצים את סיר האמאיל המיועד למטרה זו — אלא אחת ביום.

סוחבים הביתה בכל יום (לצורכי הדיאטה נטו) ארבע שקיות של ליטר חלב רגיל (ליטר כל אחת). (חלב מעוקר אינו מתאים למטרה זו, ודל־שומן לא־כל־כך טעים) לא שותים! שמים במקרר, כאשר תוקף הרעב מוציאים שקית, שופכים את תוכנה לסיר אמאיל קטן וגם ארבע פילולות של ויטמין C של 500 מיליגרם. כל חבר של קיפת־חולים כלשהי רשאי לקנותן בבית־המירקחת של הסניף בלי מירשם רפואי. העניין הוא בזה שבבית־מירקחת רגיל 100 כדורים כאלה עולים כ־50 ל"י, ואילו בסניף מחירם ממש מחצית.

ובכן, מכניסים ארבעה כדורי ויטמין C של 500 מיליגרם, ומבשלים עד לרתיחה. בינתיים נהיה בסיר הוקוס־פוקוס, והחלב מתחיל להתגבש לגושי ופתיתי גבינה חלקים. כאשר מי־החלב נהיים אפרפרים־ירקרקים, זה סימן שתהליך הפקת הגבינה הגיע לסיומו.

מכבים את האש. מוצאים את גושי הגבינה בעזרת כף מחוררת ושמים אותם בצלחת מרק. שופכים את מותר המים דרך מסננת קטנה, ומכל הפתיתים הצפים באופן עצמאי שלא נדבקו עד כה לשום גוש, מוציאים עוד כף גבינה. הכמות הכללית המופקת מליטר חלב היא 150 גרם, וזו מנה משביעה בהחלט, בגלל מירקמה המיוחד.

אין להשוות זאת עם טעם הגבינות המקובל. זהו. אוכלים חם, תפל, חלבי, עם נטיה של עיקבות מתקתקים. זוהי גבינה מאד מפורסמת ברחבי הבלקן, והיא קרויה אורדה, אחותה של הקשה. היא נמכרת ברחבי הארץ במקומות בודדים ונדירים ב־100 ל"י הק"ג. כאשר מכניסים גוף נוטף מים זה לתוך מלמלה עדינה, ומשאירים אותו לטפטף מספר שעות, הוא מתקבל זהה לחלוטין לזה הנמכר בחנויות.

נשארת בעיית הויטמינים. חלקו של הציבור קרא את ה־עיתונים בשבוע שבו התפרסמה דעתו של הרופא שהוזהיר מפני נטילה מופרזת של הקטנים והמסוכנים הללו. ובכן, אין עצה ואין תושיה, אלא להזכיר למחנה הבורח מהוויטמינים שהרתחה הורסת את ויטמין C. מצד שני — מכמות אגדתית שכזו נשארים אולי ניצול אחד או שנייים — וגם זו לטובה.

רחל מרחלת על כל העולם

פלאטו שומר טינה לטינה

אני יודעת שתאשימו אותי, שאני כל שבוע כותבת על **פמי פראבו־שרון**, אבל תאמינו לי שזה לא בגלל שאני מחפשת לו יחסי־ציבור. אני פשוט מזדעזעת בכל פעם מחדש, ומרגישה צורך נפשי לשתף גם אתכם.

אין מה לעשות, רבותי, אי־אפשר להתחמק מהאיש. הוא נמצא בכל מקום ואין מארע שלא ישתתף בו. הוא בשום אופן לא מוכן להפסיד חגיגה, ואיפה שיש אקשן או אפשרות לזכות בקצת פירסומת, שם תמצאו את החבר־כנסת העממי שלכם. ומעשה שהיה הפעם, כך היה.

ביום הראשון האחרון נערכה מסיבה גדולה, ששיאה הענקת תקליט־זהב לזמרת האנגליה **טינה צ'ארלס**. המסיבה נערכה

פלאטו השבוע

במועדון אל מאצ'ו היפואי, והאיכל היה על טהרת הנדון, כנראה מאכליה האהובים ביותר. והיו שני סוגים של הזמנות, כאלה שהוזמנו לארוחת־ערב בשמונה וחצי, וכאלה שהוזמנו עם שאר היפים בעשר וחצי. בקיצור, ענין הענקת תקליט הזהב התארך יתר על המידה.

וכך קרה שכשהגיע העם, טינה עדיין היתה בין המגה הראשונה לשנייה, ולא אחת כמוה תפסיק לאכול. פלאטו, שגם הוא הגיע בעשר וחצי, ישב ליד שולחן לא־רחוק מן הזמרת וחיכה. אבל כשנוכח שהוא מחכה קצת יותר מדי זמן לטעמו, שלח את עוזרו הנאמן **שבתאי קרמנוביץ** לשולחנה של טינה וזה, באנגלית מגומגמת, ביקש ממנה שתצטרף לשולחנו של פלאטו. מובן שהצלם הקבוע האישי והצמוד של הח"כ היה מוכן ומזומן להנציח את הרגע הגדול, בלחוץ האישיות את ידי הפופאית הלונדונית המפורסמת.

אבל לתדהמת הכל, רגע כזה פשוט לא התרחש. טינה סירבה בנימוס לקום משולחן האוכל ולהצטרף לשרון, היא אומנם אמרה באדיבות שהיא עכשיו אוכלת, ושהיא לא יכולה לקום ולעזוב שולחן מלא אנשים, אבל עוד מעט, וכך חזר קלמנוביץ אבל וחפוי ראש. שולחנו של פלאטו חיכה וחיכה, אבל כמה כבר אפשר לחכות? לא אדם עסוק כאדון שרון יישב שעות ויחכה לאיזו זמרת.

התרגז הנ"ל רוגז עז מאד, ואמר לרוני בראון מסי־בי־אס: טינה נגמר בארץ, טינה אין בארץ! נו, העיברית שלו לא־

טינה צ'ארלס
ח"כ עממי

כל־כך משופרת ונסלח לו על כך, אבל עניין האיומים זה כבר דבר אחר. איומים זה לא מתאים לחברי־כנסת, למרות שהם מתפרנסים מהם.

בקיצור, ודאי כבר הבנתם שאף אחד לא נבהל.

טינה הופיעה למחרת בירושלים, והשבוע שוב בתל־אביב, ופלאטו המאוכזב שלא זכה בתמונה ובלחיצת־יד, קם עם כל הפמליה שלו ויצא בכעס רב את המועדון.

ומה שחמור ומצחיק מכל, אף אחד אפילו לא הרגיש.

הצלחה לאן?

היא אומנם צעירה, אבל כבר מבוקשת ונמצאת בדיוק במקומות הנכונים, אני מתכוונת לדוגמנית **פמי קוברד**. נכון, אולי אתם לא זוכרים, אבל סיפרתי לכם לפני כמה שבועות ש**איציק לוי** בא ארצה אל חברתו פמי, ורצה לקחתה איתו לי־פאריס, וסיפרתי לכם גם שההורים שלה התנגדו, וששם שמח בבית.

אבל, שלא כרגיל, הפעם האהבה לא ניצחה ופמי פה איתנו, ומצליחה מאד, בעוד איציק חזר לאירופה. נראה שהאהבה במקרה זה לא היתה כל־כך חזקה בעצם. וכך, הדוגמנית הבלונדית בעלת זנב־הסוס הנוצץ מסתובבת חופשית, ביניתיים. יש לה אומנם מחזרים בלי סוף, ואין מקום שהיא באה אליו שהיא לא מסמר הערב, אבל לא על עניני חיזורים ובחורים אני רוצה לספר לכם, כי עד שלא יהיה משהו רציני הרי זה לא־כל־כך חשוב. אבל בעניין

פמי קוברד
זנב סוס

הקאריירה, ובכן, שם יש התקדמות ניכרת לכל הדיעות. פמי קיבלה תפקיד בסרט של **דיוויד קארדין**, חליל הקסם, ו־היא תגלם שם את אחת מתשע נשותיו של הכוכב. היפה הזאת מתרגשת מאד, ומסתובבת כשראשה גבוה־גבוה בעננים.

נאחל לה הצלחה, ואם תתמזל לה גם אהבה בחייה החדשים, אשריה וטוב לה.

הוי אילת

אין בארץ עוד מקום כמו אילת, זה בטוח. אבל אפילו שם צריך לדעת לאן ללכת ועם מי. תאמינו לי שלא בכל מקום יש אווירה משגעת כמו אצל **משה ינ־קא** בסלע האדום. ואם תשאלו למה, אגלה לכם ברצון. ינוקא זה, שלא רחוק מ־**פאפא לויאן רז** בגיל, לא מראה סימ־נים של עייפות בכלל. ולמרות שהאיש

ינוקא משה
צחוק היסטרי

עבר כבר שני התקפי־לב, הרי כשהוא מופיע במועדון שלו באילת אין שני לו בהומור ובמצב־רוח מרומם.

הוא לוקח למשל מיקרופון ועושה את עצמו שר ומתנועע בקצב אימים וכך קרה גם השבוע, כש**אנריקו מסיאס** בא לב־קר באילת, וכמובן מצא את עצמו בסלע. כי מי אם לא אהב־ישראל מושבע כמוהו, שבא לבקר בארץ עשר פעמים בשנה, יידע לאן ללכת לבלות?

בקיצור, ניגנו שיר של אנריקו, וקם לו ינוקא עם המיקרופון וחיקה אותו טיפ־טופ. ומי שהתפתע יותר מכולם היה השחקן **קירק דגלאס**, שהגיע לביקור של יום ונשאר שבוע. דגלאס, שמכיר את שירתו של אנריקו וראה אותו יושב ושקט בצד, לא הבין איך ינוקא מחקה אותו כל־כך טוב ובשלמות שכזאת, ורק למראה התד־מה שעל פניו פרצו כולם בצחוק היסטרי.

מי שאחראי על כל המצב־רוח במקום הוא המנהל הצעיר של המלון, **יגאל אסולין**, שניהל בזמנו את בקעת הירח ועבר משם לא מזמן, לקח את העבודה בשיא הרציניות. אין ערב שהוא לא נשאר במועדון, לדאוג שהחגיגה תהיה מכסימום ושכל החוגגים יהיו מרוצים. ותאמינו לי, הבנאדם לא משתדל לחינם. יש שם אשקרא מצב־רוח, וכולם באמת נהנים.

ילד שהוא אשה

שמעתם פעם דבר כל־כך מוזר כמו ילד שהוא ילדה? ובכן, לא חס וחלילה מה שנדמה לכם, שאתם מתכוונים, אלא עניין אחר לגמרי.

הסיפור הוא על צעירה יפה ורציניות ששמה **יפה גבאי**, ששמה מתאים לה בהחלט היא שחקנית. יפה סיימה בימים אלה את השתתפותה בהצגה עם **גדי יגיל**, והתחילה להופיע בהצגת־הילדים לאסי שובי הביתה, שם היא מככבת בתפ־קיד הילד.

נכון אומנם שהיא קטנת־קומה, ונערית להפליא. אבל היא סיימה את בית־הספר לדראמה של הבמאי **ניסן נתיב**, מתאר־ששת בימים אלה מהרומן בן ארבע השנים שהיה לה עם נתיב והסתיים לו מכבר.

אם להתחשב בעובדה שניסן הוא כבר בן יותר מחמישים ויפה רק בת 23, אולי נגיע למסקנה, שהקטנה פשוט מחפשת דמות־אב, ואולי משום כך דווקא אין זה מפליא שהטילו עליה לגלם את דמות הילד.

השוועסטערס

איפה, לדעתכם, מסתתרות „השוועס־טערס" **תמי מור ורינה מור**? לא, חלילה, הן לא עזבו את הארץ, להיפך, הן ממשי־כות כמו תמיד. תמיד יש סביבן הילה של הבוהמה, ולא לחינם נקראו השתיים בזמנו מלכות הבוהמה.

ובכן, האחיות, שעובדות בסרטים כבר יותר מתריסר שנים, ממשיכות בנאמנות להלביש את הצוותים בסרטים הישראליים. האחרון באלה היה אסקימו לימון, שמדבר על ישראל מהימים ההם סטייל אמריקן גרפיטי ישראלי, ותוך כדי עיצוב התיל־בושות ואיסוף הקולקציות מהשווקים, הח־ליטו השתיים לפתוח באזור בביתן.

הן התלבשו על הפרוייקט, ותוך כמה

תמי מור
אלטע שמאטעס

חודשים השלימו גרדרובה ענקית של זיכרונות העבר. מי שבא — ראה וקנה, ותארו לעצמכם שאפילו השחקן **יהודה ברקן** בא ונכווה. והזמין קולקציה דומה עבור הבוטיק שלו בלונדון מיניסטור. אומנם לקח רק יומיים לכל הסחורה להיעלם, אבל לאלה שהפסידו, אל פחד. הן תעשינה עוד הרבה. תמי עוזבת את הקול־נוע, נשבר לה לקום כל בוקר בארבע ולהתרוצץ, לדבריה, והיא תהיה זו שתמ־שיך את עיסקי האלטע שמאטע. אחותה, רינה, תמשיך לעבוד בקולנוע.

רינה נפרדה לא מזמן מבעלה **אנדי ניוהאוס** והלה נראה עתה רוכב על אופ־ניו. ומדוע אופניים, כי הבחור, שהיה בעבר עשיר בקנה־מידה ביגלאומי, הפסיד כסף רב בארץ החליט להצטרף לצבר, תנועת צעיר־בריא־ערנן, ועבר לרכב על אופניים בשביל ההתעמלות.

תמי, מצידה, יוצאת כבר חצי שנה עם העורך־דין־עיתונאי **שאול גרוסברג**, והם נראים מאושרים כזוג יונים, ומי יודע מה יילד יום.

"המגביהים לעוף - מושכים את תשומת לב הציידים."

● קרא הכל על מלחמתו של האיש הבודד במימסד הצרפתי, האיש שבגיל 25 כבר היה מליונר, בגיל 35 — מולטי־מליונר!

● האיש שהמאורעות בחייו מת־רחשים כמו בסרט קולנוע מרתק, האיש שבחייו מסמל את גאון השכל היהודי — פליט שואה שהיה לקיסר־ההון־הפרטי.

● **10** ל"י בלבד (כולל מ.ע.מ. ומשלוח) ואתה זוכה בגיליוים עוצרי־נשימה!! שלח עוד היום את התלוש הרצ"ב ותקבל את הספר, של הסופר הידוע סטיוארט בל, במהדורה המיוחדת עם חתימתו של ח"כ שמואל פלאטו שרון.

לכבוד
פרסומי גוזלן
ת.ד. 26243
רח' בן־יהודה 32
תל־אביב

אני מעונין/ת לדעת הכל על האיש המיוחד הזה, אני רוצה לקרוא זאת בספר המרתק: "המעלית", במהדורה המיוחדת עם חתימתו של ח"כ שמואל פלאטו שרון.

רצ"ב התמורה בסך **10** ל"י במזומן/בהמחאה.

שמי _____ כתובתי _____

מאז עברתי לסופרוויט
אני מרשה לילדים
להתלכלך כמה שהם רוצים

"כי סופרוויט של עץ־הזית, מתגברת על כל לכלוך,
אבקת כביסה שהיא באמת סופר: סופר נקיון, סופר חסכון בשימוש,
סופר הגנה על האריגים וסופר רעננות לצבעים.
סופרוויט עושה לי סופר כביסה. כדאי גם לך לנסות".

סופר וויט עושה סופר כביסה

רחל מרחלת על כל העולם

סמנטה של פילו

מי שראה את גיליון ראש השנה של העולם הזה, לא ישכח במהרה את תמונת השער הציבעונית, שמראה אשה ערומה מתחת למים, כולם יודעים שזוהי סמנטה, ושהבחורה היא דוגמנית אנגליה פרי יצירתו של **דויד פילוסוף**. הבחור גנב אותה מהקור הלונדוני וגילה לה את השמש, ואת המראות הנפלאים של מיפרץ אילת.

יצא לי לראות בשבוע שעבר את המופע האור־קולי שכולו צולם מתחת למים ו־רבותי, רק עכשיו אני מבינה למה „פילו" מסתובב עם המופע הזה בכל העולם, והוא מוזמן לשנתים הבאות להופיע בכל בירה

דויד פילוסוף
דגים ציבעוניים

שמחשיבה את עצמה. הדבר הזה ממש משגע, יופי שרק אוהב צלילה וים מושבע כמו פילו היה מסוגל להביא לרבים.

פילו, שהיה צלם־קולנוע, התייאש מזה וחיפש דבר מרגש ולא רגיל לעסוק בו. כל זאת הוא מצא מתחת לפני המים במיפרץ אילת, באלמוגים ובדגים הציבעוניים, ועוד הכניס פנימה את הדוגמנית הבלונדית כשהיא עירומה.

דויד, שנשא לפני כשלושה חודשים את בחירת ליבו **ליאורה שטרנברג**, מצטער רק שליאורה היא דיילת שלום, ולא צוללנית, אבל כמו שלימד את סמנטה אני משוכנעת שיוכל ללמד גם את ליאורה. הוא עובד בשיא המרץ. מארגן כנס צלילה בינלאומי בארץ בסוף פברואר, וכבר הודיע לי שזה יהיה דבר כל־כך גדול לא היה כמוהו בעולם. אני משוכנעת שאין מאושר ממנו, הוא לפחות לא אוכל את הרעל שלנו יום־יום, רק רואה לעיניו יופי במשך היום מתחת למים, ובלילה את היופי הפרטי שלו בדמותה של ליאורה בבית.

נישואי טלפון

ברכה נאמן
קריאה בקלפים

עד כמה משתלם לקרוא עיתונים יכול להעיד ישראלי בשם **דויד לוי**, שהירבה להסתובב בעולם, בשליחויות, כמובן, אך תמיד הקפיד לקרוא את העולם הזה.

פעם, כששהה במרחקים, קרא כתבה נלהבת על **ברכה נאמן**, שהיא גם שחקנית, גם ציירת, גם רקדנית וגם חתיכה לא־נורמא־לית. זה לא הפריע לו לצלצל למערכת מטהראן, כדי לברר איך אפשר להתקשר עם גיבורת הכתבה.

ואומנם, הוא התקשר עימה, ראה כי טוב ושלח לה כרטיסיטיסה לאיראן. לא עבר זמן רב והשניים נישאו במזל־טוב ומאז הם חיים באושר בקצה האחר של העולם — בסאן־פרנציסקו שבארצות־הברית. שם הם מגדלים את שני ילדיהם ומחנכים אותם, כבר מגיל רך, שכדאי גם כדאי לקרוא עיתונים.

אלא שברכה, הדוגלת לדבריה באורח־חיים של „לנסות הכל", אינה קופאת על השמרים. באחרונה עברה לטיבעונות והיא זו־ללת ויטאמינים כפי שרק אמריקאיות מבטן ומלידה מסוגלות. חוץ מזה היא למדה לקרוא בקלפים, והיא יודעת טוב מאד לומר לכם את עתידכם. היא לומדת את המיקצוע הזה רק שנה, אבל מוריה מנבאים לה עתיד מבטיח.

עתה הגיעה המישפחה המאושרת לביקור בארץ. ברכה קפצה לראות מה שלום אביה, חחי בירושלים ודויד, בעלה המאושר, שהוא מהנדס מייוחד של שדות־תעופה, מנצל את השהות בארץ כדי לעבוד כאן על פרוייקט חשוב וגדול.

כמה זמן תשהה ברכה בארץ? זאת איש עדיין לא יודע, כולל ברכה עצמה. אך מה שהיא כן יודעת בינתיים זה שהיא רוצה להיות גם זמרת.

אל תתפלאו, לכן, אם תשמעו יום אחד את קולה מעל גלי האתר. כי מי שהצליח במישחק—ציור—ריקוד—קריאת־קלפים—וניחוש־העתיד יכול להצליח גם בשירה.

כיף של חיים

יש יפהפיה אחת המסתובבת בארץ מ־בלי שאתם יודעים עליה. למה, אם כן, שלא אמלא את חובתי ואדווח לכם על כך? קוראים לה **ענת גלייס**, ולמרות שהיא עברה רק מעט אביבים בחייה — 22 בסך־הכל — כבר הספיקה לטעום מן החיים. היא דוגמנית מצליחה שאף קיבלה לא מעט הצעות מפתות בתחום הקולנוע. אך — לא! היא אינה הטיפוס שיבזבז את זמנו על סתם שטויות. היא אוהבת לחיות, ר־לחיות טוב. ואת זאת היא אכן עושה ועושה טוב בחברתו של **איציק ברבי**.

איציק, שהוא אחד ממנהלי מיפעל ה־טכסטיל שראלי, ואחיה של הדוגמנית הוותיקה **שרה אלי**, הוא גרוש די חדיש. אכס־אישתו, כלומר גרושתו, היא כזכור לכם **רוחלה ברבי**, דוגמנית שנטשה בזמנו את איציק לאנחות, נסה לה לחו"ל עם בחיר־ליבה, חזרה ארצה וחיה כאן, בנפרד, עם ילדיה.

איציק לא הספיק ליהנות הרבה זמן מן הסטאטוס של „פנוי". בגלל ענת, כמובן. ומן הרגע ששני אלה נפלו זה בזרועותיו של זה, הם מבלים בטראנס

ענת גלייס
חיים טובים

של נסיעות: כל שבוע הם מבלים סופ־שבוע משגע באחת מפינות החמד של יש־ראל, ומפעם לפעם חוגגים מעין סופחודש משגע בחו"ל.

הם גרים ביחד כבר למעלה מחצי שנה, ומבלים, כאמור, נון־סטופ. אין פלא, לכן, שענת לא מתפנה לסתם עבודה. חבל לה על הזמן.

הכלבנית אינה יורדת

אם קראתם את המדור הזה בשבוע ש־עבר, ודאי לא פיספסתם את הקטע על **אילה אריך**, הכלבנית העליזה שלפי דברי החליטה לרדת מהארץ. ובכן, רבותי, טעות טעות, וטעות לעולם חוזרת. היא אומנם נוסעת ללוס־אנג'לס, אבל לא כדי לרדת, חס וחלילה. אני פשוט לא הבנתי את המניעים שלה. אילה נוסעת ללמוד שיטות חדישות בספרות כלבים, ולהביא איתה משם את מיטב הציוד החדיש ל־מיספרתה הקיימת ברמת־גן.

אני אומנם כתבתי שאילה מתכוונת לפתוח שם מספרה, אבל זו שוב טעות. היא פשוט הולכת להרחיב את המיספרה שלה בארץ, ואת ההשראה לכך היא תשאב בארה"ב.

נאחל לה ביקור נעים בחו"ל ועכשיו, אחרי שאנחנו יודעים שהיא לא נשארת שם, אלא הוזרת אלינו בקרוב, אפשר ל־התחיל לבקש מתנות.

הגאון הקטן

כבר הרבה זמן שלא הודעתי לכם על לידות צפויות. ובכן, הפעם יש לי מה לבשר — על לידה לא־כל־כך קרובה, אבל מאד מרגשת.

האחראים ללידה הזו הם **יהורם גאון** ואשתו הטרייה, **אורנה**. שניהם נשו־אים, כידוע, רק ארבעה חודשים, והם מחכים לביקור החסידה בעוד חמישה חודשים. העובדה הזו גורמת לצהלה ולשימחה במישפחת גאון. יהורם מטפל ברעייתו בכפפות של משי ואורנה, שהיא בעצמה עוד כימעט־ילדה, אומרת שאין טוב מילדים שעושים בעצמם ילדים.

ולא נותר לנו אלא לאחל מזל־טוב לכל הילדים.

אורנה ויהורם גאון
ביקור החסידה

לכתוב לפני

הקדמה מתנצלת

אני מוכרח להודות שאני בבעיה. סאדאת בא במוצאי־שבת, ומוצאי־שבת זה המועד הקבוע שבו עלי „להוריד" את מדורי לדפוס.

כך שאני בבעיה. אני הולך לכתוב הכל־הכל לפני שסאדאת בא, אבל הכל־הכל יתפרסם אחרי שסאדאת יילך.

ניסיתי להתחמק מהבעיה על־ידי טלפון לעורך. הסברתי את בעייתי וביקשתי לדחות את „הורדת" המדור ביום או יומיים, או אפילו לבטלו. אבל העורך צחק ואמר „תכתוב, תכתוב".

ואני כותב, כותב. ואני חייב לכתוב על סאדאת. אי־אפשר לכתוב השבוע על שום דבר אחר. לא ללעוג למחירי הביצים ולא לגחך לשערי הבורסה. השבוע אין שום דבר אחר, חוץ מסאדאת.

אבל למרות שאני יודע שהוא יבוא, אין לי מושג מה יהיה. אין לי מושג מה יאמר, ואין לי מושג מה יאמרו לו. ועל כל מה שאין לי מושג, אני הולך לכתוב כאילו יש לי.

כך שאני בבעיה.

אני יכול למצוא את עצמי טיפש מטופש, שהנה כל מה שחזיתי וכתבתי וצחקתי הלך קאקו תוך יומיים. אני יכול למצוא את עצמי חכם בלילה, שהנה כל מה שחזיתי וכתבתי וצחקתי כולם כבר יחדעים כעבור יומיים. אני יכול למצוא את עצמי חכם מתחכם, שהנה כל מה שחזיתי וכתבתי וצחקתי יהפוך בעצמו תוך יומיים לצחוק.

בקיצור — אני צריך לכתוב לפני ולהרגיש אחרי. וזה בערך כמו ללכת בלי ולהרגיש עם, אם אתם מבינים למה אני מתכוון.

אבל זה המקצוע שלי. מה לעשות ?

ראיון

שאלה: אדוני השר, כיצד אתה מסביר את ביקורו הפתאומי של נשיא מצרים, מר אנואר סאדאת, בישראל ?

תשובה: תראה ידידי, הממשלה הזאת לא יכולה לתקן בארבעה חודשים את מה שהממשלה הקודמת קילקלה במשך עשרים ותשע שנים. אי־אפשר שב־ארבעה חודשים נצליח לתקן הכל.

בכל זאת ערבי

אני שמח בהזדמנות הגיגית זו, תוך כדי ההת־להבות הזאת, להזכיר לכם שככלות הכל סאדאת הוא ערבי.

ולא צריך להזכיר לכם מה זה ערבי, אבל אני בכל זאת שמח לעשות זאת. קצת, על קצה המזלג, או ליתר דיוק — על קצה הסכין.

מילה של ערבי, אתם זוכרים, היא לא מילה. ערבי תמיד אומר דבר אחד ומתכוון לדבר אחר.

בגלל זה אסור לעולם להאמין לערבי. לעולם, כי ערבי נשאר ערבי. גם בקיברו. גם ארבעים שנה אחרי מותו.

ערבי טוב הוא ערבי מת, ולכן ברור שערבי חי הוא ערבי רע.

אי־אפשר לסמוך על ערבי. אפילו העובדה שהוא עושה היא עבודה ערבית.

ערבי לא מסוגל לעשות שום דבר טוב, כי הוא רע. ערבי לא מסוגל לעשות שום דבר חכם, כי הוא טיפש.

אבל הכי גרוע זה שהוא תמיד תוקע סכין בגב. זאת תמצית הערבי — סכין בגב. הוא מחייך אליך, מתחנף אליך, מדבר במילים יפות — אבל בהזדמנות הראשונה שתהיה לו הוא יתקע לך סכין בגב.

ככה זה הערבי.

אל תאמין לערבי, אל תסחף לחיוכיו, אל תתרשם

מחנופותיו, אל תלך שבי אחר צופת מילותיו. כי ערבי נשאר ערבי, והוא יתקע לך סכין בגב, ורק ערבי מת הוא ערבי טוב.

ומוטב שלא נשכח זאת, תוך כדי ההתלהבות הזאת. שהרי סאדאת, עם כל הכבוד, הוא בכל זאת סך־הכל ערבי.

ראיה מפוכחת

לנגד עינינו נסחף העם היהודי בארץ־ישראל ל־עירפול־חושים חמור של כביכול התרוממות־רוח, ש־כל כולה לבנטינית ופרימיטיבית, והיא מטומטמת־חושים ומטמטמת־מחשבה.

לכן רוצה אני היום הזה להעמיד את כולנו על המצב האמיתי, כפי שהוא באמת — להבדיל מהפס־טיבל המזוייף, המוקרן אלינו ועלינו ממסכי הטל־וויזיה.

סאדאת בא אלינו במילים יפות מאד, וזה יפה מאד. אבל חובה עלינו לזכור, דווקא ברגעים אלו, מה ערכן של מילותיו של סאדאת. שהרי אפילו בעולם הפוליטיקה הערבי ההפכפך בולט סאדאת ב־הפכפכותו. הוא אף הביא את ההפכפכות הפוליטית לדרגה של אומנות מדינית — לעולם לא יאמר למה הוא מתכוון, ולעולם לא יתכוון למה שהוא אומר.

לנגד עיני סאדאת מטרה אחת ויחידה — הכחדת ישראל. אלא שבערמומיותו הנודעת חפץ עתה סאדאת להשמידנו בדרך חדשה, נועזת כביכול. המטרה נש־ארה אותה מטרה, אך האמצעים שונו בתכלית.

וזו אולי עיקרה של הסכנה.

ולכן מוטב שתמיד נבדוק בקפדנות כל צעד שלו.

המציאות איבה יכולה לקבוע את העובדות אם לא קבעו קודם העובדות את המציאות

תלמוד א"י השלם

כי רק ארבעים שנה לאחר כינון „השלום" נוכל אולי לדעת לאן פני סאדאת מועדות.

שאם נסחף אחרי ההמון ברחוב עלולים אנו כולנו, כולל אותם המונים, למצוא את עצמנו במצב של הפתעה מוחלטת, שלידה תיזכר הפתעת יום־הכיפורים כאפיזודנת קלה של ההיסטוריה.

בל ניתן לפסטיבל השלום להרדימנו ולהפילנו בפח שטומן לנו סאדאת. נתפלל לשלום, אך נשים לב להכנות המלחמה המצריות בעורפנו.

כי במקרים כאלו לא רק שהסכנה ישנה, אלא שהיא גדולה ומכופלת. וסאדאת סבר הצליח פעם אחת להפתיע אותנו.

לכן נכבדהו, אך בעיקר נחשדהו. ומוטב כך, מאשר להיתפס ביום סגריר עם מכנסינו למטה.

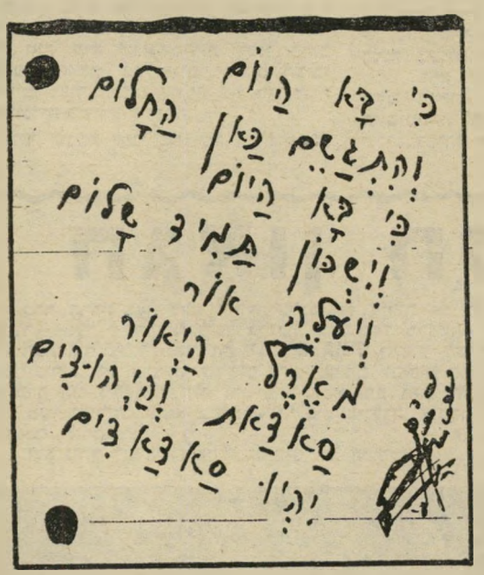
פעמי האלבום

איך שמתחילים לשמוע את פעמי השלום, מיד מתחילים להישמע פעמי האלבום.

כי באמת מה זה השלום אם לא אלבום. מה יישאר מהשלום, אחרי שכולם יתרגלו, אם לא אלבום מהודר וצבעוני שניתן להשיג בכל חנויות הספרים ה־מתחרות.

ואם עוד לא יצא אלבום כזה, זה סימן שאף אחד לא האמין לסאדאת. כי הרי בכל זאת, למרות הכל, הוא בכל זאת ערבי, כמו שכבר אמרנו.

הכי מוזר לי זה שנעמי שמר עוד לא יצאה לשוק עם שיר תקווה חדש. אפילו הקדימו אותה הפעם. גם היא כנראה לא מאמינה לערבים, אפילו אם הם סאדאת.

אבל אחרי שהיא כבר תהיה בטוחה שסאדאת אומנם זה, וזה לא איזה כפיל שלו, ושאין כאן שום טריק אחר, אז אתם יכולים להיות בטוחים שהיא תצא עם שיר על הכיפאק, שימצא מאד חן בעיניכם ויהיה שלאגר שיגעון.

על כל פנים, מאחר שביניתים המצב בשוק ה־אלבומים והשירים הוא די חלש, הריני להציע לכם את הטיוטה של שיר השלום הנכסף, כפי שכתבתי בעצמי במיוחד בשבילכם לכבוד המאורע ההיסטורי של בוא השלום והמטרה הנעלה של צאת האלבום.

וכל מי שרוצה להוציא אלבום ואין לו שיר, או כל מי שרוצה להוציא שיר ואין לו אלבום — יכול להשתמש בטיוטתי ככל שתאבה נפשו.

ותהא זו תרומתי הצנועה לאלבום המיוחל.

מחדל הסברתי

אני לא מבין איך זה לא מנצלים את ההזדמנות ההיסטורית של ביקור סאדאת למטרות ההסברה הישראלית. איך זה שלא לוקחים את סאדאת לביקור בשארם־א־שייך, להראות לו את הסכנה הצמורה לבטחון ישראל ולכלכלתה, העלולים להיגרם אם יחזיקו המצרים במקום אסטרטגי זה וישלטו בתות־חיהם על מעברי המים, החיונים כל כך לישראל.

אני משוכנע שביקור במקום זה היה משכנע את סאדאת, כפי ששיכנע מנהיגים אחרים, בצידקת עמדתנו בנושא השליטה במיצרי טיראן.

לא נותר לי אלא לקוות שאם יהיו עוד פגישות עם מנהיגים ערבים לא נחזור על מחדל הסברתי זה.

אני מקווה שכשיבוא לכאן אסאד יקחו אותו לרמת־הגולן, וייראו לו כיצד שולטת הרמה מגבוה על ישוביגו שבעמק, וכמה מסוכן עלול להיות הדבר, אם ישבו הסורים, על תותחיהם, מעל ישוביגו ה־שלווים.

וגם לחוסיין, או לעראפאת, או לפרופסור, חיי־בים להסביר את הסכנה שבעצם ישיבת הערבים 15 ק״מ בלבד (!) מנתניה, בזמן שמסבי נתניה מובי־לה בראש טבלת הליגה הלאומית.

כי כך צריכה להיות ההסברה — בראש הטבלה הלאומית.

שואה תמורת שלום

בשלב זה, לפחות, ניראה שמה שישראל הולכת להציע לסאדאת תמורת השלום זה השואה.

סאדאת בא לכנסת לדבר על השלום ואנחנו לוקחים אותו ליד ושם לדבר על השואה.

ובכנסת כל שירבה סאדאת לדבר על השלום, כן ירבה וכן יוסיף בגין לספר על השואה.

סאדאת יגיד יחסים דיפלומטיים ובגין ישיב בשישה מיליונים. סאדאת יציע קשרי מסחר ובגין יביע משרפות.

אבל זה עוד לא הכל. כי אחר־כך יהיה גם שיחות מדיניות. ושם עומדת ישראל להציע שואה תמורת שלום.

משקיפים מדיניים אף אומרים שישראל עומדת להחחיק לכת אף מעבר לזה ותהיה מוכנה להציע שואה מלאה תמורת שלום מלא.

כי עד היום השואה היתה תמצית מדיניותנו, וכל פעם שנגמרו לנו הטיעונים שלפנו מהצילינדר את שפן השואה ועד עכשיו, לפחות, זה הצליח וכל הצופים נדהמו מן הקסם.

אבל אם גם הפעם תהיה מדיניות ישראל מושתת על השואה, ואם ובסך־הכל, מאחרי כל המילים וה־הצעות, תסתתר השואה, ואם כל מה שנציע לסאדאת זה השואה, הרי ושאין ספק שנצליח ונקבל כולנו את מה שאנו כה תפצים בו — שואה.

אם נציע שואה תמורת שלום נקבל שואה תמורת שטחים.

איפה דיין?

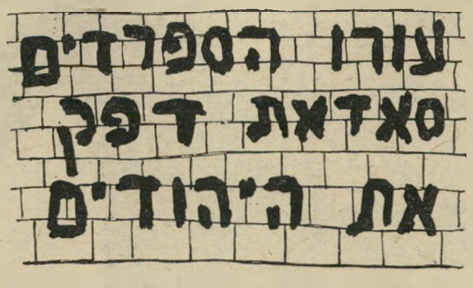
שתיקתו הרועמת של משה דיין מעוררת גל שמועות בירושלים ובאשר לעמדתו ולכוונותיו בעניין ביקורו של סאדאת בישראל.

שמועה אחת אומרת כי דיין עומד להציע לסאדאת „ויתורים משמעותיים מאד", ובתוכם אף נסיגה הרבה אל מעבר לקו הירוק, תמורת העברת אחת מהפירמידות לחצר ביתו של דיין.

שמועה אחרת אומרת כי סאדאת עומד להציע לדיין, בעקבות התפטרותו של איסמעיל פהמי, את תפקיד שר החוץ המצרי. השמועה מוסיפה כי דיין יקבל עליו את התפקיד „מתוך אמונה כי בתפקיד זה ישרת טוב יותר ובנאמנות את עקרונותיו". עוד נודע מפי השמועה הזאת כי לא צפויות כל הפגנות התנגדות במצרים למינוי בשל חלקו של דיין ב־„מחדל", אלא להיפך.

עד כאן דיין.

עורו הספרדים

כמו שכבר אמרתי אין לי מושג מה יהיה ואיך יהיה, אבל דבר אחד אני כבר רואה — האשכנזים אכלו אותה.

הספרדים התעוררו וקמו לתחייה. הם מלאים גאווה על היותם כאלה. רגש הנחיתות שננטע בהם הולך ונעלם. גמרנו עם הסיפור הזה.

מן תחושה של „חנה סאדאת, שהוא אחד משלנו, שיחק אותה." ממלאת את ליבותיהם גאווה ושמחה.

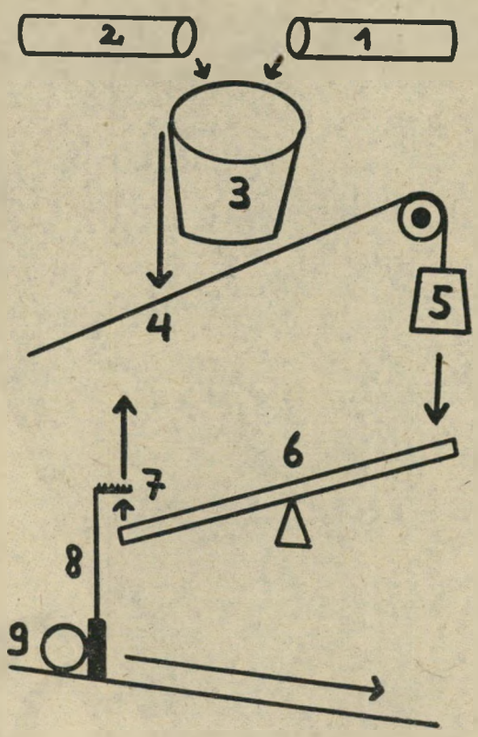
מהיום זה כבר לא בושה להיות ספרדי. מהיום זה כבוד גדול.

מניות המזרח בעלייה ומעתה ואילך, הם רק יעלו. מה שלא יהיה. אפילו אם לא ייצא כלום מכל העסק הזה.

אבל אם כן ייצא משהו מן העסק הזה ובאמת יפרוץ השלום — כי אז בכלל האשכנזים אכלו אותה עד הסוף. לפתע הם יוותרו מועט קטן ועלוב במז־רח־התיכון הגדול.

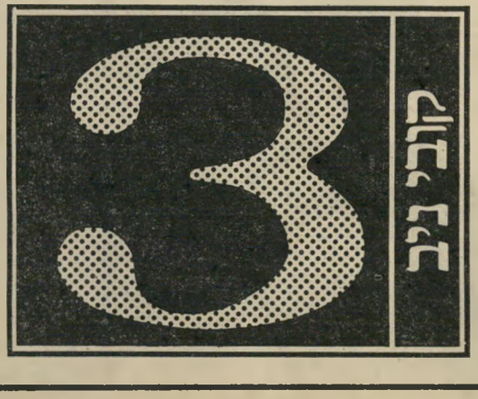
וזהו ויתור כל כך גדול מצד האשכנזים, שאני לא בטוח שנסכים לזה.

הרי זה כה פשוט

הכימיה של בגין (1) והכימיה של סאדאת (2) נשפכים אל דלי הפגישה (3) ויוצרים תומצה חיובית תוססת העולה על גדותיה ונוזלת על חבל החשדות (4) עד שהוא בעכל ונקרע ומפיל את משקולת ההבנה ההדדית (5) על נדנדת המשא ומתן (6) המשחררת את קפיץ הבטחון (7) ומרימה את מחסום האיבה (8) והשלום (9) פורץ.

כימיה, עיוני.

להרגיש אחרי

ברוכים הבאים